

Katholski Posol.

Ludowy czasopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Dziewiątnaście lata.

W Budyschinje.

Czyniecy Smolerjec Knižniczne i maczicznym domie w Budyschinje.

1881.

W o p s h i j e c z o.

	Str.
Współki Pojol a druhé serbske časopisy. Wot redaktora	1
Dwie wopomijenjskie tasli w Budyschinie. Wot redaktora	3
Swaty bratiska. Wot Kubascha	4
Słownictwo pięciorzędowe. Zidam. Wot Kubascha	9
Serbskim ratarjam. Wot Kubascha	11
Niebieskan Marec swójbę po Serbach. Wot Kubascha	13
Burštro — samostatne. Wot Kubascha	25
Znamjenja časa w učebnych krajach. Wot Libišcha	33
Rozprawa wo skutkowaniu wubjerk za twarjenje cyrkwie w Baczonju. Wot J. Scholty	36
Nova cyrkej a wubjerk za jeje twarjenje. Wot redaktora	41
Baczonjska cyrkej najswiętszej Jezujsowej poswyczezena. Wot Skale	45
Pozi we duchu a werońsczy. Wot Kubascha	47
Kak je so jena cyrkiwicza natwarzila. Wot P. Tadeja Natuscha	49
Ninam khwile! Wot Kubascha	53
Człowiek a hubienjtro. Wot Kubascha	55
Niepschezel bosymnichow. Wot P. Tadeja Natuscha	56
Dostojnoż dobrej maczerje. Wot Kubascha	61
Macocha. Wot Kubascha	62
Dzeczi iwetka a dzeczi swieta. Wot Kubascha	69
Bokladnica baczonjskiej cyrkwie. Wot redaktora	71
Meja — Maria. Wot Kubascha	77
Do Roma! Wot redaktora	78
Nowe dopomjenje na staru pschiłischinoż. Wot Kubascha	85
Michał Rola. Wot redaktora	93
Reichto „jubilejskej“ polisiti. Wot Kubascha	95
Zarzeczjito niewotemreje. Wot Kubascha	97
Wo wólby na sakski sejm 12. julija t. l. Wot Kubascha	101
Każ w swieże mody je. Wot Kubascha	102
Polak Kobylewicz, wopor měchmiskeje swery. Wot Skale	109
Reichto z Ruskeje. Wot Kubascha	111
Slowjenja w Romje. Wot redaktora	113
Serbam w kamienjskim a rafeczanjskim sudnistwie. Wot Kubascha	115
Reż Leona XIII. i słowjanjskim putnikam pschi audiencji 5. julija. Wot redaktora	121
Rajce telegrammy. Wot redaktora	123
Dobycz w ruch — pschihrate! Wot Kubascha	129
Twożci a batnarje do zhniloho drjewa. Wot Kubascha	132
Stadio a pastyr. Wot Kubascha	141
Zaſy wo jubileju. Wot Kubascha	142
Wotwuczeže dzeczom tróclanjo! Wot Kubascha	144
Kak jo dzeczi i werońsczywożci wozzahnu? Wot J. V. Scholty	149, 159, 165, 174
P. Jakub Barth. Wot redaktora	157
Wóbla na rajchstag w tseczim wóblnym wotrijeju. Wot redaktora	172, 184
Psichewtane sudženjo. Wot Kubascha	173
Palenc je walenc. Wot Kubascha	185, 194
Adwent. Wot Kubascha	193
Dostojnoż dżela. Wot Kubascha	202
Spalenjo wiñkloho dżiwadla. Wot Skale	209
Edtirjo nowi Szwecji. Wot redaktora	211
Z Lujzich a Sakseje,	} stajne rubriki.
Z cytcho sweta,	
Wichelcizny,	
Należnosće našoho towarzystwa,	
Dary za cyrkej Wutroby Jezusoweje w Baczonju,	
Dary za cyrkiwiczu s. Józefa w Hajnicach,	
Druhe dary,	
Staré pjenježy a t. d. i wobstaranju zwonow,	

W cíjelu 3. větše psichipoloženj: Prospekt wo „Serbskim Hojspodarju“, i cíjelu 4.: cíjelu 1. a 2. „Serbskohu Hojspodarju“, i cíjelu 5.: Pastýřski list biskopa Bernerta (psicheloz hörniča) a cíjelu 3. „Serbskohu Hojspodarju“, i cíjelu 9.: „Wozjewjenje jubileja“ a i cíjelu 12.: Wokolny list bamža Leona XIII. wot hörniča.

Hdyž loni mój luby pscheczel, njeboh k. kapłan Michał Róla, z wudacżom poslednjoho číška Katholickoho Pošta pjeru zloži a ja w prénim číšle tutoho lětnika w joho mjenje joho khoroszcz wozjewoję na khoroszcz wozjewoję redakciju na so wzach, mjeach hischeze dobrū nadžiju, zo ju wón z nowa pschewozmje. Ale bohuzel wón zemrje 23. meje t. l. a sym tohodla cyhly lětnik sam redigował. Z tym radſcho sym widział, zo su mje pschi druhéj zastojnskej nuznoscze z nastankami dobročinje podvjerali: k. kapłan Kubasch (najwjaczy!), k. kapłan Skala, k. kapłan Scholka, k. administrator Tadej Matusch, k. stud. theol. Libsch a k. J. B. Scholka. Dopisy a někotre mjeitsche kuski su mi podali: k. katechet Nowak, k. fararjej Herrmann a Duczman, k. radziczer Schneider, k. kapłanaj Scholka a Skala, k. M. Schewczyk, něchtó z Khrósczic a něchtó ze Smječkec a snadž hischeze něchtó. Wschelczizny su z wjetšha wot k. Kubascha byłe. Wschitkim tutym serbškim sobudželačerjam praju najlubognišchi džak.

Z hłowneje expedicije, kotoruž k. Jakub Wjenczka wustojnie wobstara, roszczerjachu Poſoł a wobstaraja dobročinje tež pjeniežne pschinischki: k. kapłan Scholka w Khrósczicach, k. farar Duczman w Radworju, k. farar Herrmann we Wotrowje, k. Skala w Ralsbicach (wot novembra k. kapłan Kummer), k. kapłan Benedikt Chejnovsky (wot hapryla) w Marijnej Hwězdźe, k. administrator Tadej Matusch w Różencze (wot hapryla, předy k. Innocenc), k. kapłan Kubasch w Riebelczech a k. kapłan Lipiež w Kulowje. Tež tutym kniezam expiditoram praju swój najwutrobnischi džak.

Polkadništvo towarzstwa je z wulkoho džela k. katecheta Jurij Nowak rady wobstarał; tola sym tež ja wjele pschinischkow dóstawał a kritowala. Woſebje je namaj woběmaj wulku prócu a wschelaku haru lětſa činiło pschi-póſzczelano, zapisowanjo a kritowanjo tych mnichich wschelakich darow za dobre skuski, woſebje w času jubilejskoho wotpuſka.

Ta poslednja strona Poſoła je sebi pschi wjele cedulkach a pschi jich redakcji, hdyž ſredú a ſchitwórk hischeze daru z poſtom pschichadžatku, tež wjele časa žádala. Ale hdyž bě hido lětnik tak zapocząt, dyrbajesze ſo tak dale wjeſez. Nahromadžili ſmy lětſa podla darow za Baczonii a Hajnicz: za ſwiatohu wótca 267 m., za lyonske towarzstwo (z naſchim dorunaniem) 200 m., za towarzstwo džeczatſtwa Ježuſowoho 214 m., za ſchule w oriente 84 m., za Bitawsku chrkej 121 m. Tute ſummy ſmy tachantskomu konſistorijej k dale-wobstaranju pschepodali a móža ſo kritowanki pola redaktora widzecz. Dar za ſchitadowacu młodosz ſmy polkadniſkej k. Měrschej, dar za komunikantski wustaw k. ſeniorej Kuczankej a za chrkej w Měchynje tamniſhomu fararjei poſtali. Tež te kritowanki manž. Dokelž paſ Poſoł wjele ruma nima, njech ſo pschichodnie „druhe daru“ na farach wotedawaju a w Poſole njeſtwituj, ale jenož te za chrkej w Baczonju a Hajnicach, doniž tutaj ſkutaj njeſtaj dokonjanaj.

Z tutym číſlom zložu nětko redakciju Poſta po dołhoslnej prócy (w prénich džewiecž lětach, w lécze 1877 wot spoczątka hacž do septembra, a cyhlym tutym lětniku a wschelakich jednotliwych číſlach a pschiłohach) a pschepodawam ju młodoscej wustojnej moch, mojomu lubomu kapłanej, k. Jakubej Skali. Mje ſeże ſobu za redakciju, kotoruž ſu drugy hanili, lětſa wschelako poczęſco-wali, mjejcze hischeze raz za taſku luboſz wutrobný džak! Wostanče dale Poſolej ſwerni; wón za ſebje žanoho zarunanja nježada a njeđostawa, wón chce jenož Božu čzeſcz a ſpomoženjo katholickich Serbow. Božemje!

Budyschin, na oſtavu ſ. Marije podjeſza 1881.

Michał Horňák, farar.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michal Róla.

Číslo 1.

1. januara 1881.

Lětnik 19.

Katholicki Posol a druhe serbske časopisy.

Schtóž džewjatnate lěto do domu khodži, smě drje so stary ps̄hecžel abo tola znati mjenowac̄. „Katholickomu Poslej“ pak by so prěnijše mjeno h̄jchcze lepje lubišo, dýžli druhe, kdy býchu našchi Serbja jomu wschudžom je dačz chyli. Wschak wón žanoho pjenježnoho wužitka njepyta, a ps̄hi tym swoje mjeno, kotrež je sebi sam dał, hako wérne wupokazuje; wón je a wostanje katholicki. Zo je w našchim wokrjesu runje za katholicku cyrkę wužitny, dýrbjachu h̄jo tež tajich wuznac̄, kiz joho hako Serba — rady njewidžachu. Toho dla pak dýrbi wón runje Serb wostac̄, a wón njehaňbuje so swojeje macžerneje rēže, zo by so trjebabaj tu a tam někomu spodobał, kotrež w swojej krótkowidžiwoſci wschitko serbske a z cyka słowjanske za zle džerži abo kiz wjelewobcježených serbskich spisowarjow za podhladnych a straschnych wudawa, býrnje czi žanoho wójska a kanonow njemeli! Tajke njezaſlužene zaepěcžo pak nas w našchim skutkowanju njemyli, wschak je swjaty wótc Leo XIII. na našcej stronje. Wón lubuje tež słowjanske ludy a chce je wschitko w swjatej katholické cyrkwi zhromadžic̄; tohodla je z encykliku 30. septembra swjatoho Chyrilla, zestajerja prěnijoho hódnego słowjanſkoho pisma, a joho bratra Methodija, prěnijoho swjatoho arcibiskopa nawjecžorných Słowjanow, z woſebitnymi cyrkwinſkimi čeſćemi (officium sub ritu duplici) wuznamjenil a jeju kóždolétny wopomnjeníski džen 5. juliia za cyku katholicku cyrkę postajík. Pod zakitom swjatej apoſtola Šlowjanow a potajkim tež lužiſkých Šserbow budže „Katholicki Posol“ bjez bojoſče k wam, lubi katholickych Serbja! ps̄hikhadžec̄. Wón budže po dotalným waschnju hako ps̄hecžel serbskoho luda rēčež a piſac̄. Tuž powitajež joho

w nowym lęcze ze starej, abo hdżęż je to móžno, z hiszczę rozmnożenej luboścżu! Wón drje by radę kóždy tydżenj z powięscżemi į wam pschijskoł, ale nimam dōsęż spisowarjow, najmienje mjez laikami, byrnje „Posoł” powschitkownje „ludowy časopis” był a nie wjac „cyrkwiński”, kaž w prěnich dżewjeż lętach. Tuž spokoječe so mjez tym z dotalnym waschniom hacż na lepsche čaſy.

Katholicki Posoł hało dobry Serb pscheje nic jenož sebi samomu, ale tež wschitkim druhim serbskim časopisam woteberarjow a čitarjow. Wón wę, zo mohk so někotryžkuli Serb, kiž nětko jenož nemške časopisy čita, jara lochej serbskomu čitanju pschiwucziež, kotrež by jomu zawérno wužitne bylo. Tohoda mjenuju za thę, kiž su dobreje wole, tež druhe serbske časopisy. Mam jich hiszczę pječż, z kotrychž so jenož jedyn za katholickich njepschihodži, mjenujacy měsacznik „Missioniski Posoł”, kotryž je jenož za lutherickich pišan. Zbytne schyri, wschitke jara tunje, paš su tute:

1. „Serbske Nowiny“, pod redakciju J. G. Smolerja w Budyschinje, kóždu sobotu wukhadżace. Wone podawaju krótki poliſki pschehlađ abo swětne podawki, węzo najwažniſche. Porjadny čitarć tač spěchniſcho wschitko najwažniſche zhoni, dyžli z wulkich nowinow, kotrychž čitanjo sebi snadž psche-wjele časa žada a mnogich ſacząnskich, francózskich a jendželskich słowow dla jomu njedorozymjene wostanie. Pódlia poliſkoho poſkiczeja Serbske Nowiny stajnu došpołunu rubriku „Ze Serbow“, wuſuđenja khostanſkoho a ławniſkoho, kaž tež pschihažnogo ſudu; dale bywaja tam powiedańčka, wschelake rozprawy a zabawne powięscże, spěwy, cyrkwiſke powięscże z Budyschima, plany železniſkich čiaħow a wjele nawěſhktow.

2. „Lužičan“ je literarny a zabawny časopis, kiž wot l. 1860 wukhadža, wjele lét porjadnje kóždy měsac wudawany; w tu khwilu chce redaktor Smoler jón kóždy drugi měsac wudawacż, dokelž ma joho eříszczęernja runje nužniſche džela.

3. „Lipa Serbska“ mjenuje so časopis młodych Serbow, dokelž je z wjetša wot studentow spisana. Wona wukhadža kóždy měsac porjadnje hižo tsi lěta a jeje wopſchijeczo je nimale kaž předawajci programm Lužicžana (wot 1860) abo Měsacznego Pschidawka w lětomaj 1858 a 59.

4. „Časopis Macicy Serbskeje“, kóždolétnje dwaj zefchivkaj. Wón nochce časopis za lud być, ale je z wjetša wědomostny archiv.

5. „Bramborske Nowiny“ wukhadżaja kóždy schtwortk w Kroczebużu pod redakciju Schwiele, Jórdana a Kóſyka. Wone su w delnjoſerbskej rěčzi piſane a džerža so programma Serbskich Nowinow. Ma pôsće placza schtwort-létnje marku. Delnjoſerbska rěč dorozymi so pschi čitanju dōsęż bórzy. Dokelž so skorži, zo ma hiszczę mało woteberarjow, bych sebi pschał, zo bych tež někotri naſchidh zamóžithych Hornjołužicžanow na tute „Nowiny“ abonnirowali. Wone su derje serbscy zmyslene, hdžę jedyn z redaktorow wón dy w nich piſaſe: „Ja ſom þyn ſerbskeju ſtačejſheju, ja lubuju moju ſerbsku narodnosć

a zu jej wěrny wostasch, až do žmierschi!" Nam katholiskim Serbam (wězo nic redaktej) wadži jenož trochu to njepřihodne poněmiske nałożowanjo „ſ, ſ, ſ, ſ“ runje hako w Serbskich Nowinach. Tola tomu ſo za minutu pſchitwukne, kaž vychu jich čitarjo lochh tež to lepsche piſanjo naukuſli, kažekž my nowiſhi katholſcy Serbia wuživam⁹ a kaž we řacjanſkoſerbskich piſmilkach wſchity Serbja, katholſcy a lutherscy, jenak piſam⁹!

Tak dha je was tónkrócz Poſoł wo někotrych wěcach pſowęcžil, kotrež njedawno naſtawſ „Serbska pſchejzenoſć“ naſpominaſche. Wzmicže za lubo!

M. Hórnik.

Dwě wopomnjeniskej taſli w Budyschinje.

W serbskej farſtej cyrkwi Raſcheje Lubeje ſenjenje w Budyschinje, w kotrejž ſo pohrjabne krypty namakaſa, a wokoło kotrejž běſche pohrjabniſhčzo hacž do zařízenoho lětſtotka, ſtaſ dotal hſchče dwě wopomnjeniskej kamjeńtnej taſli, kiž ſpomnenjo w Poſle zaſlužitej. Brěnja ſteji nětko w poſodniſhém pſchitwarku a druhá je do tormoweje murje na joho poſnōcej stronje zamurjowana.

1. Brěnja wobkhovuje nam dopomnječzo na fararja Žurija Ruſſa, rodzeñoho z Škulowa, kotorož wobraž je na njej hako relief wudypany. Zemrjetý pſchedſtaja ſo nam po tehduſhím waſhnju brodath a w duchownské dráſeže ze ſtolu; pſched nim ſteji Boža martra. Pod wobražom je tuto řacjanſke chronografiske napiſmo: Adm. Rdus. ac Dmus. Dnus. Magister GeorgIVs BernarDIInVs RVss trIgInta annIs Myſta, VLtra ſeXagInta natus In paCe obIIlt, t. r. Žara čeſeczomny kniež magiſter Žurij Bernardin Ruſ, měſchnik 30 lět, ſtarý pſchez 60 lět, w měrje zemrje 1694. Spody toho ſcěhnuja taſkele diſticha abo hróncžka:

Iſte hic ſacravit caſtus pia vota ſacerdos
Et populo doctus verba ſacrata dedit,
Multos ad veram convertit Religioneſ
Et fecit plures facta dolere mala,
Tristia Serborum mandavit funera terrae,
Exanimum tandem funus et ipſe jacet.
Requiscat in pace.

To rěka z krótka, zo je tutón pobožny měſchnik tudy Božje ſlužby džeržał a Božje ſlово předował, tež mnohich ſi prawej wěrje abo ſwjatoſeži wobročiſ a ſi želnoſeži pochnuł, wjele Serbow tam pohrjebał, hdzejž nětko kónčinje tež ſam hako cželo leži.

K tomu pſchispominam, zo je njeboh Ruſ w Prazy poſa jesuitow ſtudioval a 1655 do Budyschima pſchicžahnył, 5 lět vikar a 10 lět ſerbski předář (concionator vandalicus) był a potom ſkónečnje farař. Zemrjeł je wón 4. julijsa 1694.

2. Druha tafla ma jenož řečanské napíšmo a to tajše: VIRO.
NOBILI. IACOBO. BERNAVERO. QVI. ANNO. M.D.XXIX
SVB. IMPERATORE. CAROLO. V. ET. REGE. FERDINANDO. I.
IN BELLO. TVRCICO. AVSTRIÆ. DVCE. ZIESLAO A BERKA.
PROMARCHIONE. LVSATIÆ. SVPERIORIS. CVM. LAVDE.
CONTRA. SOLYMANVM. MILITAVIT. POSTEA. BVDESINÆ
DE. REPVB. BENE. MERITVS: TANDEM. IN. CHRISTO. PIE.
OBDORMIVIT. ANNO M.D.LIII. IANVAR. XXXI. SVAE.
AETATIS. LII: OSSA RECONDI. SVA. IN HANC. VOLVIT. HV-
MVM. MORTALIS. HOMOREDIVIVVS. EX. OFFICIO. AMORIS.
DEBITO. ISTVD. MONVM. POSVIT. NEPOS. IACOBVS. BEHR-
NAVER. D. LVSAT. IN SVPER. MEDICVS PROVINCIALIS
M.DC.XXXI. ET. DVOBVS. FILIOLIS.

CASPARO	AETATIS	XII. DIER. 1606
ADAMO	AETATIS	IX. MENS. 1623

SANCTE. DEFVNCTIS.

To je potajskim wopomnik, kotrejž je provincialny syfisus Jakub Behrnauer w lécze 1631 swojemu džedej a swojimaj synkomaj Rašhporej a Hada-nej stajicž dał. Bernauerech su stara nahladna měščanská swójba, z kotrejž duchowni, lekarjo, gymnasialni wucžerjo a druzý wucženi wulhadžachu. Tam pochrjebaný džed Jakub Bernauer (hishčeje bjez „h“ pisany) bě po słowach na-pisma w lécze 1529 pod kejzorom Karlem V. a králem Ferdinandem I. pod vjedzenjom ťužiského promarfrošy Řdžišlawa z Berka pschečzivo Turkam řawnje sobu wojował a potom městej Budyschinej wužitnje slúžil a 31. januara 1553 umrjeł.

Zo potomnicich tutoho Jakuba Bernauera hako wojowarja pschečzivo Tur-
kam we wopomijecžu džeržachu, hodiži so z toho wobkruečecž, dokelž je vjele-
zaſlužbny Jurij Čeſecžimér Behrnauer, rektor tudomnoho gymnasija w pro-
grammje 1729 nastawí písal na praschenjo: Was die Türken von den Studiis
und der Gelehrsamkeit halten?

Tónle wopomnik dha je došč zájimawý a to hodla smy jón w muri wo-
stajili pschi wobnowjenju cyrkwe.

M. Hórník.

Swjathý bráška.

Ze živjenja svj. Franza ze Sales, biskopa we Schwich, kotrehož je
njedawno svj. wóte k dôstojnosći cyrkwienskoho wucžerja pozbehňyl, powjeda so
nam ſežehowacy podawk. Služownik tutoho biskopa, Franc Favre, kiz bě swo-
jemu knjizej ſwérny a podwołny bjez poroka, bě bobabojaznu a zamóžitu wu-
dowu zeznał a mějše myſle, ju ſebi za mandželsku bracž. Tola njemějſeche
telko wutrobnosće, zo by to hdy tej wudowje prajicž mohł. Něhdy syny ſo k

bliđu a pocža to, shtož pschez jazyk nječasche, na papjeru sebi pišacž, pišmis t pišmiskej z wulkej prou — list na swoju njewjestu. Čyle zamysleny do swojeje ualežnosće, njepytne, zo joho kniez joho wonka pyta, a dokelž joho nihdže nje-widži, zaſtupi dō jstwy. Zaſtróženy hrabiſe ſlužownik ſwoje papjery a ſunje je do kaſhežika.

Swaty biſkop poſhodži po jstwje, zaſta na to, poſlada ſlužownikej do wočow a praſi: „Franc, ty ſy piſal, hdyž ja zaſtupiſi?“

Franc na to mudrje mjeleži.

„Shto dha ſy piſal?“ praſha ſo biſkop daſe. Franc daſe mjeleži.

„Tak ſy mje taſ malo za ſwojoho pschecžela ſpóznał, zo ani mi nje-dowéřiſh, shto tebje cžiſteži?“ džeſeži biſkop daſe.

Na to woźmje Franc ſwój liſt a poda jón biſkopej. Tón paſ pschecžita jón ſo poſměwkujo a džeſeži: „Franc, kaž widžu, njerozymisħ ſo ty do taſkih liſtow, je-li cži lubo, chci cži t ruch byež.“ Na to ſyny ſo biſkop t bliđu a ſpiša liſt bjez wſchoho poroča na — njewjestu. „Tu maſch,“ ryeži t ſlužownikej, „wotpiſaj liſt na cžiſte, podpiſaj ſo a ſcžin napiſ, nadžiju ſo, zo wſchitko derje pónidže.“

Zo je ſlužownik tajku poruežnoſć ſwojoho knieza hnydom dopjeliſi, mó-jeſh ſebi myſſlicž.

Nekotre dny na to pschińdže tutu wudowa t ſwj. biſkopej a myſlo ſebi, zo wo cykle węcy hiſcheze niežo njewě, poſkicži liſt ſlužownika a proſy wo dobru radu.

Zo ſwj. biſkop wotrađaſi mjeje, je z toho widžecž, zo veſchtaj Franc a ta wudowa za krótki cžas mandželskej a wobaj jara zbožownej.

Wucžba z tutoho wérnogo podawka: Za nekotrychžkuſi mandželskich by derje bylo, hdy by ſwj. Franc ze Sales nawoženijſi liſt piſal a cykle braſchčenjo do rukow wžak. Něktožkuſi by pschi tajkim braſchčenju na ſtronu woſtało, shtož ſo stanje, a nektožkuſi by ſo zaſy ſtało, shtož ſo pschi braſchčenju najbóle njestanje; nekotru traſch by ſwj. Franc warnował, měſto zo by ji radžiſ, a druhy by liſtej cykle druhi napiſ daſ.

Węzo tutón liſt ſwjatoho biſkopa tajki njebe, kajkež ſo wſchědnje piſaja. Zo paſ je ſwj. Franc tuto cžiniſi, je dopokaz za to, zo je mandželſtwo za wjeleſwiatu węc ſebi wžak a zo wón haſko kniez nicžo ponížowace we tym widžaſi njeje, hdyž ſwérnomu ſlužownomu t dobrej mandželſkej dopomha. Haſko wucžer wo bójskich węcach rozeznawaſche duchi a wędžesche, kajkej duchaj móžetaſ zbožownje hromadže byež.

Za Francia pschiſtaji ſebi ſwj. biſkop druhoſho ſlužownoho, tójſtoto mlođiſhoho. Tež tutoho pschekhwatachu na to ženitwařke myſſle, a dokelž ſo jomu holeca z pschitojneje ſwójby lubjesh, wupowjeda potajnoſće ſwojeje wutroby ſwj. Franczej, wo joho radu proſcho. Tomu wotmołwi ſwj. biſkop: „Moje dže-čjo, mi ſo zda, zo ſy t ženjenju jara młody; ſlepje je, zo hiſcheze khwilku wo-čjataſch, dokelž, shtož chce do mandželſta ſtupicž, dyrbti dozrawjeny rožom

a we dobrym wobkruczeniu wosu męcz. Z mandżelstwom je, kaž hdyž něčtō do knježniczkow dže a zjawné sluby wotpołoži. Tež mandželstwo je kłoschr, jeno zo eži, kij do njoho zaſtupja, khwile nimaja, kaž knježniczki, zo cyke lěto jim wola wostanie, zo móža zaſo wustupicž. Wér mi, byli mandželskim móžnoſć data byla, zo móhli kaž novicy we kłoschrach po lécze zaſo wustupicž, su-li jim pſchikazuje a regle jara cžezke, tych mandželskich wjele bylo njeby, kotsiž byhru po skončenju přenjoho lěta profes ežnili" — t. r. slub mandželleje swěry hacž do smjercze wotpołožili. Služownik poſluhacze swjatohho brashku, njewoženi ſo a wěſcze nic ſebi do ſchłody.

-š.

Z Lužich a Sakskeje.

Z njebjelčjan wosady. Při ſiczenju 1. decembra namata ſo we Njebjelčjicach 271 wobydlerjow, wot nich 15 Němcow a 20 lutherskich; w Serbskich Pazlicach 179, a to 11 luth., 89 mužskich a 90 žónskich; w Pěſkacach 197, a to 88 mužskich a 109 žónskich. Wosada ma potajkim 647 duſchow. W l. 1676 mějachu Njebjelčjic 97 kath. a 5 luth., Serbske Pazlich 77 kath. a 2 luth., hromadže 174+7 wobydlerjow. — Cyrkwinſke powjescze z l. 1880: Narodžilo je ſo 18 hólczkow a runje teſko hólczkow, z nich je 15 mandželskich. Wumrjelo je 14, a to 8 džecži, mjez nimi 3 ſchulſke, a 6 doroszényh. Wosada je po tajkim wo 2 duſchi pſchibyla. Werowanjow bě tu 6, hołyh pſchi-powjedanjow 3. — K Božomu blidu běchu 2079, ſpowjedných bě na 2400. — K nowomu wulkomu woltarzej je ſo 186 M. nawdako a do znateje knížki pſchipsało, tať zo je ſo w běhu zaſdženyh 4 lět 1373 M. na daní ſpožczenie, ke kotoruž kapitalej wězo hiſhceje daní za tute 4 lěta pſchistupi. Z džakom ſpomnju na wotkazanjo (75 M.) po njeboh Madlenje Hajnskec z Njebjelčje. Widžomne wotpočzuje nad tutym wotmýſlenju žohnowanjo swjatohho Měrczina, kotoruž tutu ſwoju wěc pſchi wſchelakich zadženěkach — na horu cžiſhcečez pomha.

gk.

Z chłoho swěta.

Němska. Zwjažkowa rada (bundesrat) je etat (wobliczenjo) doſtała, po kotorymž změje Němska wob lěto pſchez 588 millionow markow wudawkow. K tomu wuczini pſchinoſck Prusſeje nimale 54,300,000, Sakskeje 4,156,555 atd. — W němskich krajac je nětko mócene hibanjo w zhromadžiznach a w nowinach pſchecžiwo židam, kij ſu we wſchelakim naſtupanju wulku móć dobyli a woſebje wjele pjeniez na ſo ſejahnyli.

Awstrija. Pſched hodami běchu na wienskim rajchſracze dolhe poſedzenja a jara wótre rěče. Pſchecželjo stareje wustawu, kotrejž wjetſhi džel Němcow pſchissuſcha, nochcedža ani pod wujednawachym ministerstwom groſy Taafe zwučene knjeſtvo z rukow dacž, hacžrunje je nětko strona autonomiſtow (Slowjenjo,

throscej Wlochowje a dżel Němcow) wjetša. Prěnišči běchu ministrej dalshe dawki zapowjedzili, ale buchu wot autonomistow pschehłosowani.

Italšska. Z Roma. Na 23. decembra běše kollegium kardinalow kaž hewak pola swjatoho wótcia Leona z hodownym zbožopschečzom. Bamž so džakowaſche a skoržesche na časopis, kotrež joho wozjewjenja a rěče hanja. Wón dyrbi prawa a wuczby cyrkwe zakitacž, byrnje stat to nochył.

Francósska. Zaſtupnic̄ kraja, zapoſlanch̄ a senatorowje, njeſju tónkróč ſviate dny ſo rozeſchli; patoržici a Boži džen mějachu poſedženjo, ſhtož hewak w žanym kſhesczanskim kraju tač njeje. — Hidženjo dotal mócnoho Gambethy pschech pſchibéra, czerwieny (t. r. najhórschi republikan), znaty předy wypokazany Nochefort džerži wulke na njoho ſwarjace ludowe zhromadžizny.

Jendželska. Tutón wjelemočny stat ma blízko doma a w swojich zdalenych trajach straſchnie wěch wucziniecž. Doma t. r. w Irſkej (Irland) pſchibéra nje- mér ligi abo zjenočenja, kotrež chce wukup abo wotwiaſowanjo gruntow psche- wjescž, tam do toho časa hiſhćeze njedokonjane a ſurowe njewolniftwo pólnych najeňkow zawirowace. Wjèle wulkotublerjow je do klatby datyħ, tač zo ſu- ſodža a ſlužownicy jich wopuſhćeza, ničto wot nich njeſupuje abo jim ničžo nje- pschedawa, žadyn wóz njeſmě jich wjeźd, žana parolódž ani jich pschedath ſtót dale pſchewjescž. Pósla ligi wuſtupija z nowa ſenierjo, kotsiž cheedža Irſku wot Jendželskeje eyle wottorhnyčz a ſamostatnu ſežiniečz. W dalokéj Afric̄ ſteji tohorunja hubjenje, dokelž tam nimoja doſez jendželskoho wójska. Kraja ſu ſebi nabrali, a w času poſlenijeje europiskeje wójny pſchecziwo woli wobydlerjow woſehje republiku Transvaal annektrivali, kruh kaž poł Němſkeje. Někto ſtawaja pſchecziwo nim w Transwaalskej, kotrejž oranijſka republika ſtajnje pomha, a džiwi Basutowje a ſnadž tež Zuluowje jich wobhrožuju.

Turkowska. Sultan je wulkomocam wozjewił, zo Gricham ničžo wot ſwojoho kraja wotſtupicž nochce, hdyz joho poſkiezeny mały kus njeſju brali. Tu budža zaſy dolkhotrajace jednanja, kaž pſchi čornohórkſej naležnoſci běſche. Wulkomoch njeſokazują prawoſtitu a rožkuſanju tutoho wojesčka, a pſchimidže drje w naſeču tač daloko, zo Gricham nadpad na Turku ſkonečnje dowola. Někto ſeželi, kaž runje čítamy, Grichowje ſwojich wotpóſlanych ſi Albaneſam, zo buchu jim w pſchichodnej wójnie pomhali abo z najmjeńſha neutralni wostali. Za to lubja jim ſwobodu wuznacža (dokelž ſu z wjetſhoho džela Turkowje), pſchewstajenjo jich ležownoſežow a druhoſho ſwójſtwa, cze- ſeženjo jich rěče a nałożkow a woſwobodzenjo wot wojerſkeje ſlužby na pječ ſet. Albaneſowje proja: Turka njebudže ſo moc woli wulkomocov ſpręcz, a pod grichiskim knieſtwom njebudže nam hórje dyžli pod turkowskim! W tym maju prawo, Grichowje ſu drje ſebi wot Serbow a Bołharow wothladali, zo zjenočene moch wjac̄ dokonjeja! My budžemy da-li Bóh z daloka tej mě- ſchenych pſchiſladowacž.

M. H.

Naležnosće našoho towařstwa.

Doplaćiloj na leto 1879: kk. 513. Jakub Cyž z Konjec; 514. Hana Krawžic ze Šunowa.

Dobrowólne dary za towařstwo: kk. can. cap. senior Kućank 3 m.; can. cap. cantor Šolta 1 m. 50.; farař Smola 1 m. 50 p.; direktor Dienst 1 m. 25 p.; Marja Pjetrašova 50 p.; Pětr Haša 50 p.; M. M. 50 p.

Dary a daň za cyrkej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještaj 42,968 m. 9 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Jedyn, kiž marki radšo widzi hač pjenježki 91 p. Lubjeny dar z Ralbic 3 mark.

Hromadže: 42,972 mark — p.

Dary za cyrkwičku w Hajnicach.

Dotal hromadže: 4172 mark 48 p. — Dale su woprowali: Madlena Jenichec z Budysina 50 p.; Jurij Šiman z Pazlic 1 m. 50 p.; — Hromadže: 4174 mark 48 p.

Za swj. wótca: Józef Mikoš z Wunjowa 1 m. 50 p.

Stare pjenježji, kaž tež **cynowe a koprowe sudobja a węch,** k woħstaranju zwonow za twarjomne cyrkwe, móža so pola mje wotedačž.

Tajke su dale dobroćziwje dasi ff.: M. B. a W. Sch. z Ralbic; M. Suchi z Konjec; M. W. z Hu. (cynowu khanu a śweczník); Jakub Hicka z Hórkow.

Redaktor.

We wszech expedicijach „K. B.“ je za 25 p. na pschedan:

Krajam.

Katholſka protišta za Hornju Lužicu na leto 1881.

Bhromadžizna wubjerka za baczoński cyrkej

budže 2. februara popołdnju 3 hodžin w Bacżonju; na nju su wubjerkownich z tutym pschedroščeniu.

J. Kuczank, pschedsyda.

Wot redaktora.

Ahorowatoſcje dla njemožu swoje zaſtojnſtvo w towařſtwje ſi. Cyrilla a Methodija w tu khwili wobſtaracž. Tohodla pschedpodawam na khwilne redaktorstwo k. fararzej Hórnikej a pokladniſtvo k. vikarej Nowakej. Proſhu přenjchomu nastavki a dopisy za „K. Bóšla“ a druhomu pjenježji za nashe towařſtvo a te dary, kotrež maja so w Bóſle kwitowacž, dobroćziwje pschedpóſacž.

Mihael Róla, kaplán.

Pschedžinu horniſhoho wozjewjenja najhľubſho wobžarujo proſchu Serbow, duchownych a njeduchownych, wo dobroćziwe sobuslutkowanjo pschi Bóſle. Kewitiroval bych ja najradſho na dary za baczoński cyrkej a za hajničansku cyrkwičku, dokelž je za tutej dwé naležnosće namjet psched Katholſkoho Bóſla wuſchoł, a tež tohodla, dokelž so za tej samej z wonka Katholſkoho džela Hornjeje Lužicy jara mało wopruje. To proſchu, zo bychu ežitarjo K. Bóſla a wschitcy katholſcy Serbjia w pomjatku zdžerželi!

M. Hórnik, farář.

Katholicki Poſoł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 2.

15. januara 1881.

Lětnik 19.

Słowęcko ps̄hcęzjivo Židam.

Cžitarjam Poſoła je wědomne, zo ſo po Němcach, haj ſkoro móhł prajicž po cylej zemi, něčto ps̄hcęzjivo Židam wari. Poſoł njeſmě tohodla ſwojich Serbow cyłe we njewđomnoſćzi wo tuthych wažnych wěcach wostajicž. — Wěm derje, kojku wažnoſć ma židowſki lud we Starym Zakonju, zo je tutón lud wot Boha woſebje wobhnadžený a wuzwoleñy był, zo by z njoho wukhadžak Žbóžnik swěta. Tola njeje tutón lud čas ſwojoho domaprytanja ſpoznał, ale je poſłanego Wumóžnika zaſtorežil a we ſwojej złóſći morił. To wjedźo, je Syn Boži hižo psched dokonjenjom tutoho njeskutka ſwojemu ludej kłał, prajo: „Hlejče, wasch dom budže wam pustý wostajeny, w y mje wot nětka njebuďecže wjacy wibžecž.“ Z tuthmi ſłowami bě do taſne powołanjo židowſkoho ludu zbehnjene; tola wostanje wón ſriedž wſchēch druhich narodow we ſwojich ſamotnoſćzach hacž na ſudny džen ze ſwědom Božej sprawnoſćze. Tohodla mamy na Židow Nowoho Zakonja hinač poſladowacž, dokež w nich njeje wjacy tón powołany lud. Cžinimy to we ſczěhovaczym z krótka, krucze, ale tež po wěrnoſćzi. Njeſodži ſo přečž, zo je ſo Židowſtwo we ſchęſčanskich krajac̄ khětro do předka ſcžiſcęzko. Wjele wjetſchi džel wſchědnoho nowinatwa je we jich rukach a wot nich ſpišany a ps̄hez nowiny trubja woni wſchědnie do swěta: „My Židža ſmy sól a ſwětlo swěta, my ſmy, kotsiz ſmy čłowjestwo k z džělanoſćzi dowiedli.“ Ale ſhoto? Cžlowjestwo? — — Njeje we wocžomaj Žida jenož Žid z čžlowjekom? Šhtož njeje Žid, to je ze ſkocžecžom — tak wuciž po ſlovje Talmud (zberka podawiznow a zakonjow za Židow po Khrystusu, zestajana

wot 2.—6. lěstotka a tak wjele płaczaca, halo nam katechismus). Žid wob-
knieži we nasich dñach wulki džel swęta. Ale je tež za tym na swęcze: niežo,
khiba ſole hubjenſtwo daloko a ſcheročo. Schto je heſlo nasich dnow?
Njepſchecželſtwo kſchecžanſtwu! A z woſkal pſchiiudže powschitkomne
pſchecžehanjo katholſkeje cyrkwe? Z Talmuda. Talmud hani Khrystuſa
Syna Božjego halo Žida, kž je ſo Boha a Židowſtwu wotrjeſl, tohodla hani
a pſchecžeha tež Khrystuſa dotal a pſchecz we joho ſtawach a wuznawarjach.
Slysč dale, ſchto Talmud wucži pſchecz rabbi Mainonida, kotryž ſwojeje
mudroſcę dla „worjoſ synagogi” rěka. Tón ryczi talkie wo kſchecžanach:
„Kſchecženjo, kotsiž za Ježuſom bļudža, ſu po hani a po wucžoje Talmuda
mamy z nimi zakladzecž, kaž je nam to Bóh czinicž pſchilaſaſ pſchecžiwo
po hanſkim Kananitam.” Njeje to heſla khrabkoſcę? A ſchto ma ſo po Tal-
mudze z pohanami ſtać? „Žid ma jich zabijecž, hdežkuli to móže; tola njež
ſo na ſedžbu bjerje, zo to ſebi do ſchody nježini. Hdež pał to mudroſcę
porucža, ſmě Žid tež z pohanom (t. r. z kſchecžanom) pſchecželnje wobkhadzecž
a joho poſtrowjeſc.”

A je dha ſo hakle swęt nětko na tajke wucžby Talmuda, abo mojedla
po katholſtuſowoho Židowſtwa dohſadaſ? Zwarnuj Bóh! Hijo za czaſh ſwiatohu
Schęzepana a ſwiatych japoſchtołow je Židowſtwo cyrkwi Syna Božjego z nje-
pſchecželom bylo hacž na krej, a 100 lět po ſwiatych japoſchtołach piſa ſwiaty
wucžer a marträř Justin: „Běda wam, Židža, wy ſcze, kž po hanſtwo na nas
ſchęzumjecze a wina, zo swęt we czěmnoſci njeveřy dlěje bļudži!” Z połnym
prawom móžemy ſłowa ſ. Justina, pſchecžiwo Židam ſwědčace, na naſche czaſh
a kraje nałożecž, prajich: „Židža, wy ſcze, kotsiž ſcze w Němſtej, Francózſkej,
Awſtriji a po wſchęch krajinach zemje z jebanſkim khanjom ſwętej naręcželi:
katholſka cyrkſe a jeje měſčniſtwo, bamž a joho wotrocžy — hlejče tu
njepſchecželow człowjestwa; na kſchiz, na kſchiz z nimi a njeſajmy jim
niždže na zemi mera a wotpočinka, doniž zahnata njeje po zemi wera do —
kſchizowanego z Nazaretha!” Džen wote dnia khrabliſho pocžina Židowſtwo
pſchecžiwo kſchecžanam zakladzecž, a kaž z klynjedobrų rohi a wopuſt,
pocžina Talmud bôle a bôle ſwoje paſory poſazowacž.

A kał móže to hinał być, hdyž Talmud tajke wucžby dawa: 1. Wo
luboſczi i bližſhomu. Bližſhi je Židej jenož Žid; ſchtož Žid njeje, njeje
człowjeſ a nima prawa na luboſcz. Kaž człowjeſ wysche ſtwórby, ſteji Žid
wyſhe narodow zemje. Menacham, rabbi w Antiochiji, wukladuje tutu ſchtucžku
Talmuda wo luboſczi i bližſhomu tež tač: „Wy Židža ſcze człowjeſkojo, druhe
narody pał człowjeſkojo njeſju, dokelž jich duscha z čerta wuſhadža!” —
Z toho ſcžehuje druha wucžba Talmuda: 2. Dokelž je Žid jenicžki człowjeſ
na swęcze, ſluſha jomu wſchitko na swęcze.

Njeje-li wero? ta węc pocžina z kóždym rynckom rjeńſha być. Po-
tajkim: Žid ſamón ma prawo na kubla a bohatſtwo swęta — wſchón Nje-

žid (wot nich Gojim rěšany) na wobśedźenstwo prawa ani nima. Tohodla po Talmudu za Žida to paduščstwo njeje, schtož so kſchesczanej kranje: wón bjerje, schtož jomu hało kniezej zemje ſluſcha. Ale, prajich, njeſteji tež we Starym Zákonju: „Niedyrbiſch kranycz!“ Wězo, ale ſtysch, kał ſpomnjenyh Maimonides tuſu kazonju wukladuje: Kranycz je zakazane mjez čłowjekami, na zemi pač čłowjek njeje, khiba-li Žid. Žid Žida wobkranycz njeſtmě, njeje pač ze ſedmej kazonju zakazane, zo tych wobkranje, kiž čłowjekojo njeſtu, t. r. kſchesczanow. Po Talmudu je wobśedźenstwo kſchesczanow nicžeje ſubko, kotrež móže Žid tež na njesprawne waschnjo biez hřečha na ſo ſcžahnuycz. Zo Žid tule wucžbu Talmuda derje znaje, dopokazuje nazhonjenjo na zjawnych ſudach, po kotrymž je mjez Židami wjely procentow jebakow, lichownikow, a zo ſo Žid wopaczeje pschisahi pschecziwo kſchesczanej ženje njeſtróži. Wot czucza, ſobuželnoſće abo ſmilnoſće pola Židow rycze njeſtu pschecziwo nam kſchesczanam. To ſmy bohužel w loni nazhonili, hdyz ſu Židža wot hłodu domapytanym Schlezyskim tamne dary, kotrež jimi kſchesczanska miłosęž nowda, z palencem wotkózowali, tač zo dyrbiesche policija a wojerſtwo jich njeſhmanſtwu hacžic.

Tak daloko ſmy potajſkim my kſchesczanske ludy we 19. lětſtoku ze ſwojim njeſhceszanskim kroboſenjom pschischi, zo nam Žid, z Talmudom pod požu, hanjo do wocžow praji: Věda tebi, kſchesczansko, bliži ſo džen, zo či mjez hacž do pschimadla do wutroby ſtorcziny, a ſwět budže — židowſki!

Z toho je widzecz, zo zaſlepjeny a wot Božia zaſtorzeny židowſki lud po ſwojim byczę a Božim dopuſtzenju hacž na ſudny džen pschisahany njeſhcezel kſchesczanstwa a woſebje katholiskeje cyrkwe woſtanje. —š.

Serbſkim ratarjam.

Njeſch ſebi kóždy ſwoje powołanjo za najtrěbnishe w ſwojim kraju waži, ſkócnjenje woſtanje tola ratař najwažniſhi, dokelž je za woſtačo wobydleſtwa najwuzitniſhi ſtar. Rólnik žeňe nic jenož za ſebje, ale za wſdzech, kotsiž na zemi bydla a wobohyla tutej zemi to, schtož je trěbne za chrobou a draſtu; wot joho potu živi ſo wſcho, a jenož hdyz ratařſtwo kczaje, pónidže tež rjemjeſlo a wumjefſtwo k zbožu. Na džele a na staroſćach drje burej njeſpobrahimje. Ale runje dželo ploži živjenjo a pschi wſhzej staroſći je ratař ſtrowſki, wjeselski a ſpokojniſki, dyžli měſchęjan we ſwojich ſtuchlych a czmownych haſach. Kaž rybicžla ſtrowy ſtawa ratař rano z časom, po kħobži po ſwojich honach abo podžela na ſwojim dworje, a po džele ſkodži a tyje kruč Božoho kħleba a něchtu fuſchenoho z wuhenja wjely bóle, dyžli bohatomu měſchęzanej wupytane a drohe jědže z czuzych krajow. A žadyn čłowjek nima teſko ſklađnoſće, zo by dobrocziwoſć njeſbekskeho Wótcia doſpołniſko ſpóznał — wſhēdnie ma Bože džiwy, ſmilnoſć a ſchęzdroſć pſched wocžomaj, hdzež roſče a kczaje, jomu žiewi ſo kóžde ranjo takrjec Bóh z nowa. Z toho wukhadža, zo pod wjewnymi tſehami pſchecy wjely bohabojaznoſće a pōcziwoho waschnja

býdli a namákaſch tu híſheje někotry dobrý naſož, kotrež druhdje podarmo pytaſch.

Zo ſo bur pschi ſwojim povočanju za někotre dny wobohacžicž njezamóže, je znata wěc, dokelž rola drje poſkiczi wěſty, ale jenož ſnadny wunoſchł. A runje na tym zaleži tak wjele, zo je tutón wunoſchł wěſty: we měſtach je ſo druhdý ſtaſko, zo je za džen wjele fabrikow zaſtaſko, a z tím je potom wjele ſwójbow bitých, kotrež njevjeđa, z wotkaſl jutſe Božoho khléba dobračž. Roła paſ wobſedžera ženje cyle njevopuscheži, njech tež mór do ſkotu pſchiūdže, abo mróz abo kruhy žně poſkaža. We ſwojej bróždje ma bur podpjeru, kotrež joho njevopuscheži, kotrež kóžde lěto, kaž potajna fabrika, z džalom ſwoj plób a ſwoju daň njeſe. Tohodla džé wiſa prawy bur tak wjele na ſwojej bróždje a ju radý njepeſcheda.

Džak budž Bohu, zo ſu te zrudne čjaſh nimo, we kotrechž měſchejan ratarjei zacpějo pſchez ramjo hlaſaſche, džensa ſo ničtó wjac̄ haubowac̄ njetřeba, zo je kubleč abo žiwnoſczej abo z cyka ratař.

Ale to, ſhtož wobžaruju, je: zo kóždy bur híſheje naſche čjaſh prawje njevopuschimje. Mnozy burja wiſaju dotal pſchez měru na zaſtarſkim a nječaja wo ničzim nowym wjedžecž hižom tohodla, dokelž je něſhco nowe. Woni njerozymja, zo ſu naſche čjaſh hinaſche, halo te jich mótcow, zo dyrbis̄h ſo, kaž ſo praji, do čjaſow namakaſz a z nimi poſkoczeč, chceſh-li z ejeſežu wobſtačž. Kóždy drapa ſo za wuſhomaj, hdyž rycze na dawki dowjedžes̄h: cyka protyka je počna terminow nacžiſhežana, a ſtražnik abo wajchtař mohk ſebi nohi woſběhačž z luthym kaſanjom po wsh, dokelž na burow pſchiūdže tola nojwacy. Džensa kralovſke dawki — trójcy za lěto, jutſe wot rolow po jednotkach, paſ zaſy za wotpaleňsku kaſſu, tu za wucžerja a za porjedženjo a tepijenjo we ſchuli, paſ zaſy do gmejný, paſ za ſtavnika, za wajchtařa, paſ za babu abo mždu za czelebz, rózne čjaſh wot rězanja, a potom pſchiileze wojań, bětnař, kowar a ſedkař ze ſwojej žadociſzu, a proſcherjo kaſaja ſebi ſwoju rentu, potom je dobrovolnho dawanja, kotremuž ſo dobroho ſtutka abo pſchiſtojnoscze dla wuwinycz njemóžes̄h, a ſhtož jenomu domiac̄ z leſežu a cjeſežu wudrěja a na drasče pſcheprafkaja, a — korežmarja bych ſkoro pozabyl — — to mohk khort dodawac! Prawje maſh, ale kaž daloko je do pſchiichoda widžecž, lepie z dawanjom njebudže, ſterje kručiſcho. Šhtož paſ chce a dyrbí po nowej módze pjeniezych wudawacž, njeſmě po ſtarej, dawno zacžiſnjeněj módze hoſpodaricž. Tu placži ta mudroſež: wobſtačž móžu jenož, hdyž roli junu tak wjele wodobudu, vyzli předy. Hdyž drugy wjeſni pſchi tyh samych dawlkach a wudawlkach do předka pſchiūdu, myſliſh dha ſebi, zo budžes̄h z twojim kacanjom ſwět powalicž móć? Ně, pónďže pſchez tebje a bjez tebje, a jezoli tajſe polepſhenjo we hróžji, we hnojenju, we prawočaſnym wobželanju role, we zažnym wuſhwje atd. ſebi k wužitkej brac̄ njechaſch, kotrež ſu wot wuſtojnych ratarjow we woſkoſnoſci za dobre ſpožnate, to wěr: „buđe

tebi to twoje wzate a tajkomu date, kiž hižo ma, zo by nadobuje měl." —

Cheeschli hako hošpodař zbožowny bycž, kedažbuj na tute poklwy abo rady: 1. Prosch w schědnje wo Bože žohnowanjo, a w swojim času džakuj so za wobradzene dary; 2. džělaj a hibaj so sam, a njeprisuehezej so we wschém na swoju čeleď; 3. wobstaraj sebi wjèle dobroho zelenoho a z tym wjèle hnoja, z tym změjesh dohnojene pola a pschez to połnu bróžnju; 4. kedažbuj na wustojnych wjeſtynych abo wokolnych ratarjow, a hdjež widžiſh, zo so něſhto radži, njeſkomidž, zo by jich pſchikkad ſczéhowaſ; 5. wjedž knihu za dokhody a za wudawki, zo kónce lěta widžiſh, kotre wudawki bycž njetrjebaſ; 6. budž rozmnež złutniwych a njewudawaj njetrěbniye a nochcyž so we twojich wudawkach tym runacž, kotsiž wjach maju; 7. džerž sam abo z wjeſtynmi hromadže ratařſke nowiny, (za naš najlhmaſche: „Sächſiſche Landwirthſchaftliche Zeitung“ vom Landesculturrath zu Dresden, lětnje 3 mč.) a wopytuj po móžnoſći ratařſke towarzſtw. Cziiň mjez tym to, a pſchi ſkladnoſci zaſo dalsche ſlowežko po reczimoj.

—š.

* Snadž by so dowolilo, z toho serbski wuežah wudawacž a z tym a z druhim dawno w Serbach wotpohladane ratařſke nowiny „Hoſpodař“ załožicž. Čitarjo bydu so wěſeze namakali! To wudawanjo radžu mlođym Serbam.

Nedaktor.

Njebjelčjan Marec swójba po Serbach.*

Na porucžnoſci wyſokodostojnho tachantskoho konſistorija zefstajuje ſo zapis krejnih pſcheczelow njeboh fundatora Dr. Jana Mara (Mähra) z Njebjelčic.

A. Pravotc Marec swójby (Marijec = Marjec, Marec), po kſchězeníſkim mjenje njeznath, je rodženy wokoło 1550 a zawostaji dweju synow: a) Jana a b) Jurja.

B. Jurij a Wałpora, mandž. († 1685 a 1681), zawostajíſtej: a) Jana † ?, b) Jurja, c) Mateja, d) Marhatu, e) Haplu † ?, f) Hertu † 1681.

C. Matej a Hánja, mandž. († 1695), zawostajíſtej: a) Michała, r. 1684, b) Wałporu, r. 1687, † ?, c) Khathyrnu, r. 1689, † ?, d) Měrcjina, r. 1692.

D. Měrczin a Hapla, rodž. Wobzec z Łazka, mandž., zawostajíſtej: a) Khathyrnu, r. 1724, b) Małlenu, r. 1726, c) Jurja, r. 1731 a d) Miłławšcha, r. 1735, † ?

* Přichirunaj: Čzíſlo 20, 16. ott. 1880 we „Rat. P.“ Tu rěta: r. = rodženy; w. = wudath abo woženjeny; † ? = njewěm, hdjež je wostał; — !! = dopraschuj ſo ſamón dale; † = wumrjet; IV.—5., abo V.—10. = pjatih ſtar krejnoho pſcheczelſtwa po cyrkwiſtich a 10. ſtar po ſvetníh zakonjach.

E. Jurij a Hanža, zwudowjena Scholczie z Baczonja, r. Bakarec (Schewczikec) tam, mandž., zawostajishtej: a) Miklawšča, r. 1762, † 1787, b) Jana, njeboh knjeza fundatora, r. 1765, c) Madlenu, r. 1767 a d) Wórschu, r. 1771.

Pohladajmy, hdje su tute džeczi po Serbach wostałe a to po blizkoſći krejnnoho pſcheczelſtwa k njeboh fundatorej.

Ad E. d) Wórscha Marec, (I.—2.), w. 1797 Kralec Miklawščej z Njebjelcziec, woſta doma na kuble. Do jeje potomniſtwa ſluſcheja tute ſwójby; Pazlicjan korežnař, miločan Bjarsch, Marec mały Jan, zvijčan Buſtec, khróscjan Čeſſlic, miločan Scholcziec, ťažkowſkich Mlynečec, khróscjan Bruskec; ſtar pſcheczelſtwa: III.—4.

Ad E. e) Madlena Marec (I.—2.) w. 1791 Kollie Jurjej w Njebjelcziecach. Syn z prěnjoho mandželſtwa: Hans, bur w Njebjelcziecach, † bjez džeczi. Druhe mandželſtvo: Madlena, rodž. Marec a Jan Nowakec z Konjec. Potomnič: Kozarcjan Kmečzowa, ſwinarcjan Kynčz, khróscjan Wiežazowa, jaworečan Zarjeňk a khróscjan Kubasch; ſtar III.—4.

Ad D. a) Khatyrna, w. 1754 njebjelčan mlyneč; 1808 woženi ſo na mlyn khróscjan Wujesch, po kotrejž ma ſwójba hifcze mjeno. Do njeje ſluſcheja njebjelčan Mlynečec a woſtowčan Šlodeńec.

Ad D. b) Madlena bjerje ſebi 1768 kowarja Handrika we Kulowje a drje je tutu ſwójba poněmečena.

Ad D. d) Miklawšč je pječja pola wojałow wumirjeł.

Ad C. a) Michał, w. 1715 z Libščec Khatyrnu w Njebjelcziecach. Džeczi: Khatyrna, r. 1718, † ?, Miklawšč, w. k Žurecom do Wetenicy, Jan, r. 1726 a Wórscha, r. 1730, † ? Jan bjerje ſebi 1754 Hórbaneč Wórschu ze Serbſkich Pazlic. Tuteju džeczi: Jakub, r. 1757, Miklawšč, r. 1767, Jan, r. 1775. Posledni, Libščec Hans, wumirje bjez džeczi a z tym haſnje krejne pſcheczelſtvo z Marecam na Libščec kuble w Njebjelcziecach.

Miklawšč Libšč (tež Schipšč po kuble), III.—6., w. ſo 1787 ze Schipščec Madlenu z Njebjelcziec, wona † 1791 bjez džeczi. Druha mandželſtva: Wórscha, r. Scholc z Róžanta? a tuteju džeczi: a) Michał, r. 1809, w. z Wórschu Brunkec w Khanecach a toho synaj: Petr, Khanecjan Brunk a Jakub, wunjowſki Smola; b) Jakub, r. 1794, w. 1812 z Lukasčec Hertu w Miločicach. Džeczi: Michał, miločan starý Lukasč a Marja, kopschinjan Žeſchyna; c) Madlena, r. 1799, w. k Nowakecom do Wotrowa. Tuteju džeczi: Hana, žurčan Žankowa, Jakub, †, radwořski farař, Marja, w. Symantec we Wotrowje a Hanža, w. Benschej we Wotrowje.

Libščec Jakub (III.—6.) w. ſo 1779 z Hanžu Hajnsčec w Njebjelcziecach a piša ſo dale Hajnsč. Džeczi: a) Khatyrna, w. z Mich. Rabom ze Žuric. Tuteju džeczi: Hana, ſtará Hajnschowa, Madlena †, a Marja, w. k Wawrkečecom do Pozdec; b) Madlena, w. Wawrkeč-Hajnsčec

pod Schpitalom. Druhe mandželstwo Žakuba z Wórschu Láwrijenczkec z Rjebjelcic a džeczi: Hana, w. f Schmericom do Mostow, Hanža, w. 1825 f Kupkecom do Khróscjic a Miklawšch. Tutoń bjerje sebi 1826 Marju Rudarec z Pěškec a pschitupi so na Ekalczec khežch tam. Joho džeczi su: Michal, w Němcach pola Pirny woženjeny, Hana, pěškowčjan Ekalczyna, Marja, w. Bräuerej z Wotrowa a Žakub, w. 1864 z Madlenu Koprec we Swinarni.

Líbschech Miklawšch (III.—5.), w. 1752 z Hanžu Žurec we Wěteńcy. Joho syn Hans bjerje sebi pěškowſich Roblec za mandželsku a po tuteje smjerczi jemu khróscjan Starcec. Džeczi: N. N., w. do fernjanskeje kowarnje, N. N., w. f Mlynkem do Hórkow, Khatyrna a po njej Haná, mandželskej Pawlika w Kukowje, Wórscha, w. Weberej w Pancžicach, a Žakub, kotryž sebi 1839 Žmijec Madlenu ze Serbſich Pazlic bjerje. Teju džeczi: Khatyrna, w. smjeczecjan Kronsej, kozčmarzej we Wěteńcy, Marja Bisoltowa we Hórkach, Haná khežchyna w Rabicach a Hanža. — Žurec Hansowy bratr je Jurij, kotryž so f Bjarnatecom do Stoneje Voršcze woženi. Tutoho džowka Madlena bjerje sebi za mandželskoho Miklawšcha Müllera (Mlynka) z Dalic.

Ad B. d) Markata Marec, w. 1696 Jurjej Kubani do Bóščic. Dokelž w Bóščicach niežo katholske njeje, khiba-li krawcę žiwnoścę, je czežko nožhonicę, hacž su z tutoho mandželstwa džeczi wukhadžake a hdže traž su woſtale. —!!

Ad A. a) Jan Marec (V.—6.), z pschimjenom porchowſki, dokelž bě jeho syn tam za knježjeho pachmana, je z wótcem sylnoho potomništwa, kotrež je so tolle rožschežepilo: Jan ma dweju synow: Jurja, kijž so 1678 do Wěteńcy f Nowakem woženi a zawostaji: Hanu, r. 1685, Žakuba, r. 1687 a Jurja, r. 1693. Dokelž je džed nětčiſhoho Nowaka rodženy Bobik ze Smjeczec, je na kuble Marec mjeno haslo, najkerje pak je hjschče Nowakec wowlka z Marec kreje, —!! a Jana, tutoho mandželska Hanža. Teju syn je Petr, r. 1697, kotryž so 1722 z Žežorke Řhatu z Jaworj woženi a za pachmana do Porchowa czechuje. Džeczi tutoho mandželstwa: I. Žakub, r. 1723, w. z Řhatu Waldžic z Čjornec, 1772, † 1800 w Lejnje bjez džeczi; II. Petr, r. 1725, w. z Řhatu Wobzec w Lejnje, † 1797 bjez džeczi; III. Madlena, r. 1727, w. 1743 ? f Žurecom do Něwſec, IV. Měrczin, r. 1733, w. 1761 f Brodlecom do Wotrowa, V. a VI. Jan a Miklawšch, † nježenjenaj, wſchitcy we Khróscjicach kſchězeni, a VII. Michal, kſchězeny 1730 w Rjebjelcicach, † ?

Ad IV. Marec Měrczin z Porchowa (V.—9.), w. 1761 f Brodlecom do Wotrowa. Džeczi: 1) Petr, r. 1763, w. z konjecjan Rjebořec Madlenu († 1807, 33 lét stará), a zawostaji a) Žakuba, r. 1793, w. do Radworja, b) Khatyrnu, r. 1795, w. do Radworja f Nowakem a c) Petra, r. 1801, w. 1826 z khróscjan Matkec Hanžu, wostanje w Lejnje na Wobzec khežej. 2) Madlena, r. 1769, wosta drje w Brodlec kuble —!! dokelž Petr po swojim wuju Wobzec kublo w Lejnje herbowaſche. 3) Wórscha, pozdžiſhho knježna Amabilia.

Ad III. Marec Madlena z Porchowa, (VI.—9.), w. w l. ? do Něwsec ē Žurecom. Džecži 1) Měrczin, wostanje doma na kuble; 2) Hana, w. ē Čěšicom do Pozdec; 3) Marja, w. ē Žurecom na Horu; 4) Madlena, w. ē Kowarjecem do Čemjeric. —!! Džecži po Hanje Čěšlinej w Pozdecach (VII.—10.): a) Pětr, kotrež so ē Žurecom do Něwsec woženi; b) Jakub, w. z khrósczan Čěšlic Wórschu, pscheda 1823 swoje kublo w Pozdecach Žurej z Horz a zawoſtají pječza 8 džecži —!!; c) Michał, njebjelčzan Hostak, t. bjez džecži; d) Hana, w. ē Scholęžicom do Baczonja, z kotořož mandjelſtwa ſu: N. N. čejzlowſta Jórdanowa, N. N. banecžan Beňkowa, N. N. zvijicžan Mocyna, Jurij, klamar we Worklecah a Pětr, kubler w Baczonju; e) Madlena, w. ē Belnakecom do Baczonja; džowka: Hana, bjerje ſebi Rynčec Pětra z Čjaſec; f) Hańża, w. ē Delenkecom do Čzornec; g) Wórscha, w. Barthecom do Khrósczic; džecži: Khata, nułnicžan Wawrikowa, Jakub, khrósczan farar, Hana, w. ē Pětrancecom do Mikocžic, Pětr, doma, Hańża, w. ē Hejdanecom do Mikocžic a Madlena, w. z Herrmannom w Khrósczicach.

Džecži po Hanje Žurowej na Horje (VII.—10) (wot l. 1823 w Pozdecach): 1) Madlena, wuda so ē Markecom w Pozdecach; 2) Hańża, w. ē Bowężerlecom do Budworja, zawoſtají: Michała, kž so ē Markecom do Pozdec woženi, Miklawša, fararja w Hubertusburku, Jurja, kublerja we Budworju, w. z Mariju Wawrjec z Jaworh, a Madlenu, w. Pječecom do Libonja; 3) Jan, w. 1817 z nułnicžan Grósec Mlarju; džecži: Jakub, r. 1821, schérachovski farar, Madlena, r. 1817, w. 1840 z Handrijom Kschijankom, wostanje w Pozdecach na kuble. Tuteju džecži: Miklawš, njebjelčzan Ródla, Hańża, schunowſta piwarcowa, Hana, w. Laukušowa, Khata a Madlena.

Ad B. b) Marec Jurij z Njebjelčic, w. so 1687 ē Kocorecom do Serbskich Pazlic. Džecži: Boſežij, r. 1693, Kapla, r. 1696, Matej, r. 1689, Hańża, r. 1699, Khathyna, r. 1701. Cyrlinske knihy spominaju dale wotutych džecžož, zo je so Boſežijowa džowka ē Hórbanecom do Pěſkem dala, tam pak z njeju Marec krej cyle wotemrjeļa; runje tak je na Kocorec kuble w Pazlicach so ſtało, kotrež je do cyle druhich rukow (Smolsek z Hráñč, kž je vžed něčijskoho Kocorec Boſežija) pschijſko.

* * *

Z tym czini ſo ze ſtrony wysokodostojnoho tachantſtwa wſchitko mōžne, zo bych ſo ſtipendiye z Marec fundacije krejným pschecželam po njeboh knjezu pschijwo-broczíſe. Kóždy ma ē ruch regulativ, wozjíſhczaný we čj. 20 „Boſola“ l. 1880 a we tutym czíſle zapis pschecželiwa, kotrež ma po rjedže w regulativu ſpomnjeným prawo na podpjeru.

Wola njeboh knjeza fundatoria bě, zo by ſo na wſchitko ſwojich krejných pschecželov bjez někajkoho wuwzaczja ledžbowalo; to ſpóznaſta ſo z toho, zo je wón ſam hížom w l. 1843, hóžej bě híſhce živý, ſebi pschez njeboh fararja Scholku tajki zapis wobstaracž chýl. Tutoń pak njeje teſko khwile dobyť, zo by požadane dželo dokončil.

Njech so tute číslo Pošla w rukach horjeka pomjenovanych svojbor
derje khowa, do njoho čista papjerka pschijsihe a na nju kóždy narod, ženitva
abo pohreb we swojbje pschipisa. To njech so tehdom, hdyž so na konfisto-
rium trébne cyrkwinste wopisna wot fararjow požadaja, sobu pschinje; dokož
sebi pschi najlepše woli nichotó wjac̄ žadač njenóže, zo, hdyž je so nětko
jemu težko prýc na to nałożilo, zo by tuta věc do rjodu pschijska, so farar
z nowa, a to nic hodžinu, ale družby dnow pošpochi pytajo k cyrkwin-
stím kniham sydnie, a hdyž je so došlo došč pytač, pschiubje na zjawné, zo
wo krejnym pscheczelstwie ani rycze njejj!

Bóh luby řeňez pak popšeje njeboh Marec knjezej za jeho nješebicžne
wokazanjo wěczny wotpocžiuk a poskicž, zo by tuta jeho fundacija za wšde
čas Řarec swojbje a katholſkomu Serbowstwu nadobne žohnowanjo
pschinješka za čas a wěcznošč.

W Rjebjelcžicach, 10. januara 1881.

K.

Pschijsponinenjo redaktora. Tónle wažny zapis smy rad wocžijschcželi,
dokož drje wšchitke serbske swojby Marec pscheczelstwa Pošol sobu džerža a
čitaja. Nekotsi, kiž su Marec stipendium dostači abo hiščeje dostačaja, pod-
pjeraju tež hewak našche Serbowstwo, kotoruž chvysche njeboh fundator za-
vérno sobu poslužicž. Hdyž tež wón w času testirowanja někotrych z psche-
zelstwa znajesche, njeje wězo žanoho stipendiatow znač, ale je tola chył, zo
byku Serbja Serbja wostali a zo byku z jeho pjenježnej pomocu wuwucženi
halo Serbja serbskomu ludej a serbskej narodnošči po swojich mocach pomhal!
Tohodla dyrbi cíly serbski lud k fundatoru w česči měč a jeho jměno w
serbskich stawiznach so khwalicž.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch dlejschi čas khorowaty wýsokocžesczeny k kaplan
Róla bě 3. januara čežechy na zahorjenjo plucow skhorječ. Tola wot pónidže
je z Boha pocžalo z nim lepje bycž, schtož z radošću našim čitarjam wo-
žewjamy.

— Nascha farška wosada njeje tak kručje wobnižowaná kaž někotre
druhe; wosebje po wudacžu němškoho zakonja wo swobodnym pschecžahowanju
rošče wona na wšchitkých stronach, z najmijenšha na tajkých, kotsiž su z kschčeniu
a z dostačanjom druhich sakramentow k nam pschipokazani. K nam džerža
abo chedža so džeržecž katholſch z raiščeje strony hacž za Bart, Wóspork a Lubij
(hdyž nascha cyrkje kóždy měšac kemšche a kóždy tydžení kschčenansku wucžbu
džeržecž dawa), dale hacž do Kunivalda, Wjazonej, Smjelneje, Biskopic a
hiščeje hacž do Goldbacha pola Harthawy a do hodžijskeje wosady atd. W
minjenym lěcže je so w Budyschinje, w zafarowanych wsach a mijez pschipo-
kazanymi narodžilo 123 tudy abo doma wot našich duchownych kschčených
džecži, wýsche toho wosta jene nješčené a 7 morvorodžených. Mež tymile

131 džecjimi bě 80 hóležatkow, jónu dwójnikaj; njemandželských bě 16 tudy zapisujomých. Swjathych wopravjenijow bě pſchez 5600. Wérowanjow bě 21, z kotrejchž 16 do farskeje chtwje ſluſchachu. Pohrjebow bě 99 na Miklawſch, 24 na filialnym naſchim katholſkim pohrjebniſchczu w Mniſchoncu, 2 džecjí buſchtej z naſchej dowolnoſcžu na Tuchot pohrjebanej a 1 czélo do Čech dowjezene. Wězo wſchě tudy kſchežene a potom zemrjete džecjí z dalszych stronow njeſju k nam pohrjebane a polá naſ zapiſane, tak zo je porunostajeno narodzenych a zenirjetych poła naſ njepraktiske. mh.

— Katholſki wucžerſki seminar je nowe piſchežele dostał z 5 registrami, wot dreždanskoſtoho miſchtra Zähmličha wuſtojnije twarjene.

W Jaseńcu mějſeſhe ſo njedželu 9. wulkoho róžka za kožeńſki ſwjedžen tudomneje katholſkeje bjesady, a běſche na wſchém wiđecž, zo we běhu ſwojoho (nam-li prawje) ſydomletnoho wobſtacža je bjesada na žiwjenju, zróſeje a kežewje na zwjefelace waſchnjo pſchibjerała. Zo je tež we zjawnym žiwjenju ſwoju čeſcž a dobre imeno ſebi wobkhowała, to ſwedežeshe jej mnohoſež hoſci mužſkoho a žónskoho ſplaſha. Hdyž bu ſwjedženſka bjesada wot pſchedsydy k. Čeſle w 5 hožinach wotewrjena, bě ſubja jaſeńčanskoſtoho hoſeženca poſna. Knjez kapłan Scholka z Khróſcžic, kiz ſo ſwérne za kežew katholſkeje bjesady ſtará, mějſeſhe ſwjedženſki rěč a poſaza doſkladnje powołanjo, ſtukowanjo a wužitk katholſkich bjesadow powſchitkownje a jaſeńčanskeje woſebje. ſwoju rěč ſkóneži ze ſlawu na ſwjatoho Wóta Leoná XIII. Na to rěčeſhe kapłan Skala wo powołanju naſchich ſerbſkich katholſkich bjesadow, zo maja bycž mježy pſchecžiwo euzomu duhej, kiz ſo haſo hordofež a zawiſež mjež naſchim ſerbſkim ludom rožſtěrjež hrožy. Wón pſchejeshe ſebi ze ſwojej ſlawu ſerbſki lud haſo ponižny, dobro-pſchejacy a njeſebicžny. Sobuſtawny khróſcžanskeje Žednoty ſpěwachu potom dwaj ſpěwaj pod wuſtojným wiedženjom k. wucžerja Hile z Khróſcžic, kiz ſebi wo jaſeńčansku katholſku bjesadu pſchipóznajomnu prócu dawa. Z kufowſkoho kaſina pſchinjeſe poſtrowjenja „z woſebitej wjeſoſežu we maczeńnej rěči“ tamniſhi piſmawiedżeř k. Brýl, kiz prawje pěknje wo hođownym čaſu poręcza a zgro- madžizu ze ſtronym žortom zwjefeli. Poſtrowjenja na bjesadu běhu tu dōſkole: telegraſiſte wot k. Sparle z Wechſelburka a piſomne wot k. Libiſcha a chtyeje Serbowki z Prahi, wobeju ſwérneju pſchecželov bjesady. — Tola hižo paleſhe ſo taſtrejcej jewiſhczó pſchedsydwu pod nohomaj, dökelž chyčhу hrac̄czy džiwaſka na nje; duž zapocža ſo w 7 hožinach wjeſelohra „Sufodow ſkóržba“ a po njej druha „Die Räuber“, kotrejž ſo powſchitkownje ſpodobaſtej a hrac̄zlam mnohu kħwalbu pſchihotowaſtej. Pſchi ſwjedženſkej wježeri, na to ſczehowacej, wu- njeſehu ſo wſchelake ſlawy: na ſ. M. krala Alberta, na hnadnoho knjeza biskopa a druhe. Mjež hoſcžemi běſche tež k. kapłan Nowak z Khróſcžic bjesadu po- czeſeſit. — Njemouž ſkónežiſ ſwoju rozprawu — kotrejž chyč w pſchichodnym czíſle „Kath. Poſoła“ dodacž, ſchtó ſchtó w njej njedostatkov namaſa — zo bych jaſeńčanskej bjesadze njeſpchał: njech kežeje, roſcže, pſchibjera! s.

Z Radoworja. We zaúdženym lécze je so we našej wosadže narodžilo a tudy kſchězene 54 džecžatkov (27 hólčatkov a 27 holčatkov), 1 por dwojníkow, 2 staj nuznu kſchězenícu dostało, 2 morwej na svět pſchijichloj. Zemrjeło je 47 woſobow, (29 mužskich a 18 žónskich), 26 džecži a 21 wotroſezených. Pſchipowjedało je so 8 porow, z kotrychž bu 7 tudy wero- waných. A Božomu blidu je bylo 1700 woſobow, do bratrſtwa Žežuſoweje ſmijertneje ſtýfknoszcze zapisaných 15 woſobow. Pſched 100 létami (1780) běſche 47 narodžených (28 hólčatkov a 19 holčatkov), 36 zemrjeth (19 mužskich, 17 žónskich, 10 džecži a 18 wotroſezených), 23 porow pſchipowjedanych a 12 porow wero- waných. Pſched 200 létami (1680) namakau kſchězených 20 džecži (8 hólčatkov a 12 holčatkov). We zaúdženym lécze je farſka cyrkej nowu pychu dostała. W lécze běſche so ſwječo ſwj. Marije z Žežuſowym čželom na kliuje wotpaličo. Mamý nětko wot Mayera w Mnichovje nowu wjetſchu a doſpołnje rjani poſtawu. Podstavč, na kotrymž ſteji, je našch tyſcher Robert Spitanč* wuſchitnje wudžekal. Wyſokej žeſeznej ſwěčnikaj z boka ſtaj wot naſchoho kowaſkoho miſchtra Jana Schmidta z wulkej prócu a wuſtojnoscžu wudželanej. Vſcho to so ſ dobrowolnych darow zaplačzi.

H. D.

Z Ralsbic. We zaúdženym lécze je so we našej wosadže narodžilo a w našej farſkej cyrkvi ſwiatu kſchězenícu dostało 44 džecžatkov (loni 46), a to 21 hólčatkov (loni 26) a 23 holčatkov (loni 20). Wumrjeło a po kſchěczanskim waſchnju jow hrjebaných je 43 woſobow (loni 31), a to 20 mužskoho a 23 žónskoho ſplaha. Je so po tajkim 1 woſoba (loni 15) wjac narodžila hacž je jich wumrjeło. Pſchipowjedanych bu 19 porow, z kotrychž bu 9 porow poła naš wero- waných. — Šwiatych woprawjenjow běſche poła naš (kaž loni) 5130. — Tež w zaúdženym lécze je woporniwa luboſcz našch dom Boži debicž a wuhotowacž pom- halá, ſhtož ſo tež tudy z nutnym „Zaplač ſvó“ wopomina. Najnahladniſki dar běſche rjany mosazowý a pozłoczany krónski ſwěčnik za 525 mark. Rjech žohnuje tón, kifž kheluſčk zymineje wody njeplaczeny njewostaji, wſchitkim dobro- czerjam z čaſnym a wěcznym mytom.

S.

Z Marijnoho Dola. Na 29. decembra zemrje w našchim kloſchtrje naj- staršcha knjezna Thekla Knitischek, rodžena w Egeru 7. junija 1791, kloſchtrscy zdraſczena 18. oktobra 1820. Wona je potajkim pſchěz 60 lét w kloſchtrje pſche- bywala. R. i. p.

Z Křroſcic. We běhu zandženoſho lěta je so we našej farſkej wosadže narodžilo a we našej cyrkvi ſwiatu kſchězenícu dostało 122 džecžatkov, a to 66 hólčatkov a 56 holčatkov. Zemrjeło je 116 woſobow, a to 57 mužskoho a 59 žónskoho ſplaha. Pſchipowjedanych a wero- waných bu 25 porow. A božomu blidu bě poła naš 12,361 woſobow; k tomu w kloſchtrje, kifž do našeeje wosady ſluſha, 12,118.

S.

* Doho njeboh nan ſandrij Spitanč je tež rjane dželo (n. pſch. nowe kheſki) za našch cyrkje dželat.

Z Wotrowa. We zańdżenym lécje je we našcej farškej cyrkwi swjatu křečejeńcu dostało 10 džecžatów, 3 hólcžatka a 7 holcžatów; wysche toho bu jedne i nam slusħace džecžo we Schpitalu křečjene. Schowane bu na našch těrhow 15 čéłow, 9 doroszjenych a 6 džecži; mjez nimi bě jene čélo z Khrósczanskeje wosady a jena na tudomnych lezominošczach morwa nawačana žónska, fotraž je njeznata wosata. Pschipowjedanych buchu 4 por, wot kotrychž buchu 3 pola nas weroowane. K božomu blidu su byli 2071. Za pječž wot duchowneje wýshnoscze porucžene wopory nowda so we našcej cyrkwi 421 ml. 90 p. a to za lyouſſe towarzstwo 211 m. 95 p., za towarzstwo swj. Józefa 36 m., za towarzstwo swj. rowa we Jeruzalemje 25 ml. 50 p., za towarzstwo swj. Bonifacii 60 ml. a za swj. Wótca 88 m. 45 p. Nascha cyrkwińska wosada měsječje pschi poslenim ludliczenju 452 katholickich wosobow, wot tuthych bydlachu we Wotrowje 245, we Žuricach 73, we Nowoměsce 11, we Nowodworje 31, we Želcy 4, we Křečecach 55, a we Křepjecach 33.

Z Kulowa. We zańdżenym lécje 1880 je so we Kulowskej wosadze narodžilo 61 hólcžatow a 56 holcžatow, hromadže 147 džecži, jich je 23 mjenje hacž we lécje 1879. Mjez narodženymi je 1 por dwójniškow. Njemandželskich džecži je 6, z města 4 a ze wsow 2. Wumrjelo je 56 mušlich, 57 žónskich wosobow, jich je 13 mjenje hacž we lécje 1879. Narodžených je 4 wjac̄ hacž wotemirjetých. Najstarschi muž bě Miklawšch Polak z Kulowa, 85 lét 1 měsac 1 džen starý; najstarscha žona bě wudowa Hana Scholczina, z Kočziny, 90 lét 11 měsacow 1 džen stará. Mjez wotemirjetymi je 72 wosobow pschez 14 lét. Cyrkwińskich mandželstow bě 22, jich je 10 mjenje hacž we lécje 1879. Civilne mandželstwo njeje žane bylo. Pschipowjedanych bě 27. Do archbratstwa swj. rózarija buchu zapisani 100, do bratswa swj. ſkapulira 23 wosobow. We cyrkwiných kollektach je so wšcho hromadže ſkladovało 379 markow 50 pjeniežekow, mjenujcy: za swj. Wótca hamža, kž je wot swojich njepštečzelow wnrubjeny a wot swětnych wjerchow wopuščeny, 194 m. 50 p.; za hornich Schlezyskich, kž pschez wulku wodu do nuz̄ pschiūdžechu, 103 m.; za nowu cyrkwičku w Hajnicach 42 m.; za wschelake dobroczeńje 40 m. Wysche toho je so nahromadžiko za towarzstwo swj. Bonifacijā k podpjeranju kudych katholickich křečejianow w Němskej 43 m.; za towarzstwo Žežnswowoho džecžatstwa 89 m. K swiatomu wopravjenju je bylo 10,620 wosobow a mjez nimi 81 ſchulskich džecži přeni króč. K katholickej cyrkwi staj pschestupikoj 2 Gserbaj. Šchulskich džecži je we Kulowje 377 ze 6 swětnymi a 3 duchownymi wucžerjemi, na wsač 147 džecži we tříjoch ſchulach, we Němcach, Kočzine a Sulščecach z 3 swětnymi a 2 duchownymi wucžerjomaj. Cyka wosada ma potajšim 524 ſchulskich džecži z 9 swětnymi a z 3 duchownymi wucžerjemi. Na jenožho swětnoho wucžerja pschiūdže 58 džecži k rozwucžowanju. Najnižscha ſchulská klassa w Kulowje je najsylnišča. Tsi wucžerki rozwucžuju we wšchēch ſchulach (we

měsće a na wſach) holcžata we žónſkim rucžnym džěle, wucžerjo pač hólcow we turnowanju. We wýſchich ſchuſkých rjadowňach ſo za tydžen rozwoczęje we 30 hodžinach, we ſrénich rjadowňach we 28 hodžinach, we nižkich we 18 hodžinach. Žane džecžo njeſmě ze ſchule puſtſczene bycž, dońi njeje počnje 14 lét stare. We poſlenim ſchulskim ſečze njeſmě džecžo kaž dotal ſlužicž abo na ſlužbu czahnyč. Hóſpodař budže policaſych khostan, hdyh tajke džecžo do ſlužby bjerje. To ſu krute a moħl rjec malo ſmělne poruczenja ſwētneje wýſchnoſcze, kiz ſo burſkim hóſpodarjam a khudym ludžom naſcheje woſadu jara ſpodbobacž njebudža; ale ſchtož wýſchnoſcž poſtaſa, dyrbi ſo wuwjeseč.

Z Prežđan. Na 18. t. m. wot 8 hodžin wjeczor změje towarzſtvo „Sednota“ ſwoj zaſožeńſki ſwjedžen. Zastupne kharſki móža ſo poſa ī. rybo-tupca Comaka (grože Kirchgasse) dôſtacž.

Z chłoho ſwēta.

Němska. Adreſſa t. r. liſt, kiz běchu rheinscy katholikowje pſchez rěčniſta Schenka pſchi ſwjedženju dokonjenja kólnskoho doma kejzorej pſchepodali, zo by wón wupolozañano kólnskoho archibiflopa zaſy domoj powołał a pruske meiſſke zalonje zbehnył, dôsta haſle njedawno wotmołwjenjo pſchez miniſtra hrabju Stolberga. W tym ſo praji, zo je kejzor tu znatu žadocž ſwojemu ministerſtu ī pruhowanju pſchedpołożiſ, ale zo tute za njeſchihódne džerži, kólnſki ſwjedžen haklo ſpocžatk rožrycžowanja wo cyrlwinſlo-politiſkých namjetach wob-hladowacž. Tež tole je jene dopokazmo, zo je dowujednanjo knejzerſtwa z katholiskej cyrkwi w Pruskej hiſtce zdaſene. Wěſte pſchibližowanjo pač we tym tola wobſteji, zo je ſo wjèle dužhownym z nowa dovolilo, zo ſmědža w pruſſich ſchulach nabožniſku wucžbu wudželecž. — Na pruſkim ſejmje chce zapóſlanc Windhorſt namjet na pſheměnjenjo meiſſkých zakonjow ſtajicž, woſebje njeđyrbí ſo džerženjo Božjeje myſhě a wudželenjo ſ. ſakramentow dale z pjeniezami a z jaſtwom khostacž.

Awſtria. Wěrowanjo krónprynca Rubolfa z belgiſkej prynceſnu Stefaniu je na njevěſt hóſtce ſtowrčene, hacžrunje hížo Awſtricy a Belgię ſenjo wulke pſchihoty za tutón kwas czinjachu. Praji ſo, zo je belgiſka kralowna haklo macž tak radžila, dokež budže prynceſna w meji haſle 17 lét. Krónpryne je ſo někto na wopht do Belgiſkeje podał a we februaru nastupi pucžowanjo do Egipſteje a Paläſtiny.

Duherſka. Tuta druha poſoſca awſtriſkoho kejzorſtwa je nowu wažnu kročzel ſečniſta. Po někotrych naſhwilnych jednanjach po l. 1860 z khrowitzkим kraleſtвom je někto tak daloko, zo budže dotalna wojerſka Granica (Militärgränze) z civilnej khrowitzkej zjenocžena. W tutej poměznej krajinje dyrbijesche předy kóždy ſtrony mužſki, kaž je znate, doſhe lěta wojał bycž, ſchtož bu nehdý woſebje ī wotwobrōžu Turkow trěbne, a wýſchnoſcž tychle ſtronow běſhe

wojerska. We nowisitim času drje je Granica jenajše prava z drugimi krajiem krajostva dostała, tola njemějsche civilne zarjadowanjo a potajkim žaných zapoſlancow na wuherskim rajchstagu. Po zjenoczenju tutoho wobydleſtwa (pschez poſ milijona ludži) z Khrowatiskej budže tójskto zastupjerjom khrowatskoho luda wjach na rajchstag wuzwolene. Khrowatorje, kiž su pschi doruđanju z wuherskim ministerstwom najwjach pomhali, su dotalni khrowatski ban abo bohot hrabja Pejačević, khrowatski minister Bedeković, kommandant vojerske Granich general Filipović; njih mјena wostanu w historiji ſlawne. Dalska žadosež, kiž Khrowatorje maja, je pschizamknjenjo Dalmatiſkeje, lotraž je tež po wuskej wjetſchinje ſlowjanska. Khrowatska, ſlawoniſka a Dalmatiſka w hromadže, mјenuje so wot starých časow „trojjedina kraljewina (kralowſtwo)“. — W Zahrijebje (Agram) běſche wondy z nowa lochke zemjerženjo. Nětko ſo wjele na twarjenjach porjeda. Lud je ſo wſchón zaſt do města wróćil; na khrowatskim universitecje ſo tež z nowa pschednoschuje.

Italija. Z Roma. Samž je archibiskepej w Dublinje w Irskoj list poſtał, z kotrymž wot revolucije wotradžuje, hdvž chec tola Žendželska wěſeže sprawne jadania Irſkih dopjelnicž. Kaž wſchudžom ſtej tež w Žendželské dwě stronje k změrowanju Frezjanow, jena chec z dobrým, jena ze zlym t. r. z mocu.

Francózaska. Nětko ſu wſchitcy ſtroni wupoſazani. Kommunardowje z Australiſe ſo domoj wróćili halo wobhnadženi. Pschi powitanju namaka ſo lóždy raz wjele ludu, woſehje džerži rycze Trinquet, ſobustaw knježerſtwa w času kommuny. Tež móhla zaſt njeměr we Francózskoj nastac̄, hdvž bychu rozmomi republikanowje we wjetſchinje njebyli. Rozomni budža wědžecž tež njeſtcheczelow chrkwe w jich činjenju wobmjezowac̄.

Žendželska. W kraleſtwje je nětko na 1,250,000 katolikow; wjele jendželskich wysokich a duchownych je k naſherj chrkwi w poslenich 30 lětach pschitupiko. Tam je nětko 14 biskopstw, 1962 duchomnych, 134 mužskich klóſtrow, 578 chrkwior. Schtvrćzina duchowſtwa ſu mnichowje, mjez nimi je najwjach jesuitow (hu, hu!) a benediktinow.

Rusowska. Rejžor abo car je bamžowomu ſtatnomu ſekretarej kardinale Jakobini wulko-kſkiž rjadu Alexandra Rjevskoho w dejmantach spožčil. Potajkim drje ſo jednanja rusowſkoho knježerſtwa z bamžom k dobromu koncej bliža. Piſaja hižo, zo wupoſazani biskopja a duchowni ze znutſtveneje Rusowskeje a Sibiriskeje domoj pschiňdu. Daj Boh! Z cyka widžimy z pólſkich a rusowskich nowinow, zo checđa Rusowje hrozný ſystem potkózowanja Polakow wopuſtchecž. Hdvž ſo to wopravodje stanje, budže hakle prawy měr w Rusowskej. — W dalikich aſiſtich ſtronach wojuja Rusowje dale z Turkmenami. Powjescze, kiž pschez Žendželsku k nam do Evropy pschitkhadžea, praja, zo Turkmenowje dobywaju; ale zo to polna pravda nije, dopolazuja rusowske nowiny, po kotrychž Rusowje do předka čahnu, dróhi a želegnich twarja, kaž tež nowe ſtacije abo ſkady za wójnski proviant.

Bosnarska. Wjeŕch Alexander je sabranije abo sejm som z džakowacej ręczu wobzankujs. Minister Cankow (bosnarski spisowar), tij so z austrijskim konfulem znięscz njemóžesche, je ze słuzbų pušczeny — runje taž serbski minister Ristić w Belgradze — a na joho město je Karawelow, tež bosnarski spisowar, hijo nastupiš.

Astja. Žendželčenjo chcedža wobtwierdżene a wot nich wobsadżene město Kandahar ze swoim wójskom zaſy wopuſtczęſie. W Indijskej so Žendželčenjo sczehwówkow tohole skutka boja a tež w Londonje.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1881: 1.—18. z Budyšina: can. cap. senior Jakub Kućank, can. cap. cantor Pětr Šolta, farař Michał Hórnik, direktor Józef Dienst, kapłan Michał Róla njyllandny předář Józef Schönberner, katechet Jurij Nowak, registrator Jurij Banda, Mikławš Młotník, Jan Bětka, Madlena Jenichec, M. Mužikowa, Jan Nowak, tachantski služobnik, Franc Jenich, Khata Dučmanec, Jan Koplanski, Jurij Clemens Jakubaš, Marja Křižanec; 19. Jan Krasa z Bělčec; 20. Marja Pjetašowa ze Židowa; 21. Jan Dučman z Bozankec; 22.—31. z Jawory: Mikławš Wawrij, Mikławš Jakubaš, Mikławš Krawčik, Michał Čorlich, Mikławš Zarjeňk, Pětr Krawc, Mikławš Krawc, Madlena Šołćina, Michał Hanuš, Pětr Bryl; 32.—33. z Dreždán: Jan Bryl, Marja Pjetašowa; 34. kapłan J. Skala z Ralbic; 35. Jurij Kowařk z Konjec; 36. frater Jurij Jawork z Rumburka; 37.—38. z Njebjelčic: farař Mikławš Smola, Jurij Kubica; 39.—41. z Khróscic: Marja Wjeńkowa, Jakub Smola, Marja Wawrikowa; 42. Hana Nowotnowa z Nuknicy; 43. Madlena Wičazowa z Prawočic; 44.—48. z Wotrowa: farař Herrmann, Michał Cyž, Mikławš Böhma, Mikławš Hejdan, Mikławš Rynčka; 49.—51. z Khanec: Pětr Kocor, Hana Šołćina, Korla Nowak; 53. Jurij Pjeeh z Krěpjec; 54. Jan Mac z Walkoho Wjelkowa; 55. Pětr Haša ze Zajdowa; 56. Michał Rječka z Małych Bobolc; 57. Jan Wels z Hrubjelčic; 58. Jan Čorlich ze Zdžerje; 57. kapłan Benedikt Chejnovský z Marijnego Doła; 59.—60. z Kukowa: Budař, Wojnarjowa; 61.—63. z Marijnejew Hwězdy: kapłan Vincenc, kapłan Tadej Natuš, R. V. Francha w klóštrje; 64. Mikławš Matka ze Sernjan.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 346. Madlena Kilanowa z Ćemjeřc; 347. Jan Pětrka z Hrubjelčic; 348. Hańża Müllerowa ze Słoneje Boršče; 349. Marja Grohmannowa ze Židowa; 350. Pětr Měrcin z Bělčec; 351. Pětr Haša ze Zajdowa; 352. Pětr Weclieh ze Žuric; 353. 354. z Wotrowa: Pětr Čumpjela, Jakub Ćemjera; 355. 356. z Nowodwora: Jakub Šolta, Jakub Šérak; 357.—370. z Radworja: H. D., P. Šolta, Jan Cyž, M. Běrk, J. Winař, J. Rječka, M. Wawrikowa, M. Wünsec, J. Hořík, M. Möhn, M. Špihela, J. Buk, F. Grubert, J. Zenda; 371. H. Wólmanowa z Luha; 372. M. Mičkec z Čornoho Hodlerja; 373.—378. z Bronja: P. Kral, M. Smola, M. Žofka, H. Hantušec, M. Rječka, W. Krawcowa; 379. M. Rječyna z Kamjenej; 380. M. Šolta z Měrkowa; 381. 382. ze Stróžišća: J. W., M. Hrehorjowa; 383.—385. z Khelna: M. Włoskec, M. Čunka, M. Rjek; 386. J. Nawka z Milkec; 387. 388. ze Zdžerje: J. Pětrjenc, M. Čoch; 389. J. Lehmann z Brěmjenja; 390. Dr. med. Pětrjenc z Malešec; 391. Mikławš Lebza z Kukowa; 392. Mikławš Glawš z Pančic; 393. 394. ze Swinařne: M. Šliž, Michał Pjech; 395. Mikławš Frencl z Ralbic; 396. Jaknb Cyž z Konjec; 397. Marja Pjetašowa z Dreždán; 398.—411. z Khróscic: Hana Kožník, Michał Wawrik, Pětr Dórnik, kapłan Šolta, Michał Kokla, Michał Šwejda, Jakub Šolta, Michał Serbin, Michał Nowotny, Jakub Brusk, Jakub Zarjeňk, Marja Wawrikowa, Michał Kislink, M. Wiznarowa; 412.—415. ze Smječkec:

Michał Kral, Pětr Kudzela, Michał Hennig, Michał Dzisławek; 416. Jakub Serbin z Kozać; 417. Hana Kašporec z Baćonja; 418. 419. z Worklec: Jurij Pjekař, Haňa Koferowa; 420. Pětr Šilak z Hórkow; 421. Khata Pječec z Pozdec; 422. Marja Hórbankec ze Sulsec; 423. 424. z Noweje Wjeski: Jurij Kokla, Marja Mlynkowa; 425. Michał Kubica z Hory; 426. 427. z Wotrowa: Mikławš Čornak, Michał Kocor; 428. Marja Rjećcyna z Budyšina; 429. kapłan Benedikt Chejnovský z Marijnoho Doła.

Dopłaciли na lěto 1879: kk. 515. Jan Nowak z Khrōscic; 516. Pětr Šérak z Wudworja; 517. J. Serbin z Kozać; 518. 519. z Wotrowa: Mikławš Čornak, Michał Krawc.

Dopłacił na lěto 1878: k. Mikławš Cornak z Wotrowa.

Dobrowolne dary za towarzstwo: kk. kapłan Tadej Natuš 1 m. 20 p.; Jan Koplanski 50 p.; Jurij Jakubaš 50 p.

Dary a daň za cyrkej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještaj 42,972 m. — p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Njemjenowany z Prawošć 1 m.; kuponaj 12 m.; M. Hórník, zo by dorunał, 15 m.

Hromadže: 43,000 mark — p.

Dary za cyrkwičku w Hajnicach.

Dotal hromadže: 4174 mark 48 p. — Dale su woprowali: Dwé služownej z Njebjelčic 2 m.; b. z o. 1 m. 60 p.; k česći wutroby Jēzusoweje 10 m.; Marja Křižanec 50 p.; Madlena Hermanowa ze Sernjan 1 mark. — Hromadže: 4189 mark 58 p.

Druhe dary.

Za swj. wótcia: G. J. K. z Njebjelčic; Njemjenowany z Khrōscic 3 m.

Dar za lyonske towarzstwo: Njemjenowany 3 m.

Stare pjenježy, taž tež chnowe a koprwe ſudobja a węch, k wobstaranju zwonow za twarjomne cyrkwie, móža ſo pola mje wotedacž.

Tajke ſu dale dobrocžiwje dasi ff.: F. R.; P. H. ze Smjecžkec; J. M. z Čemjetc; T. (kžich atd.) Reditork.

We wšichčech expediciach „R. P.“ je za 25 p. na pſchedań:

Kraj an.

Katholska protihla za Hornju Lužicu na lěto 1881.

We wšichčech expediciach „Katholſkoho Poſola“ ſu dōstacj:

1. Rjenjsche ſpěwarske knihi

za katholſkich Serbow. Brjadował M. Hórník. 100 stronow. Zwijażane za 60 pjenježlow;

2. Vobožny ſpěwar.

Rjenjsche ſpěwarske knihi z modlitwami. Za katholſkich Serbow wobdělal a wudał M. Hórník. 204 stronow. Zwijażane w placze za 1 mark, w koži 1 m. 50 p., w koži a ze złotym rězlem 2 m.

Wobě knižec hodžite ſo derje za ſchule a za młodosć.

Bhromadžizna wubjerka za baczoński cyrkej

budže 2. februara popołdnju 3 hodžin pola Roblec w Baczońju; na nju ſu wubjerkownic z tutym pſchedproſčeni. J. Kucjank, pſchedsyda.

Cjíščej Smolerjec knižicžschečeňje w maciežnym domje w Budyšinje.

Katholicki Poſol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Čudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 3.

5. februara 1881.

Lětnik 19.

Burſtwo — ſamostatne!

Serbſke burſtwo je žiwyel naſhoho časopisa, a z tym naſtanje za „Poſol“ winowatoſcž, zo tu a tam serbſkomu hofpodařtu ſtronu wopruje, doniž dawno-požadany „Hofpodař“ ſo njenarodži. Kuma drje wjele njeje a prajicž mělo ſo wjele; tohodla pſchiūdu hjez dohoho zaběha z kožu na wili.

Kózdy wě, zo je najčežšcha khorosč naſhich dnou za čjaſne zbožo ludow to: zo ſo bôle a bôle cyk zamóženjo we někotrych rukach hromadži. Spomnju tu jenož na to, zo ma francózski Rothſchild 15 miliardow, a zo z tajkum zamóženjom pjenježne wili cykloho ſweta móhkrjec za nōs wjedže. Je pak tež we Winje, Frankfurce a w Londonje Rothſchild, a kózdy z nich rozkazuje traž nad miliardu a wokol tutych pjenježnych worjekow schworeži círjóda mjeniſhich pjenježnych ſchtraholcōw, po Němcach traž 700, mjez nimi 600 Židow. Tucži pjenježnici to ſu, kotsiž politiku cíinja a ju po ſwojim ſpodbobanju do wójnow cíerja, zahubjo z tym cykli ludy, hdyž ſo jenož pódla jich móšheri z nowym zamóženjom napjeli. Poslednje wójny ſu derje doſez na zjawne pſchinjeſte, tak ſchcězene a wobrězane pjenježnictwo pſchi ſrudobje a cíemnoſeženju wójnow narody jeba a wurubja. A ſhtož je ſo w čaſu njeměra pječa „cžestnje“ zaſlužilo, to po wójnie „morwo“ njeleži, ale hdyž ſchtraholcej runje zajac do pažorow njepſchiūdže, ſpokoji ſo tež — z myſhem. To řeka: we měrných čaſach wurubi ſo wot pjenježnikow „cykle po zakonju“ ſpróčniwe burſtwo a a rjemjeſlo. Dopomí ſo jenož na derjeznaty „krach“, pſchez kotrež awstrijske burſtwo 700 milionow ſchěnatow, němſke 400 milionow toleri pſchiſadži, a tež po Serbach ma někotry božužel z tamneje doby hacž na naſh čaſ krawu hlowu.

Schto ma so czinicz, zo by so wosebje burstwo psched dasshej schkodu wobkhowało a pjenieżnym lichownikam wjacu do sycze njeběžalo? Ma to dželacz, zo by bur we swojich pjenieżnych naležnosćzach samostatny byl a wosebje pschi požgowanju mjeištich suminow pjenieżnikam wjacu do rukow njepadnył. Ze drje hižom tež pola nas swětna wyschnoscz so za to postarała, zo by so pjenieżnej nuzy mjez burami pschez pschez wskelake „banki“ wot-pomhało. Tola wjetši wujitk z dotalnych bankow njeczeńnije bur, ale ryciež kubler, ktryž pjeniezy za mjeišchu daní dostawa a pschi skladnosćzi jene burske kubleshko po druhim we wsh pschikupi, schtož je kóždy krócz schkoda za burow. Jelizo pak bur tutym bankam do ruky pschindže, spóznaje skoro, zo je wunowana dobrota częžta robota, pod kotrejž jachli, doniž njedojachli.

Burstwo dyrbi sebi samo pomhacz — a pucze pytacz, pschez kotrež so ta wysoka daní a daňske, wot kotrehož so dotal „banki“ žiwja, w jich rukach wostanjetej; hewak wostanje burstwo węczenje muezny měch, do kotrehož so klepa, doniž so prošchi.

„Haj“, prajisch, „to by schwarna węc byla, hdj bychmy na swojich nohach stacz móhli a we pjenieżnych węcach cuzeje podpjeru njepotriebali! Ale — — — tak to czinicz?“ Chcu czi prajicz, tak je sebi burstwo druhdže pomhało, tak je židowskomu lichownistwu so wuninylo a nětko prawje zbożowne. Njeje to potajkim, schtož czi pišam, mudrość, ktraž halle ma so wulahnyč, ně nad Rheinom, we Hessenskej, Nassauškim a we Badenskej wobsteji wjele stow burſkich towaristwów, kotrež su k tomu docpěle, zo wschě swoje pjenieżne naležnosćze mjez sobu zarjaduja, a zo z pjenieżnikami, lichownikami a „schlachtarjemi“ niežo wjacu czinicz nimaja. W lěrže 1879 je tež sakſke ministerstwo sa wjes „Klotſchu z Rähanicu“ pola Dreždjan* takte ratařske towarzystwo wobkrucziko, hdjž bě so předh tei węcy pschez wskitke nižsche instanci po někotre lěta zadžewało.

Nětko pohladajuh, tak ma so ta węc něhdže czinicz!

1. Njejsu wo tym rěče, zo bur 5000 abo 10,000 ml. nadobo trjeba, a to na dlejschi čas, ale wo tym, zo, schtož so we wshēdnym žiwjenju tak často stava, 100, 200, 500, mojedla tež 1000 ml. na $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ abo tež na cyše lěto potrieba, njech je, zo ma něštoto porjedžecz, krich pola drenirowacz, zo chce pschikupny hnój měcz abo wojeschl za štot. Měcz dyrbi, hewak nastanje jomu schkoda; na „banku“ hicz, to so czi njepłaczi, hypotheka je droha a — pjenieżniček do sycze — brr! to tež nichto radu njeczini. Móhl sebi pomhacz, a něštoto štou pschedacz, abo tež žita, ale woboje budže hishčeze dróžsche, tam daní za požičenjo, — tu zasy pschisadžicz, hot abo schwójdy, schkodu ma tak abo hinač, jelizo jomu nichto potrebne pjeniezy na ruku njenjepožči.

* Njeje hižo za Bart a wokolnoſez něštoto podobne na wsach?

2. Za tajke njeprivedljane mjenische wosadki su so we nekotrych krajinach w Nemskoj, Czescie a Polskej, „wjesne abo wosadne lutowarnje“, ludowe banki a założny (bäuerliche Darlehnskassen, Vorschußkassen) założile, kotrež z wulkim żohnowanjom skutkuja.

3. Tajka wjesna lutowarnja abo założna założi so za wosadu, mojedla poła nas, hdżež smy jedyn druhomu znaty, za njebjeljan, ralbicjan, khróscjan a wotrowsku wosadu jena a ta ma swoje sydło we Khróscjicach. Je tola po katolickich Serbach nimale znate, schtó ma kredit a schtó nic; jenož budyschinska, radwórska a kulska wosada bychu mjenowanomu sydlu troču njeznate były.

4. Tuta lutowarnja wupođežuje swoje pjenježy za po móžnoſći tunju dań na $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ abo na lěto; potajkim za 4%, a halo pschirazk bjerje so $\frac{1}{2}\%$, wot kotrehož so po času reserveyfond twori.

5. Po času móža a budža wjesni a wosadni do tuteje lutowarnje runje tak rady sami swoje pjenježy na dań zapołożecž, kaž druhdže a wosebje poslicži so czeledži rjana pschiležnoſć, zo móže tu swoje pjenježy paž khowacž dacž abo tež na dań požježicž.

6. Sobustaw budže kóždy wjesny abo wosadny, kotrež swój założenſki pschinischl, 100 abo 300 mk, kaž so wuežini, zapołożi. Z tuthy pjenjež czechnie swouju dań, a hdž do nuzu pschinidže, wě, hdže ma sebi rada phtacž. Čim wjacy sobustawow, čim hóle roſeže wěstoſć, zo nichto nicžo pschisadžicž njemóže.

7. Pschedsyda je nahladny a zamóžith muž z wosadu, kotrež so ze sobustawow lutowarnje wuzwoli a njech so wot dweju abo schtyroch wubjertownikow we wjedzenju knihow podpjera. Tich služba ma, je-li móžno, darmo byž. Dowěra wosady abo lepje chtyeje katolskeje serbskeje krajiny dyrbi tajkoho myto a joho czeſcž byž, a dobytk jomu to, zo Boha dla za bližšeho tajke dželo na so wozmje. Zo žanoho zamóžwjenja za to nima, schtož so byž joho wim žhubi, to so samo wě: ma džen tež swojich wubjertownikow k pomoc, kotrež ma so pschi kóždym jenotliwym padže pschech dopraschowacž, hacž móžt tomu, kiz na požčenku pschinidže, k woli byž, a dale ma tón, kiz po pjenježy pschinidže; druhoho z wosady sobu pschivjescž, kotrež za to steji, zo so wupođežene z danju we swojim času wróci.

8. Wosebje ma so na tworjenjo reserveyfonda hladacž. Naroscje-li tutón po času, nimaja ani wjesni ani wosadni za nicžo wjacy stacž a my smy zbožownje tam pschischli, hdžež chychmij: burja we wosadje steja na swojich rohach.

9. Schtož paž móže tutón reserveyfond, kiz wězo po času nastanje, za wjes abo wosadu dobroho skutkowacž, to so wšcho do časa dołkwalič njehdži. Z tuthy reserveyfondom móže so wjele k hudoje we wosadje wotpomhač: tón abo druhí khudy móže sebi z njoho požježicž, zo by sebi pschi skladnoſći polo pschikupiš, abo jenu kruwu wjacy měč móžt abo khežku natwaril; we

swojim času móža burja hotowe pjenježy z reservefonda wzacž, jedyn z nich sydnje so na železnici a jéđe do Birny abo mojedla do Schwediskeje, a nakupi na blaku cykle symjeñtne žito, kotrež je za wosadu trébne. Potom njepoñdze so nam wjach, kaž toni Khrósczanam a druhdzanam, zo brémjo dobrých žitow do Šamjencu wjezu, tam za to 10 kórcow wurosczenoho „nowoho“ symjenja wožmu, a nictó so ani njeprashá, hacž chce schto zašy mécž. A tuta rjana khrósczan trejda je zašy dale za „cuze symjo“ so pschedawała. Wéšch, schto to wucžini? Dwaj kórcaj warby pschi ménjenju, dwaj pschi pschedacžu, to su schthri kórcy — 72 mk., kotrež nam tež schkodžile njebyhnu, hdv bychmy ze spomjenym reservefondom operirowacž móhli. A schto to njeručzini, hdv bychmy pschikupny hnój nic kóždy na swoju ruku, ale jedyn za wszech po 1000 abo 1500 centnarjach nadobo kúpicž móhli! Z pjenježami w zaklu móhli fabrikantam hinał piškacž, halo nětko, hdžez woni komandiruja a za cužy hnój nam neschtožkuli na schiju pójsmu, schtož móhli předy hnojicž, zo by hnojilo. A potom wschelake ratařské maschinu, kotrež su za jenoho drohe, wschém pak tak trébne, drillowaca maschina abo drill k wušywej, maschine k rježenju symjenja, mojedla tež parny pľuh — — wscho to móhlo so po času z tutoho reservefonda pschikupowacž a tutón so pschez wupožczenjo maschinow za nízku daň na předadwu wysokośćž pschinjeſcž. Wschak někotra maschina swoje 25—30 % njeſe, a schto by so n. p. tola symjenja zalutowalo, hdv by so z drillom wušywało!

10. Wschitko leži pschi tuthch wosadnych lutowarnjach na wustojném a wschikném pschedsydže. Won dyrbi muž bycz, kotrež je rády hotowý k woporej za bližšeho, a wosebje za Serba; won dyrbi swojich ludži znacž a wjedžecž, komuž smě wupožcicž, kaž wjele, kaž dolho, hacž je z požczenjom pomhane, a hacž so z požczenjom wopravdže statok porjedži abo wjetšha schkoda wotwobroči, hacž móže so we swojim času daň a kapital zašy wróžicž.

Z tym njech je mjez tym doſcž. Wschak tuta wěc z tutymi ryncžkami wucžerpana njeje, a wěm derje, zo je k tomu traž hischeže dolha krocžel, předy hacž do Serbow težko pschijenoſcze so zaſchježpi, zo by k założenju tajkeje wosadneje lutowarnje, požczenje abo założny za katholické Serby, kotrejež wužitk tola do wocžow bije, pschischlo.

Njech je, kaž chce. Njechamý-li roboczenjo cužych pjenježnikow do wěcznoſcze woſtacž, dyrbimy wschě zadženki pschimyčž, kotrež dotal pjenježnu samostatnoſcze bura hacža. Kóždy porod je cježki, ale porod je tola pschec wjetſelski podarok, halo smjerečž. Smjeli wot Němcow težko njepocžinkow nauwili, pruhujimy tež to dobre, schtož pschi nich widžimy a kowajmy sebi z nim bróni, z kotrejuž swoje čeſtne powołanjo halo rozomni ratarjo a Serbia do pschichodnych časow zatkhowajmy!

Njech so we tutej naležnoſczi we katholickich bjesadach, towarštivach abo kasiňach rěči, abo wschudžom, hdžez hospodarjo so na wjecžor pschi piwje zhromadža! Schtož je so druhdže zamóhlo a zjawnje že žohnowanjom

stutkuje, hodži so zawérno tež pola nas. Zo by tola tute džecjatko, kotrež dotal psched wocjomaj naschoho duchaſteji, skoro krej a mjaſo na so wažalo! Zo by so z tym kroczel ſtała k tomu, ſhtož Serbam z wutroby pscheju: **Wjele hlowow, ale jena myſl!** —š.

3 Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch k. kaplan Róla je wot zaúdzenohho tydženja bohužel z nowa bóle ſkhoril.

Z Bacžonja. Na Swęcz-Mariju popołdnju běſhe tuđy dawno hižo požadana zhromadžizna wubjerka za twarjenjo naſcheje cyrkwe, tón króz na Roblec kuble. Na nju bě nimale 40 muži pschichlo a wona trajesche, kaž tež prijedomne, pschez poſtečja hodžimy. Wotwrijenjo ſta ſo pschez pschedsydu, kanonikuſa ſeniora Kucžanka. Wón rozeſtaji woſeſje, cžohodla je ſo zhromadžizna hakle netko powoala. Na poſlenej zhromadžizne mijenjuch 11. meje 1879 ſo mjez druhim wobzamku, zo dyrbí wuzwolena komiſſija (kk. pschedsyda, Peč a Schewcžit z Bacžonja, Kencž a Wagner) z k. professorom Seeckom jednač, za kajku placžiznu by ſo tón wot zhromadžizny wuzwoleny wjetſhi plan wuwjescz hodžik. Tuto wuradženjo je ſo w Budyschinje džeržalo, a je potom k. Seec wjele měſacow na nadrobnym rozeſtajenju twařiſtch kňóstow džekat. Po tymle wobliczenju pač bě ſo na 80,000 m. wupołazało. Tak wyſoło my ſami wězc ſo zwiažic̄ njemóžachmy! Tohodla ſta ſo oktobra 1879 w mijenje wubjerka z pschedpołożenjom plana a pschehlada kňóstow ponižna prôſtva na hnadne patronatſke w naſchej katholskej ſerbſkej krajinje wobſtejace kňieſtvo, zo by wona z wukomyslnym darom tu naležnoſcz podpierało. Tola 9. jannara 1880 dôſta pschedsyda wotmoſwjenjo, zo ſo po tych hižom datykh 1000 tolerjach žane daliſche „Geldbeiträge“ pschizwolicz njemóža. Na to je k. professor Seec poruczoſtež dôſta, na tuniſchim a mjeiſchim planje džekacj, po kotrejž by ſo, kaž je žodane, za 40,000 m. twarieč hodžilo. Po wjelekróznych jednanjach je tutón nowy plan njedawno do Budyschina pschichlo, a to tajki, kotrejž by ſo za 50,000 m. wuwjescz móhł, hdý by ſo drjewo darilo; bóle wón twarbu we datykh wobſtejenjach pomijenſtſicž a reducirowacž njemóžesche. Z tuthm planom hakle móžetke pschedsyda zhromadžiznu powołacz. Po dženíſkim porjedže wotpołoži netko poſladník, farač Hórník, zlicžbowanjo, kotrež pschichodnje nadrobniye wocžiſchimy, hdý hižo tak kóždy wě, zo many 43,000 m. Netk bu nowy plan (ſkizza) pschedpołożenym, kotrejž tež pschichodnje wopischemy. Wo tym ſo wězo dolho rozrečjo-wachmy, hacž bu ſkončzne pschivzath. Tola ſo žada, zo by twarc po móžnoſći kňófty za wuwjedženjo reducirawa, zo bychmy za 50,000 m. natwarili. Knež kaplan Scholta poda ſpróčniwie zefajant pschehlad, kaž je naſcha naležnoſcz we wſchelakich létach bóle abo mijenje ſpêchowana byla a wotpołaza wſchelake wurečze wotwlaſowanja we dawanju darow atd. Zoho rěč dôſtanjemu za pschichodny Posok. Kaplan k. Škala mjeſeſche tež horſive ſłowa za bacžonſku cyrkę

a dobre rady za spěchowanjo věců. Kníže farář Herrmann podpýerasche toho-
runja vůstojnije zhromadnu naležnoſć tamneje wočkoňoſće. Pschi tutohých pschi-
tomných duchovných, kiz su za tu novu církvi, dyrkimi tež k. křišťálskuho ka-
płana P. Tadeja Matušča z džakom mjenowac̄, kiz je wot spocžatka horšiwy
pschecžel kwalbnoho wotmyšlenja. Za spěchowanjo twara zda so wažne, zo so
pschitomni zjawnje a swjatožnje za to wupraja, zo dyrbi nowa církvi k cžesči
Ježuſoweje wutroby so swjetcžic̄. Kníže farář Herrmann žada, zo by so zašy
zhromadžizna wubjerkā džeržala, hdyž nadrobnische plany a woblicženja (an-
schläge) dóndu, kotrež njech k. Seck po móžnoſći bórzy wobstara. Nětko buschtaj
do wubjerkā pschiwzataj: k. kubler Herrmann z Khróscžic a k. mlynk Wawrik z
Kanec. Z cyla wobsteji nětko wubjerk ze 36 sobustawow, kotrež pschichodnje
pomijenujemy. Skónčnje bě za církvi ſkladowanjo, kiz 63 m. 10 p. wunjeſe.
Wschitcy su za to, zo by so tola z našecžom 1882 twariež započalo. Derje by
bylo, hdy bychú wobſedžerjo koni z nowa ſamjenje pschiwožecž čchyli; načamantych
je došč w Bacžonju a Hasslowje, a wotwoženjo zapisuje ſo do woſebiteje knihi. Z
tutej zhromadžiznu je nowa horšiwoſć naftala, kiz cyku naležnoſć z Božej pomocu
k dobromu koncej dowjedze! Schtóż nětko za nowu církvi w Bacžonju njeje, tón
je pschecživo njej; tajkohu kumscht a próca móžeta jenož we tym wobſtac̄,
zo taſki njepſchecžel dobreje věců Božej cžesči a ſpomoženju njesmjerňnych du-
ſchov zadžewa! Poſol budže nětko zjawnje wſchitke hlupe napschecživorečzenjo
njesmilnje pobijecž, hdyž je nětko jednac̄ ſet doſho z tymi njemudrymi nje-
pschecželemi naſchoho katholſkoho ſlukta ſežerpnoscž měl. Druhi króz wjach!

Z Bancžic. Tak dha je ſo ſtało, na cžož je Poſol we našecžu cžiſhczaj: zo by ſo tež we ſamjenſkim hejtmanſtwie njeporjadnomu proſcherſtwu zahacžilo. W poſledním poſedženju wočrjeſnoho wubjerkā we ſamjencu bu wuradžene a
poſtajene, zo ma ſo tajkini, kotsiž po proſchení khodža, za naſchu cyku ſerbsku
wočkoňoſć we Bancžicach — a nihdžé druhdžé — dar poſkicžic̄, jezoli ſo
z dobrými papjerami wupokazujia. Nětko leži wjele na tym, zo by tuta pschi-
ſaznja ſwětneje wſchitnoſće ſo wſchudžé znała, a tež po njej ſo cžiničko. Ze
to cžim trévníſcho, hdyž je na zjawné pschiſhko, zo we měſtach „fabriki“ wob-
ſteja, kotrež za tuni pjeniez proſcherſkim njekhmanikam wſchelake wopisna
wobstaraja, tak zo jím nictó na ſchiju njemóže, a ſu-li nehdžé něchtoto zworali,
pusheža ſo pod druhim mjenom z druhim wopisnom do druhéje krajin. Wot 1. februara njech ſo potajkim kóždy proſher ze ſlowom wotpokaza: „Nje-
ſiměny nicžo wjach dawac̄!“ To ſo wě na pjenezach. Hlódnому zbytki
jedžé poſkicžecž, ſo žeňe zafazac̄ njemóže. Na kónc lěta budže ſo potom z
kóždeje wjeseňe kaſhy po ſicžbje wobhöſerjow do kaſhy hejtmanſtwa to wróčic̄,
ſchtóż je ſo na ſydmich k tomu poſtajených měſtnach wuložilo. Njechaſ ſola
nichto pschecž njerozomnu ſmilnoſć njeporjadne proſcherſtwo dale podpýerač, ale kóždy, cžesčzo dobre wotpohlađanjo ſwětneje wſchitnoſće, čeyl jednac̄ po ſlowie
japoſchtoſa: „Wascha poſtuſhnoſć budž rozoſna!“ Kaz ſtýchimy, pschibije

so wožjewjenjo, tutu věc nastupace, na pět číščejane, we kóždej wsy na třech městach a je marka počutý na to postajena za tých, kotsiž pschikaznu nje-wobkedažuju.

—w.

Z Drežđan. Zažđeniški spjedžen našeje „Jednoth“ je so derje poradžit a běše jara wopytany. Nic jenož sobustawý ze swojej svójbu běchu pschiheli, ale tež wjele sobustawow druhich tudomnyh towařstw a wjele pscheczelow, kiz dobre wotpohlađanjo tutoho towařstwa čeſćejicž wěđja. Na spěwnym koncerze widžachny nimale wschitkých drežđanskich duchownych, někotrych woſobnych zastojnikow atd. Spěvachu so pod wjedženjom towařstwovhho hudebnoho mischtra k. wucžerja Rößlera němke a serbske chorý, duettý (dwój-spěwy) a sola. Serbske so derje pschivzachu a běchu: Dobry wjecžor, macžerka — Chcyl je knijež hólcžik — (wobě ludowej pěsni jako choraj ze solom) — — Bože slónčko k domu džesche (wot Zelerja, kompozicija Kocora). Tutoň řeči, wot k. Rjelki wubjernje spěwany, bu z da capo pocžesczeny. K programej pschida híšče k. wucžer P. Hila z Khróscžic dwaj serbstaj spěwaj, katraž so tohorunja jara spodobaſchtaj. Po spěvje běše zhromadna wjecžer a potom val. Pschi wjecžeri wunješe pschedsyda Jednoth k. registrator Saring ſlawu na krala, k. superior Bul na towařstwo, katrohož wopravnjenosć a pschihodnosć za drežđanskich Serbow khwalesche, a na k. Rößlera, inspektor Wagner na nowe sobustawy, a druži na druhe. Smý pschewědczeni, zo drežđansich Serbia, kiz so za towařstwo pschihodža a híšče sobustawý Jednoth dotal njeſtu, nětko wěſeže pschistupja, hdvž ma towařstwo hížo dobre imeno a tať pschistupne na zjawnosć wustupuje. Štava Jednocze! mh.

Z Drežđan. Zažđeny měſac bu k. farař Krecžmar, dotal w Birnje, hafo tajki do Friedrichstadta pschesadženy. W Birnje je farař Plewka kž hížo nastupil.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na leto 1881: 65. Handrij Haša z Wulkoho Wjelkowa; 66. Handrij Haša ze Zajdowa; 67. Miklawš Šram, tachantski dwórnik w Budyšinje; 68. Jan Mlynk z Čemjerc; 69. 70. z Ralbic: Michał Čornak, Jurij Žur; 71.—73. z Konjec: Jakub Kral, Michał Bžedrich, Miklawš Pórnač; 74. 75. ze Šunowa: Miklawš Rocho, Marja Šołćic; 76. M. Kórjenk z Trupina; 77. Hana Rachelec z Lazka; 78. Jan Rachel z Jitka; 79.—81. z Różanta: Miklawš Šolta, Jakub Horjenja, P. Innocenc; 82. 83. z Khróscie: Jurij Hermann, kaplan Šolta; 84. Jakub Tryček ze Smječkec; 85.—87. z Jaseńcy: J. Just, Pětr Žur, Jakub Mlynk; 88. Jakub Zopa z Sulšec; 89. 90. z Nowej Wjeski: Jakub Žur, Michał Hejduška; 91. Jakub Donat z Nuknicy; 92. Michał Wówčerk z Pozdec; 93. Madlena Lawkusowa z Łusća; 94. 95. z Pozdec: Marja Waldzina, Jurij Pech; 96. Robel z Hory; 97. 98. z Worklec: Wencel, Madlena Budarka; 99. Buš z Hory; 100.—113. 14 sobustawow, kotriž přez khróscanskoho Domanju Posol bjeru; 114. Hana Jänichen; 115. Michał Šwan z Miłoćic; 116. Hajnk ze Serbskich Pazlic; 117.—122. z Wotrowa: Miklawš Šolta, Marja Pječcyna, Madlena Ržedžina, Jakub Balcer, Michał Cyž, Pětr Robel; 123.—127. ze Žuric: Marja Měřšowa, Jakub Krawčik, Miklawš Cyž, Miklawš Krawc z Nowoho města, Pětr Haška z Krępječ.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 430.—431. ze Staroje Cyhelnicy: Hana Jeršikowa, Jakub Bryl; 432.—435. z Khrōscic: Jurij Herrmann, Michał Golan, Michał Lukaš, Jakub Kokla; 436. Robl z Hory; 437.—438. z Noweje Wjeski: Mikławš Koler, Michał Hejduška; 439. Michał Jórdan z Čežkec; 440. Jurij Zopa z Prawoče; 441. Michał Wowčerk z Pozdec; 442. Hana Lipičowa z Kozače; 443. Madlena Budarka z Workle; 444. Marja Donatec z Bošic; 445. Pětr Deleňka z Wutołćic; 447.—449. z Ralbic: Jurij Rjehork, Pětr Lebza, Korjeňkec; 450.—455 z Konjec: Mikławš Lebza, Jakub Buk, Jakub Kral, Jakub Čornak, Pětr Šołta, Michał Brézan; 456. Pětr Brézan ze Šunowa; 457.—459. z Koslowa: Michał Krawc, Hana Lebzyna, Marja Mijanec; 460.—461. z Dobrošic: Wórsa Schreiberowa, Jakub Šćapan; 462. Jan Bräuer z Budyšina; 463.—466. z Różanta: Jurij Libš, Michał Frencl, Michał Jurk, Pětr Lebza; 467.—470. z Pěskic: Michał Manjok, Pětr Šołta, Jakub Kliment, Jakub Bjarš; 471.—474. ze Sernjan: Michał Matka, Jurij Janki, Michał Kral, Madlena Hermannowa; 475. Mikławš Langa z Pěskic; 476. Michał Cyž z Wotrowa; 477. Michał Wawrik, mlynk w Kanecach.

Dobrowolne dary za towařstwo: kk. Hajnk ze Serbskich Pazlic 50 p., Hana Jānichen 50 p.; Jan Mlynk z Ćemjeř 50 p.; kaplan Šołta z Khrōscic 50 p.

Dary a daň za cyrkej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještaj 43,000 m. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Sklad na zhromadzizne w Baćonju 63 m. 10 p.; P. S. 10 m.; jena dźowka z Różanta 1 m.; N. z Ralbic 1 m. 30 p.; Njemjenowany z Khrōscic 3 m.

Hromadže: 43,078 mark 40 p.

Dary za cyrkwičku w Hajnicach.

Dotal hromadže: 4189 mark 58 p. — Dale su woprowali: z redakcije „Bennoblatta“ zběrka minjenoho lěta, po prawym zběrka Serbow na hłownej zhromadzizne „Jednoty“ 10 m. 50 p., J. J. z B. 3 m., žona ze słowami: Khwalée Knjeza wšitke ludy 3 m. — Hromadže: 4206 mark 8 p.

Staroje pjenježy, taž tež **cynowe a koprowe ſudobja a węch,** k wobstaranju zwonow za twarjomne cyrkwię, móža so pola mje wotedacj.

Tajke su dale dobrocziwje dali ff.: W. z Khrōscic cynowu ſchiku a 2 cynowej lampje; Handrij Weclich z Ralbic; M. L. z Kanec. **Redaktor.**

Druhe dary a porjedzenki přichodnje!

Red.

Próstwa na serbskich wótčincow.

Zběrajće piluje serbske wašnja a přiučenja we domjacym a zjawnym žižjenju Serbow, tež tajke, kotrež hižo su so minyle; přetož naprěco nim wojuje bóle dyžli naprěco druhim narodnym začućam a mocam **nje-serbski duch;** naprěco nim wojuja statne zakonje, naša šula a wosebje wojeŕstwo. Zběrajće prawje piluje, zo cuzy njemohli prají „Serbja nje-běchu we tym samostatni.“ — Budźce tak dobri a pósćelče, štož namakaće, podpisandomu, kotryž wo tutych wěcach wjetše dželo přihotuje.

J. Nowak, tachanstki vikar.

Cjilicj Smolerjec knihičišćečeńje w maciežnym domje w Budyšchinje.

(K tomu číslu: **Prospěk wo „Serbskim Hojspodarju“.**)

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Róla.

Číslo 4.

19. februara 1881.

Lětnik 19.

Znamjenja časa w někotrych krajač.

Wokolo nowoho lěta so kóždy rad rozhlaďuje, tak w swěcze steji. Toho dla myslu, zo něščto pschihódne písmam, hdyz čzitarjow „Poska“ k tajkomile rozhlađej nawjeduju. Wjese wody je po Dónawje do Čzornoho Morja za tón čas wuběžalo, zo su nětežiſci „liberalni“ w Rakuskej (Awstriji) nimale bjez pschetorhnjenja knježili, ale tež jim su kaž něhdý bablylonskomu králej Balthasarę dny licžene a hždom su doknežili, a starí liberalni, kotrymž něk konserwativních rěkam, su zas wotuežili. Nadžijanym so, zo našcha swjata cyrkje a wšichfe hacž dotal potkocžowane narody swoje prawa dostanu. Wěrnoſcz dobudže, wězo nic bjez bědženja! Za tón čas wschak je mnogi dobrý a sprawný wótežinc w najbórschim wojowanju ze zjawnoho žiwenja do khłodnoho rowa wotstupil, ale joho dobra a sprawna ideja je hiſcheže živa a tež najhórsche moch jeje njeſchewinu; pschetož wěrnoſcz dobudže!

Kaž w Rakuskej pschede wſchém słowjaniske naroduoscze, tak potkocžowachu a potkocžuja Pruscy „liberalni“ katholicku cyrkje a z cyka kchesečzanske nabožniſtvo a Polakow. Ale to bě pschede tſicheži lětami tež hinač. „W Němkej je katholicka cyrkje runje z podawkami posledniſtich časow najwjac dobyka. W Awstriji su jozefijske puta a rječazy spadnyše a w Pruskej je někile tak swobodna kaž hdže druhdže.“ Tak písaſche znaty stawiznař Overhage lěta 1851. — A tak je něk? To je bohužel hždom dozej znate, tak zo ujeje trjeba wo tym ſhto pschistajicž. A ſchtó je to wſcho zawiňl, tež wěny. Ale zadwělowacž tež ani nad katholicku cyrkwu w Pruskej njetrjebam. Bóh je we swojej njeſosłednej mudroſći tajki kſchij dopuſtchčil, zo býchu ſo ſlivy naſazali

a dobrí sú za svérnych wypočazali. A zavérno duchovnístwo a lúd stejšaj kaž jedyni muž kruče a njebojazne haež do tohole dňa na surovym bit- viščetu, na kotrejmiž so skoro hížom džesacž lét za věrnostę, swobodu a prawo wojuje. Ielizo je tale wutrajnoscž katholikow hížom sama wscheje khwalby a česce hódna, njeje to tola jeniečki wuspěch, kotrehož su so „liberalni“ we swojim „kulturkampfu“ najmienje nadžijeli, runiež dyrbimy jón jim pschipisowacž. Kunje tak wažna a suadž hischeze spodžiwnischa wèc je, zo su cíle zakusnjeni njepsczecheljo nie jenož našchoho, ale z cyka wšeho kschesčjanisťwa skónzjene tola do toho pschischli, zo je so katholikam kschiwda stała a zo ma so jimi zas to a druhe narunacž. Su wšak to jenož hakele někotsi mjez nimi, kotsiž su to zjawnje wuznali, ale množ druzi sebi zavěscze tež hížom tak mysla, býrujež býchu so z tym tajili. Haj, je to surowa kschiwda a neprawda a njemožni ani wopščimyč, zo so tajkele někhto hischeze za nashe časy hodži. Abo, prajny sebi sami, skto móže to jenož konu schodžicž abo pomhacž, zo zo je w Bruskej na wósmu milijonow katholikow, kiz nikomu tohodla ani vlošti zefščiwili nješu? A nima so z Pólskej ryczu a narodnosću runje tak? Jow by tež skladnosć byla, zo býchmy słowęko wo prawej a wopaczej zďželanosći porheželi. Spomnuju jenož hischeze na to, haež je bohaty a, kaž so pola nas praji, wicženy“ čłowjek, kiz z wostudu ničo dale za džélo nima haež kschesčanske nabožniſtvo a druhu, wosebje słowjanšku narodnosć hanicž a pschesčehacž, zďželanischi dyžli ponížny a sprosty ratač, kiz Boha a joho swjatu wéru čescež a rycž a dobre pocžinku swojich předownikow sebi waži, pschi tymi paž nikomu cuzeje wéry a narodnosće dla ani najmienšeje kschiwdy nječini, dokelž na to ani khwile měk njeby? —

Hischeze druhí dobrý sežehwók zméje po našchim zdacžu „kulturkampf“, kotrehož paž dotal z najmienša zwiercha tak widzecž bylo njeje. Lépschi protestantojo, kotrejž wšak bě ze wšeho zapocžatka hížom tójskto na nashej stronje, su spóznali a pscheswědečza so dale a bôle, zo so po prawym wo kschesčjanisťwo a nowe pohanisťwo wojuje, potajkim jich wéru ničo mjenje njenastupa haež našch. Njepsczechela maja katholikojo a protestantojo jenož. Nochcu z toho swjerež wjese sledowacž, ale jenož ielizo masch susoda za njepsczechela, na to dopomniež, skto cžinisch, hdyž so joho a twoja bróženj pali. Wézo su nashe časy skoro cíle hinašche haež psched nimale dwě sežě létami, hdyž so wobej wuznaczi wéry zjenocžiež sphytaſchøj. Za nashe dny je lúd sam, wosebje burski hačko najkonserwatiivischi dale wažnisch, a dyrbimy derje na to džiwacž a ledžbowacž, skto lúd měni; pschetož, mamyli so dospołknoho polepschenja a pschewobroženja našchich hubjenych časow nadžijecž, dyrbimy so najprjedy we swojim samym domje rozhľadowacž a jow tež zapocžecž: že spody ma so najprjedy twaricž, potom hačle so „zběha“. A tež w tymle nastupanju je mi, kaž bých dobre znamio widžat. Kschesčenjo su mjenujey do toho pschischli, zo su Židža jich najhórschi njepsczecheljo, nie jenož, dokelž lúd wuecjuja ale tež

widho, schtož je kschesčanske, takrjec z nohomaj teptaju. Žid a „liberalny“ pak staj na so skoro tak spodobnaj kaž jene jejo na druhe. To wščak hakle zapocžat, ale tola zapocžat nakazanja; hdvž smy swojoho njepščecžela spóznali, možemy so joho tež sferje na kęžbu bracž. Potajskim tež w tymle zmyslu móhlo so hibanjo pschečiwo židam wulkožiež.

Mjez tym, zo su, kaž so z dobrym prawom nadžijamy, „liberalni“ w Awstriji dozakħadželi a drje za nic dolhi čas tež w Prussej dokñeža, je so w Francózskiej hakle kulturne wojowanjo tak prawje zapocžalo. Za pschi-towny čas wščak dyrbimy tónle hewak tak žohnowany kraj wbohi a nje-božowny mjenowacž, ale mamy so z přenja tež dopominež, zo je katholſka cyrk runje w Francózskiej hižom wjèle hórskich a straſchniſtich njepščecželov pschewinyka a po wščeh wichorach wulkeje revolucije z rozpadankow ſlawneje žandženoſeže so zas mklodniſcha a kraſniſcha pozběhnyka. Nam we wukraju žadža wščak so někotre wěcy tež khétero hinaſche hacž woprawdże su a woſebje je nam móh rjec nimomérna džělawoſež dobroho katholſkoho ludu a joho duchownſtwa mało znata. Tohodla dowolam ſebi wo njej z krótka ſpominež. „Směmyli po mnnohocže a wulkoſci piſmownoho džela ſudžicž, je z lěta 1870 knježtſtvo katholſkeje wěry w Francózskiej nimomérne poſtupy ežinilo. Knihow a knízkow, kžiž so za duchownſke a nabožniſke wotpohladny kóžde lěto piſaju, je na džesacž tħrac, a rozſčerjeja so po milijonach exemplarach. Lěta 1851 naſięži so jenož 8326 wudžeklow w knihaſtſtve, lěta 1869 hižom 11305, a lěta 1875 bě jich 29,500, mjez kotrymiz je wjac hacž tſi džele taſkich, kotrež cyrkwi ſujo.“ Tak „Magazin za literaturu“ piſaſche a ze zawiſcze nad tak rjantmi wuſpečhami katholſkeje wěcy njemóžeſche so toho zminycž, zo by někotrych wulkich a wubjernych ſpiſačzelow, woſebje ſlawnoho biskopa Dupanlonpa, za-wjercianych a hľupych ludiži a c̄zmorých filožofow njemjenowaſ. Dale nje-spodobaja so jomu katholſke wyſoke ſchule, kotrež chcedža wščē wědomoſeže po katholſkich nahlaſach wobdželacž a wučicž. Za lud staraja so z woſebityni krótki mi wukožkami abo traktami, kotrychž je so wob lěto za jara tuni pjeniez na wščeh schěcž milijonow rozpſchedalo. Zo wščak so to „liberalnomu“ „Magazinu“ jara njeſubi, so same wě, a zo tohodla z najjědojczíſhimi ſłowami na katholſke duchownſtvo ſvari a je hani, dokoſl chce „wbohi“ lud ſiebač a hľup źdžeržecž, tomu smy pola „liberalnych“ nowin hižom zwulki a wěmy, hdže ſchpaſt teži. Čeſezeny ežitař pak móže z toho ſpózuacž, zo za čzormy straſchnymi mrózzelemi, z kotrychž so něktele na wščeh kóneach blyſta a tu a tam straſchnie njewjedro do katholſkeje cyrkwie w Francózskiej čepje, tež z dobom raiſche zerja rjeñſchoho pschichoda ſkhađeja.

W Žendželſkej so katholſka wěc džen a bôle porjedža a to hodži drje so, kaž to hižom ſpomnjeny Overhage ežini, z džela měrnomu a jaſnomu myſlenju źdželanh Žendželjanow pschipiſowacž, jenož ſchłoda, zo we někotrych wěcach, woſebje we Frisich, runje tak derje ſebi njemysla. Něktele knježa tam

liberalni, kotrejchž pak po němiskich liberalnich rozhodzicž nješměmy a tež ſkolo konſervativního znamenja tam něchto druhé dvžli poſla naš. Prjedawſki přeni ministr Beaconsfield, rodženy žid, bě konſervativny a podoba ſo pſchi tym we mnohich wěcach naſchim „liberalnym“, ſchtotž je z jeho njeſticežomnoho nowoho ſpísa „Endymion“ widžecž; za to je nětčijski hłowny ministr Gladſtone liberalny, pſchi tym pak fruth puritan (fir ſo wſchoho swětuho zdaſuje) a potajſkim wěriw hſchecžjan. Zo je prawje a woprawdze liberalnie abo ſwobodnie zmyſleny, je w poſlednjej turkowſkej wójnje dopokazal a pſcheje z cyka Šlowjanami ſwobodu a ſamostatnoſež. —

Tež Ruska je po zdacžu ſpóznała, zo katolicka wěra jeje njeſticežel njeje, ale runje cži, wo kotrejchž bě ſo toho nojmjenje nadžala. Tola ſu tam wěch hſchecže tak mutne, zo ſo jara mało wěſtcežicž hoži. Ruske a pólſke nowiny poczynaju wo zjednanju dopisowacž, ale to je wſcho hakle zapoczątk. Za katolicku wěru wſchak a za Šlowjanſtwo by to njeſměry dobytk byl.

Tak ſmy ſo po ſkoro wſchęch wjetſkich europskich krajach rozhladowali. Wěſcze budže ſo nam porokowacž, zo ſmy wſchudžom z wjetſcha jenož jedyn a to najlepſchi boſ wobraza naſchoho časa pokazowali; tola ſmy to ze zamyſłom czinili. Abo njeſmū ha w zańdženych lětach hſchecže doſcz zrudnych powjesczow nazhonili? Je naſch čeſas woprawdze jenož hubjeny, njeſticežanſki a nam njeſticeželscy zmyſleny? Nē, to njemožemy pſchidacž a na to tež mnogo znamienjow naſchoho časa pokazuje, zo w cyklym człowieſtwie hſchecže pſchecy wjèle dobroho teži, jenož mjenje bóle zakhowane. Njeje niždy dobro, hoži ſo jenož jednoſtroncy pſchecy a wſchudžom na hubjene čeſhy džiwa; pſchetotž ſchtotž by nam potom wſcha dželawoſež, pilnoſež a próca pomahaſa, hoži je tola hžom wſcho zhubjene a potajſkim wſcie dželo podarmo. Wěm drje derje, zo hakle w bitwie ſamej zmužitoſež roſeże, ale runje tak wěſte je, zo tež najktmañſki wojaſ na poſledku czeckie, hoži je wſchitko pſchěhrate.

Cyle wopak by tež cžinił, ſchtotž by paſ jenož na jedyn kraj paſ jenož na pſchitomny wokomik džiwacž chył; dokelž jedyn čeſas ſkukuje na druhı a jedyn kraj ma wliw na druhı.

Bóh wſchak tež hacž do tohole wokamika cykly swět wjedze a zwostanie we swojej ſwiatzej cyrkwi hacž do kónca čeſow; ale tohodla nježda ſo njetrěbna wěc, nē, runje tohodla je ſpomožne, hoži druhdy za tym ſledzischi, ſchtotž je we ſwěcze nowoho a kajke ſu znamienja naſchoho časa.

X.

Rozprawa wo ſkukowanju wubjerka za twarjenjo cyrkwi w Baczonju.

Ja ſebi dowolam, cžesczeni zhrromadzeni, na to ſpominicž, zo z 11. haſtrylom, abo bóle korrektuje, z 21. decembra lěta 1879 naſch wubjerk je přenie džesacž lět ſwojoho wobſtača dopjelnil a zo my nětko hžom 11 lět za naſch wottylnejený ideal, nowu cyrej we Baczonju ſkukujemy. Kaž dobry hospodar

po prěnich 10 dokonjaných létach swojeho hospodařstva na těsame pohladujo
so prascha, kaf daloko je do předka pschischoł, kaf wjele je wotpłacjik abo kaf
wjele je wuzbytkował; tak tež my na swoje zařízené 11létne skutkowanjo za
našche wotpohladanjo pohladujemy, a my mamy wchlu winu, z pospěchowanjom
našcheje věcy prawje społojom bycz. Našch ideal je dospěz blízko k swojemu
realnomu wuwjedženju pschischoł. Ktamu summu pjeniez suv, Bohu džakowano,
nahromadžili, tak wulku hždom, kajejež so někotryžkuliž nadžał njeje, haj ja
móžu zjawnije prajicž, wjetšhu, hacž je to někotromžkuliž z našich pschecži-
nikow, tak ja nijenuju tych, kž su našchej věcy napšheežo, lube. Sym sebi
darý, kž su so za našchu twarjomu cyrkę nahromadžile, trochu wobhlaďał,
a wy mi dowolicze, was na zwijeselace pschisporjenjo tych samych kędžnych
szinič. Zapoczątk k hromadženju darow je so stał z poczatkem lěta 1870.
Hdyž hewak rěka: Wschón spoczątk je czežki, my to jow prajicž nijemóžemy.
Spoczątk bě lóhki a prěnje lěto te najnadobniſche lěto. Na koncu prěnjoho
lěta (1870) namakaný, zo je summa pjeniez hžom na 14,106 markow narostla.
Na koncu lěta 1871 je narostla na 17,346 m. Potajkim je wjacý na koncu
tutoho lěta 3240 m.; a hdyž 560 m. danje na lěto 1871 wotczehnijemy, je so
w lěče 1871 za cyrkę nawdało 2680 m. Dospěz wjele! Na koncu lěta 1872
wucžini summa 18,912 m.; potajkim wjacý hacž wloni 1566 m., a hdyž zašo
680 m. danje wotczehnijemy, je so w lěče 1872: 886 m. nahromadžilo. Na
koncu lěta 1873 wucžini summa 19,923 m.; wjacý potajkim hacž loni 1011 m.
hdyž 760 m. danje wotczehnijemy, je so 1873: 251 m. nahromadžilo. Na
koncu lěta 1874 wucžini summa 21,150 m., wjacý hacž loni 1227 m., a hdyž
760 m. danje wotczehnijemy, je so w lěče 1874: 467 m. nahromadžilo. Na
koncu lěta 1875 wucžini summa 23,110 m., wjacý hacž loni 1960 m., a hdyž
840 m. danje wotczehnijemy, je so 1875: 1120 m. nahromadžilo. Na koncu
l. 1876 wucžini summa 30,100 m.; wjacý hacž loni 6990 m. Hdyž 920 m.
danje wotczehnijemy, je so w lěče 1876: 6070 m. nawdało. Na koncu lěta
1877 wucžini summa 34,132 m.; wjacý hacž loni 4032 m., a hdyž 1200 m.
danje wotczehnijemy, je so w lěče 1877: 2832 m. nawdało. Na koncu lěta
1878 wucžini summa 37,359 m.; wjacý hacž loni 3227 m., hdyž 1360 m.
danje wotczehnijemy, je so w lěče 1878: 1837 m. nawdało. Na koncu lěta
1879 wucžini summa 40,404 m.; wjacý hacž loni 1480 m. A hdyž 1480 m.
danje wotczehnijemy, je so w lěče 1879 nawdało 1565 m. Na koncu lěta
1880 wucžini summa 42,968 m.; wjacý hacž loni 2564 m.; hdyž 1600 m.
danje wotczehnijemy, je so w lěče 1880 nawdało 964 m. Z toho vidzicže,
zo na darach najslabše bě lěto 1873. Tára nadobne bě te lěto 1876, žohno-
wané lěto jubilejskohu wotpuska, kž hacž k jutram lěta 1876 trajesche. Vornjo
lětej 1877 su te lěta 1878, 1879, 1880 trochu slabše z 18, 15 a 10 stami
markow nahromadžených darow. Tola z toho nijemóžemy runje prajicž, zo je
horliwość za našchu věc wotebjerała, hdyž to wopominamý, zo we lěče 1878

so pocjina hromadžić za nowu cyrkę w Žitaroje, na cijim su so tež Serbję z bohatymi darami wobdzeli. A we lěće 1879 a 1880 hisheče pschitidže k tomu hromadženju darow za cyrkicę we Hajnicach, hdjež su tež Serbję rjani pjenjež woprowali a hisheče pschinošchuja. Tohodla je pscheco hisheče wěrno, schtož jedyni anonymni dopisowali do „Posola“ (sl. „Posol“ č. 24 1880) njecha pschidac, zo je „nowa cyrkę we Baczonju wulka myſtiežka a mōcne ſłowo“, kiž hisheče wjele wutrobow zahorja; wſchitne džé tač njeje zahorika; a zo „je wjele wody pschebežało“, ale horliwoſež tola njeje wutnudla! We lěće 1880 džen je so tsi króč tač wjele nawdało, kaž we lěće 1873! Alle z 43 tysacami markow njeje zamōženjo za naštu nowu cyrkę hisheče wſcho pomjenowane. My hisheče wjele wjac wobſedžimy: městno k twarjenju na 4 kórcy wuſhča; to je wěc, kotruž dyrbimy wysoko doſcz wažic, hdjž hewač města k twarjenju cyrkijow derje doſcz pschitidu. We Bajerskej, hdjež su katolikojo we poſlenich 10 hac̄ 20 lětach wjele nowych cyrkijow twarili, su husto město drohe doſcz, hac̄ na 30 tysac markow wysoko dyrbjeli zaplaćic. Materiala mamy k najmjeñschomu něshčto, tač wjele, zo by móhla so zakkadna murja derje zmurjowac. K naſhomu zamōženju móhł hisheče tež pschilicjež wſchelake ſlubjenja, kiž su so nam tu a tam cjinili. Chcemy widzec, kaž budža so džerjež! Tola powſchitkomnie ja na ſlubjenja wjele njedžerži! Schtož čce ſkto dac̄, je mi lubščo, zo nam hnydom a bórzy da, hac̄ zo wulke nadžije cjinii a po času mi lubjene traž njedžerži! Něhdyn předy wſchak husto rěkaſe: hdjž budže jenož město poſtajene, hdje ma cyrkę pschitie, potom budžem a budžaja hisheče wjac dawac̄. A nětko je poſtajene, zo do Baczonja pschitidže; a tola hdjž do zapiska darow pohladamy, njewidžimy, zo poſtajenjo města bě ſkoho a wjele jich hnuło, ſchto woprowac̄, kiž hewač njeſu čheyli; hewač džen po předawſkich zamolwjenjach ſudženj bychmy runje tehdom dary za cyrkę dyrbjeli prawje nadobne doſtač, ſchtož runiž prajicž njemóžemy. Prjedy cjinjene nadžije a ſluby traž so wſchě dopjelnile njeſu!

Dowolcje mi hisheče, zo was na to ſedžbnych cjinju, kaž pschecžiwnich naſheje wěch wot wſchoho ſpocjatka z hlyphim napſchecžorečzenjom naſtu wěc hanicž a wſchelake ſlabe wutroby, Bohužel, z prózdnymi njerozumnymi rěčemi nam wotwobrocjež ſpytowachu, kaž pak nětko jim jena wureč po druhjej a jene zamolwjenjo po druhim z rukow panje, kaž ſuče liſežo nozgymu jene po druhim ze ſchtomow ſpada. A wjac hac̄ ſuče liſežo wſchě jich napſchecžorečzenja njeběchu; haj to hisheče njeběchu! Někotři wot ſpocjatka měnjaču: „Prjedy hac̄ budže so težko nahromadžić! Ludžo wſchak pscheco tač dawac̄ njebudža! To wſchak nicžo njebudže!“ Boh, kiž člowjeske wutroby wodži, je nam doſcz dobročerjow wubudžit. Dobri ludžo su naſhe dobre wotpohladanja zrozemili a ſu naſtu wěc ſwěrnje podpjerali. A hdjž do zapiska darow hladamy, tam na makam nekotrežkuli imeno a nekotružkuli ſwójbu z rjanimi piſmikami, haj móhł rjec ze złotymi piſmikami zapisanu. Mi je tež móžno bylo zhoniež, ſchtó

je tón abo tamny njemjenowany dobrocžer był. Tola pał móžemy prajicž: Runjež je našcha wěc tak dobry poſpěch měla a tak wyšoko narostła, dyrbimy tole cžim wýsche wožicž a cžim bóle pſchiſpóznacž, hacž ma tale wěſeže dobra wěc pola materialnej mócných Serbow a katholikow hishcze mało pſhceželnych podpjerarjow; hishcze je wjèle swójbow, kíž woprawdze nimaja burske twarjenja, ale wille a hrody, krasne ſchleńczane a lakiowane blyſkotace wožy a ſchtyri krasných brunych ē tomu, kíž pał ſu naſchej kħwalobnej wěch hishcze malu kēdžbnoſcz pſchiwbrocžili abo docyla za nju hishcze ſpal; a wjèle, kíž knieža nad tħsacami, kíž jim bjez prócy wulku dań njeſu, njeſu naſchu wěc z pjenježkom podpjerali, kħiba ju ze ſmēchom a hanjenjom pſchewodželi abo cžinili, zo ſu jež z pucja pſchiſchli: a tola my za 11 lět wobſedžimy 43 tħsac mark a hishcze wjacy!

Družy zaſy měujachu, to móžesche ſo husto ſkyhċecž: „Ach hdy to ſhoto budże? to budu ja dawno wumrjety.“ Hdy bychmy pſchi prjedawſchim wobzamknjenju wubjerka wot 26. februara 1870 ſtejo wostali (ſichtož pał njebyh za dobre ſpóznał, ſhotož wam hñydom dopokažu), by ſo hiżom w lěcze 1877, hđež bē ſo 30 tħsac markow donahromadžiło, někajfa cyrkwička móhla zapocžecž twaricž. Potajkim njebeň nichtó trjebał doſloho cžakacž! Ale my chcemy hόdnu cyrkej twaricž, chcemy pał za tuſamu w Bacżonju tež duchownoho, wot ſpočatka drje nic fararja, ale jenož lokalnoho kapłana (capellanus expositus) mēcž a to drje by ſo cžejko cžinilo, wſcho z 30 tħsacami markow docpēcž. Tón, kíž chęk wſcho to za něſhto lět docpēcž, dyrbjal pſchi najlēpſich nadžijach mało ſcěrpnoſcje mēcž. Tola tež faž nětko ta wěc ſteji, tak je wěſte, zo za něſhto lět wſchitko to změjemy. K lětu naletu chcemy hladacž, tak wjèle kamjeniow budże do zaklada trébných. Z tym, „zo wſchaf to wſcho nicžo njebudže, ludžo wſchaf wjacy tak dawacž njebudža,“ z tym tež naſchi najwjetſchi pſhcežiwniſkojo a cži najbóle njeweriwi Domaschojo pocžinaja ſchikowanje z měrom byč, jich jeniceļa mudroſcz a jeniczki khumischt wobſteji nětko w ſměchenju a hanjenju, zo „chęli traſh nam toho abo tamnoho za kħebetarja poſtajicž,“ abo „zo traſh je wot njeboh mlynkia Wawrika darjeny zakladny kamjeni něhdże horjeka na lubi ſplēſniwiſ“ a toho runja. Mojji cžescženi zhromadženi! tónle tuni tróſcht jim rady wostajimy. A někotryžkuli njeweriwy Domasch nětko měni: „Ró tak hishcze tola docžakam!“ Wězo, da-li cži Bóh ſtrowotu a ty hishcze ſo nětore lěta džeržiſh!

Sym husto zaſkyħač, a z tym ſebi někotſi wulke nadžije cžinjachu: zo krajne zaſtojnſtvo to ani njeđowoli, zo ſmēmy cyrkej twaricž. (Wy ſebi myſſlicž, zo to wěrno njeje, haj jedyn něchtokuli w živjenju nazhoni!) Naſche taħantseks konfitorium, hdyž bē teſame, wosebje hnadny kniež biskop w lěcze 1876 poſtajil, zo ma ſo nowa cyrkej w Bacżonju twaricž, bē nam w horliwoſczi, z fotrejž je wone naſchej wěcy pſhcech napſhcežo pſchiſchlo, pod 2. meje lěta 1878 wot lužiſkich ſtawow a pod 27. junija tohoſamoho lěta pał. wot Joho Majestosče

našchoho kraja a krajnoho ministerstwa dowolnoścę k twarjenju cyrkwe wusłuskowało. Zadžewki so nam ze žaneje strony stajeli njeſu. Uni nichčo njeje naſčeczo rěčza!

Na to drje mi trjeba njeje wotmowlieć, hdyz so praji, zo trjeba njeje, zo so nowa cyrkej twari. Poſoł je taſki njerozom husto a často krucze doſz poviļať, ale won tola zaſy won leže. Tač Wotrowſku a Raſbiežan cyrkej twaricę tež trjeba njebe, pſchetoz žurčenjo drje hiſčeče tač daſko do ſkloſchtra nimaja, kaž Haſloweženjo a Sulſhovſcy do Khróſczie! A, m. cž. zh., hdyz něchtó do druhih krajinow pſchiūdže, do Vajerskeje, nad Rhein abo do Francófſkeje, tón widži, zo su pola nas cyrkwe jara porědko. Ženož to jene hiſčeže: kač wjele tych z teje woſkoſcę, hdzež ma so nowa cyrkej twaricę, móže potom tež dželawę dny Božiu iſchu ſkyscę, ſchtož so nětko njeſobži, hewaſt eyle poſduja so ſtomdz. A hdyz njeje trjeba, zo pódla Khróſcianſkej cyrkwe so nowa cyrkej twari, tač tež njebe trjeba, kaž je to něchtó w Poſole derje rjeſti, zo pódla přenjeje woſady w Jeruzalemie so druhe nowe woſady zaſožichu (hl. Poſoł cžo. 9 l. 1872) a my mohli hiſčeže nětko wſchitcy, kaž Turkojo a Muhamedanojo k jich ſwjetnich do města Mekka kóžde léto pucžuju, kóždolétnje do Jeruzalema na Bože ſlužby pucžowacž. To je ta konſekwenca z logiki tych, kži měnja: to trjeba njeje! Doſcž na tym, druhe napſhеčorěče wjach pobicža hōdne njeſu.

Prawje wobžarowacž jenož dyrbimy, zo někotſi, kž běchu předy za naſche wotmyſlenjo tač zahorjeni, potom hdyz je kniež viſkop poſtaſiſ, zo ma so nowa cyrkej w Baczonju twaricę, njechaja wjacy pod naſchej khorhovju ſtaſz a woſowacž, čim bóle dyrbimy to wobžarowacž, hdyz tola wěmy, zo su knieza viſkopa jenož najwažniſche winy hnuli so za Baczoní wuprajiež a zo su so tola wſchiten § 7 naſchich statutorow podczisli a kniezej viſkopej tu wěc pſchewoſtaſili. Čezečko wſchaſt je, swoje intereſsy powſchitkomnomu ſepſhomu woprowowacž; ale hdz by so kniež viſkop za Čzorneč wuprajil, njebyhu Baczonieženjo, Haſloweženjo, Wutolčeženjo, Nowi Lusczenjo a druzy so runje tač wobčežowacž mohli? A chył jedyn wſhem prawje čziniež, dyrbjaſt zawěrno do kóždeje wſy cyrkej twaricę!

So wobrōčo nětko nam pſchedpoſoženomu pſlanej ja pſchiſpomnju, zo ſym ja z tym eyle za to, zo dyribi cyrkej něchtó pſchihódne, doſtojne a rjane byež; njeſawno hakle ſym ſebi wot jenož wyschſchoho knieza dyrbjaſt prajicž dacž, čzohodla tač rjanu cyrkej? Serbja na to njehladaja, hacž je cyrkej rjana, hdyz maja jenož, hdzež moža so poſlaknycž a ſynycž. M. cž. zh. my je tač wobžarujemy, ſkyscimy to husto w předowanjach, zo je ſo naſch bójſki zbožník w hubjenej hródzi narodžiſ; a tola njeje někotražkuſiž cyrkej niežo druhe, hacž jena „bróžnia“, jenož zo ſu w bróžni deſki rjenje wothěblowane, w cyrkwi pak hrozinje doſcž zamarane. Tohodla rjanu cyrkej, kž je Synej Božomu hōdne wobhydlenjo, njech tež 50 týſac markow płacži. Tač wjele tola budže ſerbſki lud

woprowac! Tež rumna došč dyrbi nascha cyrkj byež. Knjeg sarač Hórnik je wobliczik, zo traž budže wołko poł schwórta sta ludži so k Bacžonjskej cyrkwi džeržecž. K tomu pak hiſčče pschiūdže: 1. zo je w Bacžonjskej wołnoſeži pola katholſkich wobsedžerjow wjele lutherſkeje czeledže. Hdyž budže tu nowa cyrkj, potom tu katholſka czeledž tež zaſo bôle poczehnje, tohodla so tamna licžba powyschi. 2. Je wołko Bacžonja pschiležnoſež, zo móža so wjac̄y katholſkich swojbow tu zakupicž, dokołž je tu wjac̄y žiwnoſežow a khěžlow. Hdyž pak pola nas so burske kulo pschedawa, so mało katholſkich kúpcow namaka, došč pak, hdyž so khěžka abo žiwnoſež pschedawa. Tohodla dyrbi twarjomna cyrkj wulka došč byež, zo by rum za k najmiejenshomu 500 woſobow mela. Hewak bychu nam naſchi potomnicz porokowali, kaž pschi Wotrowskej cyrkvi, kotaž hižo dawno wulka došč njeje a pschitwaricž so njeſtodži!

Jenu myſlicžku bych hiſčče za naſchu twarjomnu cyrkj měl. Naſch knjeg pschedsyda je ju hižom jinu naſpomniš, tola njeje ju formalne namjetowal a njeje so dotal woſzamkla. Za bych pschaſ a ſnádž so dženja tón namjet staji: zo by naſcha nowa cyrkj byla poſwjeczena najswj. wutroby Žežuſowej. Hiſčče w Serbach nimanh žanu podobnu cyrkj. Te žohnowanjo, kiz czeſćowanjo najswjecžiſcheje wutroby Žežuſowej pschinjese, je nadobne a wulke. Tohodla by pschihodne bylo, zo kaž na zhromadžizni w Khróſcžicach twarjenjo tuteje noweje cyrkwe za powſchitkomnu naležnoſež wſchěch katholſkich Serbow je wuprajene, bychmy my džens woſzamkli a wuprajili, zo je naſcha twarjomna cyrkj czeſćomna wěc k czeſči najswjecžiſcheje wutroby Žežuſowej. A hiſčče jenu myſlicžku ſebi ja dowolu wuprajicž: Twarjenjo tuteje cyrkwe je zhromadna naležnoſež wſchěch katholſkich Serbow. My abo druzy za nami budža tu wěc, kiz je derje zapocžata, wuwijecž. By pa stale wěc derje ſkócenja byla, tak rjenje by bylo, hdyž naſch wubjerk so njeby rozwiazał, ale tež te hódne doſtojne wutwarjenjo a wudebjenjo druhich serbſkich cyrkwów abo druhe naležnoſeže do rukow wzala a k zhromadnym naležnoſežam serbſkich katholſkich ſcžinił. Tohodla pak ja ſkócenju z tej próſtwu na wſchě serbſke woſady, woſeboje na te, kiz ſu mało na naſchu twarjomnu cyrkj so dopomnili abo dočyla nic, zo wone nochyle na tule zhromadnu naležnoſež wſchěch katholſkich Serbow a tule, tak ſo nadžijam, naležnoſež k czeſči najswjecžiſcheje wutroby Žežuſowej zabycž!

Cžitane w Bacžonju 2. febr. 1881.

J. Šolta.

Nowa cyrkj a wubjerk za jeje twarjenjo.

Hdyž wot Khróſcžic do Bacžonja džesč, widžiſi nětko pschi wſy na pravici psched Smolic ſubkrom někotre hromady kamjeni ležerž. Tam je rjana měſtoſež, wo ſrijedž kotrejed budže za njedolhi čas katholſki Boži dom ſtačž k radoſeži wſchěch katholſkich Serbow. Potom budža wſchitey prajicž: To ſo nam

jara spodoba, zo Serbja ze zhrromadnymi mocami něchto wuzitne a rjane do konjeja! Wěmy tola, zo je dobry kôlcz, kotrejž so róji; tudy budžemy potom tež pschidacž dyrbjecž: W khrósczanskej woſadže je pschi najstarschej khrósczanskej cyrkwi, potom kloschtrſkej a wotrowſkej cyrkwi (psched 100 lětami) tola zaſy jena nowa naſtała!

Bacžonſka cyrkej budže z ağu wot połnoch k połdnju stacž, kaž ſebi měſtnoſć žada, potajſiu tórm pschi pučzu a woſtar k poſdiu. Woſtvarjeny rum cyrkwi wuměri ſo na 420 ſchytriróžnych metrow, tač zo wona tež za pschichod doſaha; z wopředka móža ſo ſawki bóle rózno ſtojecž, a hdyž lud pschibéra, nałoži ſo znutſtowny rum bóle złutniwje. A hdyž ſuň cyrkej Wutrobie Ježuſowej poſwyczili, budže tam kózde lěto ujedželu po doſhovanju Božoho Čésla wjele ludži z druhich woſadow pschihadzecž hačo na titularny ſwiedžen. Schtó do pschi-choda doſez widži? Snadž budža tam tež druhe wuznamne dny? Tohođla nje-móže ſo cyrkej jenož za nětežiſhich doſahaca ſtajecž, ale dyrbí, hdyž ſo nowa twari, wjetſcha bycž dyžli wotrowſka abo ſerbſka w Budyschinje, kíž ma woſoko 340 ſchytriróžnych metrow. Hłowna kódž (ſchif) budže wězo wjelbowana, tež pobocznę nijscej kódži, na kotrejuž połdniscej stronje móžetaſi ſo pobocznaj woſtarnej natwariež. Kódž změje rjane kulojtwobukowe woſna (Rundbogenfenster) a tež presbyterium (woſtarníſcej) abo apſis. Piſhczelný chor budže tajſi, zo by ſo w zdalenej pſchichobnoſci ſwietſhiež móhl.

Tuta nowa cyrkej je ſo hačo trěbna woſzamka hido na jenej katholſkej zhrromadžinje w Khrósczicach psched założenjom naſhich ſerbſkich kaſinow. Poſol piſoſte w tmy duchu w lězje 1869 a wubjerk pschi konſtituowanju wuzwoli ſo hido ze wſchěch ſerbſkich woſadow. Wubjerkownicy wzachu čeſtnu pſchi-ſluſhnoſć na ſo, zo chcedža tuſe naležnoſć po ſwojich mocach ſpěchowacž. Woni ſu to wopravdze činili a činja to nětko hiſčče; někotſi z nich pak ſu hido zemřeli: Miskarwſki Kokla z Pozdec, Jurij Wawrik z Kanec, Jan Hornig z Kulowa, Jan Delenk z Wutolčic a Michał Böhma z Lufcza.

W tu khwili ſluſcheja do wubjerkla po woſadach:

1. z khrósczanskeje: Jan Wólman z Čzorneč, kíž je přeni 1000 toſeri za nowu cyrkej woprowaſ, k. farař Werner, prjedy kaplan, nětko farař w Schpitalu, k. wuczeř Pjetasch, dale k. Schewczik z Bacžonja, Zýnda z Čzorneč, Lipicž z Čzéžkec, Měrczink z Haſlowa, Kummer z Čzasec, Piech z Libonja, Zýnda z Vanec, Spitanek ze Sulschec, Wjeňka z Pozdec, Bryl z Budworja, k. kaplan Scholka z Khrósczic, Piech ze Swinarny, Kencž z Čzorneč, Smola z Bacžonja, Suchi z Nowoho Lufcza, Zýnda ze Sulschec, Věrnich z Zahowa, Hermann z Khrósczic a Wawrik z Kanec;

2. z kloschtra Marijneje Hwězdy: k. Tadej Natusch;

3. z budyschinſkeje: k. ſenior Kuečanek, farař Hórnik, k. kaplan Lufczański (nětko w Prazy), Libsch z Wunjowa, Wagner ze Smolic a Gjž ze Stróžiſcheža;

4. z wotrowſkeje: k. farař Hermann, Symank z Wotrowa;

5. z njebjelčanskeje: k. farař Smola;
6. z ralsicčanskeje: k. kaplan Skala, k. Kummer z Lázka;
7. z radworskeje: k. farař Dučman;
8. z kułowskeje: k. farař radžiczel Schneider.

3 Lusatij a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch khorj k. kaplan Róla namaka so něščto šepje.

Z Baczonijs. K nashej nowej cyrkwi je z nowa 26 fírow kamjeni pschiwożených, a to wot Baczoničanow a wot kublerja Miklawšcha Róbla z Čjornec. Hdýž budže rjedlišči pucž, nadžijamy so, zo nic jenož bližšhi ale tež dalischi pschecželovje nam pomhacž budže we pschiwożowanju kamjeni, kotryhž je wjele načamanych. Tež myslimy, zo po dathym pschitkadže pschecželnoho Želcžana tež družhi podobnje sežinu. Wschaf to husto njeje, zo so runje k cyrkwi kamjenje woža. A hischeze džecžom a džecžidžecžom budže lubo, hdýž nimo cyrkwe duch abo jědžicy spomnja: Tu je nasch njeboh nan abo džed tež kamjenje wožil! Tež za tajkich dobrocžerjow budže wopor Božejie mščě k wužitku, kaž je k. pschedsyda senior wóny prajík, hdýž je wopor Božejie mščě za tajkich slubit.

Z Niščna. Dotalna cyrkwiečka a schula za katholikow wjaczy njedosaha. Duž je nowa městnoſć w dolinje rěki Triebiſche kipjena, hdýž ma so nowa cyrkej ze schula twariež. Tež w Radebergu chcedža katholicku cyrkwiečku měczę.

3 chłoho swęta.

Němska. Na pruskim sejmje je so znath namjet Windhorsta k wužitku katholické cyrkwe ze 254 hlosami pschecživo 115 zacžišnyk, tohorunja tež namjet na zbehnijenjo „Sperrgesetza“ wo zdžę za duchownych. — Tón tydženj wotewri so z nowa němski rajchštak. Želizo ſchto dobre wuradži, wozjemimy to w Posole rady, ale mócní w Barlinje hischeze jara na tym ſteja, zo je němske fejzorſtvo protestantske, kjež tym zo je tola jenož fejzor protestant, nic cykle fejzorſtvo, kaž je w Sakskej kral katholicki, nic pak cykle kraleſtwo. Tohodla budže w Němskej tež trjeba, kóždej stronje rune prawo dacž.

— W Barlinje budže 25. t. m. kwas prynca Wylema z Holsteinskej princeſnu. Wschitke europské knježace swójby pósceželu tam zaſtupjerjow, wjele němskich wjeřichow tam pojedže. Tež nasch kral a kralowa budžetaj pschitomnaj. Město wuhotuje wulkotny swjedženj.

— Na pruskim sejmje bě zapoſlanc Bennigsen najuijepſchihodniſcho pschecživo katholické cyrkwi rěčzał. Po tej rěži da minister z Buttkammer nad tym swoje spodobanjo spóznacž. To dyrbjiesche centrum za zlo wzacž a njeje tohodla na hoſćinu pola ministra ſchło.

Awstrija. Na wienskim rajchštagu so ſtönčenje něščtožkuſi k wužitku dotal podcziszcžowaczych ludow wuſkutluje. Wažne je, zo ministerſtwo Čzecham

čěški universitet pschizwoli. Čechow je wjach dyžli Madžarow a cíji su hžo dwaj univerzitetaj dobyli. Tež Slovencowje mužnje swoje prawa w swojich krajinach žadaju, n. psl. parallelne klasy na gymnasijach.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1881: 128. Khata Mjenjowa z Ćemjerc; 129. Pankrac Glawz z Brna w Morawskej; 130. Khata Bräuerec z Ralbic; 131. N. N. Suchi z Konjec; 132. Michał Pjech z Wěteńcy; 133. Jakub Blažk z Różanta; 134. k. kanonikus farař J. Bjeňš z Ralbic; 135. H. L.; 136. Jakub Šejda z Lazka; 137. Jakub Matka z Konjec; 138. Jakub Jacławek z Nowoslic; 139. Mikławš Pětřka z Miłoćic; 140. Rab z Jawory; 141. R. V. priorka Paula w Marijnym Dole; 142. rečník Alfons Parczewski z Kalisa.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 478. Jakub Šócka z Kamjence; 479. Mikławš Wuješ z Njebjelčic; 480. Bernhard Berger, hosćicař w Kłoštře; 481. Jan Héblak z Njebjelčic; 482. Mikławš Cyž z Miłoćic; 483. Michał Pjech z Wěteńcy; 484. Jakub Libš z Wunjowa; 485. Mikławš Suchi z Różanta; 485. 487. ze Sernjan: Wórša Šemlec, Michał Buk; 488. Mikławš Buk z Konjec; 489. rendant Besser z Kłoštřa; 490. M. Žur ze Swinarny; 491. Rab z Jawory; 492.—497. z Njebjelčic: Michał Pětřka, Pětr Dórník, Michał Kóřenek, Khata Leňowa, Madlena Hajnšowa, Khata Ryćerice; 498.—501. ze Serbskich Pazlic: Jurij Šiman, Khata Śwejdžina, Pětr Walda, Jakub Krawc.

Dopłaciли na lěto 1879: kk. 520. Bernhard Berger w Kłoštře; 521. Jan Héblak z Njebjelčic; 522. Mikławš Cyž z Miłoćic; 523 Józef Libš z Różanta; 521. Pětr Lebza z R.; 522. Mikławš Langa z Pěskec.

Dopłaciłoj na lěće 1877 a 1878: kk. Bernhard Berger z Kłoštřa; Michał Šele z Różanta.

Dobrowólne dary za towarzstwo: kk. Njemjenowana 25 p.; J. L. z Wudworja 30 p.; priorka R. V. Paula 78 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještaj 43,078 m. 40 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: kk. hrabja Šćepan Ciecierski w Pobikrach w Polskej 50 m. (chce rad, kaž piše, trochu pomhać, hdyz so nowa cyrkej w Hornjej Lužicy twari); khuda žona 1 m.; jedyn muž 3 m.; Michał Wušanski z B. 15 m.; młoda holca z B. k česci Wutroby Jěz. 1 m.; z njebjelčan wosady 11 m.; P. S. 20 m.; młodzenc z khróstčanskeje wosady 2 m.; S. z Ralbic jako Najswjjećišej Wutrobje Jěz. lubjene 25 m.; H. Lm. z Ralbic 3 m.; M. N. z Ralbic 5 m.; S. z Ralbic 1 m. 50 p.; N. z Nowoslic 1 m.; N. z Ralbic 1 m. 50 p.; namakane 10 p. — Hromadze: 43,218 mark 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 4206 mark 8 p. — Dale su woprowali: kk. Franciska Thielec 2 m.; H. k česci s. Józefa 1 m.

Hromadze: 4209 mark 8 p.

Druhe dary.

Dar za cyrkej w Žitawje: Njemjenowany z Hórkow 3 m.

Dar za lyonske towarzstwo: z Różanta 2 m.; dwě služownej 1 m.; dwě holey 1 m. 20 p.

Za swj. wótca: 2 m. dyrbi w 2. čisle zady „z Njebjelčic“ stać.

Čáslavčej Smolerjec knihiččičeženje w macžiččnym domje w Budyschinje.

K tomu na pořazanjo pschitoža ežilo 1. a 2. „Serbského Hospodarja.“

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 5.

5. měrca 1881.

Lětnik 19.

Bacžońska cyrkija najswjecžiszej Wutrobje Jezujsowej poświeczena.

Na poslednjej zhromadžiznje we Bacžonju je so zjawnje a swjatočnje wuprajiło, schtož běšte hacž dotal wotmyślene bylo, ps̄hecžo, zo by so nowa natwarjomna cyrkij najswjecžiszej Wutrobje Jezujsowej poświecziła. We rozprawje wo tutej zhromadžiznje praji „Katholicki Posł“ (čzo. 3.): „Za sp̄ehowanjo twara zda so ważne, zo so ps̄chitomni zjawnje a swjatočnje za to wupraja, zo dyrbi nowa cyrkij k c̄ęscz̄i Jezujsowej Wutrobij so swjecžicž.“ — Haj zawěrno, zda so a je to ważne! We cyrkij Sakskej nimam⁹ hīschče žadyn dom Boži, kijž by Jezujsowej Wutrobje poświeczeny byl. Budže to prěni, a to we naschej Lüžich! Znate je hīschče, tak je sławný Garcia Moreno swój kraj Ekuador najswj. Wutrobje Jezujsowej porucžił, znate też je, zo je swj. Wótc, bamž Pius IX. cyku cyrkij tejsamej Wutrobje poświecził: tak so zda, zo je z tamnym swjatočnym wuprajeniom we Bacžonju cyka nascha zhromadna należność, haj cyk e katholické Serbstwo, kotrež tónle bohuspodobny skutk — kaž dale a jaśniacho sp̄oznawamy — na so same wozmje, teje Wutrobje Jezujsowej poświeczena. Nětko wěmy, za koho wopruiemy, hdynž za dobrý skutk nadobniye ps̄chinoschujemy.

Hdynž David za templ Boži hromadžesche, kijž mějeshče twarjeny bycz, „woprowachu wječhojo a wschitkón lud z wjesolej wutrobu k twarjenju Božoho domu.“ Tež nam so praji: „Njebudže za čłowjeka bydło ps̄chihotowane ale za Boža.“ Tak dyrbimy nětko my wschityc kath. Serbja Bacžońsku cyrkij za swój skutk sp̄oznacž; tale zhromadna należność dyrbi

bycz wo dnjo a w noch cyka nascha staroscz, cyka nascha zadosecz. A nastanie-si z toho powschitkowne wobdzelenjo a zahorjenjo za zhromadny, bohuspodobny skut: potom njebudze wuwjedzenjo tohole skutka docko wjac na so czakacz dacz.

Prjecz z tymile sebicznymi wuryczemi: Za ju njebudu trjebacz; njech sebi czi twarja, kiz chcedza ju mcz; wona njeje trebna a t. d. Njecham na to dale spominacz, kak su wschitke tajse pschezivjenja drobnie a dospolne hjo wotpo kazane wot wchowustojnych, na kotrych mamu my wschity ledzbowacz. Wuprajam jenoz z nowa: Nic czlowiekam ale Bohu cyrkej twarimy! Wopruijmy dha Bohu, a wosobje my wschity, kotisz mamu dom Bozji blisko, wopruijmy z dzakowuoscze! —

Zo a kak je nam wschitkim mozno, po swojim zamozjenju pschinioshovacz, chcu tudu z nerkotnymi mysliczkami rozlozicz.

1. Dale a biale rozschera so po katholskim swiecze czesczenjo najswieciszheje Wutroby Zezusowej, tamneje Wutroby, kiz je nas hubienych czlowiekow lubowała hacz do smiercze. Tez iniez Serbami je tuto czesczenjo powschitkowne. Kak dospolne budze tajse czesczowanjo, hdyz kroschik, kiz mozemy jeno někak parowacz, Jej hako wopor pschinieseny. Wschak mozemy, kak so to tez we Baczonju wupraji, po swojej mocy kózdy so zwiazacz, na wésty czas kózdelnje swój wopor dawacz.

We wschelskich nuzach ludzo husto Bohu sluby czinja. Sponinju tudu na najbližsahu nuzu: na khorosecz. Schto pytamu pomoc najprjedy pola wschich moznych a njemoznych zaprojerjow, zhnowarjow a khunsktarjow? Czi wschak tez niczo wjac njemoga hacz my sami, a so nam wusměja, hdyz za nami hladaja, kak z jich „zhnowanjom“ czehnjemy. Za wschak znaui lekarja za kózdu khorosecz. Je to Wutroba Zezusowa, kiz ma telko smiloscze z czlowieczini hubienstwom. Wustojnu lěkarstu pomoc njedhrbimy zacpęcz, hewak pak cyku dorveru na Boha stajecz. A jow su sluby, kotrež we swojej abo naszych lubych khorosecz Wutrobje Zezusowej czinimy, najlepšchi a najwesczischi srédk wustrowjenja. Schto nam někto bliže leži, hacz w czegzhkh khoroseczach Zezusowej Wutrobje slubicz: Jesizo zaś wotkorju, dam tak a tak wjele za Baczonisku cyrkej?

Mam tez waſchiju swj. Maczteri Bozej w Rózencke so lubicz dacz. Njetrjabaja to runje swieciki bycz, kiz lubimy, ale mozemy tez wést dar za Baczonisku cyrkej slubicz.

2. W jubilejskim lěcze pschikhadzachu nadobne wopory za naschu cyrkej hako „jubilejske dary“ — a tehdom njeśmy z tajimi darami niczo wokhudnyli. Hdyz tak někto hako slubjene dary najswieciszhej Wutrobje Zezusowej wopruijemy, budze nam wot njeje zaſy zhnowowane.

3. Boh njehlada na wulkoscz dara ale na dobru wutrobu, z kotrejz jón dany. Njeje po tajkim nichčo, kiz by njemohl k najmjeñschomu něčhto darię

— a to placz̄i woſebje ſkužownym. Hoſpodarjam a woſedžerjam w tuthyſ ſtach z wulkohó džela derje njeje; ſkužownych mžda paſ dale dže, a woni nimaja dale žaneje wulkeje ſtaroſeže. Kotry z nich njeđyrbiſak mić za ſteo jenu abo někotre marki parowacž? O taſ ſépje by je za tule cyrkę nałožiſ, hacž zo je na prózne a ſchłodne pſcheczinjenja pſchemjece!

4. Njech dha ſo ſkončnje cži za zbrromadnu wěc dobycz̄ dadža, kiž ſu hacž dotal wutrobu a ruku paſ ze zleje woſe paſ z wopacznych naſladow wotčahowali!

5. Woſebje tajch, kotsiž maja dom Boži we wſy, móža ſubjerady někotre ſta to za Bacžonisku cyrkę dacž, ſchtož na woſuczu a dræſeže za ſteo zalutuja.

6. Mrówje móža ſchwarnu hromadku nanoſyc̄, hdvž ižich tyſacy po fuſkach pſchinioſchuja. Budžm̄ w tymle naſtupanju kaž mrówje. Kladžm̄ huſto, kóždy tydžen̄ po małych fuſkach na boſ; z tym ničo niweučžujem̄ a na koncu ſta to za ſteo změjemy hódn̄y pjeniez. Schtož je na boſ poſožene, toho ſo nimam̄ wjac pſchimacž: to je a woſtanje Bohu date.

7. Tež khusnym duſcham a ſobi ſamym móžemy taſ k pomocy pſchinięž. Hdvž ſo tale cyrkę jenož z dobrowolnych darow natvari, budža wſchitke Bože ſlužby w tymle Božim domje ſtajny džak za tajke dobroty, ſtajna próſtwa: „Zo by wſchitkim naſchim dobrocžerjam z wěčnymi kubłami zaplačiſ, proſymy eje, wuſlych nas.”

8. Njeſpuſchczęſejmy ſo jedyn na druhoſo, ale kóždy mějmy ſebje ſamoſo najprjedy pſched wočzomaj. A hdvž ſo we wſchědnym žiwenju druhdh ſkyſchi projęſ: „Schtož tón móže, móžu ja tež”: dha chcemy to woſebje wo darach za naſchu cyrkę nałožowacž a placzicž dacž.

9. Prěni a najnužniſchi dar je a woſtanje dobra woſa, kotruiž dyrbimy tutej zbrromadnej naležnoſci napſchęco pſchinieſcž — wſcho dalsche wutwiedźenjo ſo potom lohej taſ rjec ſamo wot ſo da.

Duž wopruijmy rady a nadobniſe najswjetcziszej Wutrobie Žejuſowej. „Wjach dasch a wjac hnaty maſch” je rjane pſchitko, wěčnje paſ buđe placzicž ſlowo Bojskoho Zbóžnika: „Dawajcze a wam buđe date: měru dobru, a ſtkocženu a ſtſchaſenu a khopatu budža wam do waſchoho klinu dacž.”

s.

Póſt we dušu a wěrnoſeſti.

Memento, homo, quia pulvis es! Dopomí ſo, cžlowjecze, zo ſy proch a zo do procha ſo zaſy wróćiſſ! Z tuthyſ ſlowami je cyrkę na poſjelu ſrijedu cžoſka wěriwych ze ſwjeczenym popjeſtom woſnamjeniſa, a z tutej hnujacej ſwjatočnoſciu bu wotewrjeny — póſt tych 40 dnów. Wſchak wěſch, zo je tutón póſt poſtajený, zo by ſo ſežehowal pſchikkad Syna Božego, zo by ſo wſchón lud dopomniſ na joho hórkę martru a ſo hódnje pſchihotowaſ na

swjedzeń jutrow. Chrkej paſ je tutón póst pschiporucžiſta, dokelž je tajte poſeženjo Bohu ſpodobne a nam jara ſpomožne. „Wobrocžje ſo ſe mni z cykej wutroby z poſeženjom, pskačanjom a žałoſcěnjom.“ Taſ pomina Bóh Duch ſwjata pschez Iouela 2, 12, a Chrystus praji: zo ſu wěſte djabolk, kiz ſo wuhnacž njeſehodža, khibaſi pschez modlenjo a póst. Mat. 17, 20. Wot ežaſa, hdyž je Syn Boži ſo do puſežinu podaſ a tam 40 dnow a nocow ſo poſežo nam pschitlaſ zaoſtajíſ, ſu wſhitech ſwječzi ſo poſežo za nim kročili. Pschez póst ma ſo ponioſowacž hordoeſz naſchoho ducha a ſkuludžicž njeſporjadna naſhilnoſez k miaſnym wjefelam, a z tym je póst pódla modlenja najwuzitniſchi ſredk za pschibylk we kóždej poccziwoſczi.

Dyrbiſi nam póst tutón dwoji wužitk pschinjeſez, nimamh ſo jenož po cželę poſežicž abo wěſte dny ſo miaſnych jedžow zdžeržecž, ale dyrbinuſ ſamo-wólne wſhě moch dufche ſpinacž, zo by kóžde njeſporjadne ſpječezenjo nie jenož miaſa, ale tež dufche ſo poduſylo. „Schto je z tym pomhane“, praji ſwjath Bernard, „hdyž ſo žoldk poſeži? Cykli ežlowejk dyrbi ſo poſežicž!“

Derje rozwicžuje naſ ſwjath wicžer Leo wo tym, ſchto je póst we duchu a wěrnoſczi: „Schto móhlo nam ſpomožniſche bycz, dyžli poſeženjo; z nim budže nam pschitup k Bohu, z nim pschewinjem ſpytowanjo djabola a wabjenjo ſkaženeje wutroby. Póst je haſko macžer wſcheje poccziwoſcze: wón pschinjeſe wutrobie ežiſte myſle, wabi wolu k dobremu a porodzi ſvjate rady. Nic paſ to ſamo, zo z poſeženjom ſwoju ſamſnu zbožnoſez pytam, dyrbi wone nam tež ze ſredkom bycz, pschez kotryž khudomu połóżimy. Rječ ſo z tym, ſchtož ſwojemu eželej zapřejemy, khudy wokſchewi. Smilmy ſo nad hódnymi wudowami, ſtarajmy ſo wo ſyrotki, troschtujmy zrudženych, wu-jednajmy pschecziwnikow, hospodujmy proſcherjow, zdraſczymy naſich, wot-hladajmy khorych: tak budže naſch póst Bohu ſpodobny wopor a pschi-njeſe nam kraleſtwo wěczęneje zbožnoſcze.“

A zo ma ſo póst we tutym duchu ſwječicž, porueži Bóh ſamon pschez profetu Iſaiasa:

„Hleječe tola, wy ſo poſežicze, a wađicze ſo a pschekorujecze ſo. Ma to póst bycz, kotryž ſym pschikazaſ? Rjeſiſym tajki póst pschiporucžiſ: Koſwiaſaj zwiaſki bjezbóžnoſeſe, lamaj hłodnomu ſwoj khleb, hjer wo-puſchcenohu do domu, a jeſi zo naſeho wuhladaſh, zdraſcz joho?“ 58, 7.

Tajki je to póst, kotryž ſo wot naſ žada. Na to pokazaja tež wſchedne modlitwy, kotrež ſo pschi Božej miſci ſpěwaja: Bóh chek pschez ſwědomite poſeženjo nam k tomu dopomhacž, zo njeſporjad miaſnych požadoſežow poduſhmy, ežinjene hřečhi pschiměrjenje zapokućimy.

Pohladamyſi po dotalnym na waſhnjo, po kotrymž ſo we 40dnowſkim poſeže we wſchednym ſiwijenju poſeži, dyrbinuſ wužnacž: zo množi ani po piſ-miku tuteje wažneje kažnje nječinja, a wo wěrnyム poſeženju dochla rěče bycz njeſmōže. Je traž ſo we poſeže měnje, haſko wo druhich ežasach? To nic,

ale daloko a schéroko ma so za to, zo, je-li so wěste dny mjaſo njejě, je so hžom wjele popoſčílo: tu mamy schwarny kufk far iſejſta hřečeze pſchedobycz! Ty njeby pjatk mjaſo jědł, a býrnje so czi Bóh wě ſchto dalo; prawje, a ſy=li pjatk kufk kolbaſy zjědł, njewjedžo, zo je pjatk, ſtrachujesč ſo njetrjebawſchi. Něko je poſt. Ty ſnědaſč ſtanhywſchi z koža, ſvacžiſč dopoſdnja a popoſdnju, najehš ſo pſchipoſdnju, a wječeř tež njepuſcheſiſč — — a ty ſo njeſtrachujesč. Njeje to jaſna a taſamſna kaziſa, kofraž pjatk mjaſnu jědž zakaza a wſchědne dny poſta porucži, zo maſč ſo, ſy=li ſtrowy, jenož junu naſyčecz? To jene wobkeſžbujeſč z fariſeſkej ſwědomitoſeſzu, to druhe pak nic, hako by njewjedžak, ſchto duch a piſmik poſtneje kaziſe žada, a hako by wo tym žeňe ničo njeſlyſchaſ.

Wězo drje ſo wurečži: Mamy czežko dželacž! Tuta wurečž zda ſo mi, kaž wuzoł, kofryž ſo ſwědomju do huby tyknje, hdyž pocžina pominač, zo to abo druhe w rjedže njeje. Tysach čłowiekow maja na zemi wjaczy a czeže dželacž, hako my, a pódla nimaja za džen poſloju teje ſylneje jědž, kofraž ſo nam poſkieži a čaſto doſež ſo hřečeze zacpěje, dokež derje doſež zacpěnjenia njeje. Myſliſč ſi ſebi, zo móžech ſo poſcječ, ani zo by žołdk a hřeſhne czeļo wo tym něſhto počuſuło, to prěni njejſh a poſledni njebuđeſč, kofryž je ſo ſamoho žaſtoſnje zjebaſ.

Widžimy we žiwenju wſchěch ſwjathych, zo ſo z tajkim poſeženjom njeſpoloja, kajkež cyrkę porucža: nowy duch, kofryž je ſo we nich zaſydlíš, cžeri jich, zo wſchědne bôle wſchitko zacpěja, ſchtož ſi tutej zemi czechne a cželej polekuje. Nimaſli poſt za tebje njeplóny čaſ býč, njeform ſjestrjebawſchi w tutym ſwjatym čaſu hinite czeļo z hinitoj cyrobu! A zo by poſtnu kaziſu po duchu dopjeliſi, ſkludž njeſmilnje wſchu požadofež za ſwětymi wjeſeſemi: njeſhodž na bjeſadu, wotrjekuj ſo njeſtrjebawſchoho rěčenja z druhiſi a ſmečhow, njeſhladaj wežipnje na wſchitko, hdyž něſhto nimo wokna jědže abo khorodi; ſtaní předy, zo by ſo dleje pomodſiš a do Božich ſlužbow hiež móhč; poſož tajke nowiny na boſ, kofrež jenož wežipnoſež ſyča, a cžitaj we knihach, kofrež wo bojſtich wěcach rěča; wobſtaraj te abo druhe dželko ſam, kofrež czi hewak domjacy cžini; a cžiſčežiſi cze kſchiž abo khorofež, potrōſhuj ſamoſo ſo, prajo: Tak je mi derje, zo mi Bóh ſamón něſhto za poſt a poſluti ſezele; ſymlí dobre z joho rukí braš, chci ju tež woſoſhеč, hdyž mje khosta.

Sy=li na tajke waſchnjo we ſebjezapřeču poſtnu čaſ pſhecziniſ, a ſtaroho hřeſhnoho čłowieka do rowa poſožiſ, potom nažhoniſh wěſeže ſi ſwojomu zbožu, zo 4Odnovowski poſt — prózne ſlowo njeje, ale čaſ Božeje hnadi.

—b.

Nak je ſo jena cyrkwička natwarila.

Njedaloko ſi jenoho měſtacžka ſtejſeſhe ſtara khabaſka, kofraž bě Božej Macžeri poſwjeczena. Dokelž pak bě tale khabaſka wobſhodžena, wobzankuhču

wokoło bydlach ludźo, ju pſchetwaričz. Pjenieży k wuwjedżenju tohole ſtutka dyrbjachu ſo pſchez dobrowólne dary nahromadźicž. Doſho njetrajesche, bě hižo rjany pjeniez za tu nowu cyrkwičku nahromadźent, tola hiſcheze njedofahasche, zo by ſo twar wuwjedł. Bohath pſchetupe w tym měſcze, fotryj hewak jara nabožny njebě, bě tež ſwoj pſchinioſchł dał. Tónle pſchetupe paſ mějesche jara pobožnu ale khudu ſlužowny džowku, kotaž Afrę rekaſche. „Nó”, praji tón pſchetupe k njej, „ty wěſcze prawje wjele pjeniez k twarjenju teje cyrkwie daſch, wſchaſ ſwoj ſwobodny čzas w tej khapaſch pſchecžniſch.” Ta holca wotmołwi: „Ja mam staroho khoroho nana, tomu dyrbju ja moje nahromadžene pjeniezy wotſlupicž. Tola ja wuſpěvam kóždy džení tři wotče naſche a jandželske powitanjo k ſpěchowanju toho twara.” Na tajke wotmołwienjo woſchecžeraſche ſo pſchetupe a da jej wuſměchace wotmołwienjo. Tola pobožna holca njedasche ſo molicž. Kóždy džení wuſpěwa wona swoje pacjerje. Rady by tež ſwoj pſchinioſchł dała, ale jej bě to njemóžne.

Tu ſo ſta, zo na jenym dnju ta ſlužownica jenicžko džecžo bohatohu kublerja ze žinjeniſkim strachom z wody wuczeſe. Taſko myto za tutón ſtuk doſta wona nowy ſchórench. Někotre njedjele pozdžiſho wumrje jeje nan, Afrę wěžo džesche na pſchewodženjo. Hdyž wot poſrjeba domoj pſchinidže, widžesche, zo ſu paduſchi ju wobkranysi a wſchitke jeje drafty wotwzali.

Mjez tym bě ſo lěto minylo. Tu pſchinidže tón bohaty pſchetupe zaſtróženy domoj a powjedasche swojej žonje, zo je tón knieſ, kiz je te za twar khapale nahromadžene pjeniezy khowaſ, z nimi czeſky. Brudnoſcz wſchudžom kniejeſche. Tola Afrę, khuda ſlužownica, bě mjez tym wiſke herbſtvo ſejiniſta 150,000 markow. Tón bohaty kubler mjenuiſcy, kotažo jenicžko džecžo bě Afrę z wody wuczaňyla, bě w měſcze wumrjeſ a dokelž běſchtej joho syn a mandželska njeboh, bě won teſ ſlužownej holcy taſ wjele pjeniez wotkaſał.

A ſhoto czinieſche ta holca z taſ wjele pjeniezami? Hdyž bě ſo Bohu untrnje džakowaſa, poſtaji te 150,000 markow k twarjenju toho Božoho domu. Doſho njetrajesche, dha ſtejeſche ta nowa cyrkwička kraſna na tej horje jaſo dopočaſ močnoſeſe dovernoho modlenja. — Ta pobožna daricžerka paſ wopuſteſi ſwēt a poſwjeſzi ſo ſama Božej ſlužbje, hdyž do jenoho klóſchthrſkoho zjednoczenja zaſtupi.

P. T. N.

3 Lujich a Sakſkeje.

Z Budyschina. Nasch „Katholicki Poſol“ ſcžeſe ſo něhdžeguſu dale, dyžli někotry eſitar w Serbach myſli. Zo je w Sakſkej na wſchelaſich tež zdaleuých poſtach žadany, ſo ſamo rozymi. Ale won khodži tež do dalskich ſtronow Němſkeje, kaž do Schlezynſkeje, Bajerskeje a na Rhein. Tež zwonka Němſkeje je won znath: w Prazy, Egeru, Brünneſ a druhdże w Morawſkej, tež w ruſowſkej Pólskej (w Kaliszu a Warſchawje) a ſamo we Francózſkej.

Z Baczonja. A naſchej cyrkwi bu zaſy 75 fórów ſamjeni pſchivjezenyjch.

Pósla Vacžońčanow su wozysli: Handrij Scholka z Haslowa 11 a Michał Piech ze Swinań 8. Psihi naakadowaniu su pomhali Miklawscy Haščka ze Sulscheć dwaj dnaj a Jan Delenk z Wutoležic džen, psihi wotkadowaniu pak Nowołusčenjo Miklawscy Suchi, Miklawscy Delenk a Michał Miechel. Nam by so najlepje lubilo, hdyn bychmy hido nazymu začkad wumurjowac̄ móhli abo hdyn by so nazymu z najmjeńšcha wotthkało! Hishče njejsu wſčitke načamane kamjenje wotwożene a zaſy je nam hido něctó lubil, zo bórzy wjac̄ načamanez da.

Z Drežđan. Nashej Majestosceji kral a kralowa staj so srjedu z barlinſtoho kwaſa jara spokojenaj wrózilo. W Barlinje su jeju wſchudzom jara čeſcili; psihi wotjedženju pschewodžeschtaj jeju kejzor a kejzorowa hac̄ na anhaltſke dwórniszczo. Tónkróz mějeschtaj nashej Majestosceji njeſměrnje drohe wech sobu na pucžowanju. W Barlinje noscheschtaj mjenujen tamne drohotne brillanty, drohe kamjenje a złote debjenſtwa na ſebi, kotrež ſo w Drežđanach hako krónſke kublo w tak mjenowanym zelenym wjelbje chowaju a hako wohladanja najhódniſche poſazuja. Tute sobuwjezene debjenki maja, kaž ſo praji, placzliwoſcz ſchěſcz milijonow markow! Najkraſniſche draſezenjo naſcheje kralowny bě w Parizu džělane bylo a je ſo za nje 320 markow cła placzilo. Na dompučzu z kwaſa wopytachu naſch kralowſki dwór někotſi wjerchowſcy hoſćo, kaž arcwójwoda Karl Ludwik a druzy.

Z chloho swěta.

Němska. Najwažniſchi podawk poſlenijoho čjaſa běſche wjac̄ dnow tracy wulkotny kwas prynca Wylema z holſteinskej prynesnu Augustu Vittořiju. Wón je ſo jara kraſnje ſwjecžik a kejzor je ſo jara wjeselik, zo tejko wjerchowſkich hoſći bě psjūſhik; kóždoho z wuryadnych wýſokich wotpóſlancow je wón w statowej uniformje jich krajow pschijimał abo wital a tohodla ſo tehdov ſchěſnacze króz pschewoblekał. Druhi wažny podawk je, zo je minister hrabia Eulenburg wotſtupiš po ſwojim žadanju, a zo chce někto kancler wjerch Bismark ſam tuto město wupjelnicéz.

— W němskim rajchstagu ſu nětčiſhi pschedsydowje: přeni Goßler (radziezel z ministerſtwa), vicepräſidentaj pak Frankenstein (z centra) a Ackermann (konſervativny). Woni nowomu pryneowſkomu mandželſtwu 1. měrca tež zbože pschejachu.

Zendželska. Wójna z borami (čjitat: boorami, t. j. burami, kolonistami) w Transwaalſkej w Africѣ pschech hishče traſe a ſu zrudne powjefcze do Zendželskeje psjūſhik. Zendželske wotdželenjo pod wjedženjom Colleha bu doſpolne zbité, wón ſam morjeny, ranjenych a jatých bu 330, mjez tutymi 7 wýſhikow. Boerow wojowasche na 2000 a tejko běſche hishče w reſerwie. Z chla móža boerowje na 9000 muži do pola pôſlacz, kanonow nimaja wjac̄ hac̄ dwě. Woni ſnadž bórzy jich wjac̄ dôſtanu a tak móže wojowanjo

hijsčje khwili tracž, hacž skónčenje Žendželčenjo wjac̄ wojakow tam pōsjeleja abo čestny mér sežinjo. Druhe ludy, wosebje Hollandženjo ſeželu addressy na Žendželčanow, zo bychu Transwaalskej zaſy ſamostatnoſć dali, kotriž běchu jej z njeprawom 1877 wzali. Transwaalska běſte mjenujec republika ſama za ſo a Žendželčenjo běchu ze zawiſeže za zlo wzali, zo chcedža boerowje wot nich njewotviſne želeſnich ſ morju twarič a nic pſchez Mataſku, kotriž krajnu běchu jim hido předy tež Žendželčenjo wotewzali. To bě wina zo Žendželčenjo Transwaalsku do kapſy tykňich! Boerowje ſu potomnic̄ Hollandžanow, kotriž woſrjedž pohanskich ludow pſched 200 lětami tamniſki kraj wobdželac̄ pocžachu; woni žiwja ſo z rólniſtwom, wosebje tež ze ſlavníſtwom, nětko tež z pſchekupſtwom.

Naležnosće našoho towařſta.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 143. Haňza Albertowa z Budyšina; 144.—154. z Milo-ćic: Pětr Kral, Michał Jawork, Michał Fulk, Michał Kušk, Mikławš Kral, Jakub Bjarš, Mikławš Brusk, Marja Mětkec, Madlena Wornačec, Marja Wawrikec, Mikławš Ryčeř; 155. 156. z Pančic: Jurij Šwejda, Mikławš Horjenja; 157. pjekař Zelnak z Kukowa; 158. Pětr Lebza z Ralbic; 159. Jan Bjarš z Lazka; 160. Jurij Kózleř z Jitka; 161. 162. z Kanec: Haňza Pječakowa, Pětr Libš; 163. Haňza Cyžec z Kašec; 164. Jan Pjetáš ze Žuric; 165. 166. z Wotrowa: Michał Robl, Michał Łusčanski; 167. Michał Cyž z Budyšina; 168. Michał Wels z Hněwsec; 169. August Kokla ze Zajdowa; 170. Jan Khětan ze Słoneje Boršće; 171. Mikławš Błažik z Ralbic; 172. Marja Šejdzina ze Šunowa; 173. Haňza Čornakec z Nowoslic.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 502. Haňza Albertowa z Budyšina; 503. M. Błažik z Ralbic.

Doplaćili na lěto 1879: kk. 523. H. A. z Budyšina.

Dobrowólne dary za towařſto: kk. M. z Konjec 1 m. 50 p.

Za cyrknej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daří wučinjeſtaj 43,218 m. 50 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dali: kk. M. B. z Konjec 2 m.; služowna z Ralbic 1 m.; M. ze Šunowa 1 m. 50 p.; Hana Lehmannec z Ralbic (Kanec) k česći Wutroby Jězusoweje na smjertnym ložu wotkazała 150 m.; khuda žona ze Šunowa 1 m. 50 p.; z Ralbic 1 m.; z Nowoslic k česći Wutroby Jězusoweje 1 mk.; H. E. z Baćonja k česći Wutroby Jězusoweje 10 m.; M. M. ze Žuric 3 m.; J. H. z Wotrowa wuzbytkowane prošeřske dary 3 m.; Jan D. z B. 20 m.; M. B. z Wotrowa 6 m. — Hromadže: 43,418 m. 70 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 4209 mark 8 p. — Dale su woprowali: kk. Józef D. z Budyšina 1 m. — Hromadže: 4210 mark 8 p.

Druhe dary.

Dar za lyonske towařſto: služowna z Ralbic 1 m.; N. z Koslowa 1 m.

Wot nětka budže so „**Hospodař**“ jenož tym ſlać, kotriž na njón abonniruja.

Cájíčej Smolerjec Knihicíſcheječeje w macžicjnym domje w Budyšinje.

¶ tomu čiſlu paſtryſli liſt a čiſlo 3. „**Serbskoſho Hospodařa.**“

Katholicki Czasopis

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihární
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyšchinje.

Redaktor: Michał Róla.

Číslo 6.

19. měrca 1881.

Lětnik 19.

Nimam khwile!

Schtó njeje tuto słwo hžom skyskał z horta tych, kotsiż rady k swjatym sakramentam njehodža? Tuta wurycz pač njepocžahuje so trjeba na swjatu khčezeniu, abo na mandžestwo — k tomu so pszechy khwila bjerje — ale na swjaty sakrament pokuty a na swjate wopravjenjo. Hdyž bliże do kerka hlaďach, namałach, pschecy, zo je wina toho, zo někotry jenož junu za lěto so k Božomu blídej bliži, něčhto cyle druhe, halo to, zo by so k tak wažnej wech khwile dobýez njemohlo. We běhu 365 dnow njedyrbjała so dwójcy abo trójcy schtunda dobýez móć, we kotrejž so wo zbožnu wěcznoſć postaraſch? Dži mi tola a njezamłow so z rěču, kotař na tak ſlabych nohach steji!

Tak je wěcznje bylo, zo, hdyž so něčhto rady njecžini, to — khwila njeje. Wzmi tola swjate scženjo k ruch, tam namałach tute ludžicžka wopyjane, kotsiž kwasnu hoščzinu njebjeskoho krala zacpěja, a tež pschicžiny, cžohoda tak cžinja. „Hospodač wuhotowa wulku wjecžer a pscheprsy jich wjèle“ A woni pocžachu wschitcy hromadže so zamolwjecž. Prěni praji: Sym nučnicu kupil a mam nuzne, sebi ju wobhladacz. Druhi rjekň: Sym pječ pschahow wołów kupil a du, je sphytacz. A zaſy druhi rjekň: Sym sebi žonu wzal, a to hodla njemóžu pschiniež. Luk. 14, 6. Tu statok, tam skót a tu zaſo swětne wjesela, něčko wěſh, cžohodla — khwile dobracž njemóžu! A je džensa traž hinač? Njezamłowja so zakomđzenjo Božich službow a porědke khodženjo k swjatym sakramentam na spodobne waschnjo? Mamy doma skót wobhladacz, a schtó móže z čaſom wscho dodželacž; mamy džecži pěštonicž a

paſež, mam doma waricž — ruch poſne džela, hdyž móhli to cžasto k swjatej ſpowjedži khodžicž?

„Nimam khwile!“ Ty lubiš pomhaj, ſhto to ſłowo čłowječka njezaſlepi?! Su-li něhde reje, abo wukula-li ſo něchtio we kehelsach, abo pschiūdže cžas wjeczorneje bjesady, to dyrbjaſ widžecž, kaſ ſo kóždy boji, zo ſkomđzi, hdyž hodžinu do cžasa njeſchiūdže, a tež holey wſchitke dondu na minutu, kaſ cžah po železnich do dwórnichczeža. A tu pſheczini a minje ſo złoty cžas — cžeſlo-zaſkuženy pjeniez a — lóſt a luboſež k swjathym ſakramentam.

Ty myjeſch ſebi wſchědnye ruch a woblicžo z cžiſtej wodni, a njedyrbjaſ khwile dobyča, zo hréſhnu duſchu rjedžiſch? Njerovblecžesj ſebi kóždy tjdžen ſowe ſchaty, njeredžiſch na njedželu doma ſtu a ſkodhy a dwór? Węzo, hewaſ bych u cži ludžo ſkoro hupaka nadali. Njechaſch-li to bycz we wocžomaj njebjefkoſho Wótca, dha ſo wo to poſtaraj, zo huſežiſho w ſeeže wſchón nje-porjad we duſchi wobželnoſcžiſch a we hiniſtym cžasu ſo wo dobrý wuklone poſtarach.

Stanje ſo, zo Bóh — druhim k wotraſchenju a domaphytañomu k lepſhomu — tajkoho měſčlana we bóſtich wěcach ze wſchědnoho džela a ſtaranja wu- torhnje, a joho na khore ložo połoži. Taſ pſchiūdže potom, ani zo by to chył, zo dyrbti tón, kiž hewaſ we ſwjatych ſakramentach ſylnie njepracticiruje, khwile doſez dobyč, zo móže ſo doma wobſtaracž dacž, a na khorhym ložu pocžina jomu ſwitacž, zo tola radžene njeje, ſo na dobre zbožo do pſchichodnoho ſwěta puſchežiež.

A hdyž tež taſke jutrowne jehnjaſko we jutrownym cžasu k ſvj. ſakra-mentam pſchijſtupi, zo chył ſo tola Bóh tón ſenje ſmilicž! Dobry kſheſežan pſchijhotuje ſo hízom doma z modlenjom, a je ſwoje ſwědomjo pſchepytaſ, a hdyž do Božoho domu pſchiūdže, klecži tu pobožnje, dokelž je to prawe a katholſke zwučenjo. Ale to poſladaj, kaſ tón abo tamón cžini, kotryž traž je khwili za Dreždžanami pobyl, abo pola wojałow, abo po ſwěcze; njezadžerži ſo ſkoro, halo by prajicž chył: Ža drje Boha njetrjebam, ale dyrbti wjeſoły bycz, zo pſchiūdu? Mało pſchijhotowaný ſtupi do ſpowjednoho ſtoła a nět ſpowjednic̄ ſtarajcze ſo, zo womažanu duſchu za někotre minutu cžiſtu zmyjecze! Ze ſpo-wjednoho ſtoła rumu měru ſe kehelskam, stanje zaſo a poſlada koſ wokoſ na pobožny luđ — — a pſchetratę bu zaſo na cyłe lěto!

Taſ to pſchiūdže, hdyž ſebi cžlowjek k wſchomu khwile bjerje, nie paſ k najwažniſhomu; jeſli trěbne, pſchewobrocži ſo džen do nocy a noc do dnja; na ſwjate ſakramenty ſo hódnije pſchijhotowacž, k tomu wſchak ſo cžasa dobyč njecha!

Njedawno běch na někotre dny ſo do ſwěta puſchežiſ a pſchiūdu do hoſczenca, zo bych tam powobjedowaſ. Pſchi bližje bódla ſedžeſchtaj dwaj hoſczaſ, na kotrymajž dale wulka muza widžecž njebe a ſchleſciu po ſchleſtich wupijo, dowjedu jich jeju rěče tež na ſemſchikhodženjo. „Ach“, praji jedyn,

„naschi duchowni sebi nětk pšchez trunu wjese žadaja, stajnje móhl w cyrkwi sedžo spěwacz a skoro kózdy thdzen f swjatej spowiedzi, halo by cžlowjek hewak niežo za dželo njeměl!“ „Prawie masch“, džesche na to towarisch, „,hdý by jedny žonu a džecži njeměl; wot kemšchikhodženja nikoho zeživicž njemžu, tam niežo njesyda. Mojedla, ke mšchi hicž a kózdy měsac f swjatej spowiedzi, to njech wuměnkario cžinja, kotsiz niežo zaſtaracz nimaja; ale, shtož ma hlowu polnu starosžow, kaž našch jedyn, — — to mi daježe mér a pokoj!““ Tajke a podobne rěcze wjedžo, frěbaschtaj pilnje z karancžka; bě so hodžina minyšla, wonaj pak sedžo dale mudrowaschtaj na to skoržo — zo jímaj nihdže ežas njeſosaha. A tola móžeschtaj za tu dobu cžasa, kotrůž tu njetrjebawšči zabijeschtaj, wobej f swjatej spowiedzi pobycz a tež napožoženu pokutu wuspěwacz.

Do kónca ſlowežko tym, na kotrýchž fo tute rynežki měrja. — Njechaš so někto wot domiacych f tomu honicž dacž, zo tež z wonka jutrownoho cžasa sem a tam ponížnje a pobožnje f swjatym ſakramentam pſchistupi. A byrnje bychu twoje wurečze a zamolčenja pozłocžene byše, njedam niežo na nje. Ze złothui pišmikami móhla rada swj. Franca ze Sales wypsche kózdoho woltaria ſtacž: „Shtož ma mało zaſtaracz a wjese khwile, tón chył fo často wuspowiedacz a f Božomu blidu ſtupicž, dokelž čas lepje nałożicž njezamóže, halo na swoje ſamsne ſwjatoſćenjo; a shtož ma mało khwile a wjese we ſvěče ſaſtaracz, ma z toho cžim wjacy winy, zo prawje často fo wuspowieda, z džela, dokelž fo jomu wjach pſchiležnoſće f hréčej poſkieži, z džela, dokelž wjese hnady potrjeba.“

Tute dny na zemi ſu twoje dny; něhdý pſchiidže tebi nahle nóc, ſlóněžko Bože tebi ženje wjaco njezawita a čas wuſhywa za zbožnu wěžnoſć je ſo minyš.

Wſchitko ma tu na zemi ſwoj čas, tola nic liwkoſć we bójskich wěcach a hréči, dokelž Bóh Luby ſujež čas nikomu f hréšchenju njepoſkieži.

—k.

Cžlowjek a hubjenſtwo.

1. Wuhladamy-li bližſchoho we hubjenſtwo, wubudži tutón poſlad we naſchej wutrobie tařjec wohén, kotoromuž ſobuželnoscž rěkam. Móže ſo hdý ſamjen z wohnjom zefchkréč? Tak njehnuje niežo wutrobu nahramnoho f ſmilnoſći; to rěkam njeſmilnoſć, njeļubožnoſć.

2. Wuhladamy-li bližſchoho w hubjenſtwo, cžiſhceži naš kaž ſamjen: tón leži cžezko na naſchej wutrobie a wuziſhceži jej ſylzy a tamne pocžucza, kotrež ſobuželnoscž injenijem. Nicžo pak njezamóže widženjo tařjeho hubjenſwa na wutrobie njeſmilnoho. Tohodla rěkam tařjeho cžlowjeka: cžlowjeka bijež cžucza, z twjerdej wutrobu.

3. Wuhladamy-li bližſchoho w hubjenſtwo, je to porucžny ſift, kotrý ſo na naſchu wutrobu písa. Njezbožowny porucži ſo ſamoſho, ani zo by wjese f nam rěčzaſ. Ale tež na tařki porucžny ſift njewotmožni njeſmilny.

„Sprawny smili so a budże dawacż; po cyły dżenj je miłosćiwj a wypożęjuje, a jeho potomništvo budże żohnowane.“ Psł. 36. „Schtóž so nad khudym smili, budże zbožny; schtóž do Boha wéri, lubuje smilność.“ Pschist. 14. Schtóž so nad khudym smili, wypożęjuje kniezej, kaž z lichowništowm, a won budże jomu to wrózicż.“ Pschist. 19. „Zbóžni su miłosćowi — t. r. czi, kiž su smilni pschecżiwo bližchomu a w skutku pomhaja, hdyž to zamoža — dokež budža miłosć dóstacz.“ Mat. 5. „Budżęce miłosćowi, kaž wasch Wótc w nje-hjesach; dojeże a wam budże date; dobru, kłóčeniu a khopatu měru budże do waschoho klinu położicż, dokež z kotrejuž měru wuměricż, z teju budże wam żaſy naměřjene.“ Luk. 6. „Budżęce wschitcy jeneje myſły, smilni, bratrowskich zmyſleni, miłosćowi, ponizni.“ 1. Pětr 3. „Sud bjez smilnoſeže čaka na kózdroho, kotrež miłosćę nječini.“ Jak. 2. r.

Niepschecżel bosymnichow.

Franciskanar we Pruskej jědžesche z wjac hudžimi na pōscze. Nieſaloſto njoho ſedžesche tolſty kniez, po zdaczu jara bohaty. Dokež bě zahe naſečzo a žhma, bě tón kniez do wulſkoho kožucha woblecženy, joho nozy težeschtaj we koſmatych ſchornjach, hłowa bě psched wětrom derje pschikryta. Tola bjez tym, zo czi druzý ludžo z bosymnichom wjesele powiedachu, mijelcžesche tón bohaty kniez a hładasche ze zazlobjenym woblicžom stajnje na njoho. Woſebje zložiſchtaj so joho wocži na bosy nozy toho mnicha. Skóńczenje praji tón kniez k tym druhim: „To je tola prawa haniba za ežlowiestwo, zo so ludžo namakaja, kotsiž w tymle času bosy khodža. Po prawym njedyrbjała wýchnoſć to ežerpjecż.“ Wschitcy w tym pōſtſkim woſu mijelcžachu a džiwiachu so nad khrobkoſću tolſtaho knieza. Tola jedyn bur, kiž tež we woſu ſedžesche, wot-mowlki jomu rjenje na to: „Hladajeże, knieže, jeno jowle z woſnom won. Dow wiđicie tež khude džecži, kotrež bosy běhaja. Hdyž wy žadyn pschecżel bosy-běhanja njeſeče a tajke wobżaruječe, wucžehućze waschu móſhnu a kupeče tym khudym džecžom wobucžo. Tónle mnich paſ khodži dobrowólnje bosy, zo druzý khodži sami njebychu bosy běhacž trjebali. Cžohodla mnich tajki khodži, to won sam najlepje wě.“ Ma to naſta wulka ežiſhina, tón tolſty kniez njepraji ani ſlowežka, czi druzý paſ smějkotajo na njoho hladachu.

Z Lujzich a Saksieje.

Z Baczonja. K twarej naſcheje cyrkwe bu zaſo 55 fórow kamjeni do-wjezene. Woſycež dachu: Schczepan Weclich ze Žuric 17, Miklawſch Kobl z Čzorneč 18 a Marja Nebiſchowa z Baczonja 19. Jan Delenk, Jan Kubank z Wutołčic, Cyž a Suchi z Lufęza su porjadu wotkladowali.

Z Pirna. Tudiž je ſo žałostny podawſ ſtaſ. Hamtsko-hejtmanſki regiſtrator Seidel namaka pónďzelu pschipoſdnju ſo domoj wrózgo swojej dwě džesježi (dwělētnoho hólca a ſchěſćměſacznou holcu) z pscherézinenymaj ſchijomaj na zemi

lejo morwej, a wuhsada w kuchni swoju żonu w krewi płowacu z wuskim kuchinskim nożem w ruch. Kaž so źda, je żona tutón njeskuč w czejkich myßlach wuwiedla.

Z Drežđan. Wo našchim njeboh kralu Janu běše we swoim času hýo jeho předawšchi minister z Falkensteina knihu wudal; w nowschim času psíjhotuje někto tajny radžiczel Bežold druhu knihu, „Wojeríške žiwienjo sakſkoho krala Jana“ pomjenowanu, hdjež so dopokazuje, zo bě njeboh Jan runje tak wustojny we wojeríškich, kaž we wschtich druhich wěcach; wón jenož njeje pschiležnoſće měš, zo by we žiwienju tež prakticy tudy swoje nazhonienna pořazal. Zo je sebi Jan jako wuczeny a jako rozkladovar najwjetšoho baſnika wschých časow, Italežana Dantę, wulke mieno zaſlužil, je znate; ale mienje je znate, zo je Jan sam baſník a zo je so jeho opera „Saul, kral w Izraelu“ 1833 huſecíjšho w džiwadle dawała.

Z cyloho swěta.

Němska. W Paderbornje ſu domkapitularojo kapitulara f. Drove za tak mjenovanoho kapitelskoho vikara wuzwolili. Kapitelski vikar je měſtnik, kotrež ma ſtoro wschtice prawa biskopa. Bruske ministerſtwo je hýo Drovej pschisahu, kotrež tak mjenowane meiſke zakonje předkpisaja, spuſhečilo; a jedna ſo někto wo to, zo bychu ſo jomu wschtice pjeniežne dokhody, kaž je biskop ma, psche podali. Da-li Bóh, stanje ſo to tež hishcze w druhich pruskich diöceſach, hdjež ſu biskopojo wotemrjeli a swětui zaſtojnich biskopske kubla a dokhody dohlaďu. Je to f najmjeňšhomu přenja kročzel stata, zo by ſo „Kulturkampf“ ſkonečil.

— **Z Barlina.** Wjerich Bismark je w poſlenim času husto w ſejmje řečał. Liberalni žaloſcza jara, zo ſo něk na jich kribjeth měrja; ale woni moža pschech ſpolojom byč, pschetož někto budža jich kribjeth býle zrumane, zo ſo tola tak pschez měru njebychu zhibovoše. Napanylo jenož je pschi tym, zo wjerich Bismark kóždu pschiležnoſć pytaſche, kaž by jenož nationalnym a pokročníkam (Fortschriftiler) wěrnoſez po ſwojim waſchnju prají. Prěnſchich dosta pschi rozeřezowanju wo wólbach, hdjež žida Laskera tak khétero wottſchafny, a druhich dosaže pschi „měſchežanskich dawkach“, hdjež bjez ſmilnoſće njeſprawnoſće a jebanstwa pschi wotměřenju dawkow rozpořjeda. Za to pak běchu jomu barlinsey pokročníkojo jara džakowni a pôſlachu jomu cedlu, zo ma 2000 hriwnow dawkow wjac̄ plaežic̄!

Awstrija. Kaž nječeſani a njezdělanii liberalni ſu, je pscheliberalny zapoſlanc we Winje Dr. Herbst pořazal. Doho džecžacoho klubučinjenja a ſhýzwanja dla je dyrbjal hrabja Coronini (sam liberalny) ſwoje město jako pschedsyda ſejma zkožic̄. Na jeho město je někto jedyn konservativny, Dr. Smolka wuzwoleny. Někto budže najſterje Dr. Herbstej lepje, hdvž je ſwojoho njeſchecžela wukufal a pschez to zawiñl, zo konservativni tute město wobſadža.

Rusowska. Z Petersburga. Nejjor abo car Alexander II. bu ſchesty króčz

nadpanjeny a je wumrjel! Wón běsche so njedželu po paradze k swojej czeče wulkej wjerchowej. Kacze podał a wosta tudy někotre wokamiknjenja. Wokolo 3/42 poda so na dompuč a hdyž bě k murjam swojeje zahrody pschijel, wobſchłodži pod wóz cíjsnjena bomba tutón wóz. Car hnydom wukocži a jedyn wyščschi pschiběža k njomu so praschejo: „Knieže, scze wy ranjeny?“ na czož car cíječe měrnje wotmolkwi: „Bohu džak ně, syn njezranjeny, njeboj so wo mnje, ale ja dýrbju za ranjenymi pohladacž.“ Thych tam mnoho ležesche, z džela wojakow, z džela civilnych ludži. Car džesche nětko k jenomu czezech ranjenomu kozakę a pschiporucži, zo by so za njoho derje staralo; pschi tym so dohlada, zo je lud złostnika dosahnył. Jedyn wojak běsche joho krucze za ruch pschimnył, w kotrymajz revolver a wulki nóż džeržesche. Złostnik je 20sétny młodzenc Ruskow z Nowgoroda a běsche poslennje dwé lécze studował. Car so jomu pschibliži, wobhlađa sebi joho a pschiporucži, zo by so wotwjedł. Lědma běsche car dwé krocželi scžinił, a jomu druhı młody čłowjek z wulkej mocu druhu bombu pod nohi cíjsny, katraž hnydom a z tajkej mocu rozleza, zo wšichc blízko stojacych k zemi cíjsny a daloko wokolo so wokna rozbichu. Tuto rozprashnenjo běsche w chlym měscze skyshecz. Hdyž běsche so kur zhubił, bě widżecž, zo car w swojej krewi leži a wokolo njoho wjele ranjenych. Też złostnika běsche bomba k zemi cíjsnyka a wón je na dostaće raný zemrjel. Car běsche czezech ranjeny a njewjedžesche nicžo wo sebi; wón bu khěse do sani měchćzanskoho hejtmana Fedorowa položeny a domoj dowjezeny. Carowy helmi běsche tak daloko zlečzał, zo so hnydom namakač njemózesche. Doma bu car hnydom wusłekany, raný běchu žalostne, jena noha běsche chle, druga pol rozjmieczena, brjuch běsche roztorhany, woblicžo ranjene. Lěkarjo hnydom prajachu, zo tu žana nadžija wjach njeje, toho dla čžinjesche nětko duchownstwo swoje winowatoscze a wudželi urejacomu carej swiate sakramenty. Krótko psched 4. hodžinu car wumrje, a hnydom wustupi jedyn general a wozjewi joho smjercz. Wokolo 5. hijom pschisahasche wójsko nowomu carej Aleksandrej III. a pónidželu na to su wschitcy zaſtojnich pschisahu swery wotpołożili. Katholski lud a katholiske duchownstwo je pod joho kniejsztwom wjele czerpyelo. Daj Bóh, zo by pod nowym kejzorom so naszej cyrkwi a wschitkim ludam w Ruskowej prawo dostało!

N.

— Zemrjety kejzor Aleksander bě 29. hapryla 1818 rodženy a njeje po-tajkim 63 lét docpěl a knieješe wot 2. měrca 1855 po swojim nanje Miklawšchu; joho zemrjeta mandželska bě hessenska prynceſna, joho macž pak sotra pruskoho krala. Wón nastupi w času krymskeje wójny a scžini z druhimi wulkomocami parizski měr 30. měrca 1856. Dobycza pod nim stachu so w Kawkazu a Turkestanu, tež wobladzenjo Chinu a Turkmenſkeje. Wójna z Turkowskej je znata. W znutskowym kniejenju Alexandra je wotstronjenjo njewolnistrova najwažnišchi skut. Po pólskim postanjenju w lécze 1863 je katholska cyrkwi wjele potkocžowana byla a hale wot njedawna bě nadžija na wujednanjo z

katholickej cyrkwi. Pošlenje 15 lét bě so pschecživo Alexандrej wulka strona zapšisahala a jeho nadpadovala, hac̄ so skončenje nihilistam poradži, jeho skoncowac̄. Lubieshe so konstitucija k jeho narodnomu dnju, ale nijedowéra nihilistow wobzanku jeho skoncowanjo.

— Nowy kejzor Alexander III. narodži so w lécze 1845 a je z danškej pryncešnu Dagmaru (Sutnicžku abo Žerju) woženjeny. Jego syn trónski nastupník (nasledník abo cesarjewic̄ po rusku) rěla Miklauš (Miklawš) Alekšandrowic̄ a je 1868 rođeny. Druhe zavostajene džecži Alexandra II. su wulkowjeřich (wjeski knjaz) Wladimir (rođeny 1847), wulkowjeřich Alekſij, wulkowjeřichomka Marija, manželska jendželſtvo prynca, wulkowjeřichaj Sergij a Pawoł (rodž. 1860). Héwak zavostaji kejzor hischče wjeřichomku Dolgorukowu (někto Jurjewu) z někotrymi džecžimi, kotraž je po carjowej smjerci — naisskerje samodruha — do Stalkeje wotjela.

— Wsché knježerſke dwory su sobuzarowanjo Alexандrej III. wozjewile a pójęzeli deputaciye na wulcotny pohrjeb.

— Rusowska je w poslenim časťu dwě wažnej wěch dokonjała: wujednanjo mera z Chinesiskej a pobicžo Turkmenow abo Tékincow w Asiji. Tékincovje sichtodžachu woſebeje rusowſkomu pschekupſtwu a wobhrožachu druhe ſuhodne kraje Rusowskeje. W zaúdženym měsacu je jich general Skobelew doſpołnije zbil a jich wobtwjerdženja w Geog-tepe po chly džen̄ trajachym woſowanju dobył. Rusowje swjeczachu tele wažne dobycžo a czeſčujuja Skobelewa, kotryž je wuſtrowenja dla na domojpucžu a někto nastupnika generała Kropatkinia dóstanje. Něotſi měnja, zo je car Skobelewa Žendželſkej k woli wotwoſał, dokejž tón dalshe pofrocženjo w Asiji hac̄ do Merwa žadaſhe, ſhtož by Žendželčjanow mjerzało; Rusowska pak někto dalsheje wójny ſebi njepſcheje, ſpokojí ſo z wobtwjerdženjom w Geogtepe.

Turkowska. Sultan ſcžele pschech wjac̄ wojaſkow do tych krajinow, lotrž ſebi Grichowska žada; ale tež ta ſo pschech bóle wobrónjuje. Wulkomoch ſchedža rad mér zdžeržec̄, ale w našczu ſnadž tola Turkowje a Grichowje hromadu praſnu, dokejž Turkowska ſkončenje na wulkomoch poſluchac̄ njebudže a Grichowje tež z měrom njewostanu.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 174.—179. z Khróscie: Hana Rynčowa, Madlena Dučmanowa, Hana Skalina, Jakub Pjech, Miklawš Kral, wučeř J. Pjetaš; 180. Jan Knebel z Haslowa; 181. 182. z Wudworja: Franc Herbrich, Miklawš Dučman; 183. 184. z Jasenicy: Michał Janka, Michał Rynč; 185. Hana Paleńcarka z Časec; 186. Miklawš Suchi z Nowoho Lusča; 187.—189. z Baćonja: Jakub Pjech, Handrij Smola, Hawštyn Eiselt; 190. Jan Mark z Wutołčic; 191. Michał Ješki z Kopřina; 192. Jakub Serbin z Kozaic; 193. Jakub Šolta z Hatow; 194. Marja Młónikowa z Hórkow; 195. Miklawš Robl z Corneč; 196. Pětr Krawža z Noweje Jasenicy; 197. Michał Šočka z Noweje Wjeski; 198. Marja Zyndžic z Lusča; 199. Miklawš Domaš ze Zywig; 200. Jakub Manjok z Pěskec; 201. Madlena Khěžkec z Kukowa; 202. Michał Brusk z Luha;

203. 204. z Njebjelčic: kapłan Kubaš, Michał Koklic; 205. Michał Běr ze Serbskich Pazlic; 206.—208. z Różanta: Jakub Wjeńka, P. Innocenc, Pětr Klimant; 209. 210. ze Sernjan: Michał Lipič, Korčmařka; 211. 212. z Pěškec: Michał Kuba, Madlena Bardonjowa; 213. Michał Domš z Bozankec; 214. z M. S. z M.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 504.—523. z lěta 1879; 505.—507. z Pazlic: Jakub Zmij, Michał Robl, Michał Běr; 508. Hana Delanowa z Baćonja; 509. Jan Knebel z Haslowa; 510. Hana Rynčowa z Khróścic; 511. Hana Koklina z Časec; 512. Michał Šejda z Noweje Wjeski; 513. Michał Suchi z Nowołu Łušča; 514. Mikławš Ješki z Kopřina; 515. Hainza Róolina z Kozače; 516. Jakub Požeř z Hórkow; 517. Jakub Nowak ze Stareje Cyhelnicy; 518. Mikławš Domš ze Zywiec; 519. 520. z Różanta: Jakub Wjeńka, Pětr Klimant; 521. Korčmařka ze Sernjan; 522. Madlena Bardonjowa z Pěškec.

Dopłaćili na lěto 1879: kk. 524. P. K. z Różanta.

Dobrowólne dary za towarzstwo: kk. Wórša Šemlec 50 p.

Porjędzeńka. Dopłaćenjo 523. je za lěto 1880 było.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještaj 43,418 m. 70 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dali: kk. Njemjenowana z Haslowa 4 m.; Njemjenowana z Khróścic 3 m.; Njemjenowana z Khróścic 10 m.; Njemjenowany z Workleč 3 m.; Njemjenowany z Jaseńcy 1 m.; k česći Wutroby Jěz. a k česći joho ranow za khude duše 5 m.; składowanjo na towarzšnym wječorje kasina w Kamjeńcu 25 m.; za khude duše wot jeneje žony 1 m.; J. M. z Baćonja 20 m.; Njemjenowana 1 m.; z Konjec 1 m.; M. H. z Konjec 1 m.; Służowna w Ralbicach 2 m.; W. D., służowna w Ralbicach 3 m.; N. z Łazka 1 m.; swójba w Konjecach 5 m.; N. z Konjec 3 m.; žona z ralbičanskeje wosady 15 m.; N. z Ralbic 1 m.; z ralbičanskeje wosady 2 m.; H. R. z Wotrowa 3 m.; M. W. z Wotrowa 3 m.; z jeneje přazy we Wotrowje 10 m.*

Hromadźe: 43,541 m. 70 p.

* Prawje tak, wotrowske přelče! Dawaće dobry příklad!

Red.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 4210 mark 8 p. — Dale su woprowali: kk. M. H. z Konjec 1 m. — Hromadźe: 4211 mark 8 p.

Druhe dary.

Dar za cyrkej w Źitawje: M. H. z Konjec 1 m.

Dar za lyonske towarzstwo: z Łazka 1 m.

We wšichch expedičiach „Pospola“ a w Kulowje pola pſchekupca Welsa na pſchedanii:

Nowa Jézusowa winica, z pſchiwjażanymi „Mjeńšimi spěwařskimi“ a ze stacijoniskimi knižkami.

W najlepšim pſchijnym zwijażku a najlepšej koži 6 marków, druha tohorunja pſchyna družina 5 m. 70 p.

Wież spěwařskich a stacijoniskich, taž dotal, po 5 m. a 4 m. 75 p., ze żółtym abo zelenym rędom 4 m., ujewiążane 3 m.

Taž wobstaraja so na požadanož zwijażki w formocje a z drohotnymi zančkami a wšichke druhe.

Hłowny skład ma: **Jakub Wjeńka**, zwóńk pſchi tachantskej cyrkwi.

Czijiež Smolerjec knižcijsczeerneje w maciejsnym domje w Dubyschinje.

Katholicki Aposol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Wudowy c̄zaspis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje!

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 7.

2. hapryla 1881.

Létnik 19.

Dostojnosć dobreje macžerje.

Swjate pišmo khwali dobru žonu hako wulki dar we domje. Wona ma z mužom tešame pwołanjo: pschez poczciwosć ſz bōžnoſeži ſo pſchihotowacž. Skaboſcž žónſkoho ſplahu njezadžewa tomu, zo njemohla ſo ſz wſhomu dobromu poczinkę pozběhnyč. Dobra macžer pač je we domje, ſhtož jaſna hwežda na njeſbu; njeſwěči jenož ſwojim džecžom, ale wſhem domjacym; a pschez džecži rozſchéri ſwoje ſwětke pruhi po dalskim ſwěcze. Nicžo na wutrobu džecža tajkeje moch nima, kaž ſlowo dobreje macžerje. Bohabojaznoſz macžerje je róžný kamjen, na kotrymž zbožowne wočeňenjenjo džecži wotpoczuje. Tola tež z wonka domu rozſchérja ſo žohnowane ſkutkowanjo dobreje macžerje pschez jeje waſchnjo, ſuboſcž ſz swjatej wérje a ſz wótenomu krajej.

Hijom we Starym zakonju widžimy, zo Bóh ſz wuwjedzenju ſwojich radow tež žónſke ſezele. Debora a Judith běſchtej za židowskí lud, ſhtož wustojnh wjedžicjer za ſwoje wójsko. Pszechy pač je ſo we čzach pſchescžhanja Božej cyrkwie pokazało, ſhto moc Ducha Swjatoho we žónſkich pſchi wſhej ſlaboſeži dokonja. Často pſchinjeſchu kralowny narodam mér a pokoj. Syłzy dobreje žónſkeje pſchewinychu wobrónjene wójska; žałoszejich ſu žónſke často žemili moc žlóſiných mužow. Pszech mužow pſchisidu ludam kazenje, pszech žónſke dobre waſchnja. Waſchnja naſtanu pszech wočeňenjenjo, tute pač wotpoczuje we rukomaj žónſkeje. Tež muž drje ma ſwoj wažny podžel na wočeňenjenju; ale runje we tych lětach, we kotrychž džecžo najradſcho dobru wuežbu do ſo ſrēba, ſtara ſo nan mało wo nje.

Njech je to pszechy wulka khwalba, we ſchulach młodženca ſz wueženoſczi

a k wustojnosczi we wedomosczech dojwiesczi. Wjac h a wažniscze hiszceje je to: zo je maczer tutoho mloženca hacž do džesatoho leta derje wucžila a jomu kruče na cžolo znamjo swjatoho kſchija zacžiszcza, t. r. wérje a kſchecžanskemu žitwenju pſchitwucžila. Pſchiñdu-li potom cžash, hdžej traž so tajti mloženc na njeprawe pucze zabludži, dopomijeczo na wucžby dobreje maczerje nawróci joho prjedy abo pozdžischo zaſy na prawy pucž. „Ja bych“, praji jendželski spisowar Jan Randolph, „ja bych z njewěritivym bjezbóžnikom byl, njebyl si mje stajnje dopomijeczo na moju njeboh macž poſlniało, kotaž je mi ruch zthyknyla, zo bych so wchědnje modlit: Wôteže naſch, kíž ſy w njebiesach!“

Hdyž so maczer ujesta ra wo džecži a hdžej ji dobre wocžehnjenjo naj-wutrobnischa naležnoſez njeje, hrube džecžo wotroſeze a ujekhmane waschnja pſchiñdu k mocy. Wulka je to doſtojnoscž, z maczerju cykleje ſwojby bycz. Tatu doſtojnoscž wuzběhuje we ſwiatym piſmje Sirach talkie: „Zbóžny je tón muž, kíž ma dobru mandželsku, podwojicž budža ſo joho leta. Prava žónska zwieseli muža a we mérje ſo joho leta minu. Dobra žónska je podžel boha-bojažnopho a budže muzej data za dobre ſkutki. Njech je bohaty abo kſhudý, joho woblicžo budže pſchech jaſne. Haubicžiwoſez žónſkeje je dar Boži; cžicha a rozmoma žónska je duſčha cyloho domu.“

—s.

M a c o ō a .

Stanje ſo bohužel cžasto, zo mandželskomu mandželska wumrěje, jomu cžrjódku džecži zavostajiwſhi. Hacž runje nětko ſwjath japoschtoſ wudowam (wudowcam) radži, zo lepje tajcy wostanu, njeſodži ſo to pſchech, a wudowc dyrbí ſebi druhu mandželsku pytacž, z džela, zo hospodařtvo ſchody njepocžerpi, z džela, zo by ſo nechtó za džecži ſtaral. Tak pſchiñdže macocha do domu, abo pſchirodna maczer. Lědom pak je přenja mandželska wocži zacženila, tu pſchiñdu hžom pſchecželjo a ſuſodža, wobžaruja male džecži a pocženaja pſched nimi mudrowacž: „Njebožatka tola, nětk je wam macž wumrjela a pſchiñdže k wam macocha; běda wam, kaž ſo wam to pónudže! Ale jezoli wam kſchitwdy cžini, to prajeze nanej, tón wam pomha!“ A cželeď ſcheri hžom male ſyrotki do předka, prajo: „To praju macosche.“ A tak pſchinjeſu njerozomni ludžo male džecži wo wſchu doveru, prjedy hacž pſchirodna macž do domu ſtupi. — Skónčzne wona pſchiñdže. Šeji ſeji dobre wocžehnjenjo na wutrobie a nječerpi-li wſchě njepocžinku pſchitwzatých džecži, mórcži pſchecželſtwo a ſuſodſtwo: „Njeſmy to prajili? Ta hiszceje njewě, ſchto džecži ſu a je na nje, kaž dracž.“ A je-li pſchirodna macž poſkorna a hlađali džecžom druhdy pſchech porſty, praja zaſy: „Sich džecži maja wſchu wolu, něchtó ſo wo nje ujesta — zo by to jich njeboh macž widžala!“

Šeſto ſo tola pſchirodnym maczermam z njerozomnim ſudženjom kſchitwdy njenaczini; halo by to dale hrěch njebyl, pſchecžreje ſo druhí wot Boha do-puſchecžený zwiazek pſchecž to, zo ſo džecžom dovera k pſchirodnej maczeri, a

tutej wjesołoscž i dobromu woczeñjenju bjerje, a potom so tajke njelubozne ręce a cžinjenjo hischeže z tym zamołwja: „Tu to njeboli, wſchak to je je džecji njeſu!”

Mam za to, zo je za cžestnu a pěknou hoſci prawje cžejka krocžel, a zo z tym wulki wopor pschinjese, hdjž ſebi wudowca bjerje, kotrež ma czrđku njewoczeñjenych džecžatlow. Njeje nicžo mało, z dobrej macžerju býc džecžom, kotrež ſama porodžila njeje a hdjež naturski zwiazk luboſeže pobrachuje, kotrež je Bóh w njewurjeknitéj mudroſći ſamomu njerozomnomu ſkočezu jaſčejepil.

Cžescžujče potajkim žony, hdjž z dobrym wotpohladanjom tajti wopor pschinjemu, a nječińcze jím žiwenjo z tym cžejfe, zo to, ſhtož ſo po Božim dopuſteñenju ſtanje, do cžaſa z jeschczom jědojthch a hanjachch ręczow psched džecžimi do zaprečza pschinjefcze a z tym powalſeže, ſhtož dyrbialo wſhem enak na wutrobie ležecz: dobre kſhescžanske woczeñjenjo tutyž džecži!

Kak ſpróćenje zasadži zahrodnik mijatlischežo do ſchtonika, a haji woboj, zo by derje zrostlo a jomu plód njeſlo we prawym cžaſu. Njeje zwiaſk mjez pschirodneju macžerju a pschinzathmi džecžimi nutrniſhi, halo tón mjez ſchtonom a ſchępkom? A ty njedyrbiał ſo hrécha bojecz, zo tutón pschez žohnowanjo Božeye cyrkwe ſwiatoszeñenj zwiazk rozkójefch? Radſcho pschipóznał zaſlužbu, kotrež někotražkuli pschirodna macž ſebi dobywa psched Bohom a człowiekami, hdjž dće dobroho ſkuſka dla město praweje macžerje ſwědomicze w kſhescžanskej ſwójbje po ſwojich mocach wupjelnicz!

3 Lujzych a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch f. kaplan Róla je drje něchto ſtrowiſhi, ale na ſtrony powětr pschedy hischeže njeſmě.

Z Budyschina. Wot dnja ſ. Žózeſa hacž do konca toho ſéta je wot ſwiatoho wótca Leonu nowy jubilejski wotpuff wupisaný; ale w jednotliwych biskopſtwach móže ſo halle dobycž, hdjž biskop trébne piſma z Roma dóstanie. Wezo tež nasch biskop je w krótkim dóstanie a potom z paſthýſkim liſtom wo- ſewi, ſhtož budże trébne.

Z Budyschina. Pschi wulſkich potrébnoſežach, kotrež ma katholſka cyrkę we Lujzych a w ſakſkich herbſkich krajach, ſu nahladne te dary, kotrež wobě ſakſke diöceſy (loni Lujiſka 510 a dreždžańska 410) narwdawatej za ſ. Žózeſowe towarſtvo, kiz ſo za duchowne potrébnoſeže katholſkich Němcow we francózſkich, belgiſkich a jendželskich městach wubjernje ſtara z tym, zo jím tam němſkich duchownych, němſke miłoszežiwe ſotry z němſkimi ſchulemi a hójernemi džerži. Tajch duchowni a tajke ſotry z wukraja ſu w ujenowanych krajach za katholſkich Němcow z jich narodnej ręczu najwuziſniſhi. Po tymle rjanym pschi- kladże dyrbialo ſo tež kóždy druhi ſud zaſtaracž a zaſtaracž dacž.

Z Budyšina. Łužisci Serbja dóstawaju w nowišim času dopokazma lubošciweje podpjery z pólskeje a čéskeje strony. Tak smy před dobrym lětom zjewili, zo je sławny pólski spisowař k. Józef Ignac Kraszewski, w Dreždānach přebywacy, 2000 markow na stipendium za gymnasiastu w Budyšinje Maćicy Serbské připósłal. Tež je drje znate, zo je horliwy přečel našoho luda, k. rěčnik Alfons Parzewski z Kališa hižo dwě delnjoserbské protocy za swoje pjenjezy čišćeć dał a nowe Towařstwo Pomocy za studowacych Serbow załožić pomhał, kotrež wón wosebje spěchuje. Po joho namołwjenju dosta tute towařstwo hižo podpjery z Pólskeje, wosebje z Waršawy. Tak dari k tomu k. hrabja Przeździecki 50 rublow (= přez 100 m.); dr. med. Ferdinand Januš Nowakowski, kiž bě něhdy w Serbach, da dukat při hosčinje, hdžež k. Parczewski za njón 30 rublow sadži; tam zhromadženi professorowje, spisowarjo, prawnicy, lěkarjo, duchowni a druzy wučeni 70 r. přidachu, kotrychž mjena su w „Serbskich Nowinach“. Při druhéj skladnosći nawdachu na namjet k. Filipa Sulimierskoho wšelacy knjezojo 23 r., dale rěčnik Leopold Méjet 5 r., knježna Jadwiga Łuszczewska 3 r., rěčnik Julian Wilman 2 r. atd., štož budže w „Serb. Nowinach“ drobne zjewjene. My chyčhmy tudy jenož někotre mjena podać. Tež wysocy postajeni duchowni we Waršawje, kaž administrator diöcesy k. kanonik Sotkiewicz, k. Karpiński, k. Chełmicki a druzy khwalachu tam naše nowe towařstwa, runje tak redaktorowje wšitkich tamnišich časopisow. Powjedamy to, zo bychu sebi Serbja wšitkich stronow příklad z toho wzali, kak dyrbja tež narodne prácowanja swojeho luda spěchować. Serbja hladaju rad na Němcow, mjez kotrymiž někotři tež naše serbske towařstwa khwalobnje podpjeraju (kaž my zasy jich) a tež či nas to samo wuča! Towařstwo swj. Józefa je znate (jenož lyonske missionske towařstwo njeznaje žane krajne mjezy) na katholskej stronje, lutherske towařstwo Gustava Adolfa załožuje němske wosadne cyrkwe a šule w słowjanskich krajinach z wonka němskich politiskich mjezow, w Lipsku a druhdže podpjeraju němske šule z pjenjezami a knihami w južnej Tyrolskej a w druhich stronach, awstriski „schulverein“ załožuje a rozšerja němske šule mjez Słowjanami atd. Tež njesmědža so Słowjenjo z tym šerjenjom zatrašić dać, kotrež jich njepřečelojo stajnje citiruja a kotorohož mjeno so na -ismus wukónča, ale w historiji wo nich samych płaci, nic pak wo Słowjanach. Zo my žaneje politiskeje mocy nimamy, Němcy derje wěđa a tola někotre jich nowiny jara hļupje wo nas rěča! Prawje je, zo so Němcy za Němcow tež we wukraju staraju, Słowjenjo maja pak to same prawo a tež tu samu příslušnosť! — Hišće jedyn příklad, kiž spomnjenjo z połnym prawom zaslužuje. Njedawno pósła k. hrabja Šćepan Ciecierski 100 markow, kotrychž połojuču za Maćicu Serbsku w Budyšinje a połojuču za cyrkej w Baćonju

wulkomyslnje postaji. Wšitkim mjenowanym a njemjenowanym dobroćelam serbskoho luda tudy džakownu sławu wunošamy! M. H.

Z Akroscjan woſady. Ze tu w naszej wókolnoſći, haſo bychmy do dotal njeznotaho kraja pscheſadženi byli wot doby, zo je vagabondam proſchenjo zaſazane. Ale woni hižom zaſy ſpytuja a tu a tam ežahmu po jenym abo dwu do pobocjnych wsow, kaž laſtoječki, hacž trjebaſ z pschiſthadom naſećza zaſy hnadi w naſchich domach ujenamakaja. Njedyrbaſ pak wericž, kaſ ſkrobli ſu tueži ludžicžka! Tu a tam ſu žonu naręčeli, zo jim pjeniežek da, — a hlaſ, hdyž mięjachu pjeniežek w ruci, rekaſte: „Nětko daj marku, hewaſ cže woſtoržu!” Schto ſebi wboha žona ehee, wuſmeſhena njecha bycž, a woſtoržena tež nic, pomasa czežch zdychujo do zaſa a pscheſlepanomu ſtoržniſkej a ſudnikej poſtaſenu pokutu. Tutón pak ežehnje pschi ſebi ſo ſmějo ſwojoho pucža, wſhat je ſebi dwě khanje ſamožitnoho paſenca na raz zaſlužiš, ani zo by pódla wjele do potu pschiſhoſ! Tohodla njech je kóždy kruty, zdžela, zo tu cuzu drapu zaſy na ſchiju njeſtanijemy, zdžela, zo bych ſo czi wjeſni dla miloſeſe na njeprawym blaſku njevoſchjeſrali a zo njeby trjebaſ khostanjo placicž.

Z Reichenaua. W tudomnej wot fabrikanta Preibischa fundiowanej hojernei běſchtej wot dweju lét naſhwilnje dwě miloſeſiwej ſotſje. Bonej mejeſchtej tejko dzžela, zo ſtej wobě ſkhorilej. Za woſtajne zaſydenjo bě nětko po ſtatutach tſecža ſotra trébna, a k tomu, kaž praſa, naſche kniježerſtwo njeje dowołnoſeſ dalo. Hojerneja pscheſidže nětko na lutherſke diakonifſy. Khoru ſu tam wězo z dzžela katholſch z dzžela lutherſch. Kaſ wjele jich z kóždeje ſtronu je, njeſmy hiſtore ſhonicž móhli.

Z Drežđan. Na kralowſkim dworje je w tu ſhwili wjacore žarowanjo: za ruſſoho kejzora tſi nježele, mjez tym tež za njeboh zwudowjeniu darsku kralownu Karolinu Amaliu dwě nježeli, a tſi dny za hessenku prynceſnu Luisu. Tež je na kralowſkim dworje tohodla zrudoba, zo najmłodschi syn prynca Furija hiſtore pschech khoruje.

Z Drežđan. Komitet ſakſkich wojerſtſich towarſtow je zjawnu proſtwu we wſchech nowinach wozejewiſ, zo bych ſakſowje a woſeſje wojerſke towarſtwa dary ſkładowali za wulkotny wopomniſ, kotryž ma ſo lubowanomu njeboh krale Janej w Drežđanach ſtajiež.

Z cyloho ſweta.

Němska. Schlezynſka. W Neiſſe je wóny l. kanonikus Ferdinand Neumann, założer zjenoczeńſtwa tamniſkich miloſeſiwyh ſotrow ſwiatoho Karla Borromiejſkoho, wumrjeł. Wón pschiwiedże nazyma 1848 tſi taſke ſotry z jich zjenoczeńſtwa z Prahi a założi jim macjerſki dom w Neiſſe, kiz bu poždjiſtcho do Trebnic a w ežaſu kulturkampfa do Čeſchyna (Teſchen) w aw-

striškej Schlezhynskej pschepołóżený. Njebohi je tež pomhał wjele filialow założicž, kotrež su tež w Sakskej.

Francózska. W měsće Nizza spali so 23. měrca pschez wubuchnjenjo gaza abo pluna tamniſki theater w času hracža. Pschez 100 ludži so tam spali.

— W Mežu a wšichčach cyrkwiach Lothringiskej sta so přeni króž modlitwa za kejžora takle: Proshym za pokoj a derjemecžo naschoho wótenoho kraja, proshym Boha, zo by kejžora zakitał a jomu trébne poccziwoſeže spožčil, zo by po joho swjatej woli kniežicž móhl.

Zendželska. Šriska budže hishcze dolho Zendželsku strashicž. Wón danjo spieczętzu so hižo někotſi wojacy irishkoho regimenta! Na 17. měrca nadendžechu kaſchež z 20 puntami třelnoho procha pschi muri tak mjenowanohu mansiōn-housa, w kotrymž lordmayor abo měschézanosta w Londonje bydli. Wón bě njeďawno w sejmje za zakon hłosował, kotryž prawa Frežanow wobmjezuje. Tež w Šriskej samej maja Zendželčzenjo strach psched dalschim njepokojom.

Rumunaska. Zańdženu sobotu staji general Lecca sejmę w Buku-reſcheže namjet, zo by wjehč Karl I. za krala wuwołany był. To so wě, zo běſchtej sejm a senat (wyschšcha komora) za to, a wjehč wězo tež, dokelž je so wěc hižo dolho pschihotowała a wón sam drje so pola wulkomocow praschał, hacž smě so kral mjenowacž. Po wuwołanju nowoho kralestwa sta so pschipoźnačo tež na kralowstiu hrodže, zakon wo tym so hnijdom wozjemi městej, krajej a czym pôßlancam. Tak bu nowe kralestwo hotowe, hacž runje wjele Rumunow hishcze zwonka njoho bydli: w Awstriji, Rusowskej, Volharskej a Serbskej. Poſleniej kralestwie po času běſchtej Belgiska a Grichiska w lécze 1830. W pozdžiſkim času dowola wulkomoch wěſče tež Volharskej a Serbskej kralowſki titl.

Rusowska. Čjelo njeboh kejžora bě najprjedy w zhmiskim dwórce (abo hrodže) wustajene a potom do cyrkwi w Petropawoſkej twjerdžiznie w Petersburgu swjatočnje pohrjebane. Na pohrjeb běchu pschijeli: němſki krón-prync, jendželski prync z Wales, wulkowójwodže weimarski a hessenſki, bayerski prync Arnulf, badenski prync Wilhelm z mandželskej, danski krónprync, mecklenburgski prync, volharski wjehč a wjele druhich wotpoßlancow czym kniežestwów. W času pschewoda bojachu so pschi wschej mnahoſeži policije, zo móhlo něhdže wubuchnjenjo abo wutſelenjo so stač. To njeje žadny džiū, hdvž so wě, zo bu w poſlenich měsacach w Petersburgu samym pschez 66 centnarow dynamita pschihotowane, kaž je kniežerſtwo nazhoniło. Pschihoth za nadpad na kejžora běchu djabolscy derje wobstarane. Złóſtnicy su wuznali, hdvž býſchtej mordaſkej bombje skutk njeđokonjałej, běchu hishcze někotſi druzy z bombami zaſtarani na wšichč móžnych pućzach hacž do kejžorskoho hrodu byli. Na malej zahrodnej (ſadowej) haſh běſche w jenym podkopje tak wjele dynamita pschihotowanego, zo móžeshe so chla haſa z jenym dobom z rozbuchnjenjom spowalicž. Z tutoho podkopa džesche zjenočezenjo z galvanskej

batteriju do twarožkoweje pschedawarnje. Po poradzenju attentata bě so twarožkar ze swojej žonu zhubil! Pschez 100 ludži je jako podhladnych do jašta ſadžených. W bližším času budža ſudženi Mikolaj Ruskow, Händrij Želabow, Timothej Michajlow a jena žónska z němſkožidowſkim jmjenom. Napadních a zapſchisahanci maju z džela falschne jmena, kiz su ſebi dali, zo bychu dleje njeznamči woftali. Knježerſtvo chee netko druhe moč žadac̄, zo bychu ſo ſocialiſtowje a nihiliſtowje w Parizu, Londonje a woſebje w Genfje (w Schwajcařské) dleje nječeřpeli.

— Nowy kejzor je hžo 14. měrca zakladne prawa a privilegiye wulko-wjerchowſtwa Finlanda wobkrucžit. Finland abo Finiška (Gžuchonſka) prjedy Schwediſkej ſluſchesche.

— Kajke waschnjo knježenja nowy kejzor zavjedže, njemóže ſo hiſcheče prajic̄. Němſke noviny, kiz su z pruſskim knježeſtвom w zwiaſku, kaž Nord-deutschſche allgemeine Zeitung, Kölniſche Zeitung atd., cžiſcheža na to, zo by ſo kejzor němſkeje ſtroný w Rusowſkej a zwonka njeje džeržał. Tute nowiny ſhožuwaſia tež na njewinowatých Polakow, haſo bychu z nihiliſtami džerželi, ſhtož je tola tolſta lža; pſchetož wonie boja ſo, zo by móhl nowy kejzor z Polakami ſo zjednac̄. Powieda ſo, zo je kejzor Polakam pſchecželiſje pſchi-thileny; ale Polacy budža jenož tehdom zjednanjo wěric̄, hdyž ſo jim po prawje a ſprawnosći stanje! — Nihiliſtowje wobhrožuja hžo nowoho kejzora z nadpadami, jelizo w krótkim konſtitucijsku njeda, cžohoždla je hžo za nje-pſchedwidžane padý zaſtupne regentſtvo poſtajene. Tež z Pariza hžo kejzorej hroža, jeli budže Sofija Perowſka, kiz je najſkerje mordařſki nadpad na njeboh kejzora naſjedowała, k ſmijerci wotſudžena.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtaj 43,541 m. 70 p.

K česci Božej a k ſpomoženju dušow ſu dali: kk. K česci Wutroby Jēzusoweje M. R. z Čorneč 20 m., teho runja čeleď na Roblec kuble w Cornecahs 20 m., teho runja M. D. z Čorneč 300 m., teho runja wot małoho džesca na wěſte měnjenjo 6 m., ze zawoſtajenſtwa njeboh Khaty Nowakec z Hórkow 200 m., Jakub Domanja z Kamjeneje 6 m., Njemjenowana z Khróſciec 1 m., ſlužowna ze Zywic 1 m. 50 p., Njemjenowana ze Smječkec 2 m., žona z Konjec k česci Wutr. Jēz. 5 m., teho runja N. N. z Ralbic 3 m., ſlužowna z Nowoslic 1 m., N. N. z Konjec 1 m. 50 p., N. z Ralbic 1 m., jedyn Miłocan 1 m., ſlužowna M. H. z Wotrowa 1 m. 50 p., žona z Kanec 4 m., po njeboh Hanje Krawcowej z Nowoměsta 6 m., z druheje přazy z Wotrowa k ſcěhovanju po datym přiklade 20 m. 50 p., daň w starych knižkach 638 m. 10 p., w nowych 146 m. 50 p. — Hromadźe: 44,927 m. 30 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hrromadźe: 4211 mark 8 p. — Dale ſu woprowali: kk. Grützner & Faltis 200 m., Helmuth Bleyl, pilnikař z Budyšina 5 m., ſkładowanjo we fabriky zhromadnje 185 mk. 55 p. (K tutomu ſu darili: Burkhard Pittermutz 5 m., Franc Portig senior 5 m., Karl Stroppe 1 m. 50 p., Jozef Rösler 1 m. 50 p., Jan Hakel 1 m. 50 p., Franc Patzelt 3 m., Eduard Haase 1 m., Robert Rosemann 1 m., Anton Mühl 1 m., Adolf Jirska 1 m., Robert Rösler 1 m., Franc Kasper 1 m. 50 p., Karl Jausch 1 m., Franc Pusch 1 m., August Brade 50 p., Anton Holub 1 m., August Liebsch 1 m., Franc Bürgermeister 1 m. 50 p., Ernst Zwahr 50 p., Ernst Lange 50 p., Franc Kaliwoda 1 m., Franc Kopst

2 m., Jozef Franke 1 m., Ernst Fremmel 1 m., Lawrjenc Klampfel 1 m., Julius Hartmann 3 m., Ferdinand Hejna 2 m., W. Schober 3 m., Jozef Schoft 2 m., Maria Kühnel 2 m., Francisca Linke 3 m., Anna Pfohl 3 m., Marija Möhwald 1 m. 50 p., Anna Schulze 1 m., Anna Höllige 50 p., Anna Weihrauch 1 m., Anna Kratzik 1 m., Anna Gall 2 m., Juliania Hakel 1 m., Karolina Zwahr 1 m., Francisca Swoboda 1 m., Anna Witek 1 m., Karolina Weis 1 m., Helena Herbig 50 p., Vincencia Schulze 1 m., Helena Schulze 1 m., Josefa Fries 1 m., Wilhelmina Havliček 3 m., Francisca Mrázek 1 m., Maria Perskawec 1 m., Madlena Rebsch 1 m., Amalia Lustinetz 1 m., Anna Hebold 1 m., Josefa Hillmar 1 m., Paulina Weiss 1 m., Anna Prediger 2 m., Paulina Matjatko 1 m., Haňza Klapper 1 m., Leopoldina Burger 1 m., Maria Patzelt 1 m. 50 p., Maria Kruschwitz 1 m., Anna Laux 1 m. 50 p., Cäcilia Klement 1 m., Bertha Swoboda 1 m., Augusta Papert 1 m., Paulina Kaliwoda 1 m., Selma Grohmann 1 m., Anna Sturm 1 m., Maria Stuchlik 1 m., Maria Jirsa 1 m., Maria Schoft 1 m., Amalia Klenner 1 m., Jan Matjatko 1 m. 50 p., Jan Kühnel 1 m., Maria Hakel 50 p., Franc Pfeil 50 p., Juliania Mauermann 50 p., Louisa Körnig 1 m., Theresia Lehmann 50 p., Ernestina Glaser 50 p., Maria Tempel 50 p., Christiana Čapek 50 p., Anna Knöfel 1 m., Karolina Schober 50 p., Anna Mutschler 50 p., Ernestina Hahn 50 p., Ernestina Seifert 50 p., Helena Bjar 50 p., Augusta Paul 50 p., Anna Brade 1 m., Louisa Brändler 1 m., Helena Richter 50 p., Maria Schmiedt 30 p., Christiana Pötig 30 p., Maria Knöfel 50 p., Augusta Gründer 50 p., Theresia Schulze 50 p., Emma Mutschler 50 p., Karoline Braun 2 m., Vincenc Grundmann 8 m., Francisca Mach 2 m., Josefa Jannasch 1 m., Francisca Schwarz 30 p., Aloisia Karkulik 30 p., Maria Hanisch 50 p., Anna Němeček 50 p., Amalia Erben 50 p., Maria Pfeifer 50 p., Maria Klampfel 50 p., Maria Ikert 30 p., Maria Nejedla 50 p., Maria Tiersch 50 p., Maria Kappel 50 p., Maria Herold 25 p., Josefa Möhwald 50 p., Anna Dwořák 1 m., Francisca Weiss 30 p., Francisca Látzina 30 p., Josef Ikert 1 m., Paulina Gall 50 p., Thekla Witek 50 p., Walburga Dwořák 1 m., Josefa Prokeš 50 p., Josefa Čapek 30 p., Anna Pallmer 30 p., Jan Němeček 5 m., Matej Krejčí 50 p., Anton Mauder 70 p., Ignac Wais 60 p., Jan Schnaider 50 p., Ernst Larris 50 p., Josef Němeček 1 m., Jan Müller 1 m., Friedrich Schmidt 1 m., Jan Schenk 1 m., Karl Libscher 50 p., Ferdinand Lorenz 50 p., Karl Hesse 50 p., Anton Pfaifer 1 m., Wilhelm Hartig 3 m., Maria Schmidt 1 m., Maria Mauder 1 m., Bertha Köhler 50 p., Paulina Schmidt 50 p., Anna Ulbricht 50 p., Borbora Lachmann 50 p., Anna Elsner 1 m., Jan Stump 3 m., Emanuel Niewelt 1 m., Albin Sturm 1 m., Jan Weihrauch 1 m., Šćepan Hakel 50 p., Jan Hakel 50 p., Vincenc Höllige 50 p., Franc John 50 p., Josef Pohl 50 p., August Schimek 50 p., Ignac Richter 50 p., Josef Witek 50 p., Domaš Harcuba 50 p., Ladislav Němeček 50 p., Ernst Ziesch 50 p., Jan Klimenta 40 p., Josef Höllige 20 p., Franc Mach 20 p., Josef Duffek 20 p., Karl Schwarz 20 p., Gustav Schmidt 20 p., Karl Stupka 4 m., Madlena Haase 1 m. 50 p., Theresia Düring 2 m., Madlena Lehmann 2 m., Franc Heidusch 1 m., Maria Rudolf 1 m., Ferdinand Weidner 50 p., Franc Springer 40 p.) — J. M. z Č. 1 m. 50 p., Dučmanec sotry 4 m., Hana Schneiderowa 1 m., Hana Bukec 3 m., Bertha Gansertowa 50 p., M. J. tudy 3 m., Madlena zwudowjena Nowakowa tudy 9 m., z Hrubjelčic k česci s. Józefa na wěste měnjenjo 3 m., Józef Hellerung z Mnionca 1 m.. Jan Beker z Hornjeje Hórki 1 m., Miklawš Rečka z Džéžnikec 1 m. 50 p., Jakub Wencel z Džéžnikec 3 m., Martha Budžic 1 m., Marija Schneiderowa z Džéžnikec 1 m., Marija Zarjenkowa 1 m., Madlena Zarjenkec 30 p., Miklawš Dučman z Džéžnikec 1 m., Hana Dučmanec 1 m., Jan Kral z Cemjerc 3 m., Handrij Guda z Hornjeje Kiny 4 m., Michał Müller z Dalic 3 m., Jurij August Kokla ze Žajdowa 1 m., Miklawš Ernst Dučman z Hornjeje Hórki 3 m., Njemjenowana ze Smječkec 2 m., Wóršla Hörnígowa z Kulowa 3 m., jedyn Miłocan 3 m.

Hromadče: 4660 mark 43 p.

Na východní hermanſk

porucžam svój ſkład modleſkých knihiow, rózarijow, ſvjecžatkow a kſhižow.
Moja buda budže tehdom na ſerbſkej haſy. E. Hochgesang.

Serbski Hospodař 4. číslo 1881

je so wudał. Dokelž při założenju nowego časopisa khwilu traje, předy hač wšitko do rjada příndze a wudaty prospukt so wšudze prawje zrozemił njeje, mőze so we expediciach „Kath. Posola“ hiše předpłaćić a wudate čisla tam wotebjerać.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Studio w p. czasopis.

Wudawany wot towarzista SS. Cyrilla a Methodija w Brdyšchinje.

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 8.

16. hapryla 1881.

Lětnik 19.

Dzéczi swětla a dzéczi swěta.

Ty traž sy, luby pschečzelo, hiżom „kompaś” wiđaňš abo tola wo nim
syħħaħ; je to jehla, kotrąž ma tu samotnoſcę na ſebi, zo z jenym kónczkom
k ſewjeru (połnoch), z drugim k połdnju pokazuje, a jeśli do njeje ſtorčzjich,
tħepota, doniż po kħwilej, kaž priedy, k połnoch a k połdnju pokazuje.

Podobnje czini ſo z čžlowjeczej wutrobu. Też wona je po ſwojej na-
turje tań rjec magnetska jehla, kotrąž Bóh pschez ſwoju luboſcę a ſchċedroſcę
k nam na ſo cżeħħi. „Sursum corda!“ (Pozběhūcze wutroby) ſpěva měščnik
w praſaciji pschi kózdej Božej mřchi, a pobožny lud wotmołwi: „Habemus
ad dominum!“ (Smý je k Bohu zložili). Kaž rjenje ſtaji ſo nam z tańkim
napominanjom tu naſche powołanje psched woči! Z naſchim rozmorm
dyrbimy njebjeskoho Wótce ſpóznacż, psched nim, tež wěcznej wěrnoſcžu, ſo
w poniżnej wěrje poklänicż, naſcha wutroba dyrbi joho lubowacż a wħſhe
ſebi joho wažicż, dyžli wſħitko ſtworjene, naſcha wola wjeſele joho ſwiate
kažne dopjelniečż. To wſħitko je nam jenož možno, hdyž z pomocu Božej
hnady ſwój rozmorm Božej wěrniwoſcži wopruiemy, we wutrobie ſo wſħiech wje-
ſelov wotrjetkujemy, kotrež naš wot Boha wotwobroczeja, a ſwoju wolu ſtaj-
nje na to zložujemy, zo by ſo z Božej woli zjenoegħila.

Bohu ſlužicż tu na zemi pschez wěru, z wjeſolej nadžiju a luboſcju, w
njebjesach joho něhdj wiđecż wot woblicza k woblicżu a w nim ſo wěcznje
zadowacż — hlej tu naſche powołanje!

Lubujmy tohodla na zemi z cykleje naſcheje wutroby Kħryſtuſa, Syna
Božego, pschez kotorhoż ſamoho mamy pschiſtup k Wótcej! Kħryſtuſa lubowacż,

rěka: za nim krocžicž, joho pschikkad sczehowacž, joho pschikaznje swěrnje wob-
kedažbowacž, ze słowom: do Khrystusa pschenicž, tak zo smy zmyšleni kaž Khrystus,
abo po słowie swjatohho japoschtoła: „Syn žiwý, tola nic ja, ale
Khrystus we mni.“

To je mudroſcž, abo kaž wucženi praja, filosofija katolickoho křeſtejana
abo džecži swětla.

Ze pak tež druga mudroſcž na tuthym swěcze: mudroſcž džecži swěta.
Tuta ſkroboli ſo a zyboli ſo a naſcha wboha wutroba, kotaž je wot podječza
ſem tak pohanscy zmyšlena, da ſo tak lohej zaslepicž a waži ſebi, kaž njerozomne
džecžo, pozloč za — rhyž złote. Njeſyh hřichče ženje tutu mudroſcž swěta
prēbowacž ſlyſchal? Zeje prēbowanjo je tak krótké a zajimawé a we wutrobje,
wot młodocže k ſkaženoſcži pschitkilenej, namaka wothlós: „Njeje wſchitko
hréch, ſchtóž ludžo praja — — njebudž błažn a njeboj ſo — — wužij swět
a joho wjeselo — — młodocž je tornoſcž — — człowjek wěcznje žiwý njeje
— — ze ſmjercožu ma wſchitko ſwoj kónce!“ Abo njejuſu takje a podobne rěče
wſchědný khlěb křeſtenohho pohanstwa, kotrež je njewěru a bohazacpečzo na
ſwoju khorchoj napíſalo? Šchtóž po tutej mudroſcži czini, pónádže k zhubjenju,
tak wěſcze hacž Syn Boži proji: „Ja ſym pucž a wěrnoſcž a žiwjenjo,
nichto njeſchiidže k Wótcej, khiba-li pscheze mnje; ſchtóž chce mje sczehowacž,
tón njech ſo ſamoho zapřeje!“

Derje wſchaf wěm, zo je człowjekej žadoſcž za zbožom a wjeselom pschi-
narodžena; ale naſyježicž a donaſyježicž móže tute žadanjo jenož Bóh ſam.
Pſchinarodžena ſkaženoſcž a ſatan wabitaj wutrobu, zo by druhdže naſyježenjo
ſebi pytaſa. A zhy duch ma tu na swěcze ſylny pſchitwiſk a wjele japoschtołów,
a wodaſeje mi ſłowo, tež martrarjow. Tež hela ma ſwoje martrarſtvo, jenož
zo je tute ſto króčž czežſche, dyžli te za njebijesa. A tutu njeſtwora hele,
kotaž w człowjeczej ſchtaſtnoſcži ſriedža naſ wokolo khodži — ſchtó móže
człowjekej do wutroby hlaďacž a ſchtó wě, kaž je ſchtó zmyšleny, wone poſticiſi
nam khesluch hinitohho wjesela, naměſchaný z jědom, pomrōcži z leſnej rěču
njewinowanu wutrobu, podryje poſwyczenie czucžo za to, ſchtóž je wěrne, dobre,
swjate, a napjelni ju z hidženjom pſchecžiwo Bohu, joho kazni a joho spraw-
noſcži. A hdhyž Bóh žiwjenjo tajkohho człowjeka w ſwojim hněwje wuhaſnije,
zaſwita njeſmertnej duschi na wěcznoſcži woheň — hele. „Scheroſi je pucž,
kž k heli wjedže, a wjele jich po nim khodži.“ Khrystus pak, Syn Boži, ma
tak mało wěrnych wuznawarjow, dokež poccžiwoſcž a ſebjezapřežo a ſežer-
noſcž w křižu wot naſ ſada.

Kaž dobra pſchenica z pjanku naměſhana, tak ſu w tuthym ſwěcze naměſhané
džecži swětla z džecžimi swěta. We wěcznoſcži wſchaf je jich podžel wſchelati.

Za džecži swěta ſteji tajki pohrjebny kherluſch do ſwj. piſmow zapisany:
„A bohaty muž wumrje, a bu do hele pohrjebany.“ Wo džecžoch swětla pak
rěka: „Bo Boži jandželjo jich duschu do Abrahamotoho donjeſu.“

Schtó njedyrbjał džecži swěta z wutroby wobżarowacž, wo kotrychž swj. Hawschtyń tak derje praji: „Zhubi-li cžłowjek howjadło, běži po nim; pschiſa-
dji-li wowcu, pyta ju z njeměrom, doniž ju njenamaka; zhubi-li pač Boha,
swojoho Knjeza, jě a piye a poda so bjez staroſcze — t měrej.”

-š.

Pokladnica bacžoniskeje cyrkwie.

Z rozprawy wubjerkowych zhromadžiznow za cyrkej w Bacžonju so kóždy raz zboni, we cžim nahromadžene pjenjezy wobsteja. Keak z cyla zamóženjo roſeje, dowidži kóždy z „Katholſkoho Poſoła.“ Tola podawaniy rady zaſy nadrobne powjescze wo tym, hdyz žane druhe dleſčhe naſtawki za Poſoł w nuznym cžasu njedostachym.

Zamóženjo wobsteji hłownje w knížkach krajnostaſiskeje lutowańje cžiſlo 28560 a cžiſlo 40118; do poſledniſkich so měſacźnie dary abo pschiſrostki dwaja, husto pač tež do cžasa w nadžiji na pschiſchodne dary! Tute pjenjezy njenouže žadny jednoſliwy cžłowjek z lutowańje zbehnućz; to hodi so haſte na wobzamkujenjo wubjerka a podpiſmo konsistorija hako wobkedaſwarja cyrkwi-
noho zamóženja. Potom mamy za 500 toleri pjenježnych papjerow abo nadrobne 300 toleri ſamieńſkich, 100 ſakſkich a 100 rentſkich; jene ſto toleri, lužiſka papjera, zwuplačzi so w januaru a ſu tute pjenjezy nětko w lutowańſich knížkach. Dale ſteja 500 toleri na přenu hypothece abo wěſtoſež na jenym tukle, hdzej ſo kóždolētnje 1. oktobra dań placži. Skónčzne leži w pokladnicy 150 fl. papjera „Prag-Duxer Eisenbahñ Prioritätenactie“, kotraž njeje hiſcheže do ſummy liežena, dokelž žaneje danje njenije.

Schtóž njeje w papjeraſt a hypothekach, to je kóždy cžas w knížkach. Tola z toho dyrbji ſo wotczahnućz, ſchtóž je ſo wot meje lěta 1879 hacž dotal wudalo. W zhromadžizne 1879 pschedpołoži ſo ſkafarſke zlicžbowanjo za ſamano ſamieni wot t. Měrczinka z Haſlowa 193 mk. 33 p., tohorunja w tym ſamym lěže 339 mk. 3 p. a za zapisk cyrkvineje ležownoſcze 102 mk. 40 p. (diſmembraciju abo měrjenjo je jena dobrocžerka z Bacžonja ſama zaplačzila a wſchelake druhe wudawki pokladnici). Tute zlicžbowanja wucžinja 634 mk. 76 p. a ſu na poſleniej wubjerkowej zhromadžizne pschedpołožene byłe. Na 9. hapryla t. l. bu nowe ſkafarſke zlicžbowanjo 114 mk. 23 p. zaplačzene a je kóždy cžas w aktach. Tuž dyrbji ſo w tu khwili 748 mk. 99 p. wot ſummy w Poſole wotczahnućz, hdyz chcemy wyſokoſež hotowoho kapitala (pjenježne papjery al pari licžich) zbonicž. To je pschedecy nahladna ſumma, hacžrunje marki žane toſerje njeſju!

Bohu budž džak! zo katholſch Serbjia t cžesčeži Wutroby Ježuſoweje bacžoniskej cyrkwi z nowa horlivje podpjeraju! Wona budže z Božej a dobrých cžłowjekow pomocu dokonjana! Někotsi ſu ſo pschedecy wěſte rozpomnjenjo Poſoła w tej wěch někak ranjeni ſpožnali, ale z njeprawom; pschedetož hdyz ſo praji:

„je wjèle swójbow, kij atd.“, njeje hischeže žana swójba ranjena abo hanjena, wjèle mjenje jednotliwy čłowjek abo burski schtant abo čescz serbskoho luda, kotryž je tam runje z prawom kħwalent. Tuž njebudżęże wobožni a njehrožęče Bosole! To wón najmjenje zaſluži a joho sobudżelacżerjo; radſcho podpjeraježe joho a kózdu druhi dobru wèc, kotaž katholiskim Serbam ſluži! Wschak wjèle Serbow wuznawa, zo je Bosol jara wujitnu a zo je woſebje tež za bačzoñsku cyrkę woprawdże pomocny był. „Dobra wèc namaka drje tež ſama pſchecżelov“, piſasche nam ranjenu ze wsy, toſa my ſmy nazhonili, zo ſo to we wjetſchej mérje abo nadobnoſci stanje, hdžż ſo zjawiuje wo njej w Bosole piſche. Tuž niežo za zło!

M. H.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyšina. Redakcija časopisa „Echa“ we Waršawje pósła nam w tych dnjach 50 rublow za Towařstwo Pomocy, kotrež bě jej wysoko-čescomny knjez A. Ed. Odyniec, pólski poeta, přepodał. Přečeljo a česćowarjo k. Odyńca běchu po radze poetki Jadwigi Łuszczewskiej te pjeńjezy k čestnemu jubilejskemu darej za njeho nawdali. List k. dawačerja a tež list redakcije (k. Ant. Zaleskeho) staj nam Serbam jara sympathiskaj. My smy tutón rjany dar hnydom k pokladničej Towařstwa Pomocy, k. Mérzej, wobstarali, kaž tež dar k. Juliana Grażewicza, dr. Szancera, k. Cybulskiego atd., ſtož budže w „Serbskich Nowinach“ kwitowane. Sława Polakam!

Z Hajnic. Twařba cyrkwički swjatoho Žózesa pſchi wotucžachym naſležju spěšnje potkocžuje, kaž ſym ſo wutoru pſchepokazał. Na wjeczornej stronje ſu woknowe ſtolpy hižo ſtajene, runje tač w zadnym dželu, hdžż je ſchulſta ſtwa. Twar je wyšoko doſęž ze zemje wuzběhnjeny, zo woda ženie ſchłodžicž njemóže; tohodla je ſo tam jara wjèle pôdy narwožowało. Najwožniſche, ſhtož móžu z kħwalbu a z džakom ſpomniež, je to, zo je naſche tachantſtvo wſchitke trěbne twařſke drjewo zo cyrkwičku dariło, z cžimž ſo mjenno patronatſtvo abo zakitarſtvo najkrasnijſho wosprawnia! Bjez tohole a wſchitkých druhich darow, wulſkich a malych, wſchak by twar cyrkwički z cyka ſo ani zapocžecž ani dokonječž njemóhl! Pjeniejezy, kotrež ſmy po ſwědeženju Posola nahromadžili, ſmy hižo twařſkomu miſčtrej a za material zwudawali. To dowoſlam ſebi pſchecželam tejše cyrkwički w mjenje wubjerka najpodwoſniſho z tutym wozjewicž.

M. H.

Z klóſchtra Marijneje Hwězdy. Maſch k. kapłan Tadej Natuſch je ſo na město administratora k. Innocenca Jaworka, kotryž je ſo wondanjo do Marijnho Doła pſchesydlil, netko do Róžanta podał. Poſla naš budže k. kapłan Benedikt Chejnowſky, kij bě hižo dleſki čas kooperator w Róžencze.

Z Drejdjan. Maſchej kralovſkej Majestacie ſtaj 7. hapyrla ūdomny hród wopuſtežiloj a ſo kaž hewał w naſležju do ſwojohho hrodžika w Strehlenje pſchesydlil. Prync Jurij ze ſwojej wysokej ſwójbu pſchesydl ſo na nowy

wydzeń do Hosterwitz. — Królowna Karola je w czasu schulskich pruhowanjow w schitké schytri katolske ludowe schule tudy wopytała.

Z cyloho světa.

Němska. Kaž je za Paderborn biskopski zarjadovař k. kapitular Drobe wuzwoleny, tak je so tež za Osnabrück a Trier stało. To je z najmijenšha spoczatké zjednanja mjez katolskej cyrkvi a pruskim kralestwom.

— Z Barlina. Namjet k. Windhorsta, zo bychu so czechach mordarscy nadpadnici na světnych vjeřejch a jich pomocnikovje kždomu krajej abo statej k wotschrafowanju wudali, hdyž so wo to žada, — bu nimale jenohlásneje pščinwazath. Jenož tsto pokrocžnici hłosowachu napšcęzivo a socialdemokratie zdžeržachu so wothłosowanja.

— Peticije, kij su so poslany 6 měsacow podpisowale pšcęzivo nuzowanomu civilnomu zwěrowanju, su na 1170 zrostke z nimale 65,000 podpismani a su nětko rajchstagej abo parlamentej pšcepodate.

Awstrija. Z Rumburga. W kapucinskem klöschtrje bě na s. Marije pščizewjenja rjana swjatočnoſć. W kſhižnym khdže na prawicy wot hlownoho cyrkwinoho zaſtupa bu mjenujich krasne swjeczo swjateje Marije z Lourdes-a pſhwyczenie, kotrež bě pobožna žona z Rumburga za dobrorolnje nadbate 600 schěnaſow zhotowicž a z klapaku wudebicž dala. K tomu bu procession zrjadowany, we kotrymž bě na 300 wulkich a malých družkow abo knježniczkow a jara wjele pobožnopho luda. Poſwyczenjo dokonjesche k. guardian z affistencu. Rumburgska lourdska klapaka je přena w Čechach.

Khrowatska. Biskop Jurij Strožmayer w Djakowje (Diałowar) je wubjerny pastyrski list wozjewil, kotryž tež němske katolske nowiny po zaſtužboje khwala. W tym samym džakuje so wón hamzej Leonej XIII. za ważnu encykliku k česčzi swjateju Cyrilla a Methodija, japoſchtołow słowjanskich ludow. Hdyž wo powołaniu słowjansku japoſchtołow do Roma pſchez Miklawšha I. rēci, powjeda takle: „W tutym hamžu mam wschity Slowjenjo, a woſebje my južni Slowjenjo,* naschoho wóteca a pſcęzela čeſczowacž, kotryž bě njeſměnu ważnosć słowjanskoho praschenja doſpołnje zapſchijaſt. Bohužel bu tchdom rožtęzepjenjo hido pſchewulke a nadobne prćowanjo k joho wotſtronjenju bě podarmo. Tola jenož ſčerpnoscž! Mi so zda, hako by hido hodžina bila, kotruž je Wschohomocny sam sebi wuzwolil, my hido wotuczamy, a na hamjowskim stole trónuje drugi Miklawš I., mjenujen Leo XIII., kotryž nas (Slowjanow) wopravdze lubuje a zakita, a kotryž ważnosć słowjanskoho praschenja doſpołnje zapſchijima, kaž to runje kždy rjadk encyklik dopokažuje Hlejče, wı Slowjenjo, moji najlubſchi bratſja! Bóh je was wu-

* Južni Slowjenjo su czi, kij k polodnju hydla: južni Serbja, Khrowatowje, Slovjencowje a Volharjo. Po rēci su jim blízey Rusowje abo naraniſchi Slowjenjo. My Serbia z Polakami a Čechami mjenujemy so nawiecžorni Slowjenjo.

zwolil, zo byscheje wulke węch w Azji a tež w Europje pschewjedli, wy scje, kaž myslu, powołani k womłodżenju zestarjenoho a skażenocho człowjesta w nawiecżornych krajach, zo by do njoho wjaczy czucziwoſeže a luboscze, wjaczy wery a nabožniſtwa, wjaczy sprawnoſteje myſle a znieſliwoſeže, wjaczy poſoja a jednoſty pschisčlo; tola njezapomnječe, zo na tymle puczu ſwoj nadawki jenož k waſchomu wužitku a k waſchej ſlawie dokonječe a wſchitkach ſwojich zwonkownych a nutkownych njeſcheczelow jenož tehdom pschewinjecze, hdź ſo z romſkej cyrkwi z jednačze a na tuto waſchynjo ſwēt wutorhjnječe z pschedſudow a poſhibnoſežow, z kotrymiz wón na wſchitke waſche tež najnadobniſhe ſtukki poſladuje Orientaliske praschenjo (rozdželenjo turkowſkich krajow) je pschecy hiſcheze na dženſkim porjedze a dotal je potajnoſež, ſchto ma ſo ze Salonički a Konſtantinopolem ſtacž Njech tutej měſeče do kotrychžkuli rukow pschiūdžetej, njeſpodleži tola žanomu dwělowanju, zo njebudže z nowa, kaž něhdź, dželenjo mjez naraaſhim a nawiecžornym ſwetom. Tuto znamjo dželenja je dawno poſrjebane a je na czaſu, zo by rozſchecžpjenjo cyrkwie, kiž bě ſczechw k tamnoho znamjenja, na węžne czaſy pschecſtało.“ Potom wupraji biſkop žadosež, zo by Boſniſka agramiſkomu archbiſkopſtwu pschidželena była a wobrocza ſo ſlōnčinje na Ruzowſku, kotraž može ſwoje znutkowne a zwonkowne wobeżeſnoſeže pschewinječ a ſwoj pomér k Poſlakam, najbóle wobdarjenomu ſlowjanſkomu ludej, jenož tehdom polepſchicž, jeližo ſo z nowa zjenocži z romſkej cyrkwi!

Galicijska. Francózſcy trappiſtojo ſu w ſamborskim wokrjeſu wulku kraju kupili za 125,000 frankow. Woni chedža ſo tam zaſydliscz a tu krajinu wobdzelač.

Schwajcarſka. Hnadle město Ginsiedeln je hiſcheze pschecy kózde ſeto wot poboznych kſcheczanow jara wopytane. W zaúdženym ſečje běchu tam 132,000 ſwiate woprawjenjo dostaſi. Božich miſchow je ſo tam loni džeržało 21000.

Jendželſska. Z Transvaalſkej je ſo někotre tydženie jednało, ale njeje hiſcheze mér. W czaſu jednańja dyrbjachu Jendželčenjo w Potschepſtroomje a Pretorii kapitulirowa cž, dokelž běſche jich tam mało.

— Z Londona. Dokelž bě němſki ſocialdemokrat abo nihilist Moſt w ſwojim czaſopisu „Freiheit“ mordařski nadpad na cara poſhwalil, bu wón do jaſtiwa ſadženy. Němſcy nihilistowje wulku haru czinja, dokelž je Moſt zajaty a jeho czaſopis někto zaſazany, ale jendželſki minister w parlamente praſi, zo žane kniježiſtvo předarjow mordařſtwa czeſtpječ njemóže.

— W Friſkej běſche 2. hapryla rokoczenjo mjez wobydlerjemi, tak zo poſciſtowje tſelachu, tſjoch morichu a 36 zranichu.

Ruzowska. Pschi nadpadach na njeboh kejzora wobdzeleni: Rysakov, Želabow, Michajłow, židowka Cheſſa Helfmann, zemjanka Perowska (džowka woſobnogo ſenatora) a Kibalcziež, kiž je te mordařſke bomby ſobu pschihotował, ſu k ſmjerſci wotrudženi. Wiele druhich nihilistow czaſka hiſcheze na wotrudženjo.

— Ekzekutivny abo wuwjedzach komitet nihilistow je nowomu kejzorej list pośłał, w kotrymž amnestiju (wobhnadżenjo) wszelkich politiskich pschestupnikow a powołanie zastrupników cyłoho luda na zhromadźizmu abo sejm žada, w kotrymž bych ſo pschemenjenja we zarjadowanju kraja stacž móhle. W drugim zjawnym liſeze, kiz je w časopisu „Narodnaja Wola“ wocziszczeni, rozentaja komitet cyłej Europej szczehowki samoknieżenja a despotismu w Rusowskej a praji, zo je nětčiszcze ſurowe wступowaniu nihilistow zawiadowane pschez ſurowoſcę ruſich kniejerjow. Tuž drje tam hyscze hnydom mér njebudže.

— W Helsingforſu w Finlandze swieczeſcie 16. mērca finniſke literaturne towarzſtvo ſwoj 50letny jubilej. Wone spêchuje duchowne rozwiczo ſwojego luda z hajenjom finniſkeje ręcze (ſotry eſthiskeje a madžarskeje) a wutwórja tu ſamu za literaturu a wědomoſć. Wone mějeſche z wopredka wjele zadžewkow pschewinyc, dokelž běſhe dotal tam schwediſka ręcz w literaturje a ſhuli kniežila. W powjeszach wo tutym towarzſtwie nam naſha Maćica Serbska do pomjatka pschihadža. Pschede wſhem hromadźachu wuczeni, kaž Elias Lönnrot a druzy ludowe ſpěvah a powjedanczka, wobdželaču schwediſko-finniſki ſłownik, pscheložowachu poeſije Runeberga a drugich ze schwediſkoho, piſachu wo ręczi a historiji, wudawachu ſchulſke a druhe wuczne knihy, pěſto-wachu kraſnu literaturu atd. Tak bě a je towarzſtvo ſrijedžiszcze duchownego žiwenja finniſkego luda, podpjera joho rozwiczenjo, pschedſtajenjo joho doſtojnoſće. Hdyž Serbja dobreje wole bycz zechedža, móže Maćica to wſchitko zawérno tež bycz!

Turkowska. Kaž njedawno zemjerženjo na italskej kupje Zschia wjele ſkłody načzini, tak je ſo 3. hapryla tež na kupje Chios ſtało. Tale kupu leži w āgejskim morju na małoafiskej stronje, je 19 ſchtyriozknych mil wulk a ma 40,000 wobydleri, z wjetſcha Grichow. W měſeče Chios je pschi zeypnenjenju twarjenjow a druhe njezboža pschi tymle zemjerženju 1400 człowiekow žiwenjo zhubilo a we 30 wsach na 4000. Nětk twarja tam stanu abo celty, lěkarjo khwataja z Konstantinopla na pomoc, ludžo z městow a wsow czechaju, cyroba pschitožuje ſo ze wſchelakich městow.

Tunesiſka. Tutoń w Afričy pschi ſrijedźnoſrajnym morju ležach kraj, k połdnju wot Sicilſkeje, je pschicžinu k nowomu njemerej dał. Tam ſu někotre rubieżne ſplahi, woſebje Schrumirowie, ſufodni Algirſtu, Francózam ſluſhacu, nadpadowali a tam konje drjewo a druhe węcy rubili, haj z francózskimi wojakami bitwicžku měli, wojakow ſkóncowali a zajeli. Francózſka žadasche tohodla, zo by tunesiſki bey abo kniežer, pod wjehſchim knieſtrow turkowskoho sultana ſteach, Schrumirów z wojeſkej mocu k rozomej pschivjedł. Tón pał nima wjele wojakow a boji ſo poſhamostatnych ſplahow a je ſnadž tež wot jeneje druheje moch, kotaž chce Francózam ſchłodžić, w ſpjeczenju wobkruežowanym. Tuž je Francózſka wozjewiła, zo ſama khostanjo luda wuwjedże, pschecžiwo čomuž je węzo bey protest zapołożił. Francózam pał chce ſo tohole kraja, runje kaž ſtaſežanam, kotrymž je bližki pschez morjo.

Wschelcizm.

* Liczba jesuitow: Wyrne so we wschelakich krajach jesuitski rjad potkłęował, rozeże tola lato wot lata jich liczba. Tónsamu ma netko 10481 sobustawow a je zauidzene lato pschiberał wo 274 sobustawow. Wón je po reczach dzelenych do 5 assistencow: italskeje, jendzelskeje, francózskieje, nemiskeje a spaniskeje. Kózda assistencia ma zało někotre rjadowe provincy. Tak na psch. so k nemiskej assistencie liczi rakusko-wuherska provinca z 524, belgiska ze 773 a galiciska z 239 jesuitami.

* Wo livoke a czopke piwo nictó njerodži; dyrbi-si piwo słodne bycz, dyrbi zymne bycz, zo so schlenca „poczi.“ Piwo z lodoweje pinch chwali so halo dobrota, hdyz kaž zymny wohén po schiji bęzo żoldk studni. Je pak tajke nahle studnienjo żoltej strowe? Żoldk je szerpny towarzysk, da sebi wjele lubicz a czini swoju winowatoscę, doniz móže. Smysli pak sebi żoldk pschez njerozom skazyli, potom skorzimy na hubeny żoldk a na „katarrh.“ Schto dha je tutón katarrh żoldka, na kotryż netko ludzi czerpi? Zeslabjenjo żolka, kotrež je nastalo pak pschez jara horce abo jara zymne cyroby a napoje. Hdyz ma strowy żoldk nimale 28° R. czoploty, a nadobo hypaja so do njoho lódzynina woda abo piwo, to njech móže żoldk želeszny bycz, a wón by skhorjecz dyrbiał!

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lato 1881: kk. 215. Miklawš Dučman z Dzéžnikiec; 216. Jan Kral z Čemjeic; 217. wucér Miklawš Hicka z Ralbic; 218. Michał Kocor ze Šunowa; 219. Hainča Sołćic z Budyšina; 220. Miklawš Hajna ze Słoneje Boršče; 221. Handrij Guda z Hornjej Kiny.

Za cyrkej Wutroby Jézusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinještaj 44,927 m. 30 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dali: kk. Kmjeć ze Swinańje 150 m., žona z Miłocic 3 m., k česci Wutroby Jézusowej z ralbičanskeje wosady 3 m., za žiwu a wotemrjetu swójbu z ralbičanskeje wosady 36 m., Jurij a Pawoł, bratraj z Ralbic 4 m., khuda dźowka z Ralbic 1 m., přez ralbičan kapłana z Khr. wosady 100 m., z ralbičanskeje wosady přez Innocencja 6 m., kupony kamjencske 15 m. a rentske 5 m. — Hromadze: 45,250 m. 30 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 4660 mark 43 p. — Dale su woprowali: kk. Madlena Dučmanec z Dzéžnikiec 1 m., njemjenowana 2 m., W. Schober z Hajnic 1 m., Francisika Paulowa 1 m., Helena Stange z Hornjej Hórki 2 m., Hana Domsec z Worklec 2 m. Hromadze: 4669 mark 43 p.

Druhe dary.

Dary za swj. wóteca: z Ralbic 1 m., z Konjec trī dary hromadze 1 m. 50 p.

Stare pjeniezhy, kaž tež **cynowe a koprowe sudobia a węchy,** k wobstaranju zwonow za twarjomne cyrkwie, móže so pola mje wotedaćz.

Tajke su dale dobrocziwje dali kk.: z Konjec cynowy taler; pschez kapłana Nowaka něčto starzych pjeniez; Wjerab tudý cynowe fruchi; Lukasch pjeniezhy.

Redaktor.

Wozjewienjo.

Na Walporu póniże procession ze serbskeje cyrkwie w Budyschinje po kemischach do Philippssdorfa.

Czijsciej Smoleriec knihičziszegeńje w maczicznym domje w Budyschinje.

Katholicki c̄asopis

Wudawa so
prēnu a třeću sobotu
měsaca.

Plać lětnje
na pósće a we knihární
1 m. 70 p.

Sudowy c̄asopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 9.

7. meje 1881.

Lětnik 19.

Meja — Marija.

Meja je najrjeńšći mjez měsacami chłoho lěta. Wokřewjace powěry dychaja nowe žiwenjo do stwórby. Czopliske pschicžanu nami dny a tola nje-pschicžęha nas słonco z tej tužnoścju, kotaż je nam wo žnjach tak wjele wobožna. Po wszech hónach hiba so spróeny lud, a samoho staroho džeda, tuz so bojesche, zo joho lětuschi měrc powali! — nječerpi wjacy nutka; stupi psched durje na słonco a jomu czini to tak derje, lóže so jomu dycha a do słabych stavow je kaž potajne strojno pschicžanuły, tak zo su smiertne myſle zapłoschene a wón lubi sebi z Bożej pomocu hiscze — lětko; a na tón maty lud! wostajiwski jědze běha wot ranja hacž do wječzora po wsh a khowa so psched wołanjom macžerje abo pěstoneže po wszech kucžikach, kaž Ževa w paradizu psched Bohom, jenož zo domoj do jistwy njetrjeba, hako by tam ſherio!

Schtož meja mjez měsacami, je Marija, Macžer Boža, mjez džecžimi čłowiekow: wona je rádośc z chłoho čłowjecžoho ſplahu, to najrjeńšche a najwječzische, schtož su rady najwječzisheje Trojich stworite! Krasne su we meji kheluchi a pupki kwětkow: jich barba wokřewi nasche woko a jich lubozna wón napjelni cyku wokoloſez. Móhl kwětki pschirunacž z jandželemi za so morweje pschirody: su ze znamjenjom czistoho a nabožnogo žiwenja. Schto móhl srjedz kwětkow połhodžicž, ani zo by wot nich njewuňyl? Njeſsu wot-býhcze dokonjanoho, njeſebičznoho bycza, měra a pokornoſeže?

Kóžda pōcziwoſez namaka mjez kwětkami swoju podobiznu: ponížnoſez, ſejerpoſez, poſornoſez, czistota, wěra, nadžija, luboſez. A tak su kwětki wot-

blysfchę poczinkow Marije, Maczerje Bożeje: běše woznamuja jeje njewoblašwanoſć abo czistotu, cže ſwjene jeje luboſć a njekrawne marträſtvo, módrę jeje ponižnoſć. — Tuž dha, lubi katholich Serbja, kħodżeje piſlinje do pobožnoſćow, kotrež ſo w tutym měſacu k čeſečji Maczerje Bożeje ſwjecža! Budž to plód jeje čeſečenja, zo teje abo druheje hrēſhneje naſhilnoſće, teje abo tamneje hrēſhneje pschiležnoſće ſo wotrjeknijemy. Wſchitch, kif za polepſchenjom žiwenja ſo proučija, ſteja na woſebite waſchinjo pod zaſkitom naſcheje Lubeje Knjenje.

Pobožnoſće, kotrež je Boža chrkej k poczeſćowanju ſwiateje Marije radžika abo zrjadovała, njeſſu trjebaj njetrébna pha we jeje Božich ſlužbač, abo jenož ſredki, kotrež mióh kózdy po ſwojim ſpodobanju nałožić, abo cyle zanjeħacż. To budž daloko! Wot wokomika, zo ſpjecziwomu djabolej hlowu roztepta, je Marija poſtaſena haſko wjedžicžerka a kralowna njebieſkikh wójſkow a haſko nađija woſowaceje cyrkwe na zemi: z tým pak je po trojjeniežkim Bohu naſcheje čeſeče najhódnischa.

Ty pak, luba Maczej, zbudž we wutrobach wſchich, kotsiž tute rynčki pschecžitaja, luboſć k tebi a žadoſć za tým, zo by twoja čeſeč a kħwalba ſo ſpewala po wſchich krajinach zemje a z tým ſkerje ſo dopjelniko twoje profeſiſke ſłowo: „Hlejče, zbožnu kħwalicž budža mje wſchitke na rodý!”

—s.

Do Roma!

Wſchitke katholiske ludy abo katholikowje ze wſchich ludow wopokaſuju bamięſej haſko wjerich ſwiateje cyrkwe čeſeč a luboſć, poſluchaja na joho ſłowo a czinja po joho napominanach. Naturſka je tohodla tež žadoſć, joho widżecž a ſtyscžecž, do ſrijedžizm jednoth we wérje pucžowacž — do Roma. Tohodla zrjadują ſo we ważnych čaſach z hromadne pucžowanja ze wſchich kóncežinow swęta a nětko je to lóže po železnicach a parołódžach dyžli w prjedawſkich čaſach, hdžej tajki pucž wjac̄ kħwile a pjeniez žadaſħe.

W krótkim naſtuþja tajki pucž do Roma zaſtupjerjo dweju wulkeju europiſkej narodow — Němcy a Słowjenjo.

Němcow pscheproſchhuje k tomu znath katholiski wjerich Karl z Löwenſteina w Kleinheubachu a je w Romie hižo wſcho trébne za ſobupucžowarjow derje pschihotował. Tež ſu jomu w Romie pschebiwyach Němcy němſko-nacionalnych institutorow Anima a Campo santo pomoc pschi wodženju po węcznym měſeče ſlubili. Pucžowarjo maja ſo w katholiskim kafinje w Münchowje (München) póndželu 16. meje popołdnju z hromadžicž; nazajtra w 9 hodž. ſo wotjedże. Manajpredy dyṛbi ſo ſobupucžowař z liſčíkom wobrocžicž na adresſu: Herrn Oberſt Heinrich Vogt in München, Schützenstraße No. 7. Paſſkarta a legitimacija wot fararja je tež trébna. Pscheproſchenjo rozeſtaja, zo ſo na 12dnjowſke pucžowanjo a pschebiwanjo w Romie na 300 markow

trjeba, zo dýrbi sebi kóždý wołmjane spódnje pjezki k wotwobrócju nazymnjenja wobstaracz a zo ma sebi němske papjerjane pjenjez̄ sobu wzac̄. Audiencia (pschedstajenjo) wszech němskich puczowarjow (duchownych w klerikach, laikow w fuknjach abo tež we frakach) pola hamža budže 26. meje na Boże spęczo. Kotsiz pětrowy pjenjez̄ za sebje abo za druhich sobu pschinjeſu, maja to w Romje pschedsydze němskoho czitarſkoho towarzſtwia wozjewic̄ dla zestajenja listy. Schtó abo kaž wjele Němcow, snadž tež ze Sakskeje, tón raz do Roma pojedźe, njeje hishcze znate.

Słowjenjo pak zrjaduja lětſa k 5. julijsa wulkotnu deputaciju k swiatomu wótc Leonej XIII., zo bychu so džatowali za to, zo je swiedženj swjateju Cyrilla a Methodija, słowjanskej japoſchtoſow, haſko wulkeju dobrocjerow naroda, cyłomu katholiskomu swêtej cyrkwinſch swiecžic̄ pschikazał a z tym tež Słowjanam tu samu luboſcz wopokazał, kaž druhim ludam, na pschikkad Němcam, kiz maja swj. Bonifacija haſko patrona wszech němskich ludow, hacžrunie wón we wszech jich krajac̄ był njeje, abo Irczanam, kiz maja swj. Patrika atd. Brěnje namołwjenjo k tutej džatkowacej wulkej deputaciji je wschlo z čeſkoho ſafina w Prazy pschez k. probsta Schtulca na Wyschehrodze a wot khrowatſkoho biskopa Strožmayera z Diałowa (madžarscy Diałowar). W nowinach wozjewiena je tale myſlīčka po wszech słowjanskich krajac̄ so rozniſla a tohodla tež ſerbſkomu Poſolej pschisteji, zo wo jeje wuwjedženju rēczi; pschetož my ſmy, kaž nascha rēcž hido dopokazuje, hishcze po Bożej woli Słowjenjo, hacžrunie je něchtó něhdžé hinaſ piſał!

Kaž z tutej deputaciju steji, powiedamy nětko po katholickich czasopisach „Cech“ a „Škola Božského srdce“ (Schula Bójskeje Wutroby). Hłowny wjedník a wobstarac̄er słowjanskeje deputacije je poznański arciſkop kardinal hrabia Ledóchowſki w Romje, kotoromuž maja so zaſtupierjo jenotsiwyh słowjanſkich krajinow z listom wozjewic̄. Swjath wótc sebi pscheje, zo bychu w schi i ke słowjanskeſe ludu zaſtupjene byłe; tak je wón arciſkopej Sembratowic̄ej do Lemberg (Lemburg) piſał, zo by so tón poſtaral wo pschedſtajic̄erjow unije, t. r. z Romom zjenožených Małorosow. Tohorunja pschiridu unirowani (zjenoženii) južni Serbja a Bolharowje do Roma. Swjath wótc tež žada, zo by so narańſha liturgija (Boža mischa po orientalſkim wobrjadu) w joho pschitomnoſci hac̄z nanajfraſniſcho swiecžila, najſkerje w cyrkwi S. Klementa, hdzejz chee wón sam wołtar k čeſeſci ſs. Cyrilla a Methodija 5. julijsa poſwjecžic̄. Na tym samym dnju budže k čeſeſzowanju na wołtarju ſs. Pětra wustajeny staroſlavny wobraz ſs. Pětra a Pawoła a dweju mnichow (Cyrilla a Methodija), kotoriž słowjanſtogo pohana kſchcziſetaj, ze staroſlowjanskim napiſmom. Tež wschitke druhe słowjanske wopomnjeníki we Vatikanje maja so po woli swjatoho wótc słowjanſkim putnikam poſkazowac̄. Hido je so poſtaſilo, zo dýrbi so tehdrom w Romje předowac̄ čeſki, pôlski, khrowatſki, bolharſki, słowjenſki a rusinski (małoroski) pola ſs. Klementa, ſs. Hieronyma, ſs. Athanasija a pola ſs. Pětra, taž zo bychu jenož schismatycz Wulkorosowje a naschi Serbja pobrachowali!

Hačo zaftupjerjo jenotliwych słowjanskich ludow mjenuja so sczehowacy. Czechow powiedze ſ. probft Schtulc, kiz zmieje pola ſ. Klementa czekla a snadž tež polſku rēč. Poſolcow nowieduje wjerc̄ Gzartoryjski z Pariza abo wjerc̄ Sapieha z Galicije; mjez nimi budža tež z Poznańskeje, hdvž ſu na wopraſhenjo, hacž maja ſo tudy pſchizamknyč, z Roma telegrafiske wotmołwjenjo doſtali: Exoptatissimum et amoenissimum Suae Sanctitati. Khrowatow budže pſchedſtajecž hrabja Wojnowicž, professor universiteta w Zahrjevje, kotryž je pſched někotrymi lětami ſchisma (wotſchczepjenjo) wopuschezič a romskokatholſkej cyrkwi pſchistupiš; khrowatski prēdowacž budže wězo biskop Strožmayer. Słowjencowje (z Krajin) zmieja staroho derje znatoho wótczinca dr. Bleiweisa za wjednika; Boſharowje pač drje duchownoho z jich stronow a Rusinowje, taž horjeka prajachmy, arcibifopa Sembratowicža. Wulkorufowje budža po swětnym waschnju zaftupjeni, dokelž ſebi ſwiaty wótc pſcheje, zo bytču do tohole dnja jednanja mjez nim a ruſowſkim knježerſtwom dowujednane byle.

Słowjanska deputacija budže potaſtim jara woſobna a nahladna. Nač pſchihódne a pſchijomne by bylo, hdh by tež jedyn ſerbſki duchowny we vjei był a snadž dwaj muzej z luda! Snadž nechtó na tón wopomnječza hódný pucž trébny pjeniez waži! Zestajeť tohole naſtawka, kiz je hewač druhdy Serbow zaftupowač, njemože lětſta woterič; tola by wón koždomu druhomu radý ſ tomu z dobrej radu popomhal. Hdvž w słowjanskich nowinach nechtó wo puežowanju deputacie zhonju, dam to do Poſola. Wulki džel deputacie zhrademdži ſo najſkerje we Winje a južni Słowjenjo pſchistupja na italskich mjezach abo w Romje.

M. H.

Z Lujzych a Sakſkeje.

Z Budyschina. Zutſe je za naſchu diöceſu ſpočatk wurjadnoho jubileja, do wſchech Swjathych trajacoho, kotryž je bamž Leo XIII. wudželiš. Paſthyřski liſt naſchoho ſ. biskopa z bamžowym liſtom pſchidamý džensniſchomu čiſlu we ſerbſkim pſchelozku wot naſhwilnoho redaktoра.

— Zutrowny tydženj pſchebýwashe mjez nami luby hóſcž, derje znath ſ. rēčnik Alfons Barczewski.

— Komitet za twarjenjo cyrkliczki w Hajnicach je w tych dnach wulke darý doſtał: 300 markow wot hnadleje knjenje Gabriele z klóſchtra Marijnoho Doła a 519 m. 75 p. wot zwidowjeneje awstrijskeje kejzoroweje Marije Haný z Prahi, na fotruž hechu ſo 1. měrca hačo měſaca ſ. Józefa wobrocžili. Wotpōſcžekat tuttoho dara beč ſ. kr. knježerſki radžiczel dr. Karl Eminger. Awstrijscy dželacžerjo w Hajnicach maja pſchicžinu, ſo z tajkich darow wulchyschnje wjeselicž a my hačo iich pſchicželjo a werybratsja wjeseliny ſo z nimi. Boh zapłacž Teje Majestosći kejzorowej Mariji Hanje a tež Teje Hnadle abbatisſy Gabrieli. Ad multos annos!

— W nowym schulskim lęce je w tudomnym wuczeriskim seminaru z cyka 40 schulerjow, z tych su 34 seminaristowje a 6 gymnaſiaſtowje. Seminaristow je 10 w najwyskijim kurſu, 12 w tseczim a 12 w ſcheczym. Za lēto zmējemy potajkim 10 wuczerow hotowych, tak zo potom na wuczerjach pobrachowac̄ njebudze. Kaž je znate, pſchijimoja so nowi schulerjo za gymnaſium kózde lēto, za seminar pak kózde druhe. Mjez seminaristami su Serbja: Hicka, Haſcha, Symant, Miczka, Rēzał a Schewcził, mjez gymnaſiaſtami: Jakub Nowak, Miklawš Scholka, Jakub Schewcził a Jan Scholka. Powiedam⁹ to, dokež je cžitarjam Poſoła naležane wědzeč, hacž manij doſež młodžencow w ſchudbijach abo nic. — Na tachantskej cyldnijowskej ſchuli pſchibywaſa tež hólež z naſich wjeſnych ſchulow, ſchtož je jara trébne.

— Srjedu po jutrac̄ wotbywasche ſo tudy w ſalu hoſczenica „zlateje króny” hłowna zhromadžzna towarzſtwia „Maczich Serbskeje”, na kotruž bē 57 ſobuſtaſow pſchischiſlo. Wona bu wot měſtopſchedsydy ē. fararja Hórnika wotworjena a jeje wuradžowanja trajachu tsi hodžiny. Z lētnieje rozprawy wuzběhujemy, zo je Maczica wob lēto wudala: dwaj ſechiwiſaj swojego Časopisa z poetiſkimi, historiſkimi a rěčezſphytnymi naſtaſkami, protyku „Pſchedženat” a Bartkowe „Bibliſke ſtaſiſny” na kotrychž cžiſhčezenjo je ſakſke minifteſtſto 600 markow dariło. Mjez nowymi ſobuſtaſami ſu zasý někotſi katholſch Serbja, ſchtož zjawnje wuſhwaliujemy; pſchetož Serbja ſu něhōžekuli za ſwoju narodnoſć a čeſcž hiſhcze mało horliwi. Schto bychu za někotrohožkuli wudate 4 marki lētnoho pſchinoſchka byle? Wjele wjacy bychu ſtuđowani Serbja za ſwoj lud dokonjeli, hdyn by jich lud tež wſchudžom, hdžež móže, podpjerak; w někotrych wěcach drje ſo to stanje, ale za Maczicu, kotraž je towarzſtvo za Serbow wſchěch ſtronow w Hornjej a Delnjej Lužicy, hiſhcze wjele pobrachuje! Dokhodow za wudawanjo knihow běſche 3358 markow, wudawkow pak 3329 m.; z pſchiliczenjom zbytka je 1042 m. w poſkladnicy. Do knihownje Maczich ſu wſchelake drohe kniki pſchihhadžale, hako dary wot wuczenych towarzſtow, univerſitetow, akademijow a wot jednotliwych, mjez kotrymž je ē. hrabja Konſtantin Przezdięcki z Warschawy 13 zwiazkow pôſkiſkich a lačanſkikh ſpiſow historika Jana Dlugoſha pôſlał. Mjez wſchelakimi rozprawami běſche ta najbóle zajimowa, kotruž ē. wuczer Žórdań z Poſoje poſla Khoczebuza wo delnjoſlužiſkim wotrjedze Maczich po delnjoſerbsku dawaſche; wotrjad bē powiedančko Bogumił a prathyju ſwojim dwě ſeże ſobuſtaſam wudželiſ. Potom bē na město ē. kapłana Róle, kotruž bohužel khoroſcze dla njemóže poſedzenja pſchedsydſtwa wophywacž, ē. gymnaſialny wyskſchi wuczer Dr. Muſka za viſmawieđerja wuzwoleny, a ē. referendař Mütterlein na wuprözniſene město we wubjerku towarzſtwa. Po wuradženju wo wudajomnych knihach a wo druhich towarzſtowowych naſložnoſćach ſkónczji ſo zhromadžzina. — Na wječor běchu ſobuſtaſy do tudomneje „Serbskeje Bjeſady”, kotrejež pſchedsyda je ē. Dr. Muſka, pſcheproſhene. Wona jich mjez druhim z hracžom serbskoho džiwadla zwjeseli. Hraje-

sche so „Pražski wuj“ a „Nankowe schlörnje“; wobaj kruhaj so derje poradžischtaj a bě starym Serbam lubo, zo mlode měščejanki a la mode zdraſzene (z njeprawom praji so němſke), tola derje serbski rěčza! To dyrbimy ſpomniež, hdyž někotra hewak myſli, zo serbska rěč njeje za nju doſez woſobna. Nashe Serbowki dyrbja ſebi pschiklad wzac̄ na horliwych Pólkach a Čechowſkach z najwoſobniſtich ſwójbow, kotrež tež a la mode khorža, ale ſwoju mac̄erunu rěč a ſwoj lud horcy lubuja.

Z Jaseńcy. Na 15. meje buđe tudý ſwjedzeň ſerbskeje katholiskeje bjeſady. Na programme je: 1. pschednoſtſki a rěče; 2. hrac̄o džiwalla, a 3. bal. Kaž nam praja, pschiwbroc̄i ſo čiſty wunoſtſki pokladních bac̄oňſkeje cyrkwe. Hoſćo ſu lubje witani.

Z Łazka ſtyschimy, zo ſo na někotrych Bjeſadach „S. Hospodař“ pschedečita a potom wo čiſtanym ſo rozc̄ežuje. To wěſeže bjez wuzitka njeje, hdyž ſo rozpomina, zo je kóždy hido doma za ſo tutón časopis pscheleczka a z tym ſwoje nažhojenjo a wumyſl we wěſtej ratařské wěch hotowy ſobu pschinjeſe, pschez czož ſo kóždomu ſkladnoſči poſkiči, zo móže ſo na diſkuſſii wobdzěliž. „S. Hospodarjow“ ſejele ſo do Rjebjelježic 25, do Klóſchtra 20, do Róžanta 40, do Ralbic 85, do Wotrowa 55, do Kulowa 32, do Khróſežic 75, do budyschinskeje expedicije 30, do Radworja 50 — a we lutherſkih woſadach po cyklej Horniej Lužicy, haj tež w Delnjej je ſo na 350 čiſtarjow namačalo, wſcho do hromady nimale 780. Čzródku nowych čiſtarjow drje pschichodne lěto hiſhceje pschiroſeže, hdyž ſo, kaž ſo to ze wſchěch ſtronow pscheje, „Serbski Hospodař“ kaž naſch Poſoł dwójcy za měſac wudawa. Daj to Bóh!

Z Seitendorfa. Na pschednjutrownej ſoboc̄e bu tudý k. kantor a wuc̄er Julius Bergmann pohrjebaný. Wuc̄er bě wón wot jutrow 1849 w Königs- hainje, ſwojej narodnej wſy, potom 20 lět w Blumbergu, 5 lět kantor a wuc̄er w Oſtriku a wot 1. meje 1876 tudý. Wón je ſwědomicze a wjele dželał, čzohož dla je wſchudžom w dobrym wopomnječu. Na joho pohrjeb pschirndže ſitawski ſchulſki inſpektor a 16 wuc̄erjow. R. i. p.

Z Drežjan. Naſch kral Albert je w Braunschweigu pobyl na 50letnym knježeſtvi jubileju wójwody Wylema. Z nim běſehe prync Žurij. — Najmłodschi prync Albert je ſo ſobu na hrodiſk w Hosterwižu pschivježl, ale je hiſhceje jara khorž.

— W jutrownym tydženju wopuscheži naſ k. Dr. Alois Schäfer, kaplan pschi dwórskej cyrkwi. Wón bu za professora wukladowanja ſvjatoho piſma do Dillingen w Bajerskej powołany. — Do Pirna je njeſdawno k. farař Plewka ſo pscheydſl. Na joho město w Annabergu je nětko k. Salm pschiskoł, do Freiberga pak k. Fischer, do Reichenbacha k. Pattoni, kiz ma tež Greiz ſobu wobſtarac̄, do Chemniža za kaplana k. Richter.

— Za ſakſki ſejm ma ſo we 13 měščanskih a we 15 wjesnych wo- křeſach z nowa wuzwolecz. Mjez tutymi je tež woſkres, kotrež je k. kubleř

Beeg z Brézneje pola Kamjenca zaſtupował. Serbja dyrbja w swoich towarzystwach w prawym czasu a horliwie ſkutkowacż, zo bych u tajkoho ſobu wuzwolili, kij je konſervatywny a kij jich kraju znaje, najlepje Serba! Hdy by ſo tajki wjetſchiny njenadzał, niczo njeschłodzi, tež z mjeiſchinu swoje měnjenjo z wuzwolenjom wobswędejicż. Wy tola wſchitcy znajecże, kajki dobry pſchikkad němſke centrum dawa! Duż serbske towarzystwa, ežinče swoju pſchiſkuſhnoſcz!

3 cyloho swęta.

Němska. Wjerch Bismark je wóndanjo Barlinskich z tym wuprajenjom hrózbię poſtrózil, zo by najradſcho kniežerſtwo němſkohu fejzorſtwia a zwiaſkowu radu do drugohu města pſchepołožiſ. To by za město žałostna ſchôda była! Pſchicžina toho je, kaž praja, zo kancler z Barlina ſamoho jara wjele jomu hrózacych liſtom doſtarwa a zo zapſchisahani revolucionarowje tam straſchnije pſchiberaja.

Awſtrija. Krónpryne Rudolf je ſo njedawno ſtrowy z Egiptowskeje a Paſtinty domoj wrózil a budže wutoru we Winje wot pražskoho kardinala-archbifkopa wjercha Schwarzenberga ze ſwojej njewjestu Stefaniju, belgiſkej prynceſnu werowaný.

Turkowska. Albaneſowje, kotrychž ſultan hewał na druhe ludy ſchęzuwaſche a kotrychž chętſche pſchecžiwo kraj žadazym Gricham wužiež, běchu jomu k hlowie zrostli; pſchetož njechachu ſwoju ligu abo zwiaſk rozwijazacż, ale žadachu pſchec̄h wjetſche prawa a nimale ſamostatnoſez pod ſpjecžiwyim generalom Ali-paſchu. Duż ſkončenjo ſultan poruczi, zo by Derwiſch-paſcha Albaneſow nadpadnył a pſchewinyl, ſchtož je ſo njedawno mjez Briftiniu a Prizrendom ſtało. Tónkróz Turkowje tam a tež pola Speka dobychū, ale tohodla budża Albaneſowje a druhe ludy ſultana z nowa cybać!

— Njezbožo pſchec̄h zemjerženjo na kupje Chios hakle ſo nětko cyłe pſchewidzecž hodži; morjenych pſchec̄h zaſhypnenjo twarjenjow atd. je na 5000 a ranjenych na 1800. Šchôda na twarjenjach, cyrkwiach a moſchejach wobſicžuje ſo na wjele milijonow markow.

Rusowska. Pjeczo dla ſobu ſkutkowanja pſchi nadpadże na njeboh fejzora woſhudženi buchu wóndanjo w Petersburghu woſbijescheni. Židowka Hessa Helfmannowa njemóže po prawie priedy wotprawjena bycž, hacž ſchęſež njedželi po porodze. Lud běſhe woſhudženjo Sofije Perowskeje podarmo wočkował. Wſchitcy woſhudženi džechu ſmjerći napschecžo, hako bych u ſo za dobru węc woprowali. Michilistowje nětko z nowa fejzorej ſyliſkho hroža, jeližo by konſtituciju dacž nochęſi. Hdyž ſu tež nimale wſchē wjetſche abo woſobne klasy krajanow za hinaſche knieženjo, hacž je dotalne bylo, budže wſchaf fejzor ludej wjetſche prawa abo konſtituciju dacž dyrbiež. W tu chwilu je ſo fejzor ze ſwojej ſwójbū do měſtačka Gacžiny, poſedma mili wot Petersburga, pſcheydliſt. Laminſki kraju hród je 1770 natwarjeny. Ale tež tam njeje

sebi kejžor živjenja wěsty pschi wšchěch móznych zakitachých srédkach. Wot wšchitkich w hrodže bydlachych a tam wobkhadžachych 800 ludži buchu fotografije žadane a potom wotsktempłowane; bjez tuteje swojeje fotografije nictó do bližkošće hrodu njeſmě! Tola nihilistowje ſu hžo wšchelake kufki wuwjedli, kotrychž ſo nictó njeby nadžał a tohodla je na kejžorskim hrodže pschech hiſhceze strach.

Tunesiška. Francózowje ſu pomalku do kraja krocžili a někotre bitwicží z Khrumirami a druhimi arabiskimi ſplahami měli. Wojach beha (knježerja) ſu jim z pucža ſchlí, dokelž ſo wón z protestom ſpojoi. Bychu-li Francózowje hlowne město Tunis wobſadžic̄ chchli, ſchtóž woni hiſhceze přeja, móhla wjetſcha wójna tam naſtač, dokelž Italscy njeměrnikow ſkradžu podpjeraja. Móže tež bycž, zo ſkóńčnje europiſke knježerſtwa ſebi po kufku kraja pschi ſrjeđnoatrajnym morju wožmu: Francózowje Tunis, Italska Tripolis, Žendžel-čenjo Egipſku a Schpaniſey Maroko. Hdyž kóždý ſchliptku doſtanje, budža wſchitcy z poſojom! Ženož ſultanej a joho naměſtnym knježerjam njeby potom doſahało!

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtaj 45,250 m. 30 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow ſu dali: kk. M. Č. z Kaſec 1 m., H. P. z Wotrowa 4 m., J. H. z Wotrowa (wuzbytkowane prošeřske dary) 3 m., prenjo-woprawjeſke džécí z Wotrowa 9 m. 50 p., žona z Wotrowa 3 m., dwaj małaj bratraj z Baćonja 2 m., rěčnik A. Parczewski z Kalisz 2 m., knježna Melania Parczewska 1 m., ſlužowna holca z Khróſciec 3 m., njemjenowana z Hórkow 3 m., ſlužowna holca z Khróſciec 2 m., njemjenowana z Prahi hako lubnjek dar k česci s. Józefa za hnadle wuſlěſenjo w časnej a duchownej naležnosći 5 m., njemjenowany z Jaseńcy 2 m., njemjenowana z Khróſciec 2 m., njemjenowany z Jaseńcy 2 m., njemjenowana z Časec 3 m., z Worklec 20 m., njemjenowana z Khróſciec 1 m., z Njebjelčic 1 m. 25 p., J. K. z Pěskęc 3 m. — Hromadže: 45,324 m. 5 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 4669 mark 43 p. — Dale ſu woprowali: kk. Jeje Majestosé zwudowjenia awstrijska kejžorowa Marija Hana z Prahi 300 šěsnakow abo 519 m. 75 p., klóſtýr Marijny Doł 300 m., jena pobožna ſwójba 3 m., Hajža z Worklec 1 m., njemjenowana 3 m., čeladnik z Njebjelčic 2 m., serbski procession w Rumburku 11 m. 50 p. — Hromadže: 5509 mark 68 p.

Katholska bjesada w Jaseńcy

změje njedželu 15. meje z wječora w hosćeniu w Jaseńcy **swjedżeń**, na kotryž katholskich Serbow ze wšeh stronow přečelnje přeproſuje

předsydſtwo.

Serbski Hospodař číslo 5

je ſo wudało. Proſyemy podwołne čitarjow Posoła, kotriž ſo trjebaj na tutón časopis předpłaćili njejsu, abo ſebi jón njekhowaja, zo bychu, je-li móžno, čísla **1. & 2. a 3.** do expediciow wróćili, dokelž ſo mnozy za tutymi číslami dopraſuju.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Litowij časopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Róla.

Cislo 10.

21. meje 1881.

Létnik 19.

Nowe dopominjenjo na staru pschiſluſhnoſćž.

Czas jubileja bu wotewrjeny! Prawje a zdobnie je, zo pschi spoczątku tuteje swjateje doby poſładam na toho, kiz na Chrystusowe mięsto poſtajeny, požadajo za czaſnym a węcznym zbožom jomu dowierjenych ludow a narodow, nam tute duchowne kubla wotmyſlik je: na naszhoho swjatoho wótca. Wjele zrudobý je nasz lětſtok japoſchtoſkemu ſtolej pschihotował, wjac hdyli jadyn hdy předy, a tola možl prajicž: tónſamý lětſtok płodži tak zjawne a powščitkomne wopokazy pschiwiſnoscze, luboſcze, džakownoscze a wopornoſcze pschecžiwo naſtupnikę ſwj. Pětra, zo je wurubjeny swětnoho tróna a majestoscze, ſebi rubišl abo dobył wutroby katholickich narodow a we nich swój trón założiſl! Džak budž Bohu, kotryž wſchitko tak derje wjedże, kotryž je hrožene ſchęzepienjo we swojej cyrkwi hnadownie wotwobrocziſl, a domru njeſcheczelow na pschedobycžo njerjesty Chrystusoweje poſlabil! Wěny derje, ſhto to ſłowo na ſebi ma: swjaty wótce! Kóžda kóžd na morju trjeba wuſtojnoho wjednika, wosebje hdyž wiſhory a zmohi hroža, zo ju njenafychzene joſlmu njepožru, zo na pěſki abo na ſkały njeprahne. Kóžda ſtađlo trjeba swojoho paſthyrja, za hroda swojoho za hrodnika, wójſko swojoho wjedzicžerja, kraleſtwo swojoho kraſa a cyrkę — swojoho bamža! We swjathym Pětrje je Syn Boži cyrkwi widzomnoho paſthyrja poſtajil. Tute najwyſchſche paſthyrstwo budže tračž hacž do kónca czaſow. Nicžo njezamoža poth hele pschecžiwo tutej ſtale. Nam je bamž nasz „wótce“, kotryž wſchęt w swojej wutrobie noſy. Tohođla je tež nam joho zrudoba naſcha zrudoba, joho czeſnoscž naſcha czeſnoscž, joho radoſcž naſcha radoſcž, joho zbožo naſche zbožo, joho wójna naſcha

wójna, joho dobyczo nasche dobyczo. Schtož bě Mořzes židowskomu ludej, to je nam swj. wótc: wón wjedże do lubienoho kraja. Wón je ſkała wéry, z nim dyrbimy pſchezjene wérej, dokelž Chrystus je za njoho ſo pomodlitk „zo by joho wéra ſo njepoſtaſta”. Schtož hinač wéri, je pſchecživo Chrystuſowej wucžbje, a byrnje jandžela z njebjes hako wucžerja měl. Schtož joho njepoſtucha, je runja zjawnomu hręſhnikę a clonikej. Čaſh ſu ſo minyke: cyrkej je w bamžu swoju wérę njezranjenu wobkhowała hacž na naſch džení. Nicžo ſo njezhubi wot japoſchtoſkoho wérywuznacža, nicžo wot Božohho wopora, žadyn wot 7 swjathych ſakramentow. Kraleſtiwa ſu rozpadnyke, kejžorſtwa ſo do procha ſteptaſe, cyrkej bu czeſej czeſnoſczena, ſama paſt wofta njepſheměnjenena. Bludnich ſu pſchischiſli, zo bychú swojej macžeri mječ do wutroby ſtorčili, ale tón mječ ſo jim wróci, kaž Sonathafowa hlebiſa, zaſkó jich ſamých, jich mjeно wuſchniara ſo z knihi žiwiſenja: jich ſkutk bě cžlowiecži, a tohodla padný ſam do ſo, dokelž wo bōſſich wěcach ničo njerozumjach. Schtož ma ſo wo tutych wěcach wjedžecž, je Chrystus ſam wozjewiš, kij je poſta Wótca wot wěcznoſcze był a joho wiđaſ, a druhí zaſkad ničto połožiež njemóže, khibali tón, kotryž je wot Wótca k nam poſlany. — Schtož ſwiatomu wótcie na pomoc pſchiniſdze, njech to z modlenjom, njech z jaſmožnu, ſluži ſprawnoſczi pſchecživo njesprawnoſczi. Tuta jaſmožna (pětrowy pjeniežk) je wopokazmo zjenoczeniſta ze ſwiatym ſtolom; wona zdžeržuje, wožiwi a poſylni pocžucza za katholſku jednotu. Njewotwiſnoſcz japoſchtoſkoho ſtoła — katholſka pſchecženoſcz — hlej tu tej dwě wjelewažnej kuble, kotrejž mataj ſo z mólicžkimi darami wukupiež a zaſkitacž. Hdyž ſo něhdý njeboh Piusej IX. nadobny pětrowy pjeniežk pſchinjese, praji daricžerjam, ſo poſměkuju: „Za mnje to wſchitko njetrjebam! Njebyſheče ſo ſpokojeli z pojedžu, kotraž ſo mi na moje blido ſtaji a poſledni mojich ſlužownikow jelepje, hako ja, jich kniez.* A tola trjebam pjeniež, wjele pjeniež, nici za mnje, ale za druhich. Budu to ſwêtej prajiež dyrbjecž, zo by wjedžaſ, kaž bohaty dyrbí khudy bamž bycž, zo by tola tam pomhacž mohl, hdžež žołmy nuzy a potrébnoſcze najwyhſhſche du. Alle wěčny džaſ budž Bohu, katholſka luboſež njewuſtudnje!”

To, schtož tu piſchu, luby cžitarjo, wěſh drje hižom dawno. Swjath wótc trjeba pjeniež, wjele pjeniež, netko k najmjeñſhomu 9 milijonow frankow za lěto, zo by ſo wſcho derje zaſtaralo, schtož ſo w po cylym ſwěcze roſſcherjenym tak nadobnym towarzſtwje k zbožnoſczi duchow požada, kaž naſha katholſka cyrkej je, na pſchikkad za kardinalow, po cylym ſwěcze za nunciatury, wjele biskopow, za wſchelake zaſtojufiſta w Riomje a druhdže, za wjele cyrkwiow, ſchulow, klóſchtrow a druhich wuſtawow atd. A njemérne wobſtejnoscze w ně-

* Wot starodawna wobkhowa ſo waſhynjo, zo bamž ſam za ſo je, zo bychú pſchecž wſchědne a z džela jara woſobne wopyth ze wſchěch krajuſ ſzemje wulke wudawki njenataſte. „Woſobny” lud wſchak tež rady „woſobnie” poje, a tomu dže ſo pſchecž tutto dobre waſhynjo najlepje z pueža.

kotrych katolickich krajach pscheſčenju a pocziszczenju w drugich czinja, zo so w tu chwilu jenož 3 miliony frankow petrowoſtwa pjenieſka pschinofchuje. „Scht o je to mjez tak wjele?“ moſlo ſo ze ſw. ſczenjom zavołac̄. Někto znajeſt nazu ſwjatoſtowego wótcia! Wěm, zo maſch darmiu wutrobu, a zo jenož na dobre ſlowo czakasch, zo by kózde ſte ſzow a nowa rady petrowy pjenieſki woprowaſ. — „Christianos habete oculos!“ „Měje ſe ſcheſčanskej woczi“, pomina ſw. Augustinus. Njezaciunym potajkim woczi pschi nuzi naſchego někto kniežacoho wjeleſubowanego ſwjatoſtowego wótcia — Leona XIII.! — š.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Želizo bychu wchudzom paſtyrski ſiſt wo wotewrjenym wurjadnym powſchitkovnym jubileju, kiz hac̄ do wſchich ſwjatych traje, njeſtali, wozjewiamy za tych tudy wuměnjenja toho ſamoho za naſchu diöceſu. Wyſche dōſtača ſwjateju ſakmentow pokuty a woſtarja dyrbi kózdy: 1. cyrkę z wonka (abo wyſche) poruczenych wophtow hiſhcze wurjadniye wophtacz a na měnjenjo ſwjatoſtowego wótcia ſo modliež, a to w Budyschinje tſi krócz w tachantskej a tſi krócz we farskej ſerbskej cyrkwi, w drugich wosadach paſt we woſadnej cyrkwi abo zjawnzej kapali ſchēſč krócz. 2. Ma ſo wurjadny fruth poſtny džen džerdecz, na kotrymž ſo njeſme ani miaſowa juſchka abo tuczoň k pschilhotowanju jědže trjebacz a wuziwacz. 3. Ma ſo jaſmožna dac̄ khudym abo na dobry pobožny ſluk czeſlneje miloſeſe. Spowiednik ſmě paſt po bamžowej dowolnoſeſi tute wuměnjenja abo ſlukti do drugich pobožnych ſlukow pschemenič abo na drugi bližschi čas pscheſpołožic̄. Wěſty porjad we runje poznamienjenych ſlukach njeje poſtajeny, tola maja wěriwi na to fedžbowac̄, zo bychu tón ſluk, kotryž najpoſledy wukoneſeja, w měču ſwjatoſczačeje hnady dopjeliſili; czohoždla je pschihodne, hdyž ſo z dōſtačom ſwjateju ſakmentow pokuty a woſtarja ſkónczi. Cyrtwinske wophty móža po dobrozdaczu wěriwych paſt na jenym duju ſo ſtač paſt na wjac̄ dnow ſo rozděſlicz; tež móže ſo wotpufk pschi znowadokonjenju ſlukow zaſh z nowa dobycž a po waschnju zaſtupneje proſtwy khudym duſham pschiwobrocžic̄. Pschi tym pscheporucza ſwjath wótc, zo bychu wěriwi ſo pschi wudželenju jaſmožny na ſluk rozſcherjenja wěry, na towarzſtwo ſwjatoſtowego džecatſtwa a na nuzu ſchulow w ranischem kraju džiwali, a we ſwojich modlitwach za Božu ſmilnoſeſz w čaſu tohole jubileja woſebje zaſtupnu proſtwu uajzbóžniſeſeje kniežny požadali a wſchědnje wo pomoc ſ. Józefa proſyli.

— Kąž ſo nam poſjeda, je ſobotu 30. hapryla w Egeru (w Czeſchach) kniežna Richarda Henczec ze Schunowa ſwjatočne ſluby haſko ſotra kongregacije ſwjatoſtowego kſchiza wotpołožila. Bóh žohuij wopor jeje ſebjezapřeſza!

Ze Šternišova. Ma ſ. Jana Nepomuckeho, kotrohož tudomni haſko předy Czeſkej pschisluſhach ze ſwjatym dnjom ſwjecza, mějeſtne towarzſtwo rjemjeſtniſtich ſwjatočnoſeſz, na kotruž běchu hoſežo z daloka a z bližka

pschischli, mjez nimi tež k. biskop, k. tachantski senior Kuczanek a z Dreždyan dwórski predař k. Wahl. Wjèle dnjow hižo běsche so město pschihotowało a mnohe ruch běchu dželale, zo by so spomíjenomu towarzstwu česči a lubočci wopokazala; pschetož na tuthym dnju bu joho nowa khorhoj poswjeczena, kotrež běsche präses k. kaplan Neil za nawdate dobrowolne dary kupil. Pschi poswjeczenju w cyrkwi džerzeſche k. farař Žur rjanu rěč, wukladijo, kajke znamjo khorhoj za nich je. Wot cyrkwi podachu so wschitke so bustawu w rjedze do towarzchije, z wókelž potom hosczo a domjach w rjantym čzáhu rjenje wupyschene městacžko pscheczežechu. Wjeczor w sedmich běsche koncert, pschi kotrež k. dwórski predař Wahl swjedzenku rěč džerzeſche. Po koncercze bě hoscžina a skončenje bal.

Z klóschtra Marijneje Hwězdy. Pónadželu na dnju swj. Jana Nepomuckého wotpoložichu tudy we pschitomnosczi knj. P. Alexandra, kiz z nahlej khorosču zaběwanohu knj. probsta zastupowasche, tsi kniežnou swoje swjatoczne rjadniſke sluby. Běchu to kniežna Sofija Schröderec z Khovsthala w Bruskej, kniežna Pawlin a Haſchkec z Hornich Susschec a kniežna Theresijsa Wołec z Dreždyan, kotrež bu laiska sotra. Posledniſchej dwě ſtej serbskej. Ze ſtrony statneje wyschnoſce běsche wysche klóſchtrſkoho bohota komornoho knieza z Posern tež wokrjesny hejtman kniež z Beuſt klóſchtr ze ſwojim wopytom počeſczil. — Boh wobradž tuthym kniežnam, kotrež wopuſchczivſchi wschitko joho ſvjatej ſlužbje so poswjeczichu, połnoſcz ſwojeje hnady, zo bychu woporne živjenjo, kiz ſebi wuzwolichu, k joho wjetſchej čeſeči dale wjedle a dokonale. +

Z Jaseńcy. Ludomna katholska bjesada mjeſeſche njedželu 15. meje prawje zajimawu ſwjedzeń. Poslednje čiſlo Katholſkoho Poſoła njebě zakom-džiko na njón pokazacž. Po 6 hodžinach wotewri pschedsyda, k. Čjeſla, zhromadžizu, hdyž ſo kubja jaseńčanskoho hofezenica po něčim pjetnjeſche. Pschedsyda powitawſchi zhromadžených rozloži z krótkimi ſlowami winu a wotpo-hladanjo wujradnoho ſwjedzeńja, na čož k. kaplan Scholka w dleſchej rěčzi najprjedy wopominasche, kaf je tónle ſwjedzeń, po prawym na narodny džen Joho Majestoscze krala Alberta abo na ſejehowacu njedželu poſtajeny, wſhe-lakich winow dla měl wotſtořený bycž, kaf pak chce Jaseńčanská Bjesada nětk druhe wotpohladanjo — w Kath. Poſole tež hižo naspomnijene — z pře-niſkim zjenoczicž: mjenujich mału podpjeru dobyč za twarjomnu cyrkji w Bacžonju. Wſchitkim z wutroby a k wutrobie běsche rěčzane, ſchtož kniež Scholka wo zaſlužbach naſchoho wjelečeſčenohno krala a wo pokorosczi a lubočci wschitkých wótežincow pschecživo ſwojomu kraje „z Božeje miloſeſe“ praji. Nic mjenje poſnuwace běſche, ſchtož ſpomnijeny kniež za Bacžonuſku twarjomnu cyrkji rěčeſche a móžemh jeno z wutroby pschecž, zo by ſo joho žadanjo dopjeliſtilo: „zo by horſiwoſez za Bacžonuſku cyrkji z Jaseńčanskaje Bjesady a dženſniſchoho ſwjedzeńja dale njeſla a rožſchérjaſla“ džen a ſchérſho po lubej ſužich! So zložujo na přeniſchu rěč poda k. kaplan Skala wobraz ze

živjenja našeje njezapomnite je kralowny=macjerje Almalije Augusty a pokaza ju hačo jašny pschiflad wérneje křesćezanskeje poccziwoſcę a dospołnoſcę na trónie. Tež k. Bryl, pišman jedzér kulkowskohu kaſina nějesché pochniwace ſlowa, a to wo jubileju a jeho spomóžnym ſtukowanju a nałożenju. Čas mjez rěženii wupjelniovachu ſerbske ſpěvy někotrych ſobuſtawow křroſćezanskeje „Jednothy“ pod wjedzeniom k. wučerja Hile. — W džiwiadle, na to ſčejhovacym, hrajeſche ſo prawje wuſtojnje najprjedy ludowa cžinohra „Džed“, kotraž ze ſwojim ſkončenjom „Slawa kraje Albertej“ prawje rjenje zamýſl dženſniſchohu ſwječenja woſławjeſche, a potom mały za džiwiadlo woſbdželany žort „Tam dže, ſem dže“. Hračey, ſobuſtawu jaſenčanskeje hjeſady a křroſćezanskeje „Jednothy“, zaſluža za wuſtojnoscę cžim wjac̄ pschipóznača, dokelž večtu, kaž ſkyſchimy, woboj kufkaj ſami po němſkim originalu woſbdželali a prawje derje na ſerbske woſtejnoscę pschipravili. Njech jaſenčanska a wſchitke katholiske hjeſady w naſhej Žužich prawje ſpomožnje dale ſtukuja jenicžey za ežesč Božu, kežew jeho ſwja-teje cyrkwe, zbožo a wuzitk ſakſeje wótcziny a naſchoho ſerbſkohu ludu! +

Z Miebjescžic. Po pschifladze wſchēch druhich woſadow ſuň leſta tež tudy mejſku po božnoſcę ſpocžinali. Bucž do Róžanta abo do Klóſchtra wſchaf je naſchim woſadnym khetro daloki; starym ludžom pač a cželadnikam bě z tym chle možnoſcę wzata, zo móhli ſo pschi tutej rjanej pobožnoſcži woſdželicž. Bežidžemy ſo ſwjate dny a nježele $\frac{1}{4}$ 8, ſoboth pač $\frac{3}{4}$ 8. Woſtajenj porjad je tutón: Po powitanju naſwji ſakmenta zaſpěwa ſo lauretanska litanijsa z pschiffiſchnej modlitwu; na to 8 abo 10 minutow trajace počítanjo ze živjenja naſwječiſcheje kniežny Marije; a do powſchitkoumnych modlitwor ſuň tež tutu pschiftajili: „Ba naſhe ſerbske woſady, wo mér a pokoj we ſwojbach, wo pſchezjenoſcę a wěrnu luboſcę mjez ſobu, wo Bože žohnowanjo, wo woſtobročenjo naſchoho nježboža, a zo džekl Boh nam a naſchim ſwojbam naſhe cžaſne ſubla woſkhowacž.“ — Piſchu cži, luby Póſle, tuto wjeſoſe ſejenjo, ſo cži w mjenje woſadnych podžakujo, zo ſy z posledním naſtawkom „Meja — Marija“ wutroby pschihotowaſ a pohnul, a z tym podžel ſebi dobył wo počjeſćzowanju „Naſheje Lubeje ſenjenje“ we ſwiatnicy ſwiatoho Měrcžina.

Z Drežjan. Naſheje kralowſkej Majestoſcži ſtaj 11. meje do kupjelow w Gmſu na někotry čas wotjeloſ. — Wóndy je k. Windhorſt, znaty wjedžicžer katholiskich Němcow na rajchſtagu, tſi dny tudy pobyl; wón je drje hižo 70 lét starý ale z Boha ſtrówy.

— Tu twari ſo wulka towarſchinja (gesellenhaus), dom za towarſtwo rjemjeſliſkich, w kotrymž změja naſſkerje tež druhe katholiske towarſtwa ſwoje ſydlo. Wjac̄ lét ſo k tomu pjenyežy hromadža wot wyſokich a nizkich, tudy kaž wot katholikow po chlej ſakſej, a na proſtwu k. dwórkohu pređarja Wahla, kž je präfes ſpomjenohu towarſtwa a myſtiežku za twarjenjo je za- pschijal, pschihadžeju nahladne dary tež z cužych kraju. Džel wulkoſho twarjenja budže wězo pschenajatý a ponjeſe ſwój pjenyež k pomalomu wotpłaczenju

dolha, kotryž pſchi wſchěch nahladných dvarač na nim wostanje. Na tajke a podobne waſchnjo je ſo tež druždže twariło a na pſchiklăd za wulkotny dom rjemjeſſniſkich w Stuttgarcze je znaty dobrocziwý wjerch 20,000 ſchěnaſow na dleſche lěta bjez danje požčil. Wschudžom paſ ſo jednotliwý nadobny a bohaty dobroczeſt njenadeidže, tuž plací: Ze z hromadnymi mocami!

Z chłopohu swęta.

Němcska. Na rajchstagu ſo niežo ważne njeje wucžinilo, wurađuje ſo hiſhcze wo tobakowym monopolu, piwařſkich a wojerſkich dawkač a podobne węch. Žeždni pruſkoſta wójska dōſtanu někto revolvery město piſtolow.

Awſtria. Kwas krónprynca Rudolfa we Winje je ſo wulkotny ſwjeczil, a we wſchěch awſtriskich krajach bě wutrobne wjeſoše dželbračzo. Deputacie pſchikidzechu ze wſchěch stronow, tež ze ſuſodnych krajow. Kejzor Franc Žózef je ſo dopomnjeſcu na tutón džen 22 ſtipendijow po 300 kóždoſetnych ſchěnaſach na wſchelakich wyſokich ſchulach zaļožil a 100,000 ſchěnaſow lětneje renty za 10 ſwobodnych městow we wuſtawach za officirſke džowki daril. Tež bu 331 tajkich, kij běchu wotſudženi, wobhnadžených.

— Krónpryneſ Rudolf ze swojej mlodej mandželskej pſchijedže hižo ſrijedu do Prahi a změje wot někta ſwoje bydlo na tamniſchim kralowſkim hrodže. Wón je tam, kaž je znate, hižo pſchez lěto, a jara czeſczowaný. Wón rěčzi derje czeſki, a krónpryneſna wuknje tež hižo czeſcy. Belgijska kralowna, tuteje macz, je dwórſkej damie grofinje Waldsteinowej piſala, zo by po móžnoſći z krónpryneſnu czeſcy rěčzała. Tež kejzor Žózef rěčzi derje czeſcy, kaž je wóndano zaſh dopofazał, hdyž pſchi kwaſnej audience z morawſkim zapoſlancom Skopalikom ſo rozmoloſjeſe.

— Z Prahi. Pſchi nětczihim ſysteme kniezenja w Awſtriji, po kotrymž ſo kejzorstwo po potrěboſci tamniſchim ludow decentraliſtruje abo jednotliwym krajam ſo pſchikuſtne prawa dawaja, ſu Čechowje ſtönčzne czeſki universitet abo najwyſchich ſchulu tudy docpeli. Dotalny universitet budže do dweju dželeny, do czeſkoho a němſkoho (studentow ſtej najbole dwe tſeczinje Čechow) ze zhromicadnymi mjenom Carolo-Ferdinandea a z runym prawom na zamóženjo; student može ſo na jenym univerſitece zapisać, na druhim paſ tež pſchednoschki ſkyſhecz. Krajinai zaſtojnich budža dyrbjecz Čechowje tež němſcy, Němcy paſ tohorunja tež czeſcy moc; kóždy wobydle kraj a po prawym hižo ma jenakte право hacž do najwyſchich zaſtojnſtrow. — Druhi wjeleważny ſtuk Čechow je wulk theater (džiwadlo) w Prahy, kotryž ſu ſebi ze zhromicadnymi woporami za 13 lět natwarili, a tón budže w pſchitomnoſci krónpryneſa Rudolfa a joho mlodeje mandželskeje na 29. meje (jutſe za tydžen) wotewrjený. Praha ſo hižo dolho na tón ſwjedzeſ ſchihotuje. Šwjedzeſki cžah, kij po Prahy poczehnje, budže wulkotny, Čechowje ze wſchěch krajow a stronow budža tam zaſtupeſti a tež druzy Słowjenjo z bližka a z daloka. Wjednik czeſkoho naroda dr. Rieger změje ſwjedzeſku rěč. Wubjerk

přeaprošhuje k tomu radostnemu dniu tež lužiských Serbů. Schtóż chce na čáru a svědzenju dželbracž, ma to hnydom tovaristwu Umělecká beseda v Praži wozjewicž. Wjeselmy so z Čechami a přezejmí jim wšítko dobré a krásne!

Rusovska. Kejžor chce cyle hinač kniežicž, hacž je svět wočaťkovač; to je z najnowszychho manifesta abo zjawnoho lista wiđecž. Kaž wchudžom, tak je tež v Ruskej strona, kiz chce porjedžecž, a strona, kiz chce při starym wostacž! Nětko je poslednišča pola kejžora dobyla a najsferje pošlucha wón tu po radze sušodnoho kniežerstwa, fotromuž je prawje, hdvž Rusovska v kraju k měrej njepřichýdze! Kejžor nětko žane swobodniſče jara trébne reformy nočee, minister Loris-Melikow je tohodla wotstupil a staroruska strona je na předu. General Ignatjew, prjedy znath pôslanc v Konstantinoplu, je hlavný minister; ale wón njebudže tu mōc wustupowacž w swobodniſče narodnej politich, jenož jako potkocžowac̄ reformow. W južnej Ruskej je we wjele městach (kaž Jelisawetgrad, Kijow, Odessa, Berdyčew atd.) přehecžehano židow wudhrilo. Lud je so na židow roznjemdril, dokelž hako zastajerjo, požcžowarjo, korečmarjo a přehecžanow jebaja; tohodla wubija jim volna, rubja a koučuja jich wobšedzenstwo. Kniežerstwo z wójskom tym njepokojam dosz njezadžewa, dokelž je wjeſole, hdvž džel židow z kraja czechka! Wjele židow czechnje tohodla do Austrije a drje tež do Němceje, hdzěž wšak jich tež rady nimaja!

— W Petersburgu fu zasy jenoho wažnoho zapřicháhanca nihilistu wuldbžili, namórkohho officira Suchanovo, kiz je najsferje wjele dynamita wobstaral, t.r. z arsenala vzač a wosebje tež znath podkop (minu) w zahrodnej hasy wuryež pomhal. Ale vyruje wjele nihilistow zajeli, skutkuje jich mnohosć po dotalnym woschnju. Na kejžorových manifest su woni w Londonje czechzanu proklamaciju takle wozjewili: my přichimamy nam přchinuzowanu wójnu a njebojimy so kejžoroweje moch! To je zrudno, ale prawda.

Turkowska. Sultan chysche z lódžemi bej (kniežerjej) na pomoc při-ječž; ale Francúzovje telegrafirowachu, zo budža do joho lódžow tjelcž. Tak je bej mér z njepřečzelami wujednač. Druhe moch snadž tež dowola, zo Francúzovje wyschysche kniežstwo w Tuniskej dóstanu. Sultan drje wulkomocam a bej wozjewia, zo wujednanjo měra z Francúzami nicžo njeplaci, ale to njebudže nicio pomhač.

Bolszárská. Wjerch mějše wóny knieženjo syte a chysche so podža-łowacž. Tola woni wostanje, hdvž so jomu wjac̄ moch da a někotre zakonje so po joho woli k wujitku kraja přeměnja. Wosebje budže wažne, zo zmeje ſejm přichodnje dwě komorje, fotrejž jena so hodži ſterje za wjercha dobycž!

Naležnosće našoho tovaristwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 222.—225. z Khróscic: Jakub Zynda, Adam Winger, Jakub Česla, Marja Roblowa; 226.—230. z Worklec: wučeř Jurk, Michał Herrmann, Marja Hórnikowa, Madlena Domšowa, Hana Burec; 231. Jakub Młóćek

z Hory; 232. M. Kilankowa z Łusča; 233. Hana Pjechowa z Časec; 234. Marja Križankowa z Prawočic; 235. Karl Domanja z Dreždian; 236. Jednota w Dreždianach; 237. Jurij Šweda ze Swinařnje; 238. Michał Schneider z Denver w Americy.

Za cyrknej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještaj 45,324 m. 5 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dali: kk. J. Mlónik z Miłočic 12 m., służowna holca z Khróscic 3 m., holca ze Sulsec 15 m., jena swójka z Khróscic 10 m. Jurij Žur ze Slońce Boršće 13 m., na Delenke kwasu we Wutočicach 29 m., jena żona ze Swinarny 10 m., P. T. N. 40 p. — Hromadže: 45,416 m. 45 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5509 mark 68 p. — Dale su woprowali: kk. kapłan R. 3 m., Marija R. z Pančic 1 m., Khata Š. z Miłočic 1 m., H. Span z Małsec 5 m., Wórša B. z Miłočic 3 m. — Hromadže: 5522 m. 68 p.

Stare pjenježy, kaž tež **čyniove a koprowe sudobja a wech,** k wobstaranju zwonow za twarjomne cyrkwie, móža so pola mie wotedacę.

Tajke su dale dobroćiwje dali: kk. Wórša B. z Miłočic 2 tolerię z družaceje phji a mosazny śwęcznik; njemienowana z Wutolčic něšto starých pjenjež. **Redaktor.**

Bajimawa knižka.

Za tydženj budže w redakciji „Pósla“ nowa němska knižka na pschedan, kotorąž dybri Serbow jara zajimacę, mjenujacy:

Strožmayer, Bischof: Die heiligen Chryll und Method. (Separatabdruck der „Weksttimmen für das katholische Volk.“ Autorisirte deutsche Uebersetzung.)

To je ważny pastyrski list sławnego chorwackiego biskupa z Diakowa, kij bu tež hijo francoscy a jendželscy wudat. Wysofodostojny spišovač rozeſtaja živjenjo a skutkowanjo wulkeju słowjaniskeju japoščtolow, kotrejuž czesczowanjo je netežišči swaty wótc cyklej katholskej cyrkwi pschiporucži, z džela z nowoho stejščičza, pschedstaja jeju hako horliweju a woporniweju zakitarjow cyrkwinieje jednoty, wotkrywa potom po loni namakaných listach tamža Jana VIII. njepščezske zadžerženjo fufodnych archibiskopow (Alwina ze Salzburga, Hermanricha z Passau a Hammo z Freysinga) pschedziwo Methodijej a skončnje napomina wschitkich Słowjanow k jednoče we wérje a k wotstronjenju schismy (wotdželenja wot cyrkwie), kotrež wschak tola słowjaniske njeje, ale jen ož grichiske! Z toho hijo je spóznacę, zo ma knižka za wschich Słowjanow wulku ważnosć. Biskop Strožmayer prôcuje so z pišmom a ze słowom za jednotu cyrkwie; tohodla pónđe wón tež z probstom Schtulcom z Prahi hako wjednik wulkotneje słowjaniskeje deputacieje leſta k 5. julijsa do Roma.

Na wiedzenju.

Procession so lětha zas kaž w prjedawskich lětach swjatkownu wutoru z Krupki domoj wróci a budže pónđele na noc w Pirnje. **Kantor.**

Wozjewienjo.

Je-li so w poslednim času něšto zabyto kwitować, prošu mi to wzjewić, dokelž je so mi při rumowanju jena cedlka zapoložila.

Jurij Nowak.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Eudowy czasopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórník.

Cislo 11.

4. junija 1881.

Lětnik 19.

Michał Róla,
zemrjel 23. meje 1881.

Schtož smy ze zrudobu dlěšchi čas hjo wocžakowacž dyrbjeti, je so stało — wysokodostojny k. kaplan Michał Róla je zemrjel. Wón ſkoržeshe poſlenej lécze czaſcziſho, zo je jomu čežko, dalsche pucže pěſči hicž, tola napinashe wón wſchě swoje moch, kaž dołho bě jomu to móžno. W duchownſtej ſlužbje wotpočazowaſche rad poſticežane zaſtupniſtwo. Hafle na nowe lěto prajesche, zo je jomu předowanjo njemožne, ale nyschpor wotdžerža tehdom a tež hishcze 2. januara, a 3. dyrbjeſche ſo lehnyč. Lékarsku pomoc wón bórzy požada a ta bu jomu wot joho poſhczela Dr. Deutschmanna ſwěru poſticežena. Tež ſta ſo hewat wſchitko, ſchtož by jomu khoroscz wolóžicž mohlo, a po krótkim času powoła ſo miloſciwi ſotra Aquina z Grunawy, kotaž joho hacž do ſmjerze dohladowaſche. Tola poſchi joho khoroszczi ſo žane doſpołne wuſtrowjenjo wocžakacž njehodžeshe; wón czerpiſche na organiku njepravidłownoſcz wutroby a na ſpjalnicu krewje, z čohož ſo pomalku wódnica poſhijhotowaſche. Čylk měſac januar mějeſche wón poſhēpočazanjo, zo dyrbi wumrjecž; tola pozdžiſho ſo z nim trochu porježi a wón dosta nadžiju, zo budže hishcze dleje živý a zo něſchtožkuli hishcze dokonja, vyrnje ſo ſnadž njeſměl doſpołneſte ſtrowoth nadžecž. Z tym je jomu Bóh wobčežnū khoroscz wolóžit, kotaž jomu poſhēz wjele njedželi

niedowoli, zo mohł so lehnyeż; stajnię dyrbjeſche ſedżo czerpjecz. Tola wón je ſwoju khoroszcz a boleſcz z podačom do Bożeje wole zniesł hacž do ſkonečenja. Wjèle krócz je ſwiate ſakramenty doſtawał; poſleni krócz na ſ. Jana Nepomuckoho. Niedzelu na to wón jara ſlabnjeſche a tohodla dowoſi tež, zo by joho starscha ſotra, kiz bě na wophtanju, pſchi nim woſtała. Póndzelu 23. meje rano w ſchęſzich powoſtachu joho ſpojednika, kotryž jomu po wopraſhjeniu hifcze jedyn krócz abſoluciju wudželi a potom z pſchi woſtanymaj duchownymaj ſuſodomaj a bratromaj a druhimi pſchitomnymi modlitwy za mréjacoho ſo modlesche. Za poł hodžiny tón ſubowaný khor pſcheczel ſwojoho ducha cziſche wudychny.

Powjescz wo joho ſmijereži ſo ſpěſhnię po cykle woſadže a dale roznijese, a wſchudzom bě woprawdzite čeſečowace ſobužarowanjo widžecz a hifcze. Tohodla běſche tež joho poahrjeb jara ſwiatoczny a nahladny. Dokelž pak bě na tcezi džen Božoho ſpecza, dyrbjachmy joho hižo ſrijedu khowacž, a tehdom tež wjèle duchownych, kotyž bychu hewał radę na poahrjeb pſchischli, do Budyschina pſchijecz njemóžesche. Tola pſchijedzechu z joho zdalenych pſcheczelow: kniez duchowny radziezel Schneider z Kulowa, k. farſſi administrator Hornig z Reichenawa, k. administrator Brendler z Grunawy, k. kapłan Manfroni z Drežđan a k. kapłan Skala z Ralbic. Hewał běchu pſchi poahrjebe njebočicžkoho tſi ſotry (macz khorowatoſcze dla pſchijecz njemóžesche), wjèle luda z naſheje, kaž tež z ralbicžanskeje a khoróczanskeje woſadhy a z drugich pſcheczelnych stronow, tohorunja tudomine lutherſke duchownſtwo, wjèle wſchonostnych zaſtojnictow, wſchitcy lutherſcy duchowni, direktorowje wſchitkih tudomnych ſchulow, wjèle wucžerow atd. Kondukt wjedžesche tudomny ſarań z aſſiſtencu dweju duchowneju, hało prěni žarowach džechu za koſchczom hnadny k. biskop a katholiske duchownſtwo. Na poahrjebniszcze ſanjesczu katholiske ſeminarisci kraſne Salve Regina. Requiem běſche w tachantskej cyrkwi, wot k. kanonika seniora Kucžanka z aſſiſtencu džeržane. Pſchi tym kaž pſchi Bożej miſci de Angelis, kotruž ſarań mjeſeſhe, ſpěwachu ſeminariſeži pſchisprawne cyrkwine ſpěwy. Na poahrjebe kaž pſchi cyrkwinſkim wozjewjenju ſmijercze ſmy ſpóznali, ſchtož wſchak ſmy tež hewał derje wědželi, zo je njeboh k. kapłan Róla čeſečowaný a ſubowaný był hało duchowny, prědar, ſpojedniſ a wucžer džecži. Joſo duchowne dželo njeſeſche žohnowanjo w naſhej woſadže, kaž tež mjez thymi, kiz ſu k nam pſchipokazani; woſebje zaſtara wón tež nabožniſtu ſchulu w Hajnicach a ſlužesche w tamnej woſolnoſci tež woſebje wužitnje, dokelž běſche čeſteje rěče moćny. Podpiſany zhobi w njeboh k. kapłanje wuſtojnoho a ſwědomitoho ſobudželačerja w Anjezowej winich a ſubowanohu pſcheczela. Bóh daj woſemrjetomu wěčny wotpočzink a wěčne ſwětko ſwěcz jomu!

Njebočicžki narodzi ſo 25. ſeptembra 1841 w Ralbicach a wophtowasche někotre lěta tamniſchu ſchulu. Dokelž jomu nan zahe zeinrie, bu do Drežđan do ſyrotneje ſchule daty. Hdyž bě ſo hało dobrý ſchuler wopokaſał, bu do

progymnasijskym pschiwzath. Razymu 1858 pschiwidze do serbskoho seminara w Prazy, sktudowasche tam na gymnasiju a 1864—67 na universicje. K dalschomu wudoispolneniju dziescje hischeze leto do seminara w Koenigshaine a dosta 10. septembra 1868 w Budyschinje mestskej mescnosti swieciznu. Hdyz be tudy dwaj mesacaj wupomhal, dosta kaplanske mesto w Ostrizu, hdyz dwie lereze zawosta. Wot 10. decembra 1870 hacj do sredz julijsa 1875 skutkowasche w Ralbicach. Na to posla jojo duchownska wyschnoscz do Koenigshaina a powola jojo wot tam k spoczatkej posla 1877 do Budyschyna, hdyz je potokim nimale schtyri leta dzieslawy byl, hacj jojo namenje znjow po nauchim sudzenju pschezahem wotwola. Tola dyrbimy tez tudy poniznje Bozej woli so podezjonye.

Hdyz suny duchownsku dzieslawoscj k. Role wopomnili, dyrbimy z dzakom hischeze prajicj, zo suny w nim pscheczelu chłoho serbskoho luda zhubili. Hijo w studentskich latach je někotryzku dobrý nastawek do serbskich czasopisow podał, wosebje do Lusicjana; jako duchowny je do „Katholickoho Posoka“ sobu pisał a tez někotre pschinosciki do „Casopisa.“ W Budyschinje je w drugim polleze 1877 redakciju Posoka zwolniwje na so wzal a ju hacj do konca 1880 derje wjedl. Pschipoda bě wón pismawiedzec literarskoho towarzystwa „Majcij Serbskeje.“ Tez běsche pscheczel serbskich katholickich bjesadow a założi sam tisku za ralbiczanSKU wosadu. Hdyz tak mnohe a wschelake skutki dobre swędeżenjo dawaju, njetriebamy wjele słowow czinicj. To kózdy spóznaje, zo je sebi njeboh k. kapłan Role dzakowne wopominjeczo zaślužil. A k tomu wemny wschitcy, zo skončenje na pschipoznaczu psched swětom njezaleži, ale na khwabje pola Boha, po kotorož woli a za kotorož czescj je njeboziceli skutkował, kaž dołho je za njoho džen byl. Boh pozdohnuj a placz jojo dzieslawoscj!

M. Hornek.

Něškto „jubilejskeje“ politiki.

Swjaty wotc Leo XIII. je za katholicki swět w urjadny jubilej wupisał. Czjohodla? Praji to sam w swojej encyklicy: zo bydu katholikoj swoje modlitwy podwojili a Bohu so spodobało Božu cyrkę wot czesnosečow wušwobodzicj, pod kotorymiz wona nimale 20 lét hižom czerpi. Wemny, zo budże Cyrkę Božą tu na zemi bjez pscheczelja wojowacj dyrbjecj, a zo za nju tuton doł szlyzow město trajacoho mera njeje. Namakam w stawiznach katholiskeje cyrkwe doby, w kotorych porth hele wsché złoby na nju puszcza, kaž so to něko zjawnje stawa, ale tez doby, w kotorych ji Boh na khwilu pokoj popschaje, zo mohla po czeszim bědzenju zašy wodychnycj. Praschamli so za winu, kotrejz dla w Europje so skoro po wschęch krajach, kaž z wotryczenjom pscheczino kath. cyrkwi zakladza, mohł skroble prajicj: zo je wina pschibjerano nabozyno ducha. Pohladaimy do zařízenych czasow, na konc zařízeneho lětstotka. Tehdy widzimy cyrkę w zwonkownej horodoznoſci, cyrkwinſkoho, nabozyno ducha pak we njej njenamakam. Tuta nabozna lirkoſez

katholickich ludow roſeže bôle a bôle hacž nimale do ſéta 1830. W tutej dobje pſchiidže katholicki ſwét k pſchewědečenju, zo na tuthym pucžu ſiukoseže dale hicž nijemóže.

We tej mérje paš, hako wot Boha rozśwétlene dufche ſamostatnoſće cyrkwi a trévnosć ſkutkowaceje ſubofeže pređowacž pocžinachu, hromadžesche tež duž nijewerý ſwoje rožbrojene moch, zo by ze ſpanja ſtarace žiwjenjo poduſyl. Pod wjedženjom potajnych towarzſtwow — ſwobodnych murjerow — wjedže ſo najprjedy ſtradžu wójna pſchecžiwo cyrkwi. Z ſétem 1859 ſtipicu pſchecžiwnikojo wéch Božeje ze ſwojim wotpoſladanjom na zjawnie, a dokonjachu ſwój ſkuk — wurubienjo a poníženjo ja poſchtoſkfoho Stoła w ſéce 1870. Dotalna katholicka wulkomóć Awſtrija bu w krótſim čaſu dwójch pobita, najprjedy pſchecž Francózſku pod Napoleonom III., kij ze ſwojim dobyežom ſebi jamu wury, do kotrejž poždájſho ſam paduň, a potom pſchecž Brusku, kotaž bě ſo z njemérnej Italiju zjenocžila. W ſéce 1870 wiždžimy druhu katholicku wulkomóć, Francózſku, pſchewinjenu a něko ſtupi pſchecžehanjo cyrkwi na zjawnie ſwětko: začíeri ſo rjadtneſte (klöſchtrſte) duchowniſtvo, pſchimini ſo biskopow a woſady buchu woſyrocžene. Z dobrým pſchikkadom dže druhim ſtatam do předka protestantska Bruska, we kotrejž něko „kulturkampf“ džefacž ſet zahadža, pſchecž kotaž je katholicka cyrkwi w połnócnych krajinach do czežkoho czežnosćenja pſchisžka. Z i Bruskeje pſchenjese ſo do Francózſkeje, Italiskeje a Belgiskeje a, kaž ſo zda, je Šchpanka na tym ſamym pucžu. W Bajerskej podežiſtceju ſo dawno katholicka cyrkwi ſtradžu a Awſtrija ma ſo dobromu zmyſlenju nětžiſchho kejzora poždakowacž, zo bu pſched taikim hubjeſtivom zwobarana; muczili ſu tam pruſko- zmyſleni Němicojo doſcz.

Nimo tutoho ducha nijewerý je tež, njecham praſtež z nim zjenocžene, ale bjezwolne jomu pomhace po božniſte protestantskwo (orthodox-pietistischer Protestantismus), najwobožniſhi njeprjed ſkutkowacž katholicki ſtatej a v Americh, hdzej je nijeno Metodistow pſchivzało. Nimiarny nicžo pſchecžiwo tuthym ſudžom a móže nam katholikam jenož lubo byež, jelizo wériwy duch ſo we protestantskwi wubudžuje. Čžim dale na tuthym pucžu pokročuju, čžim bliże pſchiidžu k nam! Schtož paš dyrbimy z wutroby wobgarowacž, je to, zo je tuto pietiſtiſke protestantskwo pſchi ſwojim wojowanju wo křeſćjanſtvo ſo wot czežkoho hidženja pſchecžiwo něhduskej maczerei, katholickej cyrkwi, zaslepicž dało, a zo, hdzejzuli ſwobodni murjerio „kulturkampf“ pſchecžiwo cyrkwi w kraju pocžinaja, tucži lutherscy, franktureoram podobnje, ſo na bitviſkežu pokazaja, zo bych u muſczenych kójili. Zo bych ſo tola na ſłowo Tertulliana dopomnili, kij pſched 1700 ſétemi praſi: „Bkudnikojo njeprjataja, zo bych ſo po hanow dobyli, ale zo bych ſo katholickich zavjerczel.“ Něk rozmieſt, ežohodla ſwiaty wótc w ſwojim ja poſchtoſkſkim liſeže na to ſkorži, zo w ſamym Romje bkudniſtvo z njehaubicžiwej křrobkoſežu ſo pozběhuje; a ze Siciliskeje pſchinjeſeſku

niedawno nowiny powieść, zo je so tam lud zbehnył pscheziwo methodistomu przedarjej, kotreż pschi spoczątku póstnego czaşa plakat na Boże domy pschilépiesche, w kotrejż so katolicka cyrkę hani. Węzo, zo so tutych nietoporow dale bojecz nimam, dokelž jim protestantowje krucze na schiju leżu, ale spomnicz so dyrbti, zo by czitać tola nimale dospołny wobraz cyrkwińskich wobstejenjow w naszym czaśu měl.

Tajke trajace a powschitkomne horjo, kotreż su Boże rady na cyrkę dopuszczone, zamokwja same pschez so to, zo swiaty wótc swój wuczek k czasczischi im a wurdnym jubilejam bjerje. Daj Bóh, zo by katolicki swét joho zamysł derje spóznał, a tutón czaś hnady nałożił k czystoszczenju dufche a wschodnoho wobkhada, kaž tež k horliwomu modlenju wo powyszczenjo japoščotolskoho Stoła a katolickie cyrkwe!

-s.

Fariještvo njewotemrěje.

Schtožkułi je so we Starym Zakonju stało, je pschedznamio toho, schtož mějesche so we Nowym stacj, a Boże wjedženja wuzwolenoho ludu we doktrynowych czaſach pokazaja na spodźiwne wjedženja k cyrkwi powołanych ludow po Chrystusu. Po zjewienju swj. Jana sezenika su Boże rady tute: Najprjedy powoła a pscheprosy so židowski lud; tutón pał, swojeje njewery dla zaſtorczem, bkludži jako swědki Bożeje sprawnoszcze po swěcze. Wot Židow wobroczji so Bóh k pohanam, kiž swiate sezenjo pschijimaju. Tute z pohanstwa do klinu cyrkwie powołane narody panu na konc czaſow do tajkeje zaſlepjenoszcze a bohazabyčza, zo Bóh we sprawnym hněwie tute ludy, kotrež ani kschesčanskoho imena hódni njeſu, zaſtorczy, a so z nowa nad Židami smili, kotsiž někto we Chrystusu lubienego Messiaſa spóznaſa. — Tež njepozinkli w synagozy, kotrež běchu wosebita wina zaſakłoscze Židow, pletu so pschez cyrkę Božu we Nowym Zakonju. Spominju tu jenož na farijejow, kotrejż Syn Boži „slepych wjedžicjerjow slepych“, „pschelkate rowy“ atd. njenuje. We Nowym Zakonju mamy runje tež swoje fariještvo, a rozdzelu lóžschoho pschehlada dla tych, kotsiž k tutej khorhovi pschisahaja, do tsoch družinow:

1. Po cyłych czerwach namakamy farijejow* na pjenieżnych wilekach, we wulkich a małych pschekupstwach, we hospicjach a kocezmach, po żeleznicach, na wysokich schulach a tež na wjeſnych, pschi piſanju njeſhmanych knihow abo we službje njeſchesčanskoho nowinárstwa: tutón splah je dawno wěru do sprawnego a swiatego Boga zaczisnył; přeje wschě pſchedz naturſke byczo a žiwenjo a je jenož za tutón swét žiwy. A tak z džiwom njeje, zo kózdu Božu pschikazui zacprie a wo luboſczi k bližschomu niežo wjedžecz njecha. Kaž derje so hodži, wuswobodža so ze wschěch zwiaſkow, tamu njewotwiroſnoſez ſebi

* Pod słowom „farijej“ rozem tu pschedziwulikow Chrystusa, liberalnych katolikow ſobu!

khvalo, po kotrejž moža — ale jenož woni sami — cžinicž, schtož so jim zechce. Swětne zakonje našich dnow podpjeraja na wſchelake waſhnujo tute ludžicžka, a hdžej je jim swětny zakon na puežu, su rozwětleni a mudri dozej, zo jón wobeňdu. — Njeje wuzda, kotrež mohla jich złóscž a njerozom ſkuludžicž. To su eži japoſhtoſjo, kotsiž zjawnje a ſtradžu wucžbu wo njepoměruym a ſebičžnym wužiwanju ežaſnych kubłów preduja, kotrež we našich dnach kaž zymny wohén wokoło ſo pſchima: we statach, we wosadach, we městach, na wsach, we ſwójbach, kaž helska pjanka, daloko a ſcheročko rozsyta do ežlowjeczich wutrobow. Zene pak many ſebi na nich khwalicž, to, zo ſo zjawnje hačo njewěriwi (iwobodomyſni, ſwobodni murjerjo atd.) wuznawaja, a tež ſwoje njepſcheczelſtwo pſchecžiwo wſhomu wěriwomu kſhejezanſtu we ſkukach pokazaju.

Su pak tež tajni farisejowje, kiž ſu we ſwojej wutrobie dawno Boha ſo wotrjeſli; tež woni njechaja ničo wjedžecž wo luboſeži k bližſhomu, a jich jenitki zakon je: „ſam ja“, a „wužicž, ſchtož ſo hodži.“ Tuež rozpadnu zaſy do dweju družinow, kotrejž ſebi hiſticeze bliže wobhſadam.

2. Su farisejowje, kiž z pſcheklađenjom a zamysłom na jebanjo bližſchoho won du. Na wocži ežinje, kaž dobri katholikowje, du za lěto tež jemu k ſwiatym ſakramentam, ke mſchi z wulfimi „modleſkimi“ pod pažu, rycza rjenje wo luboſeži k bratram a k bližſhomu, wo prawdże a wěrje. A tola ſakaja na kóždu ſkładnoſć, zo móhli bližſhomu zechkodžecž abo joho potkózowacž, ſwarja wjèle na duchownych, zo ludži husto k ſwj. ſakramentam horija, abo zo doſcž pobožni njejiu, abo zo ſo we katholiskej cyrkwi wſchitko po jich hlowje nječini, pſcheradžeja tež darmo abo za judaſchowſke myto a njezacpěja pjatk — mjaſo. Tutón ſplash „farisejow“ je hórschi dyžli předy wopisaný, dokelž někotrohožkuliž z krótkim widženjom a ſlabicžkej wěru zlepja.

3. Pſchikhadžam k tym, kiž ſu farisejowje z luteje hlupoſež. Wot młodoſeže ſem ſu zwučenji, zo tu a tam wo Bohu porheža, du ke mſchi, hdži maja — khwile a k ſakramentam, a jich cykle nabožniſtwo je něſchtó, ſchtož ani khlódk njeje, ani ſwětko, něſchtó bjez wjehzy a ſkodu, tak zo nětko w cyrkwi klečza a wjèle ſpěvaja, z cyrkwi ſtupiwschi pak ſo hnydom ſpody wowczoho kožucha pſchinarodžene wjelcze koſmij pokazaju — na hram noſež a ſebičžnoſež.

Njeblidže eži ežeklo, Inby ežitarjo, zo ſam rozwudžiſh, hacž je ta abo druhá z tutých družinow farisejſtwa našich ežaſow ſtrachniſcha: na posledku pſchidže to na jene, hacž eži něchtó ſchodus ežini z luteje złóscze ſrjež ſwětkoho dnja abo we czémnej nočy, abo z hlupoſež.

Po mojim zdacžu je farisejſtwo, njech ma mjeno abo barbu, kažkuž chce, ſamo pſchez ſo we ſwojim byču wohidne a ſtrachne; najſchłodniſche pak tamne ſtradžne, kotrež pod wobženkom zwonkownoho pobožnoſtkařtwa złóscž wutroby khowa, zo by ežim njehanibicžiſho bližſchoho „ſkubacž, dręcž, ponizecž, pocžiſhcejecž a wobſchłodžicž“ móhlo.

Hacž tež to su tež w Serbach tajch farisejowje, woſebje z dweju poſlednjeju wotdželov? To njechał prajicž! Radžu pač kózdomu: Ps̄checželo, hladaj ſebe ſamoho, hladaj wokoło ſo, hladaj do ſo! -š.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Čítamy we wſchelakich nowinach, zo budže depuṭacijských ſlovjanſkých ludow, kotrež ſt ſwiatomu wócej a ſt rowej ſwiatohu Chrilla do Roma pojedże, jara nahladna. Ps̄chihotowacy wubjerk za tule depuṭacijskym namaka ſo we Winje a ma někto wjèle dopisowacž a wujednacž. Wot tam nam piſaja, zo Toho Excellenca ſt. biskop Stroßmayer a druzy nahladni Slovjenjo ſebi wulcy ps̄cheja, zo bychu tež někotři katholichy lužiſych Serbja ſobu jeli. Woni myſla, zo jedyn abo druhi duchowny a tež někotři ſerbscy kublerjo ſt tomu zwolniwi budža. Wubjerk je wo poſlojeni tuniſche placžiznų za pučowanjo na železnicach a na parolódzi hido wujednala. Do Roma a domoj zaplačzi ſo wot Bodenbacha w tcezej klaffy 86 markow a w druhej 172 m. Wot Wina je woſebity cíah hacž do Triesta, wot tam ps̄chez morjo hacž do Ankony tež extraparolódz. Wotjēcž ma ſo 26. junija. Tež za jědž a wohydlenjo budže ſo komitē po tunich placžiznach staracž. Tohodla móžemyň naſchim katholickim Serbam ſt ſobupucžowanju derje radžicž! Schtóž by chył ſobu jecž, njech to w krótkim redaktoře Posola z Khartu wozjewi!

— Zańdženy měſac ſu w Romje pobyl a ſo drje ſtronu domoj wróczili tjo Serbia: kubler Rencž z Čorneč, ps̄chekupc Domanja z Khrósczie a kubler Ryčerja ze Swinařny.

— W juliju budže za wjefny wokrjes Řeinsbork-Řamjenc-Řakecy wólba na ſakſti ſejm. Iako kandidat wuſtujuje dotalny zapoſlanc ſt. kubler Beeg z Bréznej a ſt. měchcžanoſta Heinze z Řeinsborka. Naſchi katholichy Serbja ſu z džela za přenjoho, z džela za druhoſho ſo w němſkich nowinach wuprajili. To pač njezadžewa, zo bychu cíi swoje měnjenjo hischcze ps̄chemenili a zo wulki džel druhich ani za ſt. Beega ani za ſt. Heinzu njeiſu. Njech naſche ſerbiſke towarzſtwa do předawſkich ſejmow pohladaja, hacž je ſt. Beeg po jich myſli rěčzał a hloſował, na ps̄chiklad hdyž ſo jednaſte wo zawiedzenjo ſwětnoho pruhowanja za kandidator duchownſtwa, abo wo klóſtrach abo wo ſchulach a druhim. Wo zjawných naſežnoſćach dyrbi ſo w naſchich towarzſtwaſ zjawnje rěčzecž. Hdyž je w tym wokrjesu někto 25 lét zastupník z Lutherſkeje ſtronu, by ſnadž ps̄chihódne bylo, hdyž ſo tón krócz katholicki wuzwoli, dokelž je tam drje 7000 katholikow? Ps̄chi poſlenjej wólby bu 2442 hloſow wotedatych. Naſch kandidat doſta tehdom 757 z Lutherſkeje ſtronu a z Lutherſkeje jenož 78, dokelž Lutherſkej Serbia rafečjanſkoho hamta, kž běchu za naſchoho kandidata tohorunja w němſkich a ſerbiſkich nowinach wuſtupili, ſkonečnije ps̄chi hloſowanju ſlowo nježeržachu, hacž na Minakal, hdyž bě za naſchoho 78 hloſow. Trjeba je, zo bychu Serbia lepschu wólbu politiku měli! Njech tón krócz Lutherſkej Serbia

z našimi katolickimi głosują, drugi króć njech su naši za jich kandidata. Tak czini so w niektórych polskich stronach; na jenej stronie su Niemcy za Polaką, a za to na drugiej Polacy za Niemca katolika. Posoł so stara wo swój lud, njech nasze towarzystwa też tak czinja, njech wurdząja a potom nam swoje mnenjenje wozjewia. My katolicki Serbi žadamy, zo so na nas tej dživa w zjawnych należnosćach, a to wschudźom, hdżež nam sakske prawo to dowoli.

— Kandidat duchownstwa za naszą diocesu, t. Rummer z Łazka a t. Löbmanu ze Scherachowa, staj swetne pruhowanjo za wicezeństwo we wysokich szkołach z chwalbu wobstało.

Z Drežjan. Zańdżenu pónidzeli bu zakładny kamień hiżo so twarzaceje towarzyskie swiatocznje położeny.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzona daň wučinještaj 45,416 m. 45 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dali: kk. J. Cyž z Kašec 1 m., służowna z Ralbic 2 m., dwę maćeri z Khroscio 5 m., dwaj bratraj z Konjec 2 m., Ź. z Ralbic 3 m., ze Sernjan 2 m., z Ralbic 4 m., ze Smjerdzaceje 1 m., przez Ralbičan kaplana 2 m. 50 p., J. R. ze Sunowa 5 m., Ralbičan procession do Filipsdorfa 12 m., k česci wutroby Jēzusoweje N. z Ralbičanskeje wosady 3 m., tohorunja ze Sunowa 1 m., z Ralbic 1 m., przez Mikławša Zyndu z Čorneč na bjesadze w Baćonju 12 m., na Měrcinieku kwasu w Haslowje 34 m., M. K. z N. 100 m., k. superior farař Jakub Buk z Dreždian 500 markowsku saksku statnu papieru litera D. No. 031595 z preñim placomnym kuponem wot 31. decembra t. l., wšelake dary z Radworja 10 m. 80 p. — Hromadze: 46,117 m. 75 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 5522 mark 68 p. — Dale su woprowali: kk. J. Cyž z Kašec 1 m., z Ralbic 1 m., dwaj bratraj z Konjec 1 m., ze Smjerdzaceje 1 m., N. z Ralbičan wosady 1 m., Jan Winař z Kamjeneje 5 m. — Hromadze: 5532 m. 68 p.

Zemrjeti sobustaw towarzystwa: Mikławš Nek z Ralbic.

Za tych, tiž do Numburga a do Krupsi khodža, je z nowa widata:

Pobožność na swiatym shodze.

Exemplar po 15 pieniężkach pchęz redakciju Pôsta.

W redakcji je też na pchedań:

Die heiligen Cyrill und Method.

Von Bischof Stroßmayer Excellenz. Aus dem Kroatischen.

Wozjewieno.

Na swiatoho Jana křečnika, piatku 24. junija, pónidze z Klóstra procession do Filipsdorfa. Kotriž chcedza sobu hić, njech so zhromadzā pola swj. kríža wyše Hungarta rano $\frac{1}{2}$, w Budysinje wopytaja so do połdniše Bože służby.

Herrmann, farař.

Serbski Hospodař, číslo 6

je wušlo.

Redakcija.

Wot redakcije.

Z dżelom hewak dosć wobčeženy dyrbju hišće dale nakhwilne redakciju Pôsa wjesć, štož chcu z lubosće k našim katolickim Serbam činić, doniž so redaktor njenamaka. Mějće sćeřpnosć! Podpjeraće mnie! Tón króć na příklad njeje khwila za zestajenie rubriki „z cyloho swěta.“

M. Horňík, farař.

Czijšej Smolerzej Inicjatywnej w maczicznym domje w Budysinie.

Katholicki Posłani

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 12.

18. junija 1881.

Lětnik 19.

Wo wólby na sakskej sejm 12. julija t. l.

Cžitarjam je z wjetšha hžom znate, zo je so wot zjenocžených katholicko-serbských a luthercko-serbských wosadov jako kandidat za wulosowane město we sakskim sejmje kubler Michał Kočka-Lisak we Šehrończech po-stají. Je so to zjawnje hžom stalo na druhí dženj svjatkow we rakeczańskim a zaręczanskim „serbskim Towarstwje“; tsecži dženj svjatkow we Łazkowskej „Katholickéj Bjesadžé“, a 12. junija we Łukowskiej. We wosadach, we kotrychž samostatne serbske towarzstwa ujewobsteja, kaž we Minakale, we Miebjelczech we Wóslinku a we Wotrowje su so mužowje namakali, kotšiž budža so za wuzwolenjo postajenoho kandidata z horliwoscí staracž a ludej joho poruczečz.

Wam z nowa rožestajecž, kaž wažne su wšchě wólby za nash cžas, njež je we wsach do wjesnych wubjerkow, do sejmow abo do rajchstaga, drje wjací trébne ujeje, hdvž je so to hžom stalo. Wějče derje, zo je so we poslednim cžaju tež we sakskim sejmje neschtožkuliž postajało, shtož nas katholikow prawje cžichcži. Njech tohodla knjegozdwo pšchez to, zo po spochi Serba za kandidata postajamy, tež wě, zo chcem Serbia wostacž, a pšchez to, zo katholickoho, zo je pšiklazinje poruczečz, kotrež nam wot starodawna skusiaci samostatnoſć we nabožnych naležnoſćach ranja a jej rozumužk luboſeže katholickich poddanow njedobudu.

Lutherscy Serbja pak něk derje spóznaja, zo je to tež jich škoda, hdvž so we zhromadnych narodnyh naležnoſćach rozschépimy, a chcedža tón króč ze zjenocženymi mocami za postajenoho kandidata hlosowacž. Hdvž pak tomu tak budže, widžicze jako katholick Serbja derje, zo by za nas njeſmérna

hańba była, jeśli o niewiadomości jenoż to hołdla, dokąd mnogość liwkościabo nieroły dla k wólbam nienidu. Budżemy wszelę moch napinacż dyrbiecż, a z połnej horliwości wo dobru węc so staracż, chcemyli we tutym wólbnym wojoowaniu z czeſćju wobſtacż. Węſcze budże też pſchecziwna strona wſchitko na wahu klasz a wszelę ſredki pſcheręczjenja, mučzenja, wabjenja atd. nałożecż, zo by naſkich ludzi zamuczili a we mučenicy ſójſta. Smy ſebi do ſchody ečaſto doſcž naſhoniſli, zo naſcha njeſphezejenoscž a němſka leſež njeſtworu pložitaj, kotrejż ſo potom ſtróžimy!

Tutón měſac budža we wſchitkach wſach kamienſko-rakiečańskoſkoſuđniſtwa wólbne liſty zjawnje we kořzmach abo pola wjesnych pſchedſtejicjerow pſchibite, zo by ſo kóždy, kif ma prawo k wólbje, pſchewědečiež moħł, hacż je joho imjeno do liſtnow zapisane. Prawo k wolenju pač ma kóždy, kotryž lětneje toleŕ abo tſi marki krajnych dawków dawa, ujeh je hoſpodař, wobydleŕ abo cželadnik. Proſymy wjesnych, zo hdyz na piwo du, do tutych liſtnow poſhlađaja, hacż nictó hako wuzwoler zabytyh njeje, a hdz by to było, zo bychu tucži ſo wo zapiſk imjena pola pſchedſtejicjerja poſtarali.

Wobſebje pač proſymy z tym zjawnje wſchelich wjesnych pſchedſtejicjerow we ſerbſkikh katholickikh woſadach, zo chyli ſo wſchudžom wo wuzwolenjo naſchoho kandidata z horliwoſci poſtaracż, wszelę nawabjenjo za němſkoſko kandidata z trébnej krucoſci wotpočačacż, a wiesnych na dźen wólbów, 12. juliſa, k dopjelijenju wólbneje winowatoſci pominacż, kaž tež na to ſobu ſedžbowacż, zo by ſo k wólbje tajki čas poſtaſiſ, we kotrymž moħł kóždy bjez zabjevka pſchinieč. Wólbne cedle z imjenom kandidata — Michał Kofka-Liſak — pſchipoſczelemy jimi we swojim čaſu.

Čzin kóždy katholicki Serb ſwoju winowatoſcž! Je to tež Bohu ſpodobm ſluk, hdz z wotedaczom wólbneje cedle za katholickoſko ſerbſkoſko za poſlance małych wopor na čaſu pſchinieſch a z tym zjawnje ſwedečenjo za to dawasch: zo we swojim zmyſlenju ſo wot ſwojich ſerbſkikh bratrow dželieč njechaſch. Hacż do rowa dyrbjaſ ſo kóždy z naſ hańbowacż, hdz by 30—40 hłosow poſrachnylo; ſchtož moħlo ſo ſtacż, jeśli wſchitk ſwoju wólbnu winowatoſcž ſwědomieče njeſopjelnimy. To by hręch był pſchecziwo cyklu ſerbskemu ludę, hdz mieli ſebi něchtó prajieč: 1300 je k wólbam pſchistupiſlo, ja nie, a mojeſla je wſchitko pſchehrare — ſym wſchelich za blažna pomieš! 1300 puežow a woporow bě podarmo, dokelž bě tutón puež mi ežeſki!

Z nowa praju: „Čzin kóždy Serb ſwoju winowatoſcž, a Bóh poſhlađa ſmiſnie na naſche zjenocžene prōcowanjo a poſkieži naſhej horliwoſci, dobyęſo! —š.

Naž w ſwēcje moda je.

Dowěrjaſec nan bě ſwojim džęzjom ſtatok a wſchel ſwoje pjeniezy roždaſaſ, zo by ſo k mirej poſhyňł, a wjeseli ſo, wotbywſki hoſpodařſke ſtaroſcie,

na číščishe wuměnkarške dny. Brěnje lěto pschebywasche pola najstarschoho syna na kubleschku, kotrež swójbje wot starých časow skuschesche. Tu narodži so mlodomu hospodarjej synk, a rěkaše: „Nano, hdžež masch twój džedowški stol stejo, bychmý radý kolebku postajili, njechal k mojomu bratrej pschebzahnyč, ma wšak rjanu wulku stwu?“ Tam so pschesydli a poby khwilku, ale skoro wostudži so mlodšhomu bratrej, zo ma nana pschi sebi a wón džesche k njomu: „Ranko, ty masch radý čopku stwu, mje pak stajnje hlowa wot tuteje tužnoth boli, njechal dha k bratrej czahnyč, kotrež ma mlyn a pódla pječe? Tam móžech so wuhreč a nuzu czi tež tradacž njeda.“ Nan poda so k tseczomu synej. Dolho njetraje, a tam rěka: „Nano, to nicžo njeje za tebje pola nas; tu dže cykly džen, kaž w holbjeńcu, tón pschinidže, tamón dže, vrjekota w mlynje a praska so z durjemi, tak zo pschipoldnju ani pospacž njemóžesch. Pschebzehn k twojej džowey na Dundrakec živnoſć, tam sedžišh tola we mérje!“ Nan phtny pomalu, kaž je na času, trošktowasche pak so pschi sebi prajo: Póndu k svojim džowkam, žony maya tola smilniſchu wutrobu, halo muže. Pschebywasche lědym měsac pola Dundrakec, a džowka džesche k njomu: „Nano, mom czi pschech smjertny strach, hdyz dyrbisch po skhodže dele hicž, zo so wusmoknijesch a sebi schiju zwijnesch; njeby traž mi k woli sczinil a k Huza-tecom pschebzahnyč, tam masch dny bjez staroſće pola nascheje Hanže a móžesch pschi zemi bydlíč, zo cze skhodn tak njemartruja.“ Huzafech powitachu drje wjeſe nana, hdyz pschinidže, po krótkim času pak džesche Hanža k njomu: „Ranko, nasche wobydlenjo je tola kusk jara stuchle, tak zo traž mož skhodu na strovoſći poczerpječ, jelizo dolho pola nas pschebywasch. Njeménisch ty tat?“ Nan zaplaka sylzu, prajo: Prawje masch, džowka, staroba je sama khorosč, a njechal sebi w tutym stuchlym wobydlenju druhu khorosč pschibohyč. Póndu jutsje k najmlodšej džowey, njech mje tuta tež khwili wot-hlada. Bě runje dwaj cykle dnjaj pola najmlodšej pobył, zo tuteje malý syn džesche: „Džedo, nascha macž praji wežera k namej, zo by za tebje tajke wobydlenjo najstromsche bylo, na kotrejž trawa roſče!“ — — Tute ſłowa zlemichu džedej wutrobu; ſlabý a bledy poſhyň ſo na ławku, zaftona cjezch, a z nim bě ſo ſtało. — Kérchow bě smilniſchi, halo wſhitke joho ſchěſč džecži, a je z pjerſchežu a trawu zakrył džecžach njedžak a njeſmilnoſč, a mér a potv pſchinjeſl wbohzej wutrobje. Hacž težto je tuto podarmo piſane? Schtóż ma wočzi k widženju, wě, kaž z hanbu ſo runje w Serbach mnohim wuměnkarjam cžini pola ſamſnych — džecži! A tola pschinidže jenož malý bjeł njedžaka a njeſprawnoſče na zjawné, nan abo macž na wuměnku wšak njechataj, zo by džecžo do rěči pschisčlo. Tohodla wobkhowaja ſtari hospodarjo z prawom tež něčto zamoženja hiſheče ſami za ſo a njedadža wiſhitko z rukow, khiba zo chcedža ſo na wečźnje — k měrej a wotpocžinkej podacž.

3 Luižich a Sakſteje.

Z Budyschina. Džensniſchomu čiſku pſchidawannu ważnu encykliku bamža Leona XIII. wo ſſ. Cyrilli a Methodiju. Smu ju z rjawnymi lačjanſkimi piſmikami woezishečeč dali, dokelž bě tajka tam žadana, hdzež ſo z druhimi ſobu woteda.

— Katholiske bjesady abo kaſina ſu ĺ. kublerja Michała Koſku z Khróſczie za kandidata na ſakſki ſejm poſtajili. Wón može, ſchtož je trjeba, derje zjawnie rjec a budże tał hkoſowacž, kaž je za tych wužitne, kotrychž wón na ſejmje zaſtupowacž chce. Hako pſchedyda „Sednoty”, ſobuſtar kaſina w Daſenich a hako ſobuſtar Maczých je wón tež pola lutherskich Serbow znath a rad widžany. Pſchi tym dyrbimy potajkim wostacz a je njerozom abo zawiſež, hdy by nechtó nekomo druhomu ſwoj hłos dacž chętl. Wón ſo njeje nihdze ſam podtykowaſ, ale nekotri katholiske Serbia ſu joho poſtajili, dokelž joho za pſchihódnoho ſpoźnachu. Hdjy by wjac̄h čaſa bylo, by redaktor rady powſchitkomu katholisku zhromadžizmu do Khróſczie powołał. Ale tónkróz dyrbieže hako katholiske Serbia radu Poſoła poſluchacž: wuzwolcze wſchitcy ĺ. Koſku! Wſchak može ſo tola jenož jedyn poſtajiež a nic wjac̄! Hdjyž Němcy, Czechoſwie a Polach w swojich nowinach abo čaſopisach muža ſwojeje narodnoſeże hako kandidata na ſejm poſtaja, niktomu ani njenapadnie, pſchecžiwo tajkomu rěczeč, ale wſchitcy toho wuzwoleja. Tohodla, katholiske Serbia, wuzwolcze ĺ. Koſku-Liſaka! Budžemy kózdu wjes w Poſole wopiąſacž, taſk wjele wuzwolerow je tam naſchoho kandidatu wuzwolito. Hłosy precž mjetacž — je njerozom! Duž wſchitcy za jenoho! Hdjy by ſo wam redaktor Poſla podtykowaſ, njebyſcheže trjebali poſluchacž, ale hdjyž wón z katholiskimi a serbſkimi towarſtwami nekoho pomjenuje, je drje tola wužitne, hdjyž joho poſluchacže! A tomu napominamy, zo bych u woprawdze wſchitey wuzwoleli, kíž maja ĺ tomu prawo a zo njeby nichtó z njekeďbnoſeże doma wostał!

— Dotal njeje ſo nichtó na puežowanjo do Roma poſkiežit. Schkoda, ſchkoda, zo many tał maſko katholiskich serbſkich duchownych, zo ani jeniečki na dwě njedželi wotenež njemože z ważnej ſłowiańskiej deputaciju.

Z Drotrowa. Schtwortk 9. juvija buchu tudý w pſchitomnoſezi wyſoko-dſtoſojneju knjezow ſeniora Kuczańka a kantora Scholty z Budyschina pſchez wyſchſchoho ſeminarſkoho wucžerja Bergmanna naſche nowe piſhečeze, wot miſchtra Euле z tam hižom kónc zaúdzenoho lěta poſtajene ale pſched krótkim hakle doſpołnje hotowe ſežinjene, nadrobnje pruhoowane a pſchepodate. Po nařazwerniſchim pruhoowanju možeshe ſo twarcej najkhwalobniſche wuſwěd-čenjo wuſtajicž, dokelž piſhečeze ſu woprawdze we wſchitkim derje radžene a tudomnej cyrkwi doſpołnje pſchiměrjene. Teſame wobsahuja 10 kliničatých hłosow abo registrow a buchu knj. Euſi z 4580 M zaplaćzene. Maſha cyka woſada je wot woprawdzeſteje džakownoſeże napjelnjena napshečežo wyſoko-dſtoſojnomu tačhantſtej, kotrež je cyku ſpomijenu ſumu ze ſredkow we joho

rukach so namakachch założeninow pośkieżko, tak zo wojsada sama k tutej krasnej a drohotnej psiche swojego Bożego domu ani pjenieżka pschinischowacj njetrebaſche. Za taſki zjawnych dopokaz swérneje staroſcze za naſchu cyrkę prajimy hnadnomu duchownomu knjeſtwej tež na tymle mjeſcze tak ponizne kaž džakowne: zaplač Bóh tón ſenjez!

Z Raſbic. Druhi dzej ſwiatkow psichiczeze wot krótkoho wječzora, kaž jo zdaſche, ſnadne hrimanjo, kotrež paſ je wjele ſchody načziniło. W Seruijanach dyri blyſt do domskoho wudowy Marije Frencloweje a w krótkim času ſtejſche tute a pódlaſke twarjeńčko w plomjenjach. Dokelž běſche wěſiſk wočiňyl, a woheń runje horje ſapaſche, woſtachu fuſodne kheže ujewobſchłodžene. Z hrimanjom běſche zjenoczene kripobicžo a je tute woſebje — kaž ſkyſchinny — we Worklecah, Nowej Wjesi, Rójeńcze, woſebje w Seruijanach a ſitku wjele ſchody načziniło. Su tu žita, kotrejchž je tſeczizna abo ſchitvórečzina zbita.

J. S.

Z poſa. My ſuny jara ſpoſojeni z poſtajenym ſerbſkim kandidatom na ſaki ſejm a miſſimi, zo budža z joho wuzwoleñjom katholſke a lutherſke ſerbſke woſady derje zaſtupjene. Zapóſlanc f. kubleř Strauch-Kerč z Kodec runje tak derje lud zaſtupuje kaž žadyn němſki kubleř a ſerbſke lutherſkej wjetſchinje k čeſczi ſluži, cžohoždla joho tež katholikowje kóždy krócz ſobu wuzwoleja. Duž wěmy, zo derje ſo pschihodži, zo by ſerbſka katholſka mjeuſchina tež zaſtupnika měla a zo bychu lutherſcy ſerbſcy wuzwolejerjo joho tež wſchitej jenohtónije wuzwoſili.

Z Drežđan. Maſeſej Majestoszczi ſtaj ſo wóndy ſtrowej z Emſa wróćiloj, kralowna je tež w Belgiskej na wopýtanju pobyla.

— Čjornohórska wjeřchowka Milena (po narodnoſczi Serbowka) je ſwiatki w Drežđanach byla a ſebi wažniſche muſeje wobhlaſdała. Pschewodžana bě tudy wot ruſowſkoho poſlanca f. Njeliđowa. Hdyž do rjaneje ruſowſkeje cyrkwe zaſtupi, ſpěwaſche tam duchownſtwo z chorom ſwiatoczne Te Deum. Wona wotjedże 7. junija na Zhorjelc, Wróćław a Warſchawu do Petersburga.

— Na 1. decembra 1880 je ſo w Drežđanach 13,213 katholſkich wobhydleri naſicžilo. Z tých maja Nowe Drežđany 784, Antonstadt 1138, lipſkowske pſchedmeſto 513, Albertstadt 229, Friedrichstadt 1062 atd.

Z chloho ſwēta.

Němſka. Rojchſtag budže najſkerje w krótkim ſkonečeny. — Kejžor Wilhelm, kotremuž bě bamž piſał, je ujedawno pschecželnje wotmožwiš, zo je ſo ſpoczątk wujednanja ſtaſ z wobkrueženjom duchownſkoho zarjadowanja w Paderbornje a Osnabrücku, a zo ſo dla Trier a Fuldy jedna. Tež tym 700 pučzowarjam z Němſkeje, kiž ſu na Božę ſpěczo audiencu měli, je bamž wožewiš, zo ſo wo trajacy měr z Němſkej prouje, tola paſ ničzo pschizwolſcij njeſmóže, ſhiož je Božim poſtajenjam a naturje katholſkeje cyrkwe napſchecžiwne.

— W Póznanju bě 2. junija katholska pôlska zhromadžizna, wobzamku adreszu (zájmovy list) na bamža Leona XIII. a pshez 50 muži wožewjachu so za pucžowanjo do Rómua. Tak je prawie!

Francózska. W času wójny z Áhrumirami su někotre arabiske splahy w Algírskej psheczíwo swojomu francózskomu kniejstwu postanyli. Tohodla dyrbí so nětko tam vjach wojakow pôslacž a czi změja horcoth dla doſež wobczežnosće ze zbežkarjemi. Zbežkarjo su wêzo mohamedanskeje wêrh a kschesczanke kniejstwo njelubuju.

Rusowska. Kejžor je so z Gacžiny do Peterhoſa pschedysdil a wónby na parádze w Petersburgu pobyl. Dotalni ministrowje a wjedžicjerjo kraja, kaž Voris-Melikow, ministr Milutin, Adlerberg, Wakujew a druzh su do wukraja wotjeli, nowi ministrowje a wjednich Ignatjew, Bobédonoscow, Bunge dawaju nětko wschelake wukazy, ale prawy mér w kraju hishcze nijee.

Serbška. Wjéch Milan je we Winje a Varlinje pobyl a nětko pshebywa we Petersburgu; wschudžom joho rjenje witaju a tak so zda, zo wón žadany titl „serbski král“ dostanje. Tež hewak jomu njeprschejaca Áwstrija, woſebje madžarska strona, chce so z nowym titlom spokojicž, hdýž so nowe wikowanke wujednaujo wuwjedže.

Bolšarska. Wjéch Alexander, kij so nuzowaný widžesche, krajnu wustawu trochu pscheměnicž, tola doſež krucze na trónje njeſedži, kaž jendželske nowiny powiedaju, hdýž hido na danskoho prynca hako nastupnika pokazuja. Liberalni abo radikalni Bolšarowje jara psheczíwo njomu džélaja, tak zo je wjéch ministra Cankowa do jaſtva wotwiescž dal.

Turkowska. Sultana budže nětko jedyn stawczk mijenje bolečž, dokelž — je wotréznenyj. Na 24. junija mijenujcy zapoczina so wotedacžo tych kraji-now, kotrež su europske wulkomocy Gricham pschisudžili. Po podpiſanju wujednania mjez sultanom a wulkomocami maja Grichowje nětko lóžiche džélo — kruch kraja sebi pschiměricž, tola kruch by wjele wjetšchi był, hdý bychu w swojim času z druhimi kschesczanami sobu wojovali.

— W Konstantinopolu je procež psheczíwo tym přjedawšhim ministram a jich pomocnikam, kij su pschedposlenjoho sultana Abdül Aziza skoncowali a potom wudawali, zo je sebi sam žiwenjo wzał. Jedyn pak bě joho z chloroformom wopojil, druhí z mječžom rubał a zas druzh běchu jomu žity wotewrili.

Tunesiska. Wójna z Áhrumirami je nimale skončena, jich krajina je wschudžom wot francózskich wojakow wobsadžena a bej abo kniežicjer je we wschitkim Francózam k woli, na pschikkad wofadža zaſtojnikow, kotrež so tym njelubja. Změrowana Tunesiška wostanie drje pod wyschším francózskim kniejstwom, byrnje tam jenož 10,000 wojakow wostajicž chyli.

Wschelcziznij.

* Njeje snadž lud na zemi, pschi kotreñž by česczenjo najzbóžniſcheje Macžerje Božeje tak powšitkomne bylo, hako we schpanškim. Wsché politiske

njemery poslednjoho šestotka njezamjedachu pschiwiliwoſć a pobožnoſć tutoho ludu k Nashej Lubej Šenjeni poſkabicz. Kaž je wona pschez swoje macejstwo wýchše wýchaje ſiwbry powyſchena a k najmocniſher ręcznich we ujebnych poſtajena, wostanje wýchemu čłowjekam, a woſebje žonſkomu ſplahej swojeje ſwiatloſće dla z najdospołniſhim pschikkadom kóždeje poccziwoſće na wýchě časny. Njeje poatajim z džiwom, zo po wýchach krajac zemje kſchčejiſtoho mjenia njenamakaſch, fotrž by ſo tač čaſto džecžom pschipoložiſ, hako mjenio Marije. W Schpanſkej móžesč prajicz, zo wot 100 žonow wěſce 75 Marija rěkaja, husto doſež w jenej ſwójbje 4 holcy, a kóžda je Marija. Ponihaſa ſebi z tym, zo, wuwostajo ſame mjenio Marija, čłowjeka po poatajnoſćach ze živjenja abo po poccziwoſćach najcziszcisheje Šnežny mjenuju a wołaja, tač: Woczlo-wjeczenjo (Incarnazione), Pschizewjenjo (Annunziata), Bolesče (Dolores), Podječjo, Pomoc, Pobožnoſć, Hnada, Tróſht, Spodžiwna, Karmel, Čiſtoſejenjo, Samota, Swětlo, Zakitačka, Čjeſcž, Madžija, Pucž, Sněh, Hwězda atd. Kaž pola naš je tež we Schpanſkej waſchnjo, zo ſo pschi rozrečzowanju kſchčejiſte, nie ſwójbne mjenio nałożuje.

-š.

Naležnosće našoſ towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 239. Pětr Kurjat ze Šunowa; 240. Jurij Lebza z Wotrowa; 241. Boscij Weclich ze Žuric; 242. Miklawš Knežek z Krépjec; 243. Miklawš Lehmann z Kanec; 244. Miklawš Koch z Krépjec; 245. Pětr Weclich ze Žuric; 246. Miklawš Cyž ze Žuric (tu khwilu w Koldicach); 247. Miklawš Wjeňk z Wotrowa; 248. Jakub Buk z Wotrowa; 249. Jurij Grossmann z Ługa; 250. Hana Cyžowa z Hory; 251. Pawoł Lipič z Worklec; 252. Pětr Běr ze Zywic; 253. Michał Domš ze Smječkec; 254. Jakub Mlonk z Worklec; 255. Khata Pjechec z Pozdec; 256. Jakub Hajník z Jaseńcy; 257. Hetaš z Kanec; 258. Delan z Wěteńcy; 259. Kokla ze Swinařny; 260. Jan Mětowski ze Slonej Boršće; 261.—264. z Kulowa: k. farař a duchowny radž. Schneider, kaplan Lipič, Michał Comak, Jakub Hórnik; 265. Jakub Sołta, wučeř z Kočiný; 266. 267. z Hórkow: Nowotnikec Wórša, Jakub Žur; 268. 269. z Salowa: Jurij Čornak, Jan Haška; 270.—272. z Němcow: Jakub Kral, Albert Comak, Pětr Zarjeňk; 273. Miklawš Pawlik z Noweje Wsy; 274. Madlena Nekowa z Rabic; 275. Jakub Kilank z Koslowa; 276. Jakub Sołta z Konjec; 277. Jurij Šwejda ze Sernjan.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 523. Madlena Cyžec ze Šunowa; 524. Jakub Hanuš z Jaseńcy; 525.—530. z Wudworia: Michał Sołta, Jakub Mark, Jakub Žurich, Jakub Zarjeňk, Miklawš Šewe, Miklawš Bryl; 531. M. Dürlich z Noweje Wjeski; 532. Kokla ze Swinařny; 533.—536. z Kulowa: Michał Hejdan, Jakub Möller, Měrcin Comak, Khata Šejdziec; 537. Měrcin Mikel ze Salowa.

Doplaćit na lěto 1879 a 1878: k. Kokla ze Swinařny.

Dobrowolne dary za towařſtwio: kk. Boscij Weclich ze Žuric 50 p., J. Z. z W. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtaj 46,117 m. 75 p. K česći Bożej a k spomoženju dušow su dali: kk. starzej Wićazec z Prawočic 150 m., jubilejski dar ze Šunowa 1 m., k česći Wutroby Jězusow. z Nowoslic 1 m. 50 p., tohorunja M. ze Šunowa 15 m., tohorunja L. ze Šunowa 5 m., tohorunja M. K. 4 m., z Konjec 1 m. 50 p., přez ralbičan kapłana 5 m., ze Stróžišća jub. dar k dopomnječu na wotemrjetoho 3 m., dwě khudej holcy ze Sernjan jako jubilejski dar 10 m., J. Z. ze Str. jubilejski dar 10 m., N. N. swójba z Bělčec 10 m., Marja B. z Worklec 3 m., jena holca z Khróscic 2 m., njemjenowana z Worklec 50 m., njemjenowana z Lusča 3 m., holca z Khróscic 70 p., wot krupčanskoho processiona 57 m. 76 p., k tomu přidawk z Budyšina 1 m. 50 p., njemjenowana z Hórkow 2 m., njemjenowana z Časec

3 m., njemjenowany z Khróscic 1 m., służowny wotročk z Khróscic 1 m. 50 p., njemjenowana z Ćasec 3 m., Krawžic swójba ze Smječkec 6 m., wunošk wot swjedzenja jaseńčanskeje bjesady 63 m. 50 p., -s 2 m. — Hromadže: 46,533 m. 71 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5532 mark 68 p. — Dale su woprowali: kk. Franc Gäßler ze Zajdowa 1 m., Madlena Španec z Małsec 1 m., kniežna Haňza Hampel z Nowej Cale pola Gubina 10 m., N. N. swójba z Bělčec 10 m., Jakub Młotník z Miłoćic 6 m., Marija Janašec z Budyšina 1 m., za dwaj družkacej tolerzej 8 m. 50 p., holca z Njebjelčic 1 m., -s 2 m., njemjenowana z Pozdec 9 m., njemjenowana z Worklec 10 m., njemjenowana z Khróscic 1 m., z Nowoslic 1 m. 50 p., Kh. ze Šunowa 50 p., z Nowoslic 50 p., z Ralbic 50 p. — Hromadže: 5596 m. 18 p.

Porjedženjo. W darach za Baćon a Hajnicy w 11. čislu dyrbi město J. Cyž rěkač J. Č. — Prosymy jara, zo bychu so nam wše móžne zmylki wozjewiaje.

Druhe dary.

Za cyrkej w Žitawje: dwaj jubilejskej daraj 1 m. 50 p.

Za lyonske towarzstwo: dwaj daraj z ralbičanskeje wosady 1 m., z Worklec 3 m., z Zywiec 1 m., z Khróscic 1 m., njemjenowana 30 p., z Khróscic 3 m., z Hórkow 1 m., jubilejske dary: ze Šunowa 1 m., K. z Ralbic 3 m., K. z Łazka 1 m., ze Šunowa 50 p., z Konjec 50 p., z Konjec 3 m., z Ralbic 1 m., z Khróscic 50 p., N. N. swójba z Bělčec 10 m.,

Za džecatstwo Jézusowe: Njemjenowana z Worklec 3 m., z Klóštra 1 m., z Ćasec 75 p., z Khróscic 1 m., z Worklec 1 m., z Khróscic 1 m., z Ćasec 1 m., njemjenowana z Khróscic 6 m., njemjenowanej z Kh. 2 m., M. J. z Budyšina 6 m.

Za swj. wótca: Njemjenowana 1 m. 50 p., J. S. z Kh. 3 m., z Jaseńcy 1 m. 50 p., ze Smječkec 3 m., z Nowoslic 1 m. 50 p., Kh. ze Šunowa 50 p., -s 5 m., sotry D. z Bud. 6 m.

Za šule w Orienće: Njemjenowana z Kh. 70 p., njemjenowana 1 m. 10 p., njemjenowana 1 m. 50 p., z Ralbic 1 m.

Starce pjenježy, kaž tež chnowe a koprwe sudobja a węch, ki wobstarauju zwonow za twarjonne cyrkwe, móža so pola naju wotedač.

Taſke su dale dobroczęſiwe dali: k. Ralbičjan wucđer Hicla a někotre schulske džecži; pschez k. fararja Herrmannia někotre chnowe khany, talerie, swęczniſki atd.; klóſchtur Marijny Dol wjele wulkich a małych, starych a nowiſkich ſlěbornych pjenježow, injez nimi někotre kraſne z wuszkami; dwě ſlěbornej thzen, dwaj ſlěbornaj cydžakaj, bjechař, hježku, dale chnowe swęczniſki, khany, talerie a druhe sudobja, w hromadže na 80 puntow.

Redaktor a J. Lukasch na tachantstwje.

Za tych, kiž do Rumburga a do Krupki khodja, je z nowa wudata:

Pobožnoſć na swjathym ſhodje.

Exemplar po 15 pjenježkach pschez redakciju Poſta.

W redakciji je tež na pschedan za 40 pjenježkow:

Die heiligen Cyrill und Method.

Von Bischof Stroßmayer Exellenz. Aus dem Kroatischen.

Wozjewienjo.

Na swjatoho Jana křečnika, pjatk 24. junija, pónđe z Klóštra procession do Filipsdorfa. Kotriž chcedzja sobu hić, njech so zhromadža pola swj. křiža wyše Hungarta rano $1\frac{1}{2}$, w Budyšinje wopytaja so do połdiňe Bože služby.

Cjíſkej Smolerjee krihieſiſkeježenje w macžiczym domje w Budyšinje.

Å tomu ejſtu haſo pschitoha: Wokolny list bamža Leona XIII.

Katholicki czasopis.

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 13.

2. julija 1881.

Lětnik 19.

Polak Kobylewicz, wopor měščniſkeje swérh.

Džen 16. meje swiecji katholska cyrkwi swjedzei swjatoho Jana z Nepomuka, kotrež radscho marträtskeje smjercze we žołmach Wołtawych wumrje, hacž zo by najmjeriſche ze spowiedze wozjewil. Tež z najnowiſchoho časa ſo podobny psichklad powjeda a wozjewimy jón, zo bychym svojich czitarjow we dowérje na ſwjatoſcz spowiedze a we čeſczenju svojich duchipastyrjow wobkruczili. Powjescz je čerpana z ruskoho časopisa, kotrež pod dohľadom ruskoho knieſtwa we Warszawje wukhadža. Tón piſaſte w ſpočiatku lěta 1880 takle:

„W lécje 1853 mějesche ſo w Žitomirské cyrkvi zrudny wobrjad: biskop Borowski dokonja ſwjatocznú degradaciu (poniženjo, wotſadzenjo) jenoho měščnika. Mjez ſyli ludzi, kotrež cyrkvi ſkoro wobſahujcz njemóžeshe, běchu jeno wuplakane wpeči widžecz; biskop ſam ſo njemóžeshe ſylzow zdžeržecz. Měščnik, kotoruž ſo wſchitke joho měščniſke dostojuñoſče a poſnomochy bjeſechu, běſhe dotal nanajbóle čeſczeny: běſhe to Dratowski farař (krajina Lipowjecſka, wokrjes Kijowsk), pôlliſki měščnik Kobylewicz. Hijo hdyž běſhe kaplan we Bjalej-Cerkvi, ſebi joho wſchitcy wažachu; mějesche ſo ſobu za nojwutojnijſchoho a najswědomicžiſchoho měščnika chleje wosady tak hało predař, kž hało spowiednik. Hało farař w Dratowje běſhe hacž na najspomožniſho ſtuſkovał a rozpadowacu cyrkvi tam chleje ponowil.

Tu ſo na dobo — wſchitkim kaž blyſk z njebiſes — rozſchéri ſkórzba pſchećivo fararzej Kobylewiczej, zo je Dratowskoho najejíka zatſelil: zadý wołtarja běchu joho tſēlbu ſhowann namakali, z kotrejž bě, kaž widžachu, pſched krótkim tſēlane. Farař bu na zažiwniſke dželo we ſibirſkich podkopach

wotsudžený. Hacžrunje wón hacž na najkrucžischo swoju njevinowatoſcž za- wěſcžesche, stajesche ſo toſa tež wobſtajnje, něcht wo straſchnym podawku wo- ziewicž. Tak joho pôſlachu do Sibiriſe, a tam wosta 20 lét. Halle za tak doſki ežas pſchinidže wěrnoſcž na ſwětko.

W lécze 1873 wumrje w Dratowje organiſta tamniſcheje cyrkwe. Pſched ſwojej ſmiercžu bě dał knieijſtwo k ſebi pſchinicž. Pſched nim a najnahlaſniſchimi woſobami tamniſcheje wſy wuzna ſo, zo je wón był, kíž je pſched dwachyži ſetami najeńka zatſeliſt, zo je wón třebu ſadu woſtarja ſhowaſ a podhlad na fararja wjedl. Skónczniſte tónle člowejek dale wuzna, zo je z hrjebanjom ſvědomia pſchesčžehaný w krótkim na to k zajatemu fararzej ſchoł a ſwojoho njeſkutka jomu ſo ſpovjedał, ale teſko wutrobitoſcže njemel, zo by pſched wyſchnoſcžu ſo z nowa wuznał.

Tak dha farar njezaſkužene khostanjo hižo tajke ežaſy čerpjeſche, hacžrunje prawoho zlóstnika znajesche a hacžrunje běſche trjebał jenož ſlowečko projiež, zo by joho do jaſtwa pſchinieſt a ſam ſo wuſtobodžil. Wutrobiti měſchňik tohole ſkowa njepraji; pſchetoz cyrkwinſke zaſonje jomu to zaſazachu. Tak pſched ſwětnej wyſchnoſcžu kaž pſched ſwojim biſkopom ſo ſpokoji z wu- prajenjom: Šym njevinowath. Tak bu wopor njeđuſchnika a ſwojeje měſchni- ſkeje winowatoſeže.

Hnydom drje po wuznaču prawoho mordarja pôſlachu do Sibiriſe wukaz, zo ma ſo měſchňik Kobylewicz hnydom pufchežicž, toſa bě to hižo pozdže! Někotre dny předy bě po wulſich čerpjenjac̄h wumrjeſ. Wopomnjeſzo tutoho měſchňika budže njeſmijertne; hacž do poſlednjoho zdychnjenja je potaj- noſcž ſpovjedze wobkhowaſ a ſo woprowaſ, zo by ſwiatej romſko-katholſkej cyrkwi ſlužit.“

Tak daſko rozprawa rufſkoſe ežaſopisa. Poſski we Krakowje wuhadžacy ežaſopis „Ežas“ ju ſwojim ežitarjam zđželiwſchi hižo tſi dny pozdžiſiho daſche powjescze wozjewi, kotrež tamnu rozprawu we wažnych dželach wudoſpołnjeja. „Ežas“ piſa (13. febr. 1880):

„Wot eyle wěryhódnoho ſwědka dôſtachmy tele drobnoſiki wo pſchicžinach za wotsudženjo fararja Kobylewicža. Kozprawa „Courira“ njeje eyle ſwěra; ežaſopis njeje, ſnadž zadžewany wot rufſich wyſchnoſcžow, cyku wěrnoſcž prajil. Woprawdže ſu ſo te wěch takle měle.“

„Najſylniſchi dopokaz ſtvržby pſchecžiwo fararzej Kobylewiczej běſche to, zo dopokazacž njemóžesche, hdže je tamny wjecžor, hdž ſo njeſkutk ſta, był. Hny- dom hdž bě najeńk třeleny a nichto njevjedžesche, wot koho, běchu ludžo na faru běželi, zo bychu fararzej, kíž běſche wuj najeńkoweje žony, to wozjewili. Běſche to jara pozdže wjecžor abo w nočy. Farar tu nihdže wiđecž njeběſche; joho ťožo bě w njeporjedze a hifcheže ežople. Wſhodžom joho pytaſ; podarmo! Za hodžinu abo dwě du hifcheže jumu do joho komory a namakaſa joho nětko we ťožu ſpjacohu. Wubudža joho a praſcheja ſo, hdže je pſched hodžinu

był. Wón so stróži a je cyły zamysleny . . . to wubudzi podhład. Też żałoszezenjo fararjowe, hdyz wo njeskutku słyschi, njemóże podhład woškabicz.

Znamienja grudobu a bołoscze nad njeskutkom wudawaja hako tajenjo, kajkoż wschitcy złostnich dokonjeja. Sud běsche tohosamoho měnjenja taž pscheptytowach sudniſ a wotsudzi měſchnika.

Dwachczi lět pozdžischo pscheradzi so złostnik sam a wozjewi tež cyłe sprawnu winu, psche czo běsche tehdom w noch farar so ze swojoho wobydlenja wotsaliſ. We wokomiku njeskutka běsche tutón we susodnym měſtaczku pola pristawa (policajskoſ komiſara). Tutón, grichiski katholik, běsche po wukazu z lěta 1836 z mocu do ruskeje wěry „wobroczeny“ mjelčo romsko-katholicki wostał a běsche horliwoho fararja proſyl, zo by w noch joho najmłodsche džeczo wukscieczil.

Za čas sudniſkoho jednanja njeběsche komiſar z bojoscze, zo mohk do Sibirije poſlany bycž, nicž za njewinowatoho fararja cziniſ. Sym, praji, nan schesčich džecz; farar numa žaneje swójszy žiwicž, lepje je, zo wón do Sibirskeje pschiūdže, dyžli ja.

Niebojazniſcha běsche pristawowa žona; njemějſche hacž bě farar wotſubženy, žanoho měra. Žeje muž ju zamkný a njeda jej wjac z domu. Wona woſkudni, bu do wuſtawa pschewięzena, hdz̄ez wo niežim hacž wo kſchczenju, měſchnikach a t. d. powjedasche, tola njedžiwaču dale na jeje rěcze. Po dwěmaj lětomaj wumrje we Wilnje we wuſtawje za khoromyſlých.

Farar bu do ſibirſkich podkopów we Kraſnojarsku wuhnatý a běsche tam hižo dwachczi lět mjez najhōſčimi złostnikami pschebywaſ, hacž so wěc taſle wukopa.

Mordar, hdyz fararja wopyta a pola njoho so wuſpowieda, najkerje žanoho druhoho wotpohladanja njemějſche, hacž zo by so sam psched sudniſkim pschesęžehanjom zakitaſ. Wón znajesche nadobne zmyslenjo swědomitoho měſchnika a tež winowatoscž, kotaž kóždomu měſchnikej hort zamka, a chyſche taſ tohole měſchnika z wěčnymi mjelčenjom psched swojimi ſudnikami zwijazacž.

Taſ daloko „Čžas“. Złostnik je swój kónc doſezahnył: nadobny měſchnik je czerpieſ hacž do ſmjerče, zawoſtajiwſchi ſwětej ſwědezenjo wo ſwiatosceji ſpowiedze a jeje njezranjomnej potajnosceji, ſwědezenjo, kotrež mócnischo a jaſnischo rěczi, dyžli najrjemtsche ſłowa to zamóža. Wón je že swojim njeſtarownym a dolhím martrařtowm we zymnych, bjeztróſčtynych podkopach, we swojich ſylzach a swojej njewuprajitej wopuſtčenoſeji wopominjeczo martrařtwa ſ. Žana z Nepomuka wobnowiſ a to psched ſwětom, kž wo potajnoscejach naſheje wěry nimia zdacža. Schtož je jomu krónu dobycza pschihotowaſo, budž nam ze ſtajnymi pschikkadom a kruthym napominanjom!

J. S.

Něſhto „z Ruskeje.“

Schtóž wjese němske nowiny čjita, myſli na posledku pschi ſebi: w Ruskej muſy „helski“ lud bydlicz! Wostajmy nětk tamnu zběžkarſku a ſpječiwi ſektu

na boš, kotaž je pod mjenom nihilistow znata, a kotaž drje po svojim bježu runjež tak derje po wſchěch europſkich statach namakam, kaž w samej Ruskej. Socialiſtowje po Němcach, Gambettistih a Rochefortistih w Francijskej, Garibaldistih w Italiskej, nimasch to luthch nihilistow, kiž za powalenjom wobstejačoho porjedu so proučuja? Wozmu radſcho liſt k ruch, kotrež w Pětrohrodze pschebywach katholicki missionar do nowinow poda a kotrež traž tež cíitarjow Pósla zabawi. Piſche tak: Kózda wěc z blizka wobhlađana je hinajšcha, hako hdijž ju z nazdala wobkedažju, a tak tež w Ruskej tak njeje, kaž so wſchědnje do wukraja trubi. Schtož mje nastupa, sym wo tym pschebwědcenj a pytam podarmo lud po swěcže, kotrež by tak dobrocziw był, hako russi. Cyle ſeto wobkhadžam z nim, ani zo by mi nechtó zadžewka ſtajik abo so mi ſama-neje rěče dla poſměrknij. A tež tehdom, hdijž ma Rus nechtó wjacy ſpirituſa we hlowje, mothkuje ſo z cíicha po haſach, ani zo by jomu do myſli pschischišlo, zo chcył někajki „krakel“ zapocžecž, kaž to wopilſtwo pola drugich narodow wſchědnje ſobu pschinjese. Rus lubuje palenc a pscheda za njón ſwoju duſhu, ale pijo nječini nikomu najmjeňſcheje kſchiwdy. — Drugi dopokaz za dobrocziwoſć ruskoſo ludu poſkieži ſo mi ſetnje pschi wulich ſwětnych ſwiedženjach, kotrejchž maja tu tſi. Na marſowym polu natwarja ſo keſleſte a pschekupſke budy, kaž nimale pola naſ na vikach. Keſlerjo ſu ſmeſchnje zdraſeženi, ſpěwaja, rejuwaja a cíerja ſwoje tryski a wabja wejipny lud, zo by zastupio do budow, za kopejku ſebi wobhlađał, ſchto ſpodžiwnoho ſo tu wuſtaja; placneſi keſler ſwoje ſafky cíerjo někoho, abo padnjeſi drugdy do tlocženych ludu a wije ſo we njej kaž zaſchmijatany klubaschki, to nichotó za zlo njebjerje. Druhdze zaſo namakam čzrodku židow; rejuwajo wjercza ſo we ſvojich doſhičkach hacž do kulkow, wopisuja z kſchiwej nohu ſchtyriróžne koſeo, doniž na poſledku ramjenjatu muž z doſhei brodu wuſtupi, a z hloſom, kaž truba na ſudny džen, we pěſniczych ludej wozjewja, ſchto chce. Tam zaſo ſu trawniki za džecži, kotrež ſwoju „kozhydrancu“ wuhraja, „ſroki“ tſeleja abo ſo na druhe waſchnijo zabawja. Je to hibanjo ſtotylac cíowjekow, kaž hdijž na cíopky naſlētni džen urowiſchežo rozwaliſch, a tola nihdje ani holk ani njeporjad. — A policija je tež z ludu wzata, runje tajka, kaž wón, a na nju poſladnjo, pschiniudže mi čaſto do myſli: ty by za tym był, zo paduha lepiſch! Zabywſchi ſwojoho „wyſokoſo“ powołanja, rěči a jedna policaj z proſtym ludom, tak zo hrózba wot njoho njeindže. A runje tajey ſu z džela ni ludžo. Tute horde a wotſtorkowace cíinenjo, kotrež we Němcach bohathch wot khudych dželi, je w Ruskej cyle njeznate, a ſami wojetſcy wychkowje a generalowje zadžerža ſo poniznje, tak zo ſo pruski korporal bóle naduwa a cžuje, hako woni. Njepraju to jenož wot katholickich wychkow, kiž ſebi to za wulku cíesčz waža, zo ſmeđa na Bože Čeſlo njebjesa njeſčz, abo hewač duchownomu poſlužicž, tež ſchismatik pocžesčujuje, hdježkuli nimo woltarkow abo ſwiecžatkow Macjerje Božeje dže, kralownu njebjes z hlobokim poklonjenjom

a sežini sebi pobožnje svjatych křiž. — Schtož zwonkoježne cžeſcžowanjo Boha a svjatych naſtupa, budže Rus wſchém ludam z pſchiffadom; zna je paſ ſvoje nabožniſtwo mało a ma mało wucžby, zo by ſo z nutſka bóle ſvjatoſežicž moht. Nihdže po ſwecze traž njenamakasch teſko khaſalkow a woſta ſkow ſeſeſeži Macjerje Božeje a ſvj. Miſławſha, haſo w Ruskej. Džen a noc paſ ſo pſched nimi woſkow ſwecžki abo lampy. A nichčo ujenidže nimo tajkoho woſtarja, ani zo by na woſkomik zaſtaš, měcu ſežahnyk a trójcy ſo ze křižom woznamieniſ. Stupiſch-li do wſy bohateje ruſkeje ſwobdy, je ſwecžo Božeje Macjerje na ſeženje, rjenje debjene a pſched nim lampa, prěnje, ſchtož euzomu do wočzow pada. Runje tak we wſchěch klaſmach a pſchelupſkich magacinaſ. Tute powſchitkowne cžeſcžowanjo Macjerje Božeje je mje dawno ſ pſchewědczenju dowjedlo, zo budže Ruſka něhdý zaſo — katholſka, a zo budže tutón kraj a lud potom jedyn z najswérniſtich cyrkwe. Wotwazajaſi ſo tutomu ludej tamne poliſtske puta, po kótrychž dotal nimo ſchismatiſkoho werywuznacza ſo druhá, a woſebje katholſka cyrkej zjawnje poſazacž njeſmě, potom dopjelni ſo tež tutomu mócnomu ludej, ſchtož Jeſaias na 60. ſtawje wo powołanju ludow do klinu kath. cyrkwe wěſcheži, kaž to ſetnje na džen ſvjatych tſoch kralow cžitacž ſkyſhijſh.

—ſ.

Slowjenjo w Romje.

Wulki bamž Leo XIII. je ze ſwojej encykliki wot 30. ſeptembra ſou-ſjeho lěta wſchém Slowjanam wuznamnu dobrotu wopokaſał, hdyž jich japoſchtoſlow ſvjateju Cyrilla a Methodija cykle katholſkej cyrkwi cžeſcžicž pſchi-kaſa a 5. džen julija haſo jeju ſwjedžen postaji. Pſchi prěnum ſwjecženju tutoho dnia chce wón w cyrkwi ſvjatoho Klementa w Romje, hdyž je ſvjaty Cyrill pořejebaný, woſtar ſeſeži ſvjateju Cyrilla a Methodija poſwyczeži- dacž a triduum (tſidnowſku pobožnoſcz) ſeſeži tam džeržani měcz.

Katholſcy Slowjenjo ſpóznachu tohodla we wſchěch krajach, zo dyrbí ſo ſvjatomu wócej nahladny džak pſched cyklym ſwětom zjawnje wuprojicž, a tež njeſatholſcy Slowjenjo (někotre miſijony protestantow) kħwalachu bamža, zo je jich katholſkim bratram ze ſwjedženiskim cžeſcženjom ſj. Cyrilla a Methodija runje taſku ſedžnoſcz pſchiwobrocži, kaž druhim ludam, kótrychž japoſchtoſlow tež cyka katholſka cyrkej cžeſeži. Katholſkich Slowjanow paſ je hižo wulſotna mnogoſez! Mjez jich něhdże 85 milijonami je 25 milijonow katholikow, uje-rujen 11½ milijona Polakow, pſchez 6½ milijona Čechow a Slowakow, pſchez 3 milijony Rusynow (južnych a galiciflých Rusow), Serbovhrowatorow 2½ milijona, poſdra milijona Slowjencow, 80,000 Volharow a pſchez 12,000 lužiſtich Serbow. Wjetſhi džel Slowjanow je drje poždijscho do grichiflých wotſchęzepjenja (ſchisma) ſobu storhneny był, tola cžeſcžuju tež tucži Slowjenjo ſj. Cyrilla a Methodija, wucžerjow Slowjanow, haſo ſwojeju japoſchtoſlow, a tohodla napomina jich bamž, zo bych ſo nowomu zjednocženju z romſko-

katholickiej cyrkwi podwosili; su to Rusowje (35 milijonow), Rusynojo (12 mil.), Volharowje (5 mil.) a južni Serbja (4 mil.)

Pschi tajkej mnogošči katholickich Słowjanow njemože hinať bycť, kež zo budže słowjanske putnistwo w tych dnach hischeže wjetšche a nahladniſche dyzli te, kiz njeſdawno němſke kejžorſtvo (z neſchtu pschez 15 milijonami katholikow) do Roma wotpoſka. Budže jich tam węſeže pschez 1000. Hdyz to piſam, wiđu w nowinach z Wina, zo je jich tam 700 pschijelo, Polakow z Galicije, Schlezynskeje a Poznańskeje, Rusynow (z archibiskopom Sembratowiczom a wjerchom Fablonowskim) a Čechow (z probstom Schtulcom), mjez nimi wjele w narodnych draftach. Njeđelu mijachu Bože ſlužby we votivnej cyrkvi a audiencu pola nuncija Vanutelli; popołdnju dawachu wſchelake winske słowjaniske towarzſtwa jim k čeſczi koncert. Na wjecžor wotjedzežu, w Mariboru a Lublanje (Laisbach) buchu ſwiatocžnje wot Słowjencow a ſobupucžowarjom z jich frjedžizny powitani, runje tak w Terſcze (Triest), hdzej jich pónđelu wjecžor towarzſtwo „Edinoſt“ witaſche a ze ſwjedzeňskej hoſćini pocžescži, na kotrejž ſo tež tamniſchi kapitularowje wobdzeliſtu. Wutoru rano wotplowachu na dwemaj parołodžomaj do Ankony a běchu frjedu rano w Romje.

W Romje ſeňdu ſo tuciž Słowjenjo z awstrijskich a pruſskich kraleſtowow a krajow z druhimi, kiz tam hžo na nich čžakaju abo jim z narańſkich krajow (Serbia a Volharowje) ſo pschitowarſha. Mjez pschebywaczymi w Romje ſu Polach: wjerch Adam Sapieha, wjerch R. Czartoryſki, wjerch M. Czartoryſki, hrabjowje J. Borkowski, Artur Potocki, Rusocki, Stanisław Tarnowski a druzy. W Romje ſtara ſo za putnikow komitet, w kotrejž ſu Italijanowje a Słowjenjo (Przewłocki a Černičić); komitet ma ſydko w hrodze Altieri na torhoſchežu del Gesù, hdzej je kardinal Borromeo ſwoje wulke wobydlenja a ſale putnikam wotſtupiſ. Na audiency pola ſwiatoho wótca powiedze Słowjanow biſkop Strožmayer a potom pschedſtaja ſo woni tež kardinalej archibiskepej hrabi Ledóchowſkomu.

Tſidnowska pobožnoſć pola ſ. Klementa budže tajkale. Na 3. julija budže po pontifikalnej Bożej mschi po rusynſtu pređowacž grichifkokatholicki archibiskop Sembratowicz ze Lvowa, popołdnju po neſchporje prälat Petr Semenenko, general resurrectioniſtow, po pôſtu. Na 4. budže dopołdnja po volharSKU pređowacž biſkop Menini z Metelopolis i. p. a popołdnju probſt Schtulc po čeſku, na 5. pač k. biſkop Strožmayer po khrowatsku a prälat Schiaffino po italsku. Wobobni Romjenjo pschihotuja Słowjanam tež ſwjedzeňi a w jenym vatikanskim ſalu budže akademija ze słowjanſkimi pschednosčkami.

We naſchim ſerbſkim ludže ſu wězo tež katholikowje, ale naſchu radu, zo bychu ſo na wažnym putniſtvo w Romje wobdzeliſli, njeje ničto poſluchaſ! To je a budže wulka ſchłoda, wo kotrejž zrudnje a hórcy dale piſacž nočeu, hdyz mam hischeže ſlabu nadžiju, zo tam tola jedyn Serb, kiz pač we Luižicu njebydli, budže a ſo hačko tajki wuznaje. Wſchelake němſke no-

winy su potajkim Iđu pišale a njetrébnje sebi hubu torhače, hdyž prajachu, zo Serbja ze Šakskeje w Romje budža abo, zo Rusowje a Serbja njebudža brachowacž atd. Wěste němske nowiny w swojej němskej njeznijsliwosczi so na wſchitko to pola druhich huntorja, schtož pola swojich khwala. Wone maju stajnje za Słowjanow jěd na jazyku a kódex jich sprawnoscze skončzi w kózdym paragrafje: Schtož pak Słowjanow nastupa, „ja Bauer, das ist ganz was anderes!“ To wſchitko z Němcami fufodne ludy hjo dawno spóznachu a nimaju tohodla psched wěstym němskim nowinárstwom atd. žanoho respektta. Někafu radu pak bych hishcze wjedžał, hdyž by so katholiskim serbiskim towar-ſtwam spodobacž chylo: Poſczelcze z najmjeniſcha 3. a 4. julija swjatomu wótcej Leonej XIII. džakowace telegrammy Łacząnske abo francózske (němske tam nje-rozymja!) pod francózskej abo tajkej italskej adresſu: Eminenza Cardinale Jacobini. Roma, nel Palazzo Vaticano.

M. Hórnik.

Serbam we kamjeniſkim a rakecjanſkim ſudniſtwje.

Z nowa naſtawa pola derjezmihlenych a nahladnych mužow kamjeniſkohho a něhduschoho rakecjanſkohho ſudniſtwa požadanjo, zo by ſo tuta, z wjetſcha cyle ſerbska krajina, we ſakſkim ſejmje tež wot Serba hódnje zaſtupovala. Tute pschedežo je krej a miſao na ſo wažalo z tym, zo ſu wſchě „ſerbske towarſtwa a bjeſady“ w naſhih wosadach, kaž we Rakecach, we Zarečju, we Žafeinch, we Ŝukowje a Łazku, za prawe spóznałe, zo ſo z 8. wólbnoho wokrjeſa Serb do ſejma ſezele, kotryž, kaž ma zahorjenu wutrobu za ſwoj lud a joho časne derjemecžo, tač tež wuſtojny je, zo by tajke čeſtne pôſlanſtwo hódnje zaſtał. Wone ſu ſo w tym zjenocžile, zo pschi pschichodnych wólbach na džen 12. julija t. l. za

k. kublerja Michala Koklu-Lissaka z Khroſćic, pschedsydu hróſčan ſpěwárfskoho towarſtwa „Jednoty“ a ſobuſtawa „Mačiých ſerbskeje“ hloſujemy.

Na poručenjo tutych naſhih towarſtow je to tež wjelewjetſcha mnohoto gmeiñſkich psched ſtejicžerjow a widžanhých hospodarjow minakaſkeje, rakecjanſkeje, njeſwacžilſkeje, hróſčanſkeje, ralbicjanſkeje, wo- trowskeje, njebijelcjanſkeje, ſerbsko-kamjeniſkeje a wóſlincjanſkeje wosady za dobre spóznała, zo poſtajenohho kandidatu podpjeraja.

Wſchitcy hako kſhesczenjo derje wěſcze, kač wažne ſu wſchě wólbh we naſhih dnjach. Mamy-li ſo něhdyn psched Bohom zamłowjecž kózdoho ſłowa dla, kotrež ſmy njetrjebawſhi rěcželi, potym čim wěſcjiſho z toho: hacž ſmy pschi wólbach ſwoj hlos derjezmihlenomu, nabožnomu a bohabožnomu mužej dali, abo naſatomu, nam Serbam cuznikej, kotryž za naſche naležnoſcze, woſebitoſcze a naſchu we wſchelakim trěbnu ſamostatnoſez ani čueža nima. Njeby-li toho wěſta nadžija byla, zo poſtajenohho kandidatu pschedežiſhym, hdyž wſchě ſerbske wosady zjenocžene k wólbam pschistupja, bych

prajik! Wostanicje doma, schkoda prócy! Ale tomu tak njeje. My Serbja wuezinjamy we 8. wólbnym wokrjesu wjetshinu wobydléstwa, płaczimy wjese wjetshi dżel krajnych dawków a toho dla skuscha po wschém prawie wuprózjnene město we sejmje Serbej z nascheje frjedžizny.

Zenidze wschał so nam Serbam we lubej Luižich podobniye, kaž wuzwolenomu ludej w Starym Zakonju: kołwołok smy wobdači wot sylnoho druhoho ludu, kiž nas Serbow za niežo nima, so na naschej ręčzi a naschich waschijach z njeprawom postorkuje, nasche prawa a samostatnośc w swojej njeznejeliwości džen wote dnja pschikrótshuje, a hízom dawno su so hlosy skyschale, zo Serbja wjac y njejsu! Smy pak tež sami wina na tym, lubi serbscy bratsja, zo je tak pschisichlo, a to z tym, zo mjez sobu so roszczežepjamy w ludowych abo narodnych naležnośczech a z nascheju dotalneju njeprzeczeženoſcžu smy pschecžiwnikam pschey dobyczo połožili. Tohodla czijnym po móžnoſczi dobre, schtož smy dotal zakonidžili; dopomunym so, zo smy wschitey džecži jeneje serbskej macjerje, zo smy bratsja bjez sobu! A kaž něhdyn cješnoſczeny lud w Starym Zakonju w malym Davidu swojoho wjeczerja a wumóžnika namaka, kotrež z móliczkim kamischkom sylnoho hobra Goliatha porazy, tak stan tež ty, móliczke stadlo serbskoho ludu, na džen 12. julija, zo by skhrobolath pschecžiwnik nažhonil: Serbja hisheže su a nimaja myſle, so podacž! Njeponižnym so pschez to, zo Serba zaprejo za joho pschecžiwnika pschi wólbie hlosujemy, a zo swoju narodnoſc a dowolemu woſebitoſc člowejkej do rukow połožimy, kotrež, njech tež druhich derje zaſtupuje, nam hako Serba m niežo pomhacž njemöže a njecha, mjez tym zo nasch kandidat wězo Němcam na žane waschijno schlodžicž njezamóže a nochce!

Serbscy bratsja! Mužojo ze wschěch serbskich wosadow, katholskich a lutherškich, rukuja wam za to, zo tón, kotrehož smy hako zapóšlance wuwokali, swoje ważne, cježke a zamłowite zaſtojnſtwo we sejmje derje zaſtara. Wón chce a budže we wschém fedžbowacž na wolu naſchoho ludu. Tuta wola pak je: Bo smy Serbja a zo chceemy Serbja wostacž; zo so nam we starodawnym časzu poſkicžene prawa na žane waschijno njeprzecikrótshac; zo so serbska ręcz we ſchulach a pschi Božich ſkužbach wschudże nałożuje, kaž daloko to serbski lud swojoho zboža dla žadacž dyrbi a naturske a napisane prawo na to ma; zo so pschi krajnych wudawkach na najwjetshu złutniwoſcž fedžbuje; zo so samostatnoſc naſchoho luboho ſakſkoho kralestwa we wulkim němckim zwijazku wobkhowa. Tež lubi wam, zo po kózdyh sejmje nasche serbske wosady wopyta, zo by rozprawu dał wo swojej a druhich sejmiskej dželawoſcži a zo by skyschal pschecža serbskoho ludu, kajkež bydu so kniježerſtuwu wozjewicž měle.

Njeſedacze dha so, lubi serbscy bratsja, nawabicž, zo byſheže za někoho hlosowali, kotrež žaneje luboſeže k serbskemu ludej nima; njezapřeſcje Serba, zo byſheže trjebaj ſebi do ſchłody za czuñikom běželi!

Čzin kóždy Serb swoju wólbu winowatość! Zběhím na džení 12. julijsa serbsku khorhoj w połnym pschewwedeżenju dobroho prawa za naschu serbsku wę! Njerozschezépmu so w tak ważnej narodnej węch, zo by tańca njepschezjenosć nam nowu smiertnu ranu njepschinjesla a so nad nami słowo dopielnišo: „Kóžde kralestwo, kotrež je w sebi rozschczépjene, budže wukorjenjenel!“ Rozenicje derje ważnosć węch a wokomika: Njech budże 12. julijs czeſtny a zbożowny džení za nasch serbski lud! —š.

3 Lutich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž slyšchimy, su so gmejnschy pschedstejiczerjo a druzy našladni mužowje wszech serbskich woſadow lutherskoho werywuznacza za t. Koflu-Liſſaka halo zapóſlance wuprajili. Saksi zapóſlanc t. kubler Keřt z Rodec pač je w „Serbskich Nowinach“ wónby takle pišal: „Samo jedyn měschčanosta (Heinze) je so ſchrabliš, wjesnych wuzwolerjow naręczec, zo jich naležnosće lepje zastupi, hacž móže so to wot někoho druhoho stac̄. To nimale tak wjeli rěka, kaž zo chce wón na wujitk burow zmýſleny byž, měschčanow wujitk pač do žady stac̄ a zanjerodžic̄, pschetož měschčanow a burow węc so njeda zjenocic̄, burja a měschčenjo ſebi na ſejmje z wjeticha njepscheczelne z napschecza ſteja. Za so nadzijam, zo tańkim bladam žadyn Serb njeweri a zo tańkoho muža njewuzwoli, kotrehož hždom zastojnſtwo nuzuje, zo so wo burow starac̄ njesmě. Pschi mojim dwanaczelētnym ſtukowanju na ſejmje sym dość a na dość nazhoniš a často ze zrudobu a hněwom pschihladowac̄ dyrbjaš, kaž měschčenjo, kotsiž ſu wot burow na ſejm wuzwoleni, swoju rěčniwość a swój hłos na to nałożuja, zo bychu měschčanske dawki pomjeniſchili a wschē krajne czežkoth na burske ramjenja waliſi. Zo ſo tańca njeprawda njebi ſtała, je kniežerſtwo měschčanske a wjesne wokrjeh ſzíadowalo. Hdyž ſo potańkim njedžiwajo na tutu kħwalobnu pschipraru tola wot burow měschčenjo wuzwola, dha ſu burja ſami na tym wina, zo ſo na ſejmje wobzanlenjenja pschiwozmu, pschez kotrež burſtwo ſchfoduje. Za pač ſebi po tutym krótkim rozeſtajenju wo wožnosći ſejmiskich wólbow dorolam serbskim burskim wuzwolerjam kamjentskoho wjetnoho wokrjeſa radžic̄, zo bychu kħmanoho ſer bſtoho muža ze swojeje ſrđedžizny na ſejm pôšlali, jenož tutón móže tam burske naležnosće z połnej mocu zastupowac̄. Ma tańki muž dar rěčniwośće, je derje, tola tež doſaha, hdyž je z dobrym rozmoram ſpěchnoho rozsudženja a zapſchimienja wobdarjeny.“

Z Hajnic. Čyrkwička ſ. Žózeſa bu ſrijedu zezběhana w pschitomnoſci ſ. professoora Šecka, fararja Hórnika a ſ. mischtra Kaupa.

Z Pancžic. Pschiūdu mi runje „Kamj. Now.“ do rukow, we kotrejž nadobna cžrióda gmejnskich pschedstejiczerjom wokoło Kinspórka Heinzu halo zapóſlance porucža. Namakam tu tež Serbow z naschich katholſkich wsow podpisanych, kaž ze Smjecžec, Worklec, Pancžic, Želcy, Wotrowa, Kaſchec a

Bejic. Zo by to trjeboj našich ludži njemolišo, spomnju, zo su tucži za Heinzu byli, prjedy hacž suj na Kočku-Lissaka myslili, schtož z toho sežehuje, zo su ežisami pozdžiščo do komiteja za Kočku-Lissaka so zapisacž dali. — Kaž so netko zda, budže Beeg nimale wěscze ze sedka wuzbehniyenj. Tu Heinza, tu Kočka, — tu Čhrósežicu, tam Činspórk, to drje sebi žadyn Serb dolho rozmyslecž njebudže, na kotru stronu ma stupicž. Džen 12. julijsa, to budže ežestny džen za naš Serbow. To waluny so kaž dobri jandželjo ze svj. Michalom do bitwy za dobru wěc a wuzwolny wšchitcy Michała Kočku!

Z Bacžonja. Psched nekotrymi njedželami bu k našej cyrkwi 9 sôrow kamjenjow pschiwjezenjch; 3 je Jurij Wóski ze Swinařinu domujež a tež sôru bindari ze swojeje skalky daril, druhe su Rjebischech a Pjech z Bacžonja pschiwjezli. W bacžonjskej skale načamane kamjenje leža; hdyž budže zaſy wjac̄ khwile, so wěscze wšchelacy wobſedžerjo koni na pschiwožowanju kamjeni wobdžela.

Z pola piſche so nam, zo je so w l. 1875 w jednej wsy, w kotrejž mjeſeſhe 60 muži prawo k wólbam do ſejma, jich jenož ſchějež so wobdželiſo! Brr! Budže 12. julijsa lepje?! Ežitarjow „Posoła“ proſhywuj, zo chyli tajkih wjeſných, kotsiž to z nowinow njewjedža, na jich wólbne prawo a winowatoſež fedžbnych ežinicž.

Z Drežđan. Austriski poſlanc hrabja Wolkenstein bu do ministerſtwa we Winje pschedadženy, netko wjedże poſlanstwo k hrabju Wodzicki. Prync Albert je hiſhče straschnije khor. — Prynceſna Marija Žózeſa (rodžena 1867) dosta 18. junija w Piſnicach ſvjate firmowanjo. — Wójvodka z Genuy, ſotra naſchoho krala, je wondanjo na wopytanjo pschiſela.

3 chloho ſweta.

Němska. Raichstag je wobzaniknjeny a budže drje w októbru z nowa powołany. Psched tym paſk budža nowe wólbby. — Nekotre pschemenjenja we knježačnych woſobach (parſchonach) su jo stale; vicefanclej hrabja Stolberg-Wernigerode je wotſtupil a k. Bötticher nastupil. Tež minister Buttkammer ma netko znutſtowne ualežnoſeže a joho dotalne město we wjedženju kultus-ministerſtwa je k. Goßler dostał. — W Němskej wojuje jo wſchudžom pschecživo židam a z nowa pschecživo ſocialdemokratam. Tuthy dla je w Lipsku tač ujenowane ſnadne wobleženjstvo z kručiſtihini policaſſkimi kaznjenimi. Znaci ſocialiſtowje Bebel, Liebknecht a Hafenclever a ſchěnačo družy buchu 29. junijsa z Lipska wupołazani. Tich towařſch Mloſt paſk, kiž w Londonje k zamordowanju cara napominasche, bu tam k ſchěnače měſacam khostanskoho nucezenoho džela wotſudženy.

— Kejžor, khorowata kejžorowa a badenska prynceſna pschebiywaja w tu khwili w Koblenzu. — Zaſtupniczych města Hamburga zwolichu 15. junija ſtönežnje do žadanja wjercha Bismarck, zo chcedža do elonskoho zhromadninho zjenočenſtwa z Němskej zaſtupicž. Nam w Sakſkej je wſcho jene, hacž ſo elo na wſchelake twory pschi wſchitwiezenju do Hamburga a pschi wotwjezenju z tutoho města plací. Po sprawnosći doſtanje Hamburg pjenježne zarunano.

Francózſka. W Algirſkej pschibera zbež pod wjedženjom Bu-Anema.

Tón dawa wschéch zajatych francózskich wojakow moricž. — Algierski biskop (Francóza) je nětko sobu hało japošchtolski administrator za Tunis powinenowany.

Rusowska. Z ministerstwa sprawnoſcie ſe je rokaz do Warszawy pſchiſchók, zo njeſmedža na katholickich ſwiatykh dnjach žane poſedženja a jednania na ſudniſtwach wjac̄ bycž. — Minister Nikolai je ſkonczenje k. dr. Pětra Chmielewskiego hało professora pôlskeje literatury w pôlskej pſchednoschowacej rēči na universitece we Warszawie wobkruczil. To je tola zaſy někajka wopravdžita krocžel k wujednaniu Polakow z Rusami!

Bolharska. Lud z wjetſcha za wjercha ſlukuje a hlosuje, tež druhe kniežerſtwa joho podpieraſa, tak zo drje wón z kniezem woſtanje.

Turkowska. Woſobni mordarjo ſultana Abdül-Aziza a jich pomocnich ſu woſhudženi, džewjeczo k ſmierci, dwaj k 10letnomu khostanskomu dželu. Prjedawſchi nětko woſrotnejen ſultan Murad, joho macž a druzy ſu tež někak pſchi tym njeſluktu ſobu pomhalí.

Wſchelcizny.

* **Wo Chinesach.** W Chineſiskej je wſchitko, tak piſche katholicki missionar, kaž na hlowu ſtaſene. Hdečje chcył zapoczeć? Mojedla z hlowu. Druhdże plecze ſo žonſkim na hlowe wopuszch, mužskim nic. We Chineſiskej je to na wopak: tu maja mužowje wopuszch pleczenu, žony nic, a ſchtóz ma kushe wloſy, zo je pleſcz njemože, dyrbí ſebi cuzu wopuszch (kaž je to nětko pola měchcianek móda) kupicž a do njeje doſke módrę banty ſpleſcz. Chineſojo drje maja tež pječ ſzmyſłów, kaž my, tola je rozdžel we nałożowanju tych ſamych. Naſtupajo wočzi, zda ſo jim to rjane, ſchtóz je w naſchimaj wočomaj woſidne, na pſchikkad, zo ſu žonjace nohi do tak wuzlikich črijskow ſlóčene, zo bóle ſkakaſa, hało khodža. Ze ſwojim noſom wukalaſa ſame kamieniſte. Šchtóz nam ſmierdzi, wonja jim derje; jich twarožk z bunow, jich woliſe k jedzi ſmierdzi hórie dyžli — —; kóždy z naſ by ſo ſameje wónije grawał, wo jedzi njecham rēčecž. Tež maja hinaſſeſej „wuschii“, hało my. Tich muſiku ſlyscheč, to je hrzano: tón hwizda, druhi ſchfreči, tſecži bubnuje, ſchtwórtu ſcori, pjatih rewi z cykleje ſchije — a tola praji njedawno chineſiski pop, zo drje je njeſawno awſtriskich wojakow piſkacž ſlyschaſ, chineſiska hudžba pak, džesche, je tola rjeñiſha. A tež jich ežuečo je druhe: myja ſo ſtajnje we horčym kropje. — Žonje na nohu pohlaďač abo na ežriji abo žoniacoho ežrija ſo dótkańeč, rěka pola nich: mandželſtwo ſamacž; to wobledžuje ſo tak ſtrachnje, zo měchnik žonu na khorym ložu na paſcach ze ſwiatym woliſom žalbowacž njeſme, kaž pola naſ, ale wylie ežrijow na kufach. Žona ſebi ežrije ženie njevužuje. Po chineſiskich zakonjach njemože holca herbowacž. Kawoženja njeuhlaſa njeviſtu předy, hało, hdyž ſo jomu w modleńni (pagodze) pſchiwérue. Žu wobstaracž, je naňowa staroſeč. Stejli w domje dwě komorey abo ſtvičeč, jé, ſpi a bydli muž ſam za ſo, a žona tež (tak njeje wjele zwadyl!). — A druhe woſchnjo, ty luby pomhaj! Šchtóz je nam prawica, je jim lěwica: ežescž je, k lěwicu ſedžecž, k lěwicu z někym khodžicž. Měcu ſebi pſched někym ſczahnuječ, to Chineſojo njeznaja. Měca ſluſcha na hlowu, tež we cyrkwi, a ſamón katholicki měchnik njeſme pſci Bozej niſki ſebi hlowu woſtrhacž. Žeka-li Chineſa druhoſho, poſtrowi joho, prajo: „Wotpočzinaj khwilku a kur z mojeje dymki“, na czož poſtrowieny: „Nimam khwile, dyrbju khwatač“. — Katholickoho duchownuho poſtrowia katholicki Chineſa z tym, zo ſo na zemju poſkoni a z hlowu ſo zemje dótkaňe, — ežescž, kotař ſo hewaſ

jenož jich fejzorej wopokazuje. Schtož rodženy Chineſa njeje, tomu rěkaja „čert“, kruče za to mějo, zo ma kóždy z Evropy „konjacej nožy“. (Tajki njerozom wšchaf namaka ſo w Europje tež!!) A ſchtož reje naftupa, to ſo wulch z nimi činicž njetrjebam. „Podarmo ſpýtacž“, praji Chineſa k missio-narej, „naš wo tym pſcheswědcžiež, zo ſeže rozmni ludžo, doniž ſo rejami podaže. Možje ſchto hlkupiſche na ſwěcze bycz, hako ſo bjez kóneča w kolesku wjereczež? Rkožom zaftanje kóždomu Chineſej, hdyž ſo prascha: kaf móža reje dobrota bycz?“ Z tym ujech je dolež! Smějeh ſo Chineſam, woni jaſo nam. Swět wšchaf je a woftanje kofwrotň, doniž ma kóždy čłowjef a lud swoje waſchnicžko. Možesž pak z toho ſpóznač, zo zawěrno nižo male njeje, zo missionalijo z naſich krajow k tuthym pohanam du. Luboſcz k Bohu čerí jich, zo ſo tuthym waſchnjam podežiſnu, zo bychu tež tute woveli do ſtadka Křyſtiſuſo-woho dowiedli, a po ſlowje jaſoſchto ſo „wſchitkim wſchitko“ byli. —š.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinejſtaj 46,533 m. 71 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow ſu dali: kk. žona z Miłoćic 1 m., jubilejske dary: N. z Ralbic 2 m., z Łazka 2 m., H. z Ralbic 2 m., k česci Wutroby Jézusoweje N. z Ralbic 3 m., H. z Ralbic 2 m., H. M. z Nowoslic 5 m., jubil. dar k česci Wutr. Jéz. muž z Baćonja 5 m., tohorunja jena žona 1 m., tohorunja khuda holeca 1 m.

Hromadže: 46,557 m. 71 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5596 m. 18 p. — Dale ſu woprowali: kk. z Konjec 1 m., ze Sernjan 1 m. 50 p., z Ralbic 1 m. — Hromadže: 5599 m. 68 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Žitawje: tri jubilejske dary z ralbičan wosady 3 m. 50 p.

Za lyonske towarzſto: N. N. jub. dar 8 m., štyri jubilejske dary z ralbičan wosady 5 m.

Za dźečatſtwu Jézusowe: žona ze Sernjan jub. dar 7 m., někotri ludžo přez k. Innocenca 2 m., z Łazka 1 m. 60 p., z Ralbic 1 m., N. z Ralbic 2 m., z Nowoslic 1 m., ze Smjerdzaceje 1 m.

Za swj. wótca: ze Serbskich Pazlic jub. dar 2 m., štyri jub. dary z ralbičan wosady 3 m.

Za šule w Orienće: tri jubilejske dary z ralbičan wosady 2 m. 20 p.

Stare pjenježy, taž tež chnowe a koprwe ſudobja a wěch, k wobstaranju zwonow za twarjomne cyrkwie, móža ſo pola naju wotedacž.

Tajke ſu dale dobrocziwje dali: z Marijnoho Doła ſwěčník, wot k. ſchulſkoho direktora Dienſta a Mifkawſcha Ledžbora tudy stare pjenježy.

Redaktor a J. Lukas̄.

Wot redaktora.

Proſchu wſchętch kat. gmejnskich pſched ſtejicžerjow, abo druhich pſchecželow „Poſoła“, zo bychu po dokonjanej wólbje z krótką z protokola wuczahnyli: 1. kaf wjele wjeſnych ma prawo k wólbam, 2. kaf wjele je jich woličo, 3. kaf wjele za ſekuļu hloſowało, 4. kaf wjele za czužoho? To ujech ſo na cedlu zefajane bližšhomu duchownomu abo wuczerej poda, kij by to do Poſoła poſtał, zo móhli raz ludžo po Serbach widzieč, kaf ſu ſo naſchi wojacy hibali. — Hdy by něchtó ſnadž wólbnu cedlu njeſtoſtał, tón napisch na čiſtu papjerku: Herr Michael Koček genannt Lissak, Gutsbesitzer in Crotſtwitz.

Serbski Hospodař číslo 7

je wuſoł.

Redakejia.

Ejſiſkej Smolerječ Inhičiſkejeſtne w maczicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowý časopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 14.

16. julija 1881.

Lětnik 19.

Rěč řeona XIII. k slowjanškim putnikam pschi audiencj 5. julijsa.

Lubowaní synowie! Džensa po žadosečiwyh wocjałowaniu wobjima Was Rom, hłowa katholickoho swęta, a Nascha wóteowska wutroba zraduje a wjeſeli ſo nad Waschej mnnohotnej pschitomnoſcžu tak wulch, zo móžemy tež My rjec, halo něhdź synjath Pawoł wo Titusu: Bóh je Nas zwjeselsik z Waschim pschitodom. Widzawski wot spocžatka Naschoho knieženja pola wſchęch ſuſodnych narodow cyrkę wſchelakich pschiežinow dla czeſzych czerpjacu a njemόžo zrudny poohlad zniſcz wobrocžichmy swojej woczi k ranju, hacž by tam ſpomnjenjo na zaúdzenoſcž Nam někojki ſpojoi njeſchiniſto. A pschez Božu dobrocžiroſcž ſo ſta, zo nam džensniſchi dženj njemały džel ſpokoja pschinjefe, kotryž ſuň tehdźy pola Was pytacz chyſi. Pschetož lubi synowie, pschehladujemy Wasche prawe prćowanjo, a pschipóznawamy po zaſlužbje Waschih nabožnoſcž a wéru, kotraž je Was jednomyslnje ſem pschijedla, zo byſheče Naschej ponížnoſcž a nadbožnoſcž tuttoho japoschtoſkoho Stoła czeſez wopokaſali. We tym wozjewja ſo nic jenož dobra wola kózdoho z Was, ale tež dopokazmo ſpodiwneje a bójſkeje jednothy cyrkwe, wo kotrejž ſy runje, czeſczomny bratſe (Strožmayer), z wulkej ręczniwoſcžu telko prawdy powjedał. Pschetož Jězus Chrystus doby a wobkrucži bratrowſki zwiaſt wſchęch cžlowjekow mijez ſobu ze ſwojej krewju a zjednoči we njej wſchitlih wériwych taſtjec do jedneje ſwojby, kotraž je cyrkę, dowjedzo wutrobu a wolu wſchitlih do tak doſpołneje jednothy, zo buchu wſchity z jenoho, kaž Wón a Wótc jene ſtaj.

Runje i wobkhowanju tuteje jednothi wón swjatomu Pětrej bamžowšku přednošcz a postaji, zo by tuta přednošcz pschenjeſena byla na romskich bamžow hačo nastupníkow, tak zo by pschez zjednoczenjo stanow z wiđomnej hłowni živjenjo žórliko po cylym eżele kschesczanskoho zhromadzeńſta. Dobrotu tutoho živjenja a tohole spomízenja pschinjeſeschtaj Wam po Bohu najprjedy Waschej zhromadnaj japoschtołaj Cyrill a Methodij.

Woprawdze wonaj to běchtaj, kiz w dżewjathym lětstotku, hdyž imeno Słowjanow pocza na znatoſeži pschibywac̄, Waschich předownikow w krótkim času pschez evangelium we Jézusu Chrystusu znowanarodžischtaj, hdyž běchtaj so z nje-wuprajnej luboſežu z cyka jich duchownej zdželanoſeži poswjecziloj. Tak wone narody to docpēchu, zo su z tutym japoschtołskim Stołom zjednoczeni, to je ze ſtału, kotrež je Jézus Chrystus ze zaſtađom swojeje cyrkwe a z njepſchewinomnej twjerdźiznu pscheczivo wſchém nadpadam człowiekow a hele ſezinieč chycl. Wot toho časa pocza mjez Słowjanami a tutym Stołom s. Pětra mjezsobne pscheczelske wobkhadženjo, na kotrež so woſebje w thyle duach we Waschej pschitomnoſeži radži dopominamy. Pschetož tudy w Romje podawaschtaj swjataj bratraj rozprawu wo swojim ſlutkowanju, tu wobtwjerdźischtaj nad rowomaj ſwiateju japoschtołow z pschisahu prawoſcz swojeje wěry, tu dōſtaſchtaj biskopſtu doſtojuoſež a wuſwjeczeju. Z wjele częſczachymi listami bu Methodij wot romſkoho bamža porucžany. Pod joho wjeřſchnoſežu a zakitonem wróci so wón z duchownymi a biskopami, kotsiž mějachu joho w duchownym zaſtaranju Waschich bratrow podpjeračz, do Morawſkeje.

Cyrill zapocza swój japoschtołski khód z namałanjom koſeži Maſchohho předownika Klementa, wo kotrejchž tehduschi wobydlerjo Chersouesa njerwědžachu, wobkhowaſche je po cylym čas ze ſwiatej staroſćzinwoſcu a wone pschewodžachu joho wſchudźom hač ſem do Roma. Tež njedžeržimy to za pschipadnoſež, zo je Cyrill, kaž sy, częſczomny bratſe! runje ſpomnieč chycl, w tutym měſeče zemrjeł, a zo je so Romiej częſcz ſtała, ſwiate powoſtaſki kaž Cyrilla tak tež Klementa tařrjec w jednym wobjeczu měcz. Wobaj wubjernaj japoschtołaj kschesczanskeje wěry wotpočjujetaj w Chrystuſowym poſkuju muohe lětſtotki pôdla ſebe, hačo byſchtaj daſoke potonniſtvo powuczic̄ chycloj, kaž nutrua dybci pscheczienoſcz Słowjanow z katholiskej cyrkwi bycz a woſtačz.

Zahe dozrawichu plody tohole trébnoho zjednoczenja kaž i pomſchitkownomu wužitku, tak tež za Wascheju japoschtołow. Pschetož hdyž ſo jimaj ſta, ſchtož ſo tym ſtawa, kotsiž ſebi wulke ſlutki zwaža, zo ſo z wulkiimi wobeżeſnoſciami a porokami zetkuja, bu jimaj poſtiežena podpjera tutoho japoschtołſkoho Stoła, woſebje dōſta ſo jimaj wot Miklawſha I., Hadriana II. a Jana VIII. dobropscheczo a zakitanjo. A pozdžiſchi bamžowje Maſchi předowniczych woziewiaſhu ſtajnie pscheczelsku pschithilnoſež i Słowjanam. Lisczimy Waschich ſtawiznow wobſwedečeja, kaž wjele prócy ſu romſey bamžowje nałożeli, zo bydu nic jenož nabožniſtvo ale tež zjawne zbožo poſla Was zakitali. Pschetož ſchtož ſo pschecy

stawa, zo móc nabožništwa nuzuje jara wulki wliw na živjenjo a zadžerženjo čłowjeka ma, połaza so pola Waschich předownikow hřeče žiawnischo a juñischo, dokelž woni z prćowaniem Cyrilla a Methodija nic jenož křesćjanšku wěru — schtož je wězo to najwysshe — ale tež nadobnoſcz waschniow a zdželanoscž doſtachu. Tuthmaj japoschtołomaj džakujecže so tež w tym nastupanju wjele, zo staj Wasch (Slowjanski) abejcej wunamakałoj, zo staj wjetshi džel swjatoho pišma do ludoweje ręce pscheložiloj a swjate wobrjadu duchej naroda pschiprawiłojo. Z tuthych pschiczinow budże cykle potomništvo mieno Cyrilla a Methodija pola Morawjanow, Čechow, Boškarow, Khrowatow, Polakow, Rusynow a wschitkich Slowjanow wot brjohow adriatskoho morja hacž k dalokim stepjam Nowgoroda slawicž.

Dokelž w zjenoczenju z romskiej cyrkwi hačo macžerju wſchēch cyrkwiow nadžija tajkho spomóženja a docpęczo tak wulkich skutkow wotpoczuje, tohodla prćujeće so lubi synowje, zo by tale pschezienoscž pola Was so wobkhowała a djeni wote dnja wobtwjerdžaka. Wot Cyrilla a Methodija chcemy ze zhromadnej modlitwu wuprosyč, zo byschtaž z wyskoſcę njebies slowjanski lud milosređiwje zaſitałoj, jenym wutraczo druhim wustrowjenjo pola Boha wužadałoj, horliwu mjeſobnu luboſcz we wſchēch wutrobach zahorilkoj, njeſcheczelſtwo, zwady a zawiſę wot herbſtwa Chrystusowoho wotwobrožiloj. Njech porucžitaj Bohu wosebje tón narod, kotryž ze swojej mnohoſcžu, swojej mocu a swojimi ſredkami so wuznamjenja, a kotryž jeju za swojeju japoschtołow cjeſci, ale zzwiažk pschetorhnyj je, z kotrymž jón tutaj swjataj japoschtołaj ze swjathym Pětrom a z romskiej cyrkwi zjednoczischtaj (t. r. ruski narod). Budže-li jednota wěry wobnowjena, kotraž prawa jednotliwych statow wobledžbuje, směmy wulki dowěru měcz do mócnoho skutkowanja k rozſchérjenju wěry na zemi, pschetoz po Božej radze so zda, zo je slowjanskemu ludej wulki nadawek za-wostajeny.

Nětko lubi bratſja, wróćeže so zbožownie do swojeje wótcziny, powiedajeće swojim bratram, schtož ſeje w Romje widželi a kryſheli. Dajeże jím swědčenjo, zo wschitke nadobne a wulke narody slowjanskoho mienia ze Swojej wótcowskej luboſcžu wobjimamy, a wot nich nicžo bôle nježadamy, dyžli zo bychu k romskiej cyrkwi z najwyjetſchej horliwoſcžu a z nježlamnej swěrnoſcžu so pschitulisi, a zo by žadyn z nich njezabrudžik wot woneje swjateje archi, wo kotrejž Wasch swjath Hieronymus praji, zo schtož we njei njeje, we potepjenju zahinje. Donjeſeże jím tež japoschtołskie požohnowanjo, kotrež jím a wschém Wam naj-luboſcžiwſcho we Knježu wubželamy.

Nashe telegrammy.

Katholscy Serbja su pschitulski džak swjatomu wócej Leonej XIII. za joho wokołny list wo ff. Cyrillu a Methodiju a za wuznamjenjenjo jeju swjeđenja na 5. julija pschiprawiłoje z telegrammami wuprajili a wot statnoho sekre-

tarja kardinala wotmołwienjo dostały. Katolicka bjesada w Jasenicy telegrafowaſche swój dżak we 61 słowach po francózku a dostała tuto telegrafiste wotmołwienjo: M. Zimmermann président de la Réunion catholique à Jessnitz près Panschwitz. Le saint père a agréé vivement les remercements des réunions catholiques des Serbes habitants dans la Lusace de Saxe royale et leur envoie de tout son coeur la bénédiction apostolique. Card. Jacobini. (T.r. M. Ćešli, pschedsydže katolickie bjesady w Jasenicy pola Bancžic. Swjath wótc je nutrniye pschijal dżakowanja katolickich bjesadow Serbow, kiž we kralowskej ſakſtej Lužicy bydlą, a ſeżele jim z chleje wutroby japoſchtoſke požohnowanjo. Kardinal Jacobini.) — Pschedsydſtwo naſchoho towarzſtwia ſf. Cyrilla a Methodija poſla 4. julija rano Łacjanſki telegramm, kiž na serbſki pschelozem takle rěkaſche: Džakowanjam, kotrež swjatomu wótczej ſlowjanſki narod w tu chwilu w Romje wozjewia, pschihloſuſja jenomuſlije tež Serbia Hornijeje Lužic, hdež ſu, kaž ręcz hſchicze nětko ſwedeži, wucžownich swjatoho Methodija přeni plahowarjo Chrystusoweje winicy byli, a proſcha najponižniſho wo japoſchtoſke požohnowanjo za podpiſane towarzſtwo, kotrež katolickie piſma w serbſkej ręči wudawa. Twarzſtwo ſf. Cyrilla a Methodija. M. H., farař, ſekretar. Wotmołwienjo dóny džakowanjam 6. julija tajſte: R. parocho H., secretario societatis ss. Cyrilli et Methodii. Summus pontifex tuum telegramma libenter perlegit et peti- tam benedictionem Sorabis Lusatiae Superioris et praesertim societati ss. Cyrilli et Methodii addictis ex intimo corde impertit. L(udovicus) card. Jacobini. To rěka bjez titla: Swjath wótc je twój telegramm z radoſcju pschedzitał a wudželuje z najnutriſcheje wutroby žadane požohnowanjo Serbam Hornijeje Lužic a wosebje tym, kiž towarzſtu ſf. Cyrilla a Methodija pschiluſcheja. — Z Kamjencia bu w mjenje někotrych serbſkich duchownych tutón telegramm wotpoſlanym: Proſhymy džak prajicž Boho Swjatosci za wótcowſte staranjo wo ſlowjanſke ludy. Njech ſo pschez zaſtupnu proſtu ſf. Cyrilla a Methodija poſpěſhi džen, na kotrymž ſo wſchitke do poſluſhnoſce ſo japoſchtoſkomu Štolej nawróča. Lužiſcen Serbia z wotpoſlanymi ſo ſobu zradujeh proſcha najpokorniſho wo požohnowanjo. (Wotmołwienjo njeje redakcija hſchicze dostała.) — Z Ralbic je kaſino tónle telegramm 4. julija poſlało: K džakowanju za Grande Munus na tutym dniu Waschej Swjatosci wot wſchich ſlowjanſkich ludow dawanomu tež my Serbia Hornijeje Lužic najponižniſho a najnutriſho ſo pschizamkujemy, wěrnu poſluſhnoſcz lubimy a najhoryczſho za Waschu Swjatoscž ſo modlimy. Wotmołwienjo pschedsydje tajſte: Praesidi Societatis Casini catholici Königswartha (stacija za Ralbicy): Sanctissimus pater grati animi sensus nomine istius societatis conditos libenter excipiens ei apostolicam benedictionem amantissime impertitur. L. Card. Jacobini. T. r. Pschedsydje kaſina atd. Swjath Wótc je zacžucza džakownoſce, w mjenje tamnoho towarzſtu zjewjene, z radoſcju pschijal a wudželuje jomu najluboſežiwoſcio japoſchtoſke požohnowanjo.

Z telegrammami su Serbja z najmjeñšha dopokazali, zo hischče existiruju a to je tola dobre znamjo! Tón Serb, wo kotrymž mjeſeche Posol nadžiju, zo w Rom je budže, je wysokocžejený ē. doktor Ž. Petr Jordan, kotryž je tako spisowat we Winje žiwý a kiz běſche hłowny wobstaraczej we tamniſchim wubjerku za słowjanskich pucžowarjow. Tutoń je tam wo prawdžje był a Serbow zastupował. Wón je, kaž wſchelacy cžitarjo wiedža, bratr kublerja M. Jordana w Cžęzkečach. Džak jomu!

Z Lujich a Sakskeje.

Z Kamjeniškoho sudniſkoho wokrjesa. W kłoschrje z Jaworu woteda so wot 134, kiz moja prawo hłosowacž, jenož 103 hłosow, a z tych za Kočku-Lissaka 91 a za Beega 12. — W Schunowje a Konjecach hłosowachu wot 85 jenož 66, wſchitey za Kočku z wuwzaczom 1 za Beega. — We Wotrowje su wot 46 k hłosowanju wopravnjenych wſchitey hłosowali a to wſchitey za Kočku. Ślawa jim! — W Nowym Měscje su wot 7 wosili 4, a to 2 za Kočku. — W Źelicach wot 19 wuzwosachu 6, a z tych 4 Kočku. — W Kaschecach wuzwosachu 15 wot 18, w Žuricach 8 z 25, we Kluponicy 4 z 9 a w Bukowcu 2 ze 4; z tych dachu 28 swój hłos Kočku a 1 Begej. — W Mučnich hłosowachu 16, mjeniuch 15 za Kočku, 1 za Beega; 1 wobſedjer njeje wosil. — Khróſčicach z Kožarcami su wot 91 wólbohmanych 76 hłosowali, wſchitey za Kočku (Ślawa!), runje tak w Ralbicach, w Sernjanach z Hrańcu a Hórkami, tež na Horje a we Lusczu, we Worklečach atd. (Druhi króž wjaczy, Posol je hido połny.)

Z Drežjan. Zeje Kralovska Wysokoſć prynceſna Žurjowa jehasche 5. julija ze swojim mandjelskim rano w ſedmich pola Poyriž. Nadobo kóni nětak spłoscheny na bok ſloczi, prynceſna, hewak dobra jeharčka, padże z njoho a złama ſebi podłohę. Pschiwolany kralowſki wóz z Billniž dowjeze prynceſnu na hrodźik w Hoſterwizach. Ruka bu bórzy naprawjena a hoji ſpěchnie.

Z Pravocžic. Pschi cžejkum hrimanju 6. julija dyri tudy blyſk dwójcy do twarjenja kublerja Jakuba Wiežaza. Pschez Bože zwarnowanjo pał njeje ſo žana ſchoda ſtała, khiba ſnadne wobſchodzięſjo krywa.

Z chloho swěta.

Němska. Politiske naležnoſće ſo nětko w ſežu mjenje ſpěchuja, najwažniſchi mužowje wſchech knježerſtwow ſu na pucžowanjach abo w kupjelach, kaž wjerch Bismark we Kissingenu. Najwjacy žiwjenja je a budže nětko pschi wólbach na krajne ſejmy a na rajchstag.

Cžeska. Na kóncu junija běſche w Pražy abo w Chuchli němiſkich ſtudentow dla někajka hara, kotruž pschecželovje staroho knježerſkoho ſystema jako bróni pschecžiwo něcžiſhomu ſprawniſhomu ministerſtwu wuziſhu. Němcy abo po prawym z Němcami džeržacy židža ſchřečzachu pał wjele bóle dyžli bě

trěbne! W Chuchli mjenujcy bě kaž hewak wjele čěšskich hoscži. Tu pschicjeze čròdka němickich studentow towarzstwa „Austrija“, stajichu tam na město awstrijskej fejzorskej khorhoje pruskoněmsku, spěvachu „Wacht am Rhein“, „Das Vaterland muß größer sein“ a druhé němiskopatriotiske pěsni, hoscžo Čezechovo pocžachu na to fejzorskú hymnu spěvacž a buchu za to wot Němcow wusmečhowani a schézuvani, schtož zažy Čechowje jako wjetšina a w swoim kraju za zlo wzachu, tak zo někotři rozhorjeni zwadu hacž do pukow dowjedzechu, tak zo dyrbjachu skónečnje Němcych čěšacž. Zo te němske jehnjata někotry pras wošebe wot dželacžerjow w Chuchli a potom pschi dojedženju do Prahi dostachu, je wěste, ale smjertnje raneny někto njeje, kaž chycihu najprjedy w nowinach wudawacž. Tež w Prahy su němscy studencži wschelaku nōmu haru hnali a čěški lud ranili, za czož tutón zažy z haru wotmołwjesche. Němscy zapóslanc̄ so w Prahy tohodla zhromadžichu a w druhich městach a samo w druhich krajach thckle pukow dla do njebjes wo wjeczenjo wołachu, ale cykly wunoschki je jenož wupolazanjo sydmioch studentow z universiteta. Ta věc so pomalu zažy zlehnuje a awstrijscy Němcyc so sferje k tomu zwicža, zo woni sami knježa a porucžerjo w Awstriji njejsi, ale zo tež wšchě druhé tamnísche ludy žadaja, schtož jim sluscha. Němske nowiny wo tých naležnosćach jara stroniſey piſachu a hisheže piſaju.

Italska. Z Romia. Słowjanow je tu na swjedženje k čeſcži ſi. Cyrilla a Methodija 1500 pschischko. Romſcy su jich z woſebitej kedžbnoſežu čeſcžovali. Wschitko džeržesche so tak, kaž bě po programmje wucžinjene, woſebje w chrkvi ſi. Klementa. Prédowanja nějachu biskop suffragan Sembratowicz (bratr archybiskopa) rusynscy, Semeneitko pólscy, Jurij Slota słowackcy, probst Schtule čeſcy a biskop Strožmayer khorwatscy. Na 5. t. m. pschipoſdnju bě audiencia w salu nad portikom pětrowskéje cyrkwy. Swjaty wótc bě wobdaty wot 28 kardinalow a wjele prälatow. Audiencia trajesche schthri hodžiny. W mjenje Słowjanow džeržesche biskop Strožmayer dolhu ſacžanskú rěč. Swjaty wótc wotmołwi ſacžanscy to, schtož je w Posole na předu wočiſčejane. Potom bě pschedstajenjo jednotliwych deputacijow (wjednich běchu hižo privatnu audiencu měli) a ceremonija pocžesžowanja a japoschtolske požohnowanjo. Wschitky běchu wulcottne zahorjeni a wołachu bamžej Leonej ſlawa, žiwio (t. r. njech je žiwý, po južnosłowjanſku) a njech žije (t. r. njech je žiwý, pólscy). Pětrowoho pjenježka běchu 425,000 frankow pschinjefsi. Bamž je k wopomnječu dał woſebity pjenjež bicž, kž je so pozdžischo putnikam wudželił. Mažajtra běše swjedženſta zhromadžizna we Vatikanje, kotrž běše wucžene romſke towarzſto zrjadowało. Tam bě bamž z 20 kardinalemi a wjele romſkimi a czužmi woſobnymi. Spěvy wuwjedžechu spěvarjo pětrowskéje cyrkwy. Něčež, pschednosčki a pěsni běchu ſacžanske, italske, pólſke, čeſke, rusynſke, słowacke a khorwatske. Bamž wosta pschi wulcej horcoče hacž do konca a džakovasche so. — Wjecžor běchu Słowjancy biskopja (mjez nimi tež bolharski biskop

Szworow) a wjednicy deputacijow, někotři kardinalowje (Ledóchowski a Alimonda) a prälatowje pola kardinala Jacobini pscheprósheni. Pola Słowianow wostanje tute putništvo w dobrym wopominjecju a pschinjese dobre plody.

Połnocna Amerika. Präsident zjenožených statow general Garfield bu 2. julijs na dwórnischézu we Washingtonu straschnje třeleny wot Amerikana Guiteau, kotoruž bě někajke zaſtojnſtwo zapowiedzil. Kulka hischęze w czèle tři, tola je nadzija na joho wuſtrowjenjo.

Wschelcizm.

* Schtožkuž je na swěcze katolické, ujed we ſlowje, pišmje abo ſutku, tama ſo wot njekatolickich (drje tež wot ſchpatnych katolikow) bjez wſchoho pruhowanja, a ežim bōle ſo katolik swojeho czinjenja abo wostajenia dla zamolwja, ežim bōle množa ſo wobſkoržowanja pschečiwnikow. Prajischli jim, zo eži hchidly czinja, ſu kaž człowiek, kotorž druhoho napadnje, a hdyž napadnjeny ſo wobara, ežesč abo žiwienjo ſebi zakitajo, wrěščza wo pomoc. Njeh uwy katolikojo czinimy, ſchtož chcemy, naſche ſutki ſo tamaja, předy hacž ſo naroda, podobniye, kaž farifejowje pschečiwo Synej Božiomu ſo ſpjeczihu, prajo: Može dha z Nazaretha něſchtō dobre pschiuitež?

* Po wuſpozajenju starých cyrkwiſtich knihow ſu ſo w Njebjelicach (druhdje drje tež?) werowanja pschech njedželu popołdnju po myſhpore ſtale pschede wſchěni kwaznymi hoſzemi. Po myſhporu poczinaſche ſo kwazowacž tſi dny poſpochi. W kotrym čoſu ſu ſo nimale ſredu rano karty dodawale, zapisane njesteji. Prajdy nic, doniž jedny bōle zaſpany njebě, dyžli drugi.

* Na hońtwje. „Njerozdajej taſ hubu“, praſi bur, kij po hońtwje krodźesche, k wotroczeſej, kotoruž ſo jara dželacž njechasche, „hewaſ eži pječzena ſawka do huby zlecži!“ „Dyrbju drje rozdajecž, dokoſ to widžu, zo mi ty žaneje njetſelis““, wotmołwi ſchibaſ.

* Byminy woheń. „Gana!“ „Schto paſ zaſy?““ „Na, pschinjesh tola lampu, zo widžu, hacž je hischęze woheń w neſceži.“

* Tež politikuſ. „Džecži, ſchtož džensa ničjo njewjeczerja, tomu dan za to pječ nowych“, džesche nan k swojim. Džecži woſaja na pschemo: „Mi nanko, mi, njecham ničjo wjeczerječ, ale budu lutowacž.““ Mazajtra rano praſi zaſy nan: „Džecži, ſchtož te wcžerawſche pječ nowych won njeda, njedostanje ničjo k ſnedanju!“

* Woſebni tež dobry pschikkad dawaja. To wobkručza něčijschi jendželski mięſtokral Lord Ripon w Indijské ze zwojim zadžerzenjom. Kaž je znate, bě wón předy hłowny ſwobodny murjer w Jendželské a je pschez ſtudowanjo k ſpóznacžu katolickéje weroſcie doceř. Wón wopoſazuje ſo wſchudžom hako dobry katolik. W Bombaju krodži husto k mſchi a wužiwa ſwiate ſakramenty, je horliwy ſobustaw towarzſta ſwj. Vincenca. Jesuitowje

maja tam wysoke schule, kotrež won na schulskich zjawnych swjedżenjach z woprytom poczeſćjuje a jich zaſlužbu zjawnje pſchipóznawa.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtaj 46,557 m. 71 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dali: kk. H. S. z Wotrowa 1 m., H. K. z Krjepiec 1 m. 50 p., H. C. z Kaſec 3 m., H. W. z Wotrowa 1 m., J. W. ze Žuric 2 m., Swójba z Kanec 4 m., z Wotrowa: M. R. 5 m., M. W. 2 m., K. J. 25 p., H. R. 50 p., M. R. 1 m., H. M. 1 m. 20 p., H. R. 5 m., H. W. 3 m. 50 p., M. C. 6 m., M. K. z Kaſec 1 m., wot processiona, kotryž na swj. Jana z Klóſtra do Filipsdorfa dźše 8 m. 26 p., ze zawostajensta njeboh Jurija Róbla 14 m., R. z Ć. 3 m., W. z Budyšina 1 m., wot Jasenčanskeje bjesady hiſće dodawek 8 m. 10 p., H. B. z Kh. 4 m., dwě hóley z Khróſcic 2 m., njemjenowana 10 m., H. J. z C. 1 m., njemjenowany z Hory 6 m., njemjenowana z L. H. 1 m., k česći Jéz. Wutr. J. z Ralbic 6 m., jubil. dary: z Ralbic H. N. 50 p., J. 3 m., z Konjec 1 m., njemjenowany z ralbičan wosady 10 m., J. N. z Worklec 1 m. 50 p., z Ralbic 3 m.

Hromadže: 46,679 m. 2 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5599 m. 68 p. — Dale su woprowali: kk. A. M. z Ć. 3 m., W. z Budyšina 1 m. 50 p., njemjenowana z Prawočic 15 m., njemjenowany z Hory 1 m., njemjenowana z L. H. 1 m., přez ralbičan kapłana 2 m., J. z Ralbic 1 m., njemjenowany z ralbičan wosady 10 m.

Hromadže: 6034 m. 18 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Źitawje: dwaj jubil. daraj z Ralbic 3 m.

Za lyonske towarzstwo: Přez k. kapłana Šołtu jako jubilejske dary: z Kh. 15 m., njemj. 1 m., njemj. 2 m. 50 p., njemj. 1 m., njemj. 1 m., z Khróſcic 3 m., z Kozarc 2 m., dale jubilejske dary: H. z Ralbic 1 m., J. z Ralbic 3 m., z Lazka 50 p., ze Ŝunowa 1 m., z Konjec 1 m., njemjenowany z ralbičan wosady 5 m., z Ralbic 2 m.

Za dźečatstwo Jézusowe: M. K. z Jawory 1 m., M. H. z Kaſec 2 m., přez k. Šołtu: njemjenowana 3 m., njemjenowana 1 m., z Khróſcic 50 p., z Khróſcic 50 p., z Khróſcic 5 m., njemjenowana 8 m., z Khróſcic 15 m., z Khróſcic 1 m., njemj. 50 p., njemj. 50 p., njemj. 1 m., njemj. 1 m., z Khróſcic 3 m., njemj. 2 m., z Kozarc 1 m. 50 p., njemj. 1 m., dale njemjenowany z ralbičan wosady 5 m., J. z Ralbic jubil. dar 3 m., štyri jubil. dary 4 m. 50 p.

Za swj. wótca: M. Ć. z Wotrowa 3 m., přez k. Šołtu: njemj. 3 m., z Baćonja 1 m. 20 p., njemj. 1 m., z Khróſcic 3 m., dale njemjenowany z ralbičan wosady 5 m., tri jubilejske dary z Ralbic 2 m.

Za šule w Orienče: Přez k. Šołtu: njemj. 1 m., njemj. 8 m., njemj. 1 m., njemj. 2 m., dale njemjenowany z ralbičan wosady 5 m., jubilejske dary z Ralbic 3 m.

Stare pjenjeſy, kaž tež **cytowe a koprowe ſudobja a węch,** k wobſtaranju zwonow za twarjomne cyrkwi, móža so poła naju wotedacz.

Takje su dale dobroczińje dali: z L. H. dwaj ſlěbornaj pjerſchězenjej a cytowej ſwěcznik.

Redaktor a J. Łukash.

Serbam, kotriž so lětsa na rumburgskim processionje wobdzela, so wozjewja, zo njedyrbja njedzèle dla ani w Budyšinje a tež nic w Rumburgu serbskeho spowjednika wočakować; přetož w měscie žadyn serbski spowjednik dopołdnia njebudže. Ja budu najskerje z wonka Budyšina a příndu hakle wječor pozdzie do Rumburga, čehož dla radžu, zo by kóždy w swojej cyrkwi doma k spowjedzi šoł. Wšitko druhe wostanje kaž hewak.

Juriij Nowak, tach. vikar.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 15.

6. augusta 1881.

Lětnik 19.

Dobyczo w ruch — pschěhrate!*

(Wojskicé abo pschelozj so njedowolit!)

Kóždy kral, praji swjate sezenjo, kotryž chce do wójny cžahnež, pschi sebi rozpomina, prjedy hacž cžehnje, móže-li swojomu pschecžwnikej 10,000 napšchečzo stojicž, hdyz tutón z 20,000 pschicžehnje; nima-li 10,000 wojałow, potom njemysli na bitwu, ale budže z časom wo mér jednacž. Tež my njejsmy našich katholickich Serbow na dobre zbožo džen 12. juliia do wóhnja hñali, ale smy derje prjedy wškitko pschihotowali, zo by tajfomu woporej pschimierjeny, nam wužituy a nikomu druhomu nješkodzach plód so dobył, tón ujenujcy, zo by Serb z knjezom był we swoim wókrjesu, kaž je po zakonju mózne, a nie z wotroczkom — druhoho!

Njebě traž to w Božej rábž, zo katholickoho serbškoho bura na cžestne město w sakškim sejmje postajimy? To budž daloko! Léta došho móžemy cžakacž, prjedy hacž so nam zasy tajka ſkladnoſež poſkieži. Němey vjež ſobu rozichézepjeni, lutherſcy Serbja z wulkoſho džela z nami zjenoženi — ſhoto móžachmy wjacý požadacž? „Cžiú kóždy Serb swoju winowatoſcž“, je Poſok w swoim časzu proſyl, a hako by proſecžil, je wam do předka prají: 1300 hłosow je dobyczo, njecham-li wſchě moch za tym napinacž, njedobudžemy! Pschi wólbach w lécze 1875 smy z Minaſkolem 850 cedlow wotevali; 1000 móžachmy tón krócz derje sami zwjescž, a lutherſka pomoc 350 —

* Raſtarv je hñdom po wólbach piſan; njeh taſti wostanje. Skoržali „Serbſke Nowiny“ z prawom na njeſtveru někotrych pschedtejſtejjerow njeſwacžiſſkeje wosady (drije tež híjheže druhich), njezamlowja to njerodu mnohich katholickich Serbow. Samón je muž!

žymnica potřeboše kózdroho, kotryž svój luh lubuje, hdyž vidži, zo je ho ťa njeroda wšchitko stazyła, a zo je cžescež katholískich Serbow czechm a pſcheradníkam tafrjec k směcham stajena! Hdy bychmy dobyli, hinač bý z nami ſtaťo!

Pohladajmy wokomik na naſche wójtſto, a kaf je ſo hibało; to wocžini nam wocži! (Wo wudoſpołnenjo a porjedzenjo tabelle proſhymy do Poſka!)

Město wólbów.	Prawo maja:	Pobylí ſu:	Za Kočku:	Za Beega:	Přichipomuňenjo.
1. Rjebejelžic z Paźlicami a Pěſecami . . .	41! 28 35	30 20 24!	26 20 22	5!! — 2	pódla 1 luth. Němc.
2. Smječkech . . .	—	49	48	1	z Budworom 1 luth. Serb.
3. Wotrow	72	56	52	4	z Želicu a Now. Městom.
4. Schunow	85!	66	65	1	z Konjecami.
5. Lazk	—	62	62	—	z Kalbicami a Smjerdžacej.
6. Róžant	—	35	35	—	z Nowoſlamicami.
7. Worflech	—	77	76	1	z Nowej Wieſku.
8. Khrózecich . . .	91!	76	76	—	z Kozarc wſchitcy.
9. Ruknica	17	16	15	1	z Pravocžicami.
10. Mitoczhich . . .	—	40	39	1	z Wěteńcu.
11. Kułow	134!	103	91	12!!	z Jaworū! a Pančicami.
12. Swinaruňa . . .	—	37	36	—	z Kanecami.
13. Lejwo	—	22	19	3	—
14. Kaſhech	52	29	28	1	ze Žuricami a Gļuponcu.
15. Zasenica	—	102	71	31!!	—
16. Rjechwacžidlo . .	—	105	42	63	—
17. Bójdhich	—	110	72	38!	—
18. Barčež	—	43	31	12	—
19. Minatał	—	47	42	5	—
20. Trupin	—	40	40	—	To je Jan cžiniš!
21. Sernjanj	—	65	65	—	z Hórkami.
22. Wóslinę	—	60	12	48	z Wysołej a Lěſkej.
23. Debrich	—	28	16	11	z Tradowom.
24. Čjornow	—	47	7	39	z Žitrom.
25. Koſlow	—	35	33	2	z Dobroſchicami.
26. Rakech	—	113	51	56	—
27. Luh	—	54	18	36	—
28. Lupoj	—	37	5	32	—
29. Lipicž	—	30	20	—	—
30. Rjeradech . . .	—	17	4	12	—
31. Z němſkých wóbow	—	—	12	—	Rozbrojeni katholíscy.

Do hromady: 4800? 2889 1175 1288 Heinze: 410.

Serbow je za Beega 425 hlosowało, Serbow k wólbam pochylo pſchez 1600. — Chczo wuknijemy z tuteje tafle? 1. Zo je jenož 20 katholískich hſpodarjow, kotriž ſu za Beega hlosowali; 2. zo ſu cži, kifž maja daloči pucž,

pilniščo wolisili, dyžli wjesni! 3. zo bychmy nadosež dobyli, bychu-li wschitchy w tych wſach, hdjež ſo wolesche, ſwoju cedlu wtedali, a to tola wjele žadane njebe!

Lud je wjele woporow pschinjeſt, to dyrbimy z džakom wuznaež. W kloſchtrje powjedaſche mi murjetſki polir: „Smj hamor a kamjeni čiſli, a do Wotrowa bězeli*; ſlonoč ſmudžesche a pucž bě wobožny, wočko wutroby pač bě nam lohko!“ Wjele žada ſo wot Horečjanow, zo do Sernjan du, hdijž mohlo ſo z wobeju wſow w Hranich wolicž. Wjele wot Peſfekčjanow, kotrejchž pſchez horu do Njebjelčic pokazuja, abo wot Wudwórcjanow, kotsiž maja bliže do Worklec, dyžli do Smjecžec. A wjesni? Nô! 12. julij najſterje w jich protych njeſteji; pſchez wokno widža ludži, kiž za naſchu naležnoſež na pomoc běža, widža to, ſhnu ſo do hele a ſmorcža — ſón sprawnych.

Pohladam tež na zadžewki. 1. Bě nam mało čaſa k pschihotowanju date. Byli mój přeni liſt týdžení předy do praweje kovařnje pschichol, by lepje bylo! Schtož pač je ſo hodžilo, ſuh w tuthy 4 njeđelach dohvwatali. 2. Večku naſche wólne liſtna jara njeđ oſpołni je zestajene. Kunje čzeladniſto, domjach a wumiēkarjo, kiž toleť dawkow wotwiedu, bychu radu ſchli — njeběchu pač zapisani. 3. Je ſo w mnogich wſach ſtało, zo wajchtař porucžnoſež pſchedſtejicžerja poſluhač njeje; tak mnozy njež ho niču, zo ſu liſtna w forczmach wupołożene, ani džen a čaſ wólbow ſo prawje njeſchijewi, kaž ma ſo to po zakonju ſtač.** 4. Su naſche wólne wotrjedy jara wulke a wobežne. Mezi tym zo Němcami takrje w kóždej wſy wólbu ſchincžu (z cyta 38) pſched nôs ſtaja, móžem ſy Serbja hodžinu daloko jachlicž. Taſka njeprawda dyrbi ſo wotſtronicž a pschihodnje w kóždej wſy wolicž, hdjež je ſamostatny pſchedſtejicžer. Wſchak ſo za „rajhſtag“ tež w kóždej wſy woli. 5. Nekotiſti ſtokraka winu na kwas! Tón je ſo do předka widžač a Poſol na to ſedžne činiš, zo ſo pschihódny čaſ poſtaji. Su-li kwas a dla we Łazku wot 8.—1. hodžinu wolisili, čzohodla njehodžesche ſo to druhdže?! 6. Morkotaja tež, zo je ſo tu a tam ſtara khoroſež Serbow, zawiſež a nje po pſchecžo tež hibało. 7. Tamne zaspanske cyganſtwo, kotrež ſwoju njerodu z tuthy ſłowami zamkowia: „Bjeze mnje fóra tež pónidže!“

Wěſcze halo katholikojo (a k wam my tudy rěčimy) derje doſež, kaf husto je bamž Pius IX. a nětčijschi Leo XIII. nas napominal, zo mamy ſo po móžnoſeži tež z woporam i pschi wſchěch wólbach wobdzělič. W přenich ſtatkach je pucž k njebiu pſchez krawne martraſtwo ſchol, w naſkich dnach

* Kunje tak powjedaſche ſo redaktorej, zo ſu Workleczenjo a Nowowjesczenjo, kiž večku w druhich wſach na murjetſkim a druhim džele, wólby dla do Worklec bězeli.

** Zda ſo ſtovo, halo bychu w nekotrych wſach wajchtařo k poſelſtwam jenož za wěſtym hospodarjom pſchitajeni byli! Njeje z tym doſež, zo ſo pſchedſtejicžer z tym tróſtjuje: ſyム wajchtařej kažal. Njech jomu tež na poſtym hlađa, zo porucžnoſež ſwědomicže dopjelni. Ŝewał je ſchłoda wo twitajenu mždu!

husto a často pšchez wuznacžo wěry pšchi wólbach. Schtóž měni, zo to z hrěchom njeje, postajenoho a móžnoho katholškoho Serba we wólbach zapřež, dyrbi pač jara njerozomny abo njewědomny byč, abo woboje nadobo. W swojim času budža Trupinjenjo a Komorowczenjo pšchecžiwo nim swědečicž! Tež to je hrěch pšched Bohom, hdyz serbski katholški hospodar pšchecžiwo katholškomu bratrej swědečji. Schto bychu tón krócz Lutherſen Němcy projili, hdz by tón abo druhí wjesny za katholškoho Serba hlosował?! Pilatus wuje sebi po 1800 lětech w podzemních delanach ruch, ale krej ſo rukou pšchecžicž njecha. Serbscy Pilatowje ſu, kotrymž serbski bur dobrý doſč njeje, a kotſiž, hačko by druhí narod z woſebniſchho czeſta pječený był, že ſlaboſeče ſwój lud a ſwoju narodnoſć zapřeja! Tutu winu ſebi njewotmijecže! Njerodny wotroczk zahrjeba dowérjeny talent do role, město zo by z nim wikował a z danju ſwojomu knijezej požejene wrócił: to ſeże wý 113 wjesni (po prawom jenož dobra poſoječa z was), kotſiž 12. julija njewidžesčcze, zo je to džení za was k ſtukowanju. Za to pſchiniūdže po naſchim zdacžu wam czežlcha potuta, hačko hdz byſhce na pſchilazanu ſwiaty džení do Božich ſlužbow z ſlužce njeſchli.

Serbski lud je hižom wſchelake zle čaſhy a někotrnžkuliz njeſuboznoſć pſchenjeſl a pſchetrał. Tutoho pſchěhracža dla tež hiſhceje pſchewinjeny njeje. Žednanja, kotrež ſuň z Lutherſkimi Serbami pocžimali, powjedžemý dale, zo bychui za wſchón móžny wužitk katholſkich a Lutherſkich Serbow na zakoníkem puežu ſtukowali. To pač je ſchfoda za nas, zo mož kofka hižo nětko na ſakſi ſejm pſchiniūcž, hdz bychu ſebi wſchitej Serbja ſolidarnoſć a pſcheczenoſć za prawidlo wzali. Schtóž je Beeg za nas Serbow, katholſkich kaž Lutherſkich, ſtukował, dokonja tola kóždy druhí, a ſměſhne je, zo w ſamjeniſkých nowinach něchtó z tym wulku haru cžeri, zo je ſo tamny tač wjele wo wudowych katholſkich wucžerjow poſtaral. To dyrbjeſche kniježerſtwo sprawnoſće ſla cžinicž (a woſebje naſche ſakſe by je tež cžinilo), zo katholſkim wucžerjam a jich wudowam wuměń pſchizwoli; katholſki bur tež na to zabyl njeby, zo je wot katholſkich wucžerjow ſobu woleny, a by jich prawo a derjemecžo z wjele druhimi czeſčenymi ſakſimi zapóſlancami runje tač zaſitał, kaž žadny druhí!

Lětuſhi 12. julij bě džení domapytanja za Serbow, ale množy njeſtu je ſpóznali, ſchto jim k zbožu tyje. Tutu wucžbu ſuň droho płaczili! Mi zavostanu dny po 12. juliju wopominječzo, hačko by w tuthym ſeče druhí martrowny tydženj był; wjeslach ſo na horjestacžo serbſkoho ludu, ale — jutrownicžka njeſchiniūdže! —

—š.

Cwočžki a batnarje do zhniloho drjewa.

1. Sym we posledních lětech často we katholſkých nowinach cžital, zo ſu ſo horliwi katholſcy mužowje na khorym ložu k wólbnomu mětej donjescž

dali — kaž wicżniwy w swj. sejenju k Jezusie. Sedyn hłos wſchak wicżni pſchi wólbach często dość dobyczę abo pſchęhraczę. Hdyż pał pola nas nimale ź. dżel hospodarjow swoje prawo a swoju winowatość „zapase”, shto nam to pokaza? „Seligo něchtó praji”, piſe ſ. Jakub, „zo ma wěru, ſkutki wěry pał uječzini, tajkoho wěra je morwa!”

2. We Worklecah maja lutherskoho najenka abo pachmana. Na džen wólbów džesche tutón k swoim dželaczerjam: „Dzieče a woleče, kohož chceczę; ja sym za Beega podpiſał a dyrbju za njoho hłosowacż, wy pał hłosujęće, kaž kóždomu swědomiujo pſchilaza!” To je czesczehódne zadžerzenjo! Hdyż pał z druheje wſy so nam powieda, zo ſu ſo Serbam cedle, na Kokli piſane, z rukow wudrěke a taſke za Beega podtykałe, to moħł we sprawnym hněwje zawałacj: Z měru, z kotrejž sy měrił, budź tebi zaſy měrjene, ani ſmilność, ani hnada!

3. We wóſlinczańskie woſadze je, kaž powiedaju, zemjanek pola pſchedſiejeſcerjow wokoło khodžik a jich pſchecžiwo Kokli za Beega naręczał. Skyschach tež, zo drugi zemjanek pſchi ſkladnoſci wólbów dla praji: Beega dyrbimy wolicž, zo moħł k lětu 25lětny jubilej ſwjeczicž! Myſlach pſchi ſebi: Sym-li tež ty hiſcheče tak hłupy, moħł ſam hiżom lěta 25lětny jubilej twojeje hlu- poſcje ſwjeczicž.

4. To wjedža tež Němcy, zo Beeg muž za tym ujeje, kiž moħł ſwoj wokrjes pſchihódrne we ſejmje zaſtupowacż: wſchak je cyła kinsbórkſka wokolnoſć pſchecžiwo njomu hłosowała. Mnohim Němcam pał je ſo, kaž we „K. R.“ ſtejſeſhe, tola lubiło, zo budźa k woſjedu proſhenii, hdyż změje Beeg 25lětny jubilej. Shto dha wě, kał dołho budże ſiwy, a shto wě, koho budźa k woſjedu proſhecz?

5. W Kupjeli ſedzi katholiski hospodař a pſchiūdžetaj tam dwaj lutherskaj hospodarjej z rafecžan woſady. Rěcže pſchiūdu na wólby a katholik poczina woheń a schwabl pſchecžiwo Kokli ſapacż. „My lutherſcy Serbjia chyčimy runje za Kokli hłosowacż, a wy katholycy ſeje pſchecžiwo?! To zda ſo nam džiwnie!” Wbohej wicžownikaj z Gmaufa (abo mojedla z Trnpina), to njebe „Jezus”, z kotrymž ſtaj poręczaloj. A ſichto tež to tutón „Serb” a „Ka-tholik” bě??

6. We 3. wólbnym wokrjesu (žitawskim) mějſeſhe katholiski fabrikant Gutte z Reichenawa 719, joho pſchecžiwniķ Pfeiffer nad Burkſdorſou 743 hłosow. Shto tola něchtoto mało hłosow uječzini! Dwaj katholikaj móžeschtaj we ſejmje ſedzecž, a žadny tam ujeje! Zawinjeniu mjerodu Bóh podpjeracž ujecha a njemóže!

7. Cykle woſydlerskwo w Sakſkej je derje na ſejmje ſastupjene, my Serbjia žadamy tež za tym, zo by pódla Serba (f. Straucha) z lutherſkeje ſtrony tež z naſcheje katholiskeje jedyn był, ſhtož k doſpołnoſci ſluſcha. Je to něchtoto njeſprawne? „Sym-li zlē ręczał, dopołazał, zo je złe; sym-li pał

prawje rěcžaš, ežohodla mje bajesch?" To rěka pſchi tutej pſchileſ noſezi: Čžohodla naš Serbow a katholikow hanisč, pſcheradžiſč, z nami nje- woliſč, druhich wot wólby naſhoho kandidata wotkžeržujesč atd.

Njech je z tym doſč! Njezabudžeze tute wuežby, hdyž zaſy nowe wólby pſchińdu, njech we wšy, njech na ſejm, njech na rajchstag. Dopomijecžo na ujezbožo ma tež ſwoje dobre. Měječe džak, kíž ſeže z cježkim woporom a z dalokim pucžom ſwědeženjo dawali za katholíſku wěc a tež Wy, kíž ſeže ſwěd- ežili za Serbstwo, hdyž ſo waſchomu wěrywuznaczu žana ſchłoda njeſtanje. Mnogož ſu we njerozom je a zloſeži naš hanili; tón pač, kíž do „potajnoho“ widži, budže nam něhdy to pſlačicž!

3 Luižich a Šakſteje.

Z Budyschina. Redaktor „Pſoſka“ a „Hoſpodaria“ je w poſlenich tydženjach wjèle nowinow a liſtow doſtaš, dokelž je naſtarčki a dopisy za wu- zwolenjo kublerja Michała Krokle z Chróſczie wocžiſchežecž džak. Na wſchitke wotmołwicž njeje khwila; tola njemyſlęze, zo bych wotmołwjenja njeměl na cžinjene poroki. Wólba agitacija w časopisach je w Šakſtej runje tak do- wołena kaž we wſchech druhich krajach z konſtitucijs, a runje tak Serbam kaž Němcam. Čžohodla dha ſo nětko němske nowiny na naš hóřſcha? To je zjawnia njeznejſliwoſež a tamna hordosč, kotaž myſli, zo je něchtó hido toho- dla mudriſhi a woſobniſhi po ſwojej parſchonje a tež po ſwojim zaſtojnjuſtwje, dokelž — ſerbſki njemóže, a zo je něchtó njemudry a nizki, hdyž pódla němskeje rēče tež hiſhežje ſerbſku rēči! Tež ſu Serbja runje tak dobri Šakſtowje kaž jich němſey ſobukrajenjo, ſchtož ſakſte kniežerſtvo derje wě. Alle pſchi tym wo- ſtanje wěrno, zo ſerbſki zaſtupjer ſerbſkeje krajinu najlepje wě, ſchto by Serbam wužitne bylo. Zo němſki zapoſlanci ſerbſku deputaciju na konju naſveduje, to njeje žana pſchilhilmuſež a pomoc za Serbow! Němcam pač ſo ze ſerbſkim zapoſlancem ſchłoda njeſtanje, ſchto móže 1 abo 2 mjez 80 zapoſlancami? Tež wjedža ſchězuwarjo w němſkich nowinach jara derje, zo my Serbja žanohu wójſka a žanych kanónow nimamy. Tohođla njech ſo měrnje dopominja, zo my Serbja runje tak kaž woni dawki dawamy a wojačow krajej ſtajamy! A we wólbnym wokrjeſu je naš Serbow wěſče poſoſca; pohladajcze na liniju wot Kramjenca hacž do Minačala a pſchirunajeze ju z tej, kíž wot Kramjenca do kinsbórkſkich lěſow dosaha! Sprawnoſeži njeby ſchłodžilo, zo by zaſy jumu ſerbſka poſoſca zaſtupjerja na ſejmje měla. Žene nowiny ſo hněwaja, zo Serbja němſkoho zaſtupjerja — euzoho mjenuju. To je tola dowolene; to nježo druhé njerěka, hacž zo Serb njeje. Abo žadacze komplimenty? Dích po prawje do- wolenym intereſsam móže won tola euzi bycž. Abo hóřſchimy ſo my, hdyž Něme naſhu njeněmſku rēči jomu euzu mjenuje? Tohođla, wž wſchelake ſobu- ſakſke abo ſobukrajne nowiny, změrujeze ſo! A nětko Wy, Serbja, kíž ſeže z Pſoſka a z Hoſpodorja pſcheložowali a na naš ſchězuvali! Wutorhujeſeze

druhdy kufki z cykloho, podkladujecze nam wopaczne zwyszenjo, koticze nas na slowach po farizejsku a pschelozujecze hubjenje hako schulsch holic! My njesmieni žadny žort napisacz ani do žortneje rubriki a tropicy (z wobrazom) abo z pschirunajom neschto prajicz nam njedowolicze. Nemske Kladderadatsch mjesche nehdyn list, wot djabola podpisany, na jenoho wysochoho w Berlinje abo nehdze a tomu wozjewiesche, zo je extra stwiczk za njoho wutepicza dał a skonczenie postrowiesche joho tež w mienje swojeje wowlki. Bych smiel z tohole žorta deducirowacz, schto Nemicz wo heli wucza? Bych smiel prajicz, zo ma po wérze netczischich Nemicow djabol tež wowlku? Ja njebych na žort z tajkej nazdajej wažnoscju pisal, kaž seže Wy abo kaž su wot Was podpjerane nowinu ejimile dla žorta w Hospodarju. Smu spóznaли waschu sprawnosć a znieśliwość, tež waschu lubosć t serbskomu a katholiskomu Indej!

— Kaž skichimy, pschepytyje statny ręcznik njeporjadnoscze, kotrež su so tam stale, hdjež su Beega wuzwoleli. Prosyony tohodla wschitkich, kiz wo tajkich njeporjadnosczach wéstoseż wjedža, zo bych u je redaktorej Wosuła bórzy pschivostali. Wosobje so praschanij: 1. Su wólbow listna w kózdej wsh 14 dnow wupojšnjene byle? 2. Je so tuto, kaž tež dzeń a czas wólbow wschém wjeñnym pschez wajchтарja pschizjewit? 3. Njeje so pschez zakon postajeny czas (isi hodziny, je-li niže 100 wólbovhanych, 5 hodzinow, hdyz je jich pschez 100 w listnach zapisanych) pschikrotscil? 4. Njeje nichto po postajenym czasu do listnow zapisanym, abo je nechtó wolis, kiz t tomu prawo nima? 5. Njeje so swobodnoscž wólbow pschez hroženjo, lubjenjo atd. zadžewala? Dara so džiwani na pschikkad, zo w Schpitalu nichto wolis njeje; ale je to eježko, hdyz so katholikam tam niežo prajiko njeje. Runje tak zhoniemy, zo su listna a wozjewienja we Wössinku eyle njedospolne byle. — Na tych wotmokwjenjach nam zależy a hnadž bychimy dopokazali, zo je w tych wsach, kotrež su za Beega byle, tola pschez 60 muži, kotsiž bych u za Kočku hlosowali, hdz bych u so jim papjerki za njoho z ruki njetorhale abo hdz by so jim czas wólbow prawje pschizjewit. Wschelake móžecze wo sujodnych a dalszych wsach skycie, schtož je za pschichodnoscž wuzitne. Wézo žada redakcija jenož prawdu a wérnosć zhonicz.

— Po wólbach skichimy nětko druhdy, zo bychimy našchoho kandidata pscheczishezel (lubi pschelozjerjo, to je tropicy prajene!), hdz by so to abo wono stało abo njestalo. Kózdy njech sebi wuczy za druhu raz w pomjatku wobkhowa. Nětko pak hižo prosyony, zo so naschi Serbja njebychu nihdze za wéstohho kandidata na nemske rajchstag abo parlament podpisali, a jelizo su to sejimili, zo bych u swoje podpisno wróczę wzali abo wotwołali. Wocžakajmy najprjedy, kajtoko abo kajtich Nemicz postaja, hdz je nas mało, a potom sebi wuradžimy, hacž many tomu našce hlosy dacž abo nic. Njech nemske nowinu hawtuja, kaž chcedža, tež my Serbja many prawo po našcej woli hlosowacž. Naschi pscheczivnich pak njech zasy na nas schezuwaja, zo tajke do předka

hižo prajimy, hdyž budža tute wóslby hafle poždžischo. Směry snadž naše wozjewjenja jenož w serbskich časopisach sežinicž? To budže zaſy někotrym wopaki, ale derje, zo mamy swoje serbske nowiny a časopisy.

— Wschelake němske nowiny su ujedawno Serbow njerozomujie hanile. Za to smy w czeskich, polskich, italskich a jendželskich wschelaku kvalbu czitali. Tak piſasche mjez druhimi jendželski spisowar William F. Morfill leſia w tydženiskich nowinach The Academy takle wo wěſtej knizi: Tale derje spisana kniha wopſchija tež pschehlad njebohatoho piſmuostwa lužiskich Serbow, wuczinjachych takrjec malu kupu w němskim morju. Ze woprawdze spodžitne a može někotružili podczescežanu narodnoſez spokojež, hdyž ſo wopomina, ſhto je tónle wutrobity malý lud czinił, na dwoje roszczezepjeny, kaž woni ſu (t. r. hornjo- a delnjoserbſki, protestantski a katholſki), a mjez Saſkej a Bruskej dželeny. Niedźiwajo na pscheczehace zakonje a na zasakke hiženjo jich němskich rozkazowarjow wudawaja woni pschecy wschelake wuzitne knihi, jich časopis atd.

3 Wola. Někotsi katholſci Serbi ſo zamoſwjeja, zo ſu za Beega hloſwali. Hdyž je tón abo tamón na jenoho abo druhoho katholſkoho Serba hněwny a jomu njepopscheje, ſežehuji dha z toho, zo dyrbí wſchitkim katholſkim Serbam napscheczo ſkutkowacž a jinu wuzwolenjo móžnoho kandidata samo-wolne ſtažycž? Schtóz njeje we wažnych wěcach z nami, je pscheczivo nam!

3 Khrósczic. Niedźelu 17. julija je hnadny k. biskop nowy džel naſchoho pohrjebiſtſcza ſwiatocznije poſwiecził.

3 Worsklec. Sobotu 16. julija popołdnju w dwěmaj dyri blyſk do khežki Jakuba Žura a zapali ju, kaž tež khežu a pódlaſke twarjenja fufodow Hamy Pjekarjec, Wórfchle Koſoroweje, Pětra Žura, Miklawſcha Glaſwſcha a Miklawſcha Kubascha.

Ze Bdžerje. Z kóncom julija je dotalny wuežer k. Miklawſch Čžoch tudy wotczahnyt a ſo na swoje nowe město do Schönfelda pola Grunawy po-dal. My ſmy ſchulſku wyschnoſez proſyli, zo by nam vikara serbskeje ręce mócnoho ſem poſtała, dokelž je němski wucžer tudy mjenje wuzitny, kaž ſmy to psched lětami hižo ſpóznali. Naſche džecži maja nětko cely august prózniu, dokelž naſcha mała ſchulſka wosada nětko druhí poſthód abo horný ſtok na staru ſchulu twari, tak zo změjemy nětko wulfu ſchulu, kaž bě po ſchulſkim zakonju hižo psched dleſhim časom žadane.

3 Kamjenca. Na wotpoſlany telegrammi k ſwiatomu wótcej je tute wotmoſwjenjo z Roma pschijſko: Grati animi affectus votaque tuo telegrammate contenta peraccepta fuerunt Beatissimo Patri, qui petitam benedictionem apostolicam libentissime impertivit. L. Card. Jacobini. To rěka: Začzecza džakownoſež a pschecž, w twojim telegrammie wopſchijate, běchu ſwiatomu wótcej jara lube a woni je požadane jaſoſtoſke požohnowanjo rady lubje wudželiſ. L. kardinal Jacobini.

Z Drežjan. Po frankfurtskich nowinach je pschi poslenich sejmiskich wólbach w Sakskej so wotedalo 21,553 głosow za konserwatywnych zapóslancow, 7301 za potroczeréskich, 6402 za nationalliberalnych, 3408 za socialistickich, 1157 za Serba (für einen Sorbenwenden, kotryž wšak by tež konserwatywnym pschifuschał) a 581 niewestych. Něk ziměja konserwatywi w druhéj komorze 45 sydłów (15 měšczańskich a 32 wjesnych), nationalliberalowje 16, mjez nimi 13 měšczańskich, 15 potroczeréskich (9 za městow a 6 za wsi) a socialisci 4. Po powołaniu dželi so cyka komora ze swojimi 80 zapóslancami takle: 4 su statni zaſtojnicy, 7 měšczańscy, 1 professor, 1 schulski direktor, 6 ręcznicy, 1 spisowat, 1 wychak w pensii, 1 twarc, 2 bankdirektoraj, 2 sekretarzej psche-kupskich komorow, 2 pschekupcraj, 2 rentiraj, 15 fabrikanczi, 4 pschemyslincz a rjemieslincz a 31 kublerow. Z toho poznajecze, zo to njeby žane kraju njezbojo bylo, kdy by mjez 31 kublerjemi, pôdla k. Straucha (Kerka) z Rodec, tež hischeze katholicki serbski kubler na sejmie był. Mjez 31 kublerjemi je węzo wjac tajkich, kiz na wysokich schulach njeſtu byz móhli! Nasch kandidat je schuln w Budyschinje wopytował a ma dosahacu zdželenoscž, tohodla tež w tym nastupanju njeſtry z podpjeranjom joho kandidatury nicžo wopaczne abo někomu schkodne cziniſti! A k tomu mamy tola hischeze přenju komoru!

Z Reichenanu. Nasch tseči wjesny wólby wokrjes zaſtupowasche na sejmie dotal k. rycerzkubler liberalny Dr. Pfeiffer. Wón bě tež tónkróz wot swojego strony z podpjeranjom konserwatywnych jako kandidat postajeny. Tola džel konserwatywnych a katholikowje njebechu hžo dawno z nim wjac spokojoſom. Tucži postajichu tohodla tydženj psched wólbu druhoho kandidata, k. fabrikanta Gutte wot tudy. Pscheslapnjenjo bě ſo nimale radžilo, pschetoz Pfeiffer dosta 743 a Gutte 719 głosow. Zo mějesche Pfeiffer skončjuje něchtu wjac, džakuje ſo wulkomu fabrikantej, kotryž 80 swojich ludzi k wólby za njoho kommandirowasche. Za nas je spomijena kandidatura wosebje zajimawa, dokelž je k. Gutte katholik, kotrohož ſobu wuzwolecž ſo protestantowje njeſtu bojeli, mjez tym zo ſu lutherſch Serbja z džela wot katholickoho kandidata ſo wotwiesej dali; potom tež tohodla, dokelž je wón jenož tydženj psched wólbu postajeny jako napscheczny kandidat, ſchtož je węzo dowolene, mjez tym zo je ſo na Serbow hroźnje ſwarjelo, kiz běchu tola pschez piecž n jedželi psched wólbu swojoho kandidata ſtajili. Wschelake němſke nowiny ſo pschi tutej naležnoſezi tak prawje pokazale, ſak wone Serbow zatraschnje hidža. Po wuzbjie tajkich nowinow je runje to Serbam zakazane, ſchtož je Němcam dowolene. A woni ſo hischeze sprawnoſeze a zdobnoſeze („biederkeit“) khwaſa.

Z chłoho swěta.

Němska. Kejzor je hacž do srjedž augusta w kypjelach w Gasteinje, fotrež wón kózde léto wopytuje; wón chce ſo w bližším času w Tyfhu abo Salzburgu z awstrijskim kejzorom zeſć. — Sakski kral a kralowa běſtaj

wóndy na wustajenich w Stuttgarcze; nětko budže królowna dlešchi čas w Tarspje w Schwajcariskej.

— W noch 17. a 18. julijsa bě w Neustettinje (w Pomorskej) runje tařka hara pschečiwo židam kaž předn w někotrych ruskovskich městach. Židovski redaktor tamnišich němſkich nowinow zwadži so z jenym pschečiwnikom a tak pschiūdže najprjedy do pukow mjez někotrymi křeřicemi a židami. Potom pocza roznjemdrjeny lud židam wočna wubijecz a druhu schkodu czinicz. Město nima žaných wojałow a policija njedosahasche k změrowanju. Wězo su za-winowarjo hary nětko w jaſtwje. — Židow pschechy wjele z Ruskovskeje do Němſkeje pschihadža, za to pak wjele wobhylserjow němſkoho kejzorstwa so do Ameriki pschečahuje. Tohodla so pschechy mócnischo wo tym rěči, zo by sebi Němſka w drugich dželach swěta kolonije kupyła. Z nowa so to sta, hdyz ton tydženj kral Kalakaua ze Sandwichskej kupow w Europje a tež w Barlinje pobu. — Dokelž pruskoho kulturkampfa dla swojich biskopow nimaja, bu nje-dawno na 6000 němſkich mlodžencow a kniežnow w sudsnej Hollandskej wot arcibiskopa z Utrechtu w Enschede firmowanych. Tež biskop w Među je wjele wo-jakow firmował, kotsiz w swojich diöcesach žanu pschiležnosć k tomu njemějachu.

— Vajeřska. Wolsby su jara derje so radžike; liberalni su 18 městow na sejmje zhibili a katholkska strona je jara pschibyla. — W Mnichowje bě za-ženy tydženj wulke třelenjo; třelcow bě 7000. Kejzor a wſchelacy wjerchowje běchu drohe dary za dobytki pôškali. Tež jedyn nasch znaty k. wyschyschi hajnik Wawrik ze Scherachowa je sebi slěborny pokal dobył.

Italska. Z Roma. Kaž kóždy bamž, tak bu tež njeboh Pius IX. najprjedy w pětrowské cyrkwi na khwilne khowaný. Nětko pak bu cželo halle 12. julijsa do mjez tym dotwarjenocho rowa w cyrkvi s. Lawrjence psched wro-tami pschewjezene. To sta so w noch, kaž je hewak pschi tym waschnjo. Po-hrjebny cžah pak bu na puczu jara njepschistojuje wot bamžowych njepschecze-low powitaný; woni wołachu, křeřicach a bijachu pschewodžerjow. Policija zakroczi a někotri njeměnich su tež khostani. Tola najvažniſche je, zo je bamž Leo XIII. na italske kniežestwo a na wulkomoč so z wobčežowanjom wobro-cík a dopokažał, zo je bamž w Romje woprawdže kaž jatty, hdyz sebi njeſmě do města zwažicz, w kótryuž ani morwoho na počoj njewstaja.

Francózska. Z Pariza. Na sejmje je so z wjetšinu z 298 hlosami pschečiwo 128 wobzamkuły, zo dyrbí cyrkvi swjateje Genovefy, patronki Pariza, do pantheona so pscheměnicz, t. r. zo maja tam wosobni wo kraj zaſlužbni ludžo swoje pohrjebne město dostacž. Mjez tuthymi budže wězo wjele nowomódnich pôhanow! Biskop Freppel drje jara wažnje wot toho wotra-džesche, tola to nicžo njepomahaſche, komora so jomu woschęzrjesche.

Ruskovska. Kejzor je z mandžuskej w Moskwje, starym hłownym měsće, někotre dny pobyl a potom Nižnij Nowgorod wopýtał, hdzej bu wulka nowa cyrkvi posvjetzena. We wobhodženju wysokich zaſtojnistrov so stajne psche-

mjenjenja, a wschelake porjedženja a reformy so pschipowjeduija. Nihilisći su po zdacju mjenje džekawi, tola piša so, zo je tejjor njeđawno z nowa hroženja doštał. — Nihilistka Helfmannowa, kiz bě k sujerczi wotsudžena, je k kostanskomu dželu na čas žiwjenja wobhnadžena.

Tunesiska. Francózowje su město Šakas dobyli a hotuja so nětko na hlowne město Tunis, dokelž su wojacy městokrala abo beya wschitcy k zbezkarjam cíekli.

Połnocna Amerika. Na wustrowjenjo präsidenta Garfielda je nadžija. Kulka teži hishcze na boku delnjoho žiwota a lekarjo nochcedža ju wucžahnyč, taž dołho cíelu njeschłodži.

Wschelizm.

* Wobroczenjo na smjertnym ložu. Katholiki missionar w połnocnej Americh bu do města Brooklyn k cíejczym khoromu muzej powołany. Jenicza džowka tohole muža bě horliwa katholska holca a prajesche duchownym, zo je jeje khory nan swobodny murjer. Tohodla woprascha so missionar w rozcęzowanju z tymi khorym, hacž potajnomu towarzstwu njeſluscha. Hdyž bě khory to wuznał, žadasche duchowny, taž to joho winowatoscž bě, zo swoje śubjenja, kotrež bě tej potajnej sekcje cžinik, tež wróćzo wozmije a jeje wotznamjenja jomu pschepoda. Po někotrym wobaranju podpiša tež tón khory jomu pschedpołożene pišmo, zo z rjada wustupi a poda duchownomu tež wotznamjenja. Hdyž missionar z tymile wěcam i tej džowcy pschińdže a je pokaza, prajesche wona, zo ma nan hishcze jene knihi a jedyn rukopis, kotrež dybri so po nanowej smjerci wychschomu swobodnych murjeri wotedacž. Tač bě nan jej pschikazał. Missionar wróćzi so tohodla zaſy a prajesche khoromu, zo dybri tež te druhe zbytne znamjenja toho potajnogho towarzstwa wotstupicž. Tola khory wobstajniye přejeſche, zo žane druhe nima. Tu stupi joho džowka do jstwych a proscheſche nana, zo by tola te druhe wěcy tež dał a tač swoju dusku z wěcžuoho njezboža wumozil. Skónčjuje wza nam mały kliczik, kiz na schiji noschesche a praji džowcy, zo by duchownomu tež tele zamknijene wotznamjenja wotedala. Wjesele wona to sežini. Khory bě hishcze někotre hodžinu živ a dawasche znamjenja swojeje želnoscze, wěry a nadžije. We pschitomnosći džowki bu nětk tón pakcžik wotewrjeny. Tam bě pišmo, kotrež bě nan ze swojej krewi napisal a w kotrejž bě pschisaha, zo chce jako sobustaw do smjercze wojuvacž pschecživo katholskej cyrkwi, bamžej a knježerjam. Skónčjuje běchu tam najhroznitsche zaſliwanja wuprajene, jeſli zo swoju pschisahu złamje. Tón missionar pschinjeſe potom tele pišmo archibiskepej w Newyorku, zo by zloſz swobodnych murjerow wozjewił.

* Z naschich dnow. Hańbuj so tola, tažki mlody strowy cžlowjek, a khodžiſch po proschein, njemóžesč džekacž? swari bur proscherja. „Džekacž drje moħl“, rjekny proscher, „ale z dželom sebi najrjeñski čas zakomidžu.“

* Mandželska luboſć. „Ja móžu hicž, hdjež čcu; hdjež domoj pſchiúdu, pſchinjeſu swojej mandželskej pſchech něſhto ſobu domoj, ſhtož ja radž jem, a taſ ſo to z njeju čzni!”

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtaj 46,679 m. 2 p.
K čeſci Bozej a k spomoženju dušow su dali: kk. farař Smola z N. 10 m., fa-
milia z Baćonja 20 m., ſlužowna džowka 3 m., jena z Miłocic 12 m.
Hromadže: 46,724 m. 2 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5634 m. 18 p. (w poſlednim čidle bě čiſčerſki zmylk.) —
Dale su woprowali: kk. farař Smola z N. 10 m., N. N. ze S. Pazlic 2 m., Jan K. z Bu-
dyšina 3 m., N. N. z C. 1 m., Hana Schusterowa z Bělčec 3 m., njemjenowana 1 m.,
N. a C. z Budyšina 1 m.

Hromadže: 5655 m. 18 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Žitawje: k. farař Smola z N. 10 m.

Za swj. wóteca: N. N. ze Serbskich Pazlic 3 m.

Za lyonske towarzſto: Kubycyna z B. 3 m.

Za dčećatſto Jézusowe: M. Jurjencowa 4 m.

Za orientalske šule: Jan K. z Budyšina 3 m.

NB. Někotre dary, pola k. Nowaka wotedate, kwitujemy přichodnje, dokelž wón doma njeje.

Stare pjenjeſy, kaž tež **cynowe a koprowe ſudobja a wěch,**
k wobſtaranju zwonow za twarjomne cyrkwe, móža ſo pola naju wotedacj.

Taſke ſu dale dobrocziwje dali: M. Š. tudy cynowu ſchku, ſwěcznik a lampu; jena žona tudy mjeržl, lampu a ſzicu. **Redaktor a Š. Lukasch.**

Wipschedawanje.

Podpiſany budžet ſrednu 10. augusta t. l. (na swj. Čawrjenca) po-
połdnju w 2 hodžinomaj wulič ſkład rjanych, dobrych bukſkinow w najnow-
ſich muſtrach, drastne tkaniny, czistowolnijsane kaſhemiry, ripſy, lüſtry,
diagonale, ſacy, wołmjane, požidžane a židžane ſchawle a rubiſhka wokolo
ſhije, $\frac{9}{4}$ a $\frac{10}{4}$ wulke žonjace rubiſhka na hłowu z kromami a hiſceze
wjele druhego pod wěſtymi wuměnjenjemi na pſchesadžowanje pſchedawacj.

Tkaniny budža po kruchach ſuknjam, žaketam, kholowam a lacam wot-
měrjene, teho runja budža tež kaſhemiry, ripſy, lüſtry a diagonale po wſche-
laſich pſchipravjenych dželbach pſchedawane.

W Ralbicach, 2. augusta 1881.

M. Weelich, ſlamář.

Wot redaktora.

Dokelž někotři Serbja z Posola hubjenje přeložuja a k ſkodže Serbow
Póslej podkladuju, ſtož we nim njestoji, zakazujemy přeložk našich na-
ſtawkow a dopisow bjez naſeje dowolnosće. Přeciwo tajkim ke ſakam
a wobſkodžerjam serbskeje čeſće po čiſčowym zakonju zakročimy.

Serbski Hospodař číslo 8

je wuſoł.

Redakcija.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Čudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Číslo 16.

20. augusta 1881.

Lětnik 19.

Stadlo a pastyré.

Kóžde stadlo trjeba swojoho pastyryja; jeližo tutón dowěrjene stadlo nje-
hlada, „rubi wjelk a rozbrouji wowcy.“ Je-li wowcam pastyř wžaty, bjeru
tónce, dokoł ani so same zakitacž njezamóža, ani pucž do wowčeřnje njenama-
łaja; hdžeḡ so jena z nich puščej, tam běža wsc̄e druhé na to njeledžbujo,
zo traž na tutym měsće wjele straschnošežow jim hrozy. Kąž wowcam bjež
pastyryja, zeńdze so ludej bjež dobrých wjedziežerjow: tehdom bludži kóždy
po swojej hlowie sebie a swoje pytajo, na powschitkomu wujſtak pak nje-
ledžbujo. „W tamnych dnach njebě kral w Izraelu, ale kóždy cžinjesche, schtož
so jomu spodobasche.“ Tohodla proshy Mózjes mréjo Boha: „Njedaj, kňiježe,
swojomu ludu bycž, kaž stadlu bjež dohlađanja“, 4. Móz. 27, 17. Z Mó-
žesom měl so katholicki lud w naschich dnach modlicž, hdž widži, zo dzeň
wote dnja licžba wosadow pschibjera, kotrež bjež měšchnikow a wjedziežerjow,
cžehnošežam wot duchowneje nužy, straschnošežam zawiedzenja a wotpada
napšheczdu. Chrystus, Syn Boži, je so ze šćezedrej luboſežu wo to po-
staral, zo by joho cyrkzej stajnje pastyryja měla. Doniž bě tu na zemi, bě
samón widžomny wjerch tuteje cyrkwe; do swojoho do-njebješ-spěčza pak po-
staji swj. Pětra halo najwysokho widžomnho pastyryja swojeje cyrkwe,
kotrež na njewidžomne a potajne waschnjo hacž do kónca časa wjedže. Wschak
je cyrkzej Bože widžomne zhromadzeñstwo a dyrbi tak tež widžomnho pa-
styryja měž. Swjate pišmo pschiruna cyrkzej z derje zarjadowanym wójstkom,
z kralestwom, z hospodařstwom, z čłowjecžim cžělom a ze stadłom.
Wójstwo potrjeba wychka, kralestwo krala, hospodařstwo hospodarja, cžělo

hłowu, stado paſtryja: taſ biye do wočzow, zo dyrbi tež wěrna, wot Ćhryſtuſa założena cyrkę wiđomnoho wjeŕcha mēcz.

Zaſy wo jubileju.

W Starym Zakonju běſche ſchěćz džělanych dnow, sydmy paſ, ſabat (ſobota), bě dženj wotpočinka. Kąż sydmy dženj w thđenju, je poſa Židow tež kóžde sydme lěto ſabatne, lěto wotpočinka. Wo nim piſche Mójzes: „Sydme lěto je ſabatne, wotpočinč tomu Ćnjezej; we nim njech nichto rolu njewobdžela ani winicu njewobrězuje.“ Po sydmych ſabatnych lětach pſchińdže zaſy wosebite lěto, kiz jubilejske rěkaſhe. Ćzitamy wo nim we ſwiatym piſmje: „Pječđeſate lěto macze ſwiatosćic, a wſhem wobydlerjam kraja spuſhczenjo, „wotpust“ pſcijewicž, dokelž je jubilej. Kóždy njech zaſy pſchińdže k swojomu wobſedzeńſtwu a ſo wróci k swojej ſwójbje. W leće jubileja ma ſo wſho kupjene přjedawſhomu knjezej zaſy wrócićz.“

Tu manu přenje wotpoſladanjo jubileja: Boh bě w ſpocžatku kóždej ſwójbje w ſlubjenym kraju wěſte wobſedzeńſtwu, rolu a winicu pſchiopkaſač a nochysche, zo by pſchez ſtajne pſchiupowanjo njeſtajnoſcz we wobſedzeńſtwu, t. r. wulke bohatſtvo pódla wulkeje khudoby naſtało. Schtož bě w poſledních 49 lětach wohudžit, njech z winu abo bjez winy, dôſta ſwojich mótcow statok zaſy a bě z nowa zamóžith. — To njebej enicžte. Šwiate piſmo praji dale: „Jeſli ſo eži bližšchi z nužy pſchedač (do wotrocžtwa ſtupiš), njeponiž joho k njewólník; hacž do jubileja njech tebi ſluži, a potom njech zaſy czechne ze žonu a z džecžimi do mótcowskoho domu, dokelž njeje twój ſlužownik, ale mój!“ Tu manu druhe wotpoſladanjo jubileja: jubilej wuſwobodži wſhem wotrocžtow a njewólnikow a bě za nich tuto lěto wopravdže: „wuſwobodženjo.“

Tu praji traž nechtó: To bě ſchwarna pſchiprawa w Starym Zakonju, njeby tež w Nowym niežo ſchłodžiſta! Nekotražkuž ſwójbja, kotraž je bjez winy do khudoby pſchiſhla, by ſo zaſy zhrabaſa. Wěm paſ, zo jubilej z takim zamýſloni w Nowym Zakonju njewobſteji, a chcemy ſo z tym ſpoſoſtej: Boh to wjac̄ za dobre njespóznoje, wón wě najlepje, čzohodla nic.

Nimamy-li paſ we wſchědnym žiwijenju wjac̄ jubilejske lěto, dha tola w duchownym žiwijenju a runje ſtejiny ſrijedž tajkoho jubileja, ſrijedž časa hnady. Smy wſchak wſchitcy doſķnicy pſched Bohom a tutón doſķ roſcze wſchědnje z naſchim hrěſchenjom bóle, haſo to cžujemy a ſpoznajemy. Boh paſ je ſwiaty a ſprawný a budže ſudžicž hacž na ſłowcžko, kotrež ſy nje-trjeba wſchji rěčzač.

Hrěch paſ pſchinjeſe dwoje khofstanjo: cžaſne a wěcžne; wěſh to derje z katechisma. Wěcžne khofstanjo, kotrež za hrěch zaſkužimy, ſpuſhczi nam Boh po swojej ſmilnoſći w ſwiatym ſakramencze poſkutu. Schtož paſ cžaſne ſcžehwki hrěcha abo cžaſne khofstanja naſtupa, wě kóždy ze ſamſnoho nažhonjenja derje, zo

so po pokutnośczi wutroby jenož dżel tychsamych w spowiedzi wodawa, dżel pak dyrbci hręchnik sam zapokuczic, njech, zo na zemi, njech w cążsciu.

Cyrkej Boża pak wě też derje, kaf liwcy smy z wjetšcha wschitey w tajfim zapokuczenju cążsnych khostanjom a zo czas dospołnho wurunania a wujednanja z Bohom dżen po drugim wostorkujemy. To widzicy su bamžojo, kotrejż je po słowach Chrystusa mów kłuczow pschepodata, po cążsach smilnośc mieli z hubjenstwom dowérzonych duschow a su po jim dowérzenej pełnomocny poklädy Bożeje hnady wotewrili, zo móhli wériwi na lózscim puczu dołk cążsnych scéjehrkow zarunacż: tu moşk z krótka wucżbu wo wotpuſku. Wotpuſk je z wonka sakramenta pokutu (t. r. po hódnym dostacżu tutoho sakramenta) wudżelene spuszczenjo cążsnych khostanjom, kotreż bychmy po hiżom wodatych hręchach pak tudy, pak w cążsciu zapokuczic dyrbjeli.

Tajtakho prawa, wotpuſki wudżelecż, je Cyrkej Boża w swoim widżomnym wjeřchu stajnie wužiwała. Hiżom w přenich cążsach cžitam, zo swieczi marträro w jaſtwach pschebiywajc swoje zaſtupne próstwy pola wjeřchow cyrkwe zapoložachu, zo bych tucži, pohladajo na jich marty a cžesnoſczenja hręchnikam postajeny czas pokutu pschirkotčili abo chly dołk jim spuszcžili.*

Z cyrkwinſkich staniznow znajemy pak jubilejski wotpuſk lěta 1299, abo lepiej 1300. Bonifac VIII. bě přeni, kotrejž wotpuſk abo jubilej po chlym katolickim swěcze wupisa a postaji, zo ma so tajki jubilej kózde 100 lět swiećiez. 100 lět pak je dołha doba a jenož mało doczaka tajki czas hnady. Toho dla postaji Klement VI., zo ma so jubilej kózde 50 lět, a po nim Pawoł II. w l. 1470, zo ma kózde 25. lěto wupisacż. Pschi tym je hacž na násche dny wostało a kózde 25. lěto je porjadne jubilejske lěto.

Nimo tuthych porjadnych jubilejow namakamy z czasom tež hižo wurdadne. Přeni znath wurdadny jubilej poruczi Sixtus V. w l. 1586, hdvž bu za bamža krónowaný. Najwjaczy wurdadnych jubilejow namakamy pod dołhim knieženjom Pia IX. Tak w l. 1846, hdvž bu na trón pozběhnjeny, 1851, hdvž so z Gaeth wróczęsche, 1857, hdvž bě swoje kraje domapulta, 1865 a psched vatikanskim koncilom 1869. Tajki wurdadny jubilej je tež nětčischi swj. Wótc Leo XIII. wupisał a wotpuſk pschijewiſk wschem wériwym, jich proſho, zo chyli z wubudzeniom pokutnieje mihišiho Boha ſterje naproſycż: móu chyli czas domapantanja a cžesnoſcziom smilnje pschirkotčicż a Bożej cyrkwi po dołkim a cžeskim bědzenju wo jeje prawe dobyczo a dobu wotpocžinka poſkiežicż. Mamy drje, każ sym horjeka ſpomniš, wschitcy winy doſęd, zo tajki dar z rukow wjeleſubowanego wóteca z cykleje wutroby witamy. Boh

* Węch traž z wucžby, zo bě w spocžatku spowiedź zjawna (węzo, kąd daſoko so to bjez poħorſtka hođczęſche) a tež pokutu, kotrejž so za hręch napoħožiſu. Wulli dżel tajtakich pokutnikow njeſmędžęſche pschi Božich ſlužbach ani do Božego domu ſtupicż, ale dyrbjeschē zwonka ſtač. Za tuthych proſthachu swj. marträro, zo bych tola ſterje zaſh podzél dostali na Božim woporje a na ſwiatyh ſakramentach.

čchyl so naprosyę dacz a njeboj njech so z hréshnej zemju do spokonje wujedna! —š.

Wotwuczezie džeczom tróckanjo!

Je to prawje wschedne, ale tež zrudne nazhonjenjo, zo so wsche pſche cja małych džeczi paſ ze ſlubjeniem, paſ z hłoszczewymi węcami, taž z cokorom, caſtu atd. po móznoſci ſpokojeja. Sylzy a žałoszénjo džecza ſu ſmilnej maczeri najbóle ze zakonjom. To pytnje džeczo ſkoro, a taž pſcheklepny ręcznik we ſwojej naležnoſci wuczęka ſo pſchi kózdej ſkladnoſci ſi tutomu ſredkej hako ſi najwyſszych instancji, wjedzo zo z tym docpęje, ſhtož chce. Shtož chce druhdy tola za tajkim małym njebožatkom, chchych prajiež teſko mudroſcze, ale lepje złobikoſtſcze pytacž: najprjedy ſpyta z placzem, njezehnjeſi to, ze žałoszénjom abo bječzeniom, potom zaſhadža abo biſe woſko ſo a do maczerej. Ma přeni woſomik traž njeptasch nicžo ſtraſchnie za tajkim czynjeniom. Džeczo ſo ſpokoji, a macz ma mér pſched nim — z tym je wobemaj pomhane. Ale poſladajmy tola na ſczechwki tajkoho zadžerženja, hdyž ſo to wschednie dwójcy, trójcy, po čaſu traž taž czasto wopſjetuje, hako džeczo macz wuſlada. We tej mérje, hako ſmilnoſcž prawe mjezyn pſcheczu a naturſka luboſcž maczeri ſtrowe wiđenjo zaslepi, poſaza ſo ſmilnoſcž hako něcht ſchłodne. Kejko njeje maczjerow, kotrež maja ſebi porołowacž, zo ſu z njeprawej ſmilnoſciu czafnomu a traž tež węznomu derjemeczu ſebi dowérjenych džeczi zechkodžile?

A taž mohlo tola hinač pſchińež? Kózdy wuczęka ſo ſi tomu ſredkej, wo kotrejmyž z nazhonjenja wę, zo pomha. Taž poſaza ſo pſchi woczehnjeniu džecza hréshna ſmilnoſcž na woſomiki hako dowoleny a njeſchłodny ſredk ſpokojenju, po čaſu paſ pſchedobudž ſo we wutrobje tuttoho ſwojohłoszkoſci, ſebiczoſcž, ſpiczwiſcž, njepoſluſhnoſcž, njeſpokojoſcž a czasto podryje ſo zbożownoſcž eyleje ſwojby. A czohodla? Nó, dokež je ſo přjedy njeſpokojnomu džeczu wscha wola cziniła a dokež mjeſeſhe ſo we njerozomje to za hréch, zo mělo ſo džeczu něcht ožkuli zapowijecž.

Njerozemju dochla, czohodla njedyrbjało džeczo pſlakacž, hdyž ſo jomu wschitko po woli njezini. „Komu dha“, praji derje zbožny Domash z Kempis we ſwojim kroczenju za Chrystusom, „komu dha czini ſo wschitko po joho hłowie? Ani mi, ani tebi, nikomu na zemi, njech je z kralom abo z bamžom!“ Je to tola eyle po naszej naturje, zo nas to boli, mamyſi ſebi něcht ſapowijecž, ſhtož lubujemy: ſmy wschał wschitcy z jenoho hréshuho częſta a ſłódkoſcž paradiza, z hréchom pſchehrata, dyrbi ſo z hórkoscžu kſcija zaſy dobywacž. Skorži hospodař, jelizo jomu krupy žně pobija; skorži zaſtojnif, zo lepſche město njeſobudž; skorži macz, zo jenitke džeczo wumieje; skorži syn, zo nan joho njeprjadnomu žiwienju mjezyn poſtaj; skorži domjaca, zo jej macz pſcheczinjac oho pychařſta ſame njeſyrbjało pſlakacž

a žalosćecž smečž? Daj jomu jenož plakacž, nječ ſebi ze ſylzami poſoži — to niežo nječini. Skerje a ſlepje ſo jomu njerozomne plakanjo woſtudži. A pytiſeſi, zo ze ſwojim zlobitkojthm žalosćenjom niežo njewučžini, njebudže ſo dale na tajki ſredk zapjeracž. Spytaj to hako rozmuna macž! Jenož na tutym puczu hacžiſh khorofeſi, kotraž je z wjetſha wiſhém džecžom pschinarodžena, a tež njezbožu, zo na stare dny hako macžer hórke ſylzy placžeſh nad — "jeporadženym džecžimi!" — ſ.

Z Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kandidataj duchownſtwia, k. Kummer a k. Löbmann, ſtoj ſchitwórk ſynodalne theologiſke pruhowanjo kħwalobnije wobſtaļo.

— Samo na ſebi njewinowate rozrečżowanoſt w hospodarju dla pschi-
twařka w heli je we zelhanym pschelozku a zloſtnym wotpohladanju do
ehleje cžrjódy liberalnych němſkich nowinow hacž do ſamych francózſkich pschi-
miejow a do němſkich ſtronow Awstrije pscheschlo. Te nowiny a jich ſobu-
dželacžerjo ſu ſebi myſlike, zo ſu jenož Serbja tač „hrozni”, zo tajke žorth
powiedeſt! Ale tamni maja krótki — pomjatki! Psched dwemaj lětomaj ſtojeſche
tutón žort francózſey w belgiſkých měſtach hako wulki czerwjeny plakat (wozie-
wienjo) na murje pschilépjeny, a hrožejſe ſo podobnje z helu tajkim ſtarſkim,
kotiſi svoje džecži do nowych wot bjezbóžnoho ministerija założenych njeweri-
wych ſchulow ſčelu! Z belgiſkých nowinow pscheinidže węc do němſkich a tež
do „hudychinſkich.” Kóždy to w němſkich nowinach cžitajo ſo poſměwknij,
nikomu nječe to k poſtorkej. Hdyž pač něko po dwemaj lětomaj ſerbſki
hospodař tuſamu węc wjele ſkuldníſcho pschinjeſe, njeje to wjac hýgli
ſhrobloſež, hdyž c̄hcedža ſo němſke nowiny dženſa nad tym pohórfchowacž,
ſtož ſebi ſame wocžiſhcžecž do woſlihu? Zo němſke nowiny z njeſpraw-
nej měru měrja, c̄hcemy jim rady wodacž, dokelž je jim to pschinarodžene;
hdyž pač hospodař, kotryž ani ſlowežka ſerbſki cžitacž njemóže, na někajkoho
njelepoſho donoſhwarzarja ſo zepjeraj, dženſa ze ſwojim katholſkim Serbſtvoſt
w nowinach haru cžeri a jutſe w tychſamych z blótom do ſwojoho ſamſnoho
ludu mijeta — — njeje to po waſchnu torhacyh wjekow, kotiſi we wowezej
draſcze kħodža?! Smy dñho doſež w naſtich cžaſopisach ſejerpnosēz meli
z někotrymi, kiž ſu ſebi za nadawk žiwiſenja poſtaſili, zo nowinaſtvo a piſmow-
ſtvo katholſkich Serbow we wocžomaj ſuſodnoho ludu do zacpēcza pschinjeſu.
Nimanu dočyla wjac myſle, ſebi wiſhito lubiež dacž; tohodla wujiemy
druhdy pjero, zo bychmi tajkim, kiž cžiſtoho ſwēdomja nimaja, w mjenje
Serbow na wobaranjo kručež wotmožwili.

Z Khróſežic. Nasch k. farač kanonikus Barth je njeſtarino straſchnje
ſħoril. Bóh daj jomu z nowa ſtrwoſež!

Z Drežjan. Sakski ſejm wotewri ſo 1. ſeptembra, zo by 4. ſeptembra
wopomnječzo na wubželenjo ſakskeje konſtituciije ſvjecžiſt; a bóržy potom ſo

zapóßlancejo zaſy domoj podadža, zo bychu ſo pozdžiſcho k muradžowanjam zaſy zefchli.

— Nasch kral Albert je ſo w Mnichowje z kejžorom Francem Józefom trjechil. W tu khwili pſchebywa wón w Rehefeldze, kralowa Karola pak w Taraspje w Schwajcarſkej.

3 chloho swěta.

Němska. Kejžor Wilem je ſo w Gasteinje pſched ſwojim wotpučjowanjom z kejžorom Francem Józefom trjechil. Kejžorowa je w Koblenzu operaciju derje pſchetařka a jeje ſtrowoſcz zaſy pſchibéra.

— Zaſy je ſo ſtuk ſtaſ, kotryž na kone pruskoſho „kulturkampfa“ počazuje. Knježerſtwu je ſpokojoſom z tym, zo bu kanonikus Dr. Korum za biskopa w Trieru wuzwoleny a zaúdzenu njedželu w Romje ſwjeczeny. Liberalne nowiny tohodla na pruske knježerſtwu ſwarja!

— W Stettinje bě pónđželu a wutoru wjeczor wulſki ropot. Dželačerjo a rjemjeſnich hromadžachu ſo w čròdach, woslachu na židow a piſlachu; tola njeſju žane wobydlenja abo pſchedawárne wobſchkođene, kaž bě ſo předy hrozylo. Policiſtowje njemérnikow rozechnaču, hacžrunje cži z bleſhem a kauijenemi mijetachu. Tež měſččanske hascherſtwu pomhaſche policiſtam. Na pječedžesat njemérnikow bu zajatych.

Awstrija. Z Prahi. Hłowne město Čechskeje a cykly čeſkomorawſki lud hļuboko žaruje, dokelž je ſo krasne nowe narodne džiwiadlo zaúdzeny pjatk z wjeczora za někotre hodžiny ſpalilo. Dwaj klempnařſkaj, kotraž běchtaj po poldnju na třeſče pſchi blyſkowodach dželačoſt, ſtaj njerodnie z woheňom wobſchadžaloj a předy hacž bě ſo pytlo, bě woheň pod třechu hýzo wjele wěcow zapopadnył. Stražnicy, hewaf ſtajnje pječzo, njebečku wſchitach na ſwojim měſcze, woheňwozjewjach telegraf bě ſkazeny, tež nowe wodowody njedachu ſo doſcz trjebacž, železna pſchejima abo ſczena, kž ſcenu wot nutſkownoho džiwiadku dželi, njeda ſo ſpuſčejicž, dokelž wutwarjenja dla tam roſchty hýſhce ſtejachu. Tak bě ſkonečnje njemížno zahubjacemu wóhnjej zadžewacž. To je žalostna ſchkoda! Wjacy hacž milijon ſchěſnakow wudanſkow je Bohu žel precž! A dokelž běchu wſchitke pſchipravých k haſchenju wóhnja nowe a nanajlepje ſuſjene, je drohe krasne džiwiadlo jenož ze 400,000 ſchěſnakami zavěſczené. Tola Čechowje njezadwěluja! Džiwiadlowy wubjerk je hýzo nazajtra ſo z hromadžík a wobzamíkný, zo ma ſo hnydom zaſy z nowa twarieč. Kaž je cykly lud, bohaci a khudži, přenikrój pſchez 30 lét tejko narvdał, zo móžesche ſo krasny twar 1868 zapocžecž a lětſa dokonjecž, tak budže ſo z nowa woprowacž. Wubjerk wočakuje z nowa ſnadž 300,000 ſchěſnakow darow, ſchtož je k wérje podobne, hdyž je město Praha hnydom 50,000 dačž wobzamklo; krónprinc Rudolf da 5000, wſchelach ſenjenjo po tysacach a ſtach, města a wjesne gmejny, towarzſtwa, wočrjeſne wubjerti, fabriki atd. tež po ſwojich mocach. K tomu

dyrbi tež kraj dacž, dokelž je předawšche zhromadne, nětk němiske džiwadlo toho-
runja wot kraja podpjerane (kaž je dreždanske džiwadlo wjele z krajneje kassh do-
stalo). Tuž budže wobnowjene džiwadlo z wužičom zavostatých murjow za lěto
w zwonkownym zašy hotowe a znutskowne, měnja, za dwě lěcze. W nětko spale-
nym džiwadle bě so k česceji krónpryncowoho kwaſa 12 wjecžorow hračo a
11. septembra dyrbjesche so swjatocznje na stajne wotewricz — tuž móžemy
sebi zrudobu myslieč, kajfa je Čechow zajača. My Serbja wuprajam jím
tohoda bratrowske sobuzčuczo a sobuzelnoscž nad tutym njezbožom, wobdži-
wamy jich zmužitoſez a wutrajnoscž a pschejemy jím zbožowne wobnowjenjo
jich zhromadnnoho skutka, doſtojnnoho samostatnnoho narodnnoho džiwadla, wo-
pomnika jich znowarodženja!

Francózská. Knježerſtvo dyrbi pschech wjac wojakow do Algirſkeje a
Tunisſkeje ſtač. Doma maja tež wjele wnczinenja mjez tamnymi wſchelakimi
politiskimi stronami. K tomu su nětko nowe wólby; duž wjednicy stronow
po kraju jézdža a wulke rěcze džerža. W jenej tajkej rěčzi wupraji Gambetta
nadžiju, zo něhdy Elsaß-Bothringska zašy Francózſkej so wróči, schtož barlinske
nowiny jara za zlo wzachu.

Zendželská. Knježerſtvo njeje hiſhcze prawy mér. Genianowje su w
Zendželskej a druhdže Zendželčanam z dynamitom hrozyli; chcedža kralowske
hrody, kaſerny, lóžje a druhe roztſeleč. Dotal je so njezbožo hiſhcze wot-
wobrocžilo.

Rusowska. Kejžor je zašy w Petersburgu a chec wottam do wſchelakich
stronow wuleth ſejnicz; tola so to lóždy króč najpriedy potajne džerži, hdže
pojedže. W Saratowje rozſchérjachu so wóndy zbezkarſke plakath mjez woja-
kami, kofsiž pak te same wychlak wotedachu.

„Južna Afrika. W Transvaalſkej nětko z Zendželčanami dowujednaja.
Ludowa rada je wobzamka, zo rěčž knježerſtwa w jich kraju njeſmě euza jen-
dželska býež, ale jich narodna hollandska; tež na ſuđniſtwach dyrbi so holland-
ſcy jednacž.

Połnocna Amerika. Präſident Garfield jara ſlabnje, tač zo so wo-
jeho žiwijenjo boja. Toho zaſtupnicich a pomocnicich w knježerſtwe su zhro-
madženi.

Wſchelcizmij.

* Dresirowany wojak. Stary Fryca mjeſečne regiment wojakow,
lotrž z luthch ſylnych a dothch młodžencow wobſtejſche. To bě druhdž
laba nuza, tajich wulſich dobracž a we tajkej nužy pschiftaji hejtman tež
Francózu ſebi do swojeje kompanije, kž ani ſłowa němſki njemóžesche. Dokelž
pak kral najbóle z lóždym nowym wojakom porěčja a pschech toſamo so pra-
ſhesche, rozwueči hejtman Francózu do předka, schto a kaf ma wotmořwječ.
„Hdžž ſo cže kral prascha, praj najpriedy: dwachyži lět, potom: dwě lěcze

a na tsecje praschenjo: woboje wérno, majestoscj." — Král mijenujich prashefse
so kózdroho wojaka: 1. kaf stary je, 2. kaf dolho služi, 3. hacj je woboje wérno.
K njezbožu pšchemeni král rjad praschenjow a tak radži so tajke rožrežowanjo:
Král so prascha: „Kaf dolho služiſt?" Francóza: „„Dwachcji lět!"“ Král:
„Kaf stary sy?" Francóza: „„Dwé lécje!"“ „Pak sy ty wrótny", morko-
taſche král, „pak ja!" „„Woboje wérno, majestoscj!"“ zawoła Francóza,
wjeſoły, zo móže tak derje němſti.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 278. Miklawš Holka w Prazy; 279. Pětr Dórník
z Njebjelčic; 280. Jakub Bělk z Pěskec; 281. Hana Schützowa z Riesy.

Sobustawy na lěto 1880: kk. 538. Michał Škodžic z Njebjelčic.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtaj 46,724 m. 2 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dali: k. kupc Władysław Bednawski
z Waršawy 10 m., Njemjenowana z Budyšina 1 m., tež tak 50 p., štyri jubilejske dary
z ralbič. 5 m. 60 p., M. Z. z Njebjelčic 1 m., Njemjenowana 1 m.

Hromadže: 46,743 m. 12 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5655 m. 18 p. — Dale su woprowali: kk. wölmisdorfski
serbski procession 8 m., Hana Schützowa z Riesy 1 m. 90 p., dwaj jub. daraj z Ralbic
1 m. 60 p., služowna z Miłočic 50 p., M. Z. z Njebjelčic 1 m., —š z Njebjelčic 1 m.,
Pětr Delank 2 m., Njemjenowana 1 m., tež tak 2 m., tež tak 1 m.

Hromadže: 5675 m. 18 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Zitawje: Njemjenowana 1 m.

Za swj. wótca: zběrka darow na wołtar położonych w Njebjelčicach 28 m.
55 p., Jurjencowa 3 m., jub. dar ze Serb. Pazlic 8 m., ze Šunowa 1 m., Njemjenow. 1 m.

Za orientalske šule: Njemjenowana 10 m.

Za džěćatstwo Jézusowe: přez k. Tadeja ze Serb. Pazlic 1 m., přez teho sameho
3 m. 10 p., z Koslowa 1 m. 50 p.

Za lyonske towarzstwo: 4 m. z Róžanta přez k. Tadeja, šesć darow z Ralbic 7 m.

Za towarzstwo Pomocy stud. Serbam: k. Władysław Bednawski z Waršawy 30 m.

Stare pjenježy, kaž tež chnowe a koprwe ſudobja a wěch,
k wobstaranju zwonow za twarjowne cyrkwy, móža so pola naju wotedacj.
Tajke ſu dale dobročinje dali: Ž. Th., Ž. K. a G. K. stare pjenježy.
Redaktor a Ž. Lukash.

Za tyh, kij do Numburga a do Krupki kódja, je wadata a za 15 p. dostacj:

Pobožnoſć na ſvjathym ſhodže.

W redakcji je tež na pšchedan za 40 pjenježtow:

Die heiligen Cyril und Method.

Bon Bischof Stroßmayer Exellenz. Aus dem Kroatischen.

Cjilicj Smolerjec inihicjšeječeje w maczicjnym domje w Budyšinie.

Ratholoski Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Płaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Łudowy czasopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 17.

3. septembra 1881.

Lětnik 19.

Nač so džecji k wěrnościwośći wočahnu?

(Wuczerjam a starskim k rozpomnjenju.)

W swojej samotnej jſtwiczej ſedžu pschi milym śwetle swojeje swęczki. Samu so spożerajo, zo by druhim swęczila, je mi wona kraſna podobizna swérnoho wuczerja, kíž, samoho so cyle zabýwſhi a so woprowaſo, je jenož za druhich živ, za druhich ſtukuje. Tak so na was dopominju, kíž wy džen wote dnja we winich toho Ćneje dželacže, kíž so piſlinje proujecže, zo býsčeje kóždu hałožku wopłodžili, tudy ſadźejo, tam plejo, jow pozběhujo, tam tulejo, tudy rězajo, tamle zavjazuju, kíž tu wodžewacže, tam zaſo hałožki słoncžnym priham wotkrywacže, pscheco dželawi, pscheco staroſciwi, zo býsčeje rjane žně docpeli. Ja wam je z połneje wutroby pscheju, prawje bohate žně, a tole pscheczo je, ſchtož mje pohnu, z tejle maſiežkoſciu wam tam poſlužicž, hđež traž jedyn abo drugi z was w njewěstoſci psched hałožku ſteji, kotaž njedžiwaſych na wſchu prócu tycž njecha, ale zahinycž hrožy.

Materiał je pschewobſcherny, a moje pjeru pscheslabe, hacž zo bých wěc, wo kotrejž piſchu, doſlednje wuczerpacž mohł; tež ſnadž tu a tam wopacžnu myſſliczku wupraju: ja pač so nadžijam, zo budžecze mi ſmilni ſuduich a zo budžecze pschede wſhem na dobri wolu džiwacž, z kotrejež je tole ſuadne džeko naſtało, t. j. wotpohſad, wuczerja a wočehnjerja w joho czeſkim powołanju po móžnoſci podpjerač.

Pohladamyſli na cyle ſtukowanjo wuczerja, dha bórzy ſpózuajemž, zo ma wón dwójaké powołanjo: rozwuežecž a — wočahnuycž, a zo je a wotſtanje poſledniſche (wočehnjenjo) joho hlowny nadawł, zechceſli wón ſwoje za-

stojništvo swérnje a swédomicze zaſtačz. Wón ma cžłowjekow wutwórcz, kotsiž něchtó wjedža a móžeja, ale hiſchče wjac, kotsiž něchtó su, — dobrí kſchesczenjo. A zo bych w tymle džéle wocžehnjerja w něczim podpjerał, sym sebi pschederwzał wec rozpomnicz, kotrejž so jich po jeje wažnosći mało runa; chcu wotmolkicž sptytač na praschenjo: Käk so džeczi i wérnosczi woſczi wocžahnu?

Schtóž z wotewrjenymaj wocžomaj rozwitanjo młodoho cžłowjeka wobledžbuje; schtóž je so prócował spóznacž, z wotkel tak často pěstonej a wodžerzej džesczoweje dusche wschelake zadžewki napschecžo stupaja; schtóž je winu wuslédzik, kotrejž dla je nascha rjana zemja tak často dol syłzow; haj, schtóž wě, z wotkel je wſcho horjo na naschu zemju pschischił: tón dýrbi zavěſcze zo mnú wuznacž, zo lža wſcho to zawiňuje, a zo je tohodla wérnoscž w ſlowje a ſluktu ſobu zakladny ſamien wscheje cžehniidby. Ženož tam, hdžej tón młodý cžłowjek, kiz ma so wocžahnycz, so swérnje a chle ſwojomu wocžehnjerzej wotkryje, hdžej wón ſwoju cylu duschu tak rjec kaž wotewrjene knihi psched wocžomaj wocžehnjerja rozpołoži, jenož tam je móžno, z wěſtoſcž na wutrobu a mysl ſtutkowacz, jenož tam móže so wobledžbowacz, tak wuſhite ſymjo w plódnej pódze džesczoweje dusche ſchadža, ſhto joho zeſchadženjo ſpěchuje, ſhto jomu zadžewa, jenož tam mózemuj widžecž, hdže pucz wjedže, kotrejž je wocžehnjer wuzwolis. Vjez tohole zjawnoho a swérnoho wuznacža, bjez tejle wotewrjenosće džesczga budžesč w ſtajnej njewěſtoſczi, móžesč jenož poſpytowacz a dýrbisč kóždu hodžinu wocžakowacz, zo ſebi dale radžicž a pomhacž wjedžecž njebudžesč. Vjez pał tež móžno bylo, ſebi cžehniidbu myſliscž bjez luboſcze i wérnosczi ze ſtrony džesczga, bychmy ju tola džesczju zaſchęzepicž, ju ſtublacz a hajicž dýrbjeli, dokelž bjez njeje z džeczi ani do brýč, ani zbožownych cžłowjekow wocžahnycz njemóžemy.

Ta z tym prajiež nochci, zo cžłowjek pobožny, bohabojazny, podwołny, pilny atd. bjez njemóže we wocžomaj ludži; ale ſhto za to dam? To je tež kóždy, kiz w džiwadle hraje, hdžz to joho róla tak žada, to je tež kóždy tajeńc, kóždy złostnik, hdžz ma wot toho wuziř; ſtut ſam njeplacži, ale zmyſlenjo, z kotorož nastanie; a njeje zmyſlenjo wérne, nochce-li cžłowjek dobre dobra ſamoho dla, dha tež ſu joho najkrasnische ſtutki jenož hréč psched Bohom, a wo dobrým cžłowjeku njemóžemy rěcječz.

Vjez luboſcze i wérnosczi pał tež njemóžemy zbožowni živi bjež. Pschetoz jeniczch znutſkowna hódnoscž, jeniczch znutſkowny wuſud dawa wérnu ſpokojnosć, wérne zbožo; a tak možt tónle zbožny mér do dusche začzáahnycz, kiz dýrbi ſebi pschedco prajiež: ty takle njeczinisch z luboſcze i ſwojomu Bohu, z luboſcze i dobrym pocžinkam, ale z druhich, traž wohidnych winow! — To drje zamjelczeč njemóžu, zo ma tón, kiz wérnoscž lubuje, w naschim hroznym ſwěze woſebnje ſwojeje sprawnosće a wotewrjenosće dla jara často wschelake horjo, wschelake njeſubožnosće cžerpiječz; ale jomu wostanje tola zbožne za-

cžucžo, zo joho skutki z čistoho žórla naftachu, a zo joho swědomjo a wšichitc
dobri je pschipóznanawju.

Duž spóznanawaj ty, kíž masch džecži wocžahnycž, tak wažne je, swojim
malym luboſcz k wěrnoſci zaschezepicž!

Staré němſke pschislowo praji: „Džecži a blažny wěrnoſcz ręcža.“ Tak
so z posledniſchim ma, pschepytowacž nječham; to pak je wěſte, zo je přenijſe,
mjenujcy zo džecži wěrnoſcz ręcža, hľuboka, njeponalna wěrnoſcz. Hdyž je
Bóh čłowjekow w swiatosći a sprawnosći stworil, a jim w swojej njeſtoučnej
miłosći z kupyelu swj. Kschezenych zhubyenu swiatosć a sprawnosć z nowa spožejí,
dha je bjez dwěla, zo w džecžowej wutrobje tež luboſcz k wěrnoſci zaſhwana
leži, pschetož pod tamnej sprawnosću mamy tola luboſcz k wěrnoſci ſobu
zrožnicž. Kóžda ťa je potajkim džecžu cuza.

Je pak luboſcz k wěrnoſci wot ſpočatka w džecžowej duſchi, je jomu
tajenjo cuze, dha móže ťa jenož wot wonka pschiricž, so jenož pschez czechniſbu,
pschez to, ſhtož džecžo wobdawa, do njoho zaschezepicž. Tak ſmeſch psche-
swědeženych bycž, zo je duſcha hižo wot wonka ſlažena, hdyž cze džecžo zjebacž
ſpyta, abo hdyž na to myſli, tak by druhé k lepſchomu pomělo. Ťa, tajenjo,
zamjelčenjo wěrnoſče, zawodžewano někajke ſlaboſče, wſcho to hač k za-
ſaklomu zaſitanju njevěrnoſče ma někajſtu zwonkownu pschicžinu. Abo wo-
tolnoſcz, wobſtejenja, pod kotrymž běſche džecžo dotal žiwe, ſo pscheměnja;
w džecžu naftanu požadanja, k dopjelnjenju kotrychž wono ťu trjeba atd.
Ťa a njevěrnoſcz duž na wſchelake wasčnjo z wonka pschiridu.

(Poſtracžowanjo.)

Z Aužich a Šaffkeje.

Z Budyschina. Hnadny k. biſkop je w minjenym měſacu visitaciju w herb-
ſtich ſaſſich krajach džeržał a firmował; w tym měſacu pał stanje ſo to w na-
ſzej serbskej krajinje. Firmowanjo pał budže najprjedy nježelu 18. septembra
w Schpitalu. Nazajtra popołdnju budže ſchulſte pruhowanjo, taž nětko je,
jenož z nabožniſta w Cžornecach. Tónsamý džen wołolo 5. hodžinu pschi-
jedže k. biſkop do Radworja, hdyž budže wutoru 20. t. m. firmowanjo a
popołdnju pruhowanjo. Sobotu 24. t. m. popołdnju w pječiž je pschijejž do
Khróſežic, hdyž je nazajtra 25. firmowanjo a póndželu 26. dopołdnja pruh-
owanjo, popołdnju na poł dweju pał we Worflecah. Wot tam dojedże k. biſkop
w pječiž do Miebjelcžic a budže 27. firmowacž a nazajtra pruhowanacž.
Wot tam pojedże zaſy popołdnju do Wotrowa, hdyž budže na ſ. Michała
firmowacž a popołdnju pruhowanacž.

— Wutoru wječor džeržesche reichstagſki zapoſtlanc Eugen Richter
z Barlina tudy w Lauec hoscžencu dwěhodžinſki pschednoſčk, na kotryž běſche
něhdže 1000 poſlucharjow pschischlo. Wón bě wot wólbnoho towarzſtwa tu-
domnych poſtrožníkow, kíž ſu wotdžel liberalnych, ſem powołany. Tola bě

pschistup swobodny a tohodla tež wjele posłucharjow drugich stronow pschi-
tomnych. Wón ręczesche wo finançnych a krajnohospođstkich praschenjach, wo-
sebje pscheczivo tobakowomu monopolej, kotryž pač saſkych konserwativni toho-
runja tamoa. Wosebje wobswedeži so ręcznik kaž hewak jako wulki psche-
cziwnik Bismarka. Pschi wjele strowych nahladach zapóſlance pač prajachu
konserwativni, zo je wón tež wjele njezboža zamjelcał, kotrež su runje liberalni
na Němsku pschinjesli, kaž wulkotne schulske twarby, kotrež gmejný tlocža atd.,
abo na te cło, kij su zaſy liberalni pschizwali. Wschelakomu krajnomu abo
statnomu njezbožu wſchak móža konserwativni abo centrum a druzy runje tak
sobu wotpomiacz kaž Richterowa pokrocžna strona. Wón skonczi z profetiskim
ſłowom, zo so němske lejzorstwo a lejzorowa mōć pokrocžnikeje a tež nic social-
demokratiskeje stronhy (kij džé je tež liberalna) bojež njetrjeba, ale jenož psche-
mocnoho kanslerja wjecha Bismarka! — Z wjetſha posłucharjo Richterzej
spolojnoscež wopokazowachu a ſlabe wopokazma njepſchihloſowanja porazychu;
ale debatta abo rozcęžowanjo njebe. Majsterje da tutón pschednoscež konfer-
vativnej stronje naſtorč, zo wona tohorunja zhromadžiznu powoła. Nas katho-
likow pač, kaž ménimy, ani konserwativna njespokoja! Ze ſwarjenjom na toba-
kowym monopol dyrhja ſo ludžo Žoſicž! Pscheczivo monopolej džé ſu tež druhe
strony, tež centrum!

Z Hajnic. Cyrkwička ſwjatohu Žoſefa je nětko w zwonkownym do-
twarzena a w tuthych dnach doſtanje tež zwón, kij je tſi centnarje czežki a
w Dreždjanach laty. Za znutſkownoscž ſo hido wſchitko trěbne džela a je
z džela hido hotowe; many tam ſtukateura a molerjow. Wołtar bu zaúdženu
ſrjedu pschizwieny. Hdyž budže wſchitko hotowe, podamy w Poſole nadrobne
wopisanjo wſchoho, ſchtož tam many a ſchtož za džerženjo Božich ſlužbow
wot dreždanskoho „Bennovereina“ w krótkim doſtanjem, kaž tež ſchtož nam
hiſcheže na pjeniezach — pobrachuje! Srjedž oktobra budže cyrkwička po-
ſwyczena.

Z Marijneje Hwězdy. Na 13. auguſta zmirje tudy klóſchtrſka knježna
Madlena Müllerec (Burec).

Z cyloho ſwěta.

Němska. Politiſke stronhy hibaja ſo nětko wólbów dla. Pruske knježerſtwo
ſo prócuje, zo by wjach konserwativnych, kij jomu wſchitko po woli czinja,
ſo wuzwolilo a čce z nimi wosebje namjet kanslerja Bismarka na tobakowym
monopol pscheczisচেচে, tač zo stat ſam dawa tobak dželacz a dotalnym tobak-
owym fabrikantam pjeniezne zarunanojo pschizwoli. Liberalni a pokrocz-
nich (fortſchrittler) ſu pscheczivo tutomu namjetej a pscheczivo wſchelakomu
druhomu, ſchtož kansler čce. Ale žana mjenowanych stronow njeje za sprawne
wujednanjo z katholskej cyrkwi, kotrež je ſo z pruſkimi meſſkimi zakonjemi
ſchložilo. Tohodla změje katholska strona — centrum zaſy wjele pschizw-

nikow a budże ważne za pszczeżelów a njepszczecżelów. Podla mienowanych stronow budża też hiszczęze druhe kaž dotal pschi nowej wólby w oktobru swoje moch napinacż. W naszym wólbnym wokrjesu posłica konserwatywna němska strona k. Reicha nad Bělej, pokroczeństa fabrikanta Weiganga z Budyschina; njech so naschi Serbja a naschi katholikowje za żanoho njepodpisaja, doniż so po hiszczęze trébnym wuradżenju w jich organje, to rěka Posole, njewozjewi, tomu chcemy hako katholscy a hako Serbja swój hłos dacż.

— Kejżor měsęsche 16. augusta dolhe wuradżenjo z kanclerjom Bismarkom, najskerje w naležnosćach wujednania z katholickej cyrkwi. Też nowy biskop za Trier, k. Korum, je pola Bismarka pobyl.

— Z Barlina. Nowy biskop za Trier měsječs frjedu audiencu pola kejżora Wysema. Sylnie so powiedza, zo budże kanonikus Staub w Straßburgu za biskopa we Fulđe pomjenowany a zo budże w krótkim zaś pszczeżeluh němski pôslanc pola japoščotolskoho stoła, kaž praja, k. Schröder, w tu chwilu we Washingtonje.

Awstrija. Nowowuzwolony a wot bamža wobkruczeny archybiskop winskeje diöcesy, abt Ganglbauer, bu 28. augusta w swojej klóschtrfnej cyrkwi w Kremsmünstru pschez biskopa nunciusa Vanutelli swiecżeny.

— Z Prahi. A darej města Prahi (50,000) je měščejanska lutowańja hiszczęze druhe 50,000 schěsnakow na nowotwarbu czechskoho narodnoho džiwadla pschipołozjila. Wulku radość je w czechskim ludže wubudžilo, zo je tež awstrijski kejżor 20,000 schěsnakow k tomu daril a archywówoda Viktor 1000 schěsnakow. Kózde czišlo wschelakich czechskich nowinow wupokazuje wulke dary, tak zo je netko hzo pschez 700,000 schěsnakow w hromadźe!

Italska. Z Roma. Rniężeństwo pschi wschem zwonkownym pszczeżelstwie bamżej klubu čini, dokež potajne podpresa joho njepszczecżelów, kaž młodoho Menotti Garibaldia, kiz k tomu kóncej towarzystwo młodych ludzi założuje, zo by bamža z haru nuzował Rom wopuszczęcie. Tuż so z nowa powiedza, zo swiaty wótc na wěstih čzas Rom wopuszczęci a na jendželsku kupu Malta (k polbnju wot Italskeje) so pscheydli. Snadź nabudu Italscy hiszczęze rozoma, zo by so tajke pschesydenjo stacż njetrjebalo.

— Italiski król Humbert che na wopytanjo k awstrijskemu kejżorej pchijecż a by dyrbjal tež k němskomu dojecż. Tohodla piszą wo aliancy (zwiazku) mjez Němskej, Awstriji a Italiskej. Awstriji by to snadź wužitne było, ale Němcam nic. Tajki zwiazek by Francózsku rozhniewał, z kotrejż ma Italiska wschelake njeluboznoseże, wosebje dla Tunesiskeje. Haj Francózská swoje italske mjezy nahle wobtwierdżuje a tam wjac̄ wójska sczele.

Francózská. Najnowsche wólby za parlament wupokazują 483 defintivnych (wěstych) a 64, hdzej ma so hiszczęze jenu wuzwolecz. Mjez wěsje wuzwolonymi je 38 monarchistow wschelakich barbow (kiz chedža krala), 42 napoleonistow a 403 republikanarjow; mjez tutymi su zaś wschelake poddziele

a mjez nimi su najdalschi abo najcerwjenišchi jenož slabje zastrupjeni. Republikanarji su w tutej wólbje z nowa pschibyli, monarchistowje, wósebje pał bonaparticzi su wjèle sydłow w krajuńym zastrupjerstwie zhubili.

Rusowska. Zaſy je jedyn minister, hrabja Adlerberg, ze ſlužby ſpuſchezeny a je hrabja Woronzow-Daschkow na joho město stupiſ. Nihiliszeji su w tu chwilu z měrom, ale bojoſcz wobſteji, zo mohli w zymje z nowa ſtutkowacž. — Rusowje chceđa kanal twaricž, kiz by czorne morje z baltiſkim (narańſkim) zjenoczik wot Chersona do Danziga abo Kralowca. Ta ſmuha by 400 mil dolha byla a za žitne pſchefekupſtwo z połdińſkej Rusowskej doſež wažna.

Boſnijska. Awstrijske kniežerſtwo je z bamžom cyrkwinie zarjadowanoſ dowujednało. Archybifkop w Sarajewo zmeje 8000 ſchěnakow a bifkopaj w Banjalucy a w Mostaru po 6000 ſchěnakow lětnych dochodow. Kapitel w Sarajewo budže ze ſchtyrioch kanonikow wobſtejecž.

Tunisiska. Zaſy su nekotre bitwički byle, najwjetscha ve ta, kotrež mjeſeſche oberſt Correard z arabſkimi jézdnikami. Tež w Algierskej njeje prawy mér.

Wſchelcžinj.

* Miedawno powiedaſche Poſol wo kſchczeniſkich mjenach w Schpaniſkej. Pschi tym dopomnich ſo na dawanjo mjenow w Serbach pschi ſvjatej kſchczenicy a ſ. firmowanju. Waſchnjo je w tym jara wſchelake we woſadach. Pschi kſchczenicy dawaja někotſi starschi džecžom mjena po wěſtej „měſchczaňskej móðze“ tſi, ſchtyri abo pieč, hacž runje jene doſpołnie doſaha a we wjèle woſobnych ſwójbach ſo hižo zaſy jenož jene dawa a podpiſuje; tak tež na wſchcſkih ſchulach do zapisow hižo dawno jenož jene wočiſchcuju! Cyrkej porueža, zo by ſo mjeno ſvjatoho abo ſvjateje hako mjeno džecžu dało; tuž ja njevém, cžohodla někotſi druhdy někajku połojuču tajkoho ſvjatoho mjenia dadža, kotrež je po waſchnju cuzych ludow někak ſkóncowana abo ſpleńczena. Tež poſtaja cyrkej, zo ſo pschi firmowanju jedyn ſvjatih hako zaſtrupniſ a pschiſkád zmjenja wuzwoli, ale wona njeporuča, zo ſo z tutym mjenom něhdje podpiſujemy, ſwětna wyschnoſcz pał pſchipóznawa jenož kſchczeniſke mjenia. Pschi wuzwoleñju ſvjatich mjenow by w Serbach mohla wjetſcha wſchelakoscz być a mohlo ſo z tajkim ſwobodnje wuzwoleñym mjenom to a druhe ſobu we wopomnječju džeržecž. Tak ſo mi wot nětka jara pſchihódne ſda, zo by ſo w katholickich Serbach tež mjeno „Cyrill“ abo „Methodij“ a (za holey) „Cyrilla“ abo „Methodija“ (ſchtyri ſvjate Cyrille ſu hako marträrnich znate) wuzwolało; pſchetož lětſa ſmí přeni króč ſvjateju Cyrilla a Methodija jako japoſchtoſow Słowjanow w cykle katholickiej cyrkwi ſwjeczili — a wy młodži Serbia a młode Serbowki, kotrež ſo firmowačz dacze, ſeże tež Słowjenjo a Słowjanki. Tuž měnu, zo byſcheze runje mjenowane mjenia ſebi wuzwolili, njeje-li ſo wuzwoleñjo hižo ſtało.

M. H.

* Por, kiž so žnješe. „To khort wě“, praji susodžina k druhej, „tej Měrjakec stej hždom 23 lét zwěrowanaj, a ženje so nicžo slyščalo njeje, zo býchtaj so pscheloriloj.“ „„Prawy khumščí“, džesche druha, „„wona leže cíly džen k ludžom na dželo, a wón je wajchtař — to zwada mōžna njeje!““

* Wbohi paduch. „W swěcze je tola njekhmaný lud“, skorži paduch pschi sebi, „to ležu wóny do twarjenja, načramu sebi tam brěmješčko schatow a zmachow, a dokelž bě cíegke, cíjsnu je z wołnom dele do předka. Na to sam wulžu, a tu masch — předh hacž dele dóñdu, je mi brěmješčko hždom zaſy druhí pokranyl.“

* K cžomu móža rózarije wužitne býcz? Znate je, zo su wonie woſeby znamjo katholicko křesćezana. Hdyž jedyn našich Serbow, kotryž bě so w Americh w Minnesota zaſydlil, Irlandžana natrjechi, wuczeže tón swoje rózarije abo pacjerje a pokazovasche z tym, zo je katholicki a křivasche něk Serbej, zo bý tež swoje jomu pokazał. Tónle pak runje žane pschi sebi njemějeſche a cíniſeſche tohodla znamjo swjatoho křiža. Z tym so Irlandski spokoji a witaſche joho něk pscheczelſch z ruku. — W lécze 1871 je jedyn bratr křesćezanskich škulow w Parizu swoje živjenjo pschez to zdžeržał, dokelž mějeſche rózarije pschi sebi. Tam torhnyhču tehdom komunistowje knježerſtvo na so a zaňhadžachu woſeby pschecziwo katholickim duchownym a mnicham. Tež tutón bratr bu z druhim bratrom do jaſtra cíjineny a po někotrym času wróeži so zaſy do swojoho domu. Tola w krótkim buschtaj z hroženjom nužowanaj na barikadach twaricž a tam zwostacž. Po pschedobycžu města pak buschtaj wot wojakow na barikadach dosahnenaj a do jaſtra Roquette dowjedzenaj z druhimi zbezkaracemi. Dolho tam njeběchtaj, tu wotewrichu so durje a muž zawoła do jaſtra, zo dyrbja přeni pječzo mužowje won pschiničz. To so sta a durje so zaſy zacžinichu. Blízke třelenjo prajesche týmaj bratromaj, schto je so z tými pječzimi ſtało. Zaſy wocžinichu so durje a druzh pječzo bučju won ſkazani. Něk pschinidže tež rjad na teju bratrow. Wonaj buschtaj do sala k pscheskyšchenju najprjedy dowjedzenaj a prajeschtaj psched ſudníkom swoje mjená a wuznaſchtaj so za bratrow křesćezanskich škulow. Tola ſudník a pódla ſtejach jimaj to wěrič njehachu. Tón ſudník rjekný, hacž mōžetař to dopokazacž. Tón přeni pak wotmolkwi, zo su cíji komunistowje jich całe wurubili. Na dobo pak so druhí bratr dopomni, zo ma hiſhče swoje rózarije a swój ſkapulir pschi sebi. Tuž woboje wuczeže a počaza tomu ſudník. Druhi bratr počaza jomu tež swoje rózarije. Šudník býše na khvilkę z tými druhimi ſudníkami won a hdyž zaſy pschinidže, wojeni týmaj bratromaj, zo ſtaj puſčezenař. Želizo njebýchtaj rózarije měoj, býchtaj zatřelenaj byloj. Wonaj džakowaschtaj so Bohu a zaſtupnej proſtwje ſwoj. Marije za zdžerženjo živjenja a ſlubischtaj wot toho cžasa prawje horſtwje Bohu dale ſlužicž.

Naležnosće našo towařstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 282—285. ze Šunowa: Madlena Cyžec, Marija Henčec, Hana Krawžic, Marija Rabec; 286. Jakub Šwejda z Ralbic; 287. Jan Čornak z Trupina; 288. Pětr Kubica z Koslowa; 289. Marija Kolic z Budyšina; 290. Pětr Delank ze Židowa; 291. inspektor Lehmann z Dreždán.

Sobustawy na lěto 1880: k. 539. Hana Krawžic ze Šunowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještaj 46,743 m. 12 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dali: jubil. dar z Ralbic 1 m. 80 p., M. R. ze Šunowa 3 m., J. Ž. z Ralbic 3 m., z Trupina 4 m., z Koslowa 1 m., N. N. z Ralbic 2 m. 50 p.

Hromadze: 46,758 m. 42 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 5675 m. 18 p. — Dale su woprowali: kk. Njemjenowany z Hrubjelčic jub. dar 2 m., sydom jub. darow z ralbič. wosady 7 m. 60 p., jena žona z radwojskeje wosady k česći s. Józefa 3 m.

Hromadze: 5687 m. 78 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Žitawje: z Ralbic: dwaj daraj 2 m.

Za swj. wółca: pjeć jub. darow z ralbič. wosady 5 m.

Za díčatstwo Jězusowe: Njem. z Hrubjelčic jub. dar 1 m. 50 p., jub. dary z Ralbic 8 m.

Za orientalske šule: serbski seminar w Prazy jub. dar 8 m., pjeć jub. darow z ralbič. wosady 4 m. 50 p.

Za lyonske towařstwo: serbski seminar w Prazy 8 m., třinače jubil. darow z ralbič. wosady 11 m. 30 p.

Stare pjenježy, kaž tež **chnowe a koprowe ſudobja a węch,** k wobstaranju zwonow za twarjomne cyrkwe, móža ſo pola naju wotedacj. Tajke je dale dobrocziwje dal: Ž. Ž. z Ralbic stare pjenježy.

Redaktor a Ž. Žukasch.

Pſchihódný firmowanſki dar

je we wýchodních expediciach „Wosola“ a w Kulowje pola pſchekupca Welsa na pſchedan:

Nowa Jězusowa winica,

z pſchijazanhmi „Mjenšchimi ſpěvařskimi“ a ze ſtacijonſkimi knižkami.

W najlepším pſchijnym zwiazku a najlepšej loži 6 markow, druhá tohorunja pſchyna družina 5 m. 70 p.

Vjež ſpěvařskich a ſtacijonskich, kaž dotal, po 5 m. a 4 m. 75 p., že žolnym abo zelenym rezkom 4 m., njevízazane 3 m.

Tež wobstaraja ſo na požadanjo zwiazki w ſomocze a z drohotnými zankami a wſhitke druhe.

Štowith ſtad ma: **Jakub Wjenka**, zwóńk pſchi tachantskéj cyrkwi.

Serbski Hospodař číslo 9

je wušol.

Redakcija.

Cjíšej Smolerjec knižiſiſčejeźnie w macžičným domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Płaći lětnje
na pósće a we kniharni
1 m. 70 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 18.

17. septembra 1881.

Lětnik 19.

P. Jakub Barth.

Nascha diöcesa je najstarschoho duchownoho, kapitel s. Pětra w Budyschinje je najstarschoho kanonikusa, khrósczanska wosada je swojoho wjelezaſlužbnoho wyšokodostojnovoho duschipastyrja zhubila! Taifka zrudna powjescz roznijese so spěšnje tež do dalischich stronow, hdyž bě t. kanonikus a farar Barth w Khrósczicach 7. septembra z wjeczora na poł schęscich swoju duschu wudychnył w starobje 85 lét 6 měsacow a 11 dnów.

Toho běsche Bóh psched wjèle druhimi wuznamienil z duchownej a czešnej mocu a strowotu hacž do teje staroby, kotaž je wo prawdze króna czešcze (Psichisłowa 16, 31). Tule móć a strowotu pał wědžesche njebohi kniez tež jara derje nałożicž; wón skutkowasche w kniezowej winicy njewuſtawajo hacž do wjeczora swojoho žiwjenja hačo pobožny měšchník, hačo horliwy předář a spowiedník, hačo pschedstejiczeř swojeje wulkeje wosady, hačo pschedczel swojoho luda. Na swjatoho Lawrencę je wón poslednju cyrkwiensku skuzbu z napinajom wszech mocow wobstaral, potom njedowoli jomu leškar wjac̄ do cyrkwe. Wot toho dnja pschiberasche khoroscz, rheumatismus a asthma, na kotrūž bě hžo předy z časami czeřpjeř, spěšnictcho, tak zo njebohi sam swoju smjercz hačo blízku spózna a swoju poslednju volu hžo w lécje 1874 wyšknoſci wotedawsci, so nětko we bohypodacžu na smjercz swědomicze pschihotowasche. Wón žadachse sebi schyri krócz swjate sakramenty a duchownu móć hacž krótko psched smjerczú

wobkhowajo njemějesche žane druhe ps̄hecžo wjachy, dyžli za zbožnej smjerežu a prajesche tym, kíž wočko ujoho zrudni stejachu, jenož: modleže so! Tak wón pobožnje wumrje.

Zoho pohreb, sobotu 10. t. m., běsche jara nahladny. Wosadni wupjel-njachu cyrkę kaž hewak njedželu a tež wjele ludži z druhich wosadow běsche ps̄chischlo, njebocžicžkomu poslednju čeſcz radu wopokazacž. Wočko džewjecžich bu kaſčez zavrjeny a sta so cyrkwinſke wužohnowanjo ps̄hez k. kanoniku ſeniora Kucžankę z affiſtencu. Na to bu kaſčez zvěhneny a ps̄chi ſpěwanju kherluſcha do cyrkve njeſeny. Tu ſpěwaſche ſo najprjedy officium defunctorum ps̄hez naſchoho hnadtneho knjeza biskopa a všeček duchownych ſobupſchewodžerjow. Běchu to: k. ſenior Kucžank, kanonikus Beňich z Ralbic, k. probſt dr. Eifelt z Marijueje Hwězdy, k. duchowny radžicžer Schneider z Kulowa, fararjo z Njebjelcžic, ze Schpitala, Radworja, Wotrowa a z Budyschina, ſchulſki direktor A. Buł z Drežan, kaplani z Njebjelcžic, Ralbic, Brunowa a Worklec. Wot ſuſodnych lutherskich fararjow běsche k. Jakub z Njeſwacžidla ps̄chitomny. Po wotſpěwanju officija po morvych džeržesche k. biskop requiem, ps̄chi kotrejž khróſčanski cyrkwinų chor, wosadni k. wiczerjo a ſobuſtaři ſpěwařſtoho towarzſta kacžanske cyrkvine težty wuſtojnje ſpěwachu. Tež ps̄chi po božnych wočtarjach mějachu někotri duchowni ſemsche. Na to zhradži ſo duchownſtwo zaſy ps̄ched wočtarjom a k. kaplan Nowak ſtuji k. wočtarjei a mějeschre rěč, w kotrejž živjenjo, ſkutkowanjo a ſmjerč ſjebocžicžkoho wobſchernje wopominanſche. To ſta ſo němſki, dokelž — běchu pódla někotrych hižo mjenovaných z duchownſtwo tež někotri wosobni němſcy ps̄chewodžerjo ps̄chischli, mjenujich: knjeni grofina z Worklec z knjezom ſynom a knježnu džowku, k. grofa z Njeſwacžidla, k. hamtski hejtman z Budyschina a k. přjedawſki ſudniſki z Ramjenca. Někto wjedžesche po wotſpěwanju „Libera“ a absolucije k. ſenior z affiſtencu kondukt na kerchow, hdžej bu cželo do wupjchenoho rova na počdnishej ſtronje presbyterija po cyrkwinſkim waſchňu pohrebane. Tu rěčesche k. ſenior Kucžank k. wosadnym po ſłowach s. Pawoła k. Hebrejskim 13, 7: „Spominoje ſe na waſchich ps̄ched ſtejicžerjow, kíž ſu wam ſlowo Bože ps̄chipovjedowali; hla-dajcze na wukhad jich ps̄chebywanja, a ſežehuſe jich wěru.“ Na to ſpěwaſche ſo Animas fidelium a Salve; na cžož k. ſenior hiſhčze Božu mſchu de Beata z affiſtencu wočdžerža a tak ſkoneži ſo pohrebna ſwjatočnoſć, hdžej počdnjo zwonjenſche.

Njeboh k. kanonikus narodži ſo 27. februara 1796 w Khróſčicach na kuble, kotrej hiſhčez dženſniſchi džen Vartec rěka. Wón wopytowaſche ſchulu tam a potom w Kulowje, na to ps̄chinidže na klóſchyrſke gymnasium w Nowej Cali w Delnjej Lužicy, hdžej z nim tehdom někotri Serbja ſtudowachu hacž do zavrjenja tohoſamoho ps̄hez pruske knježerſtwo. Tuž ps̄chesydli ſo 1816 do Prahi, hdžej hako ſtaw ſerbſkoho ſeminara duchownyſke ſtudije dokonči. Na 22. oktobra 1822 dôſta mějchniſku ſvjecžiznu ps̄hez biskopa-tachanta Locha.

Wón nastupi duchownsku službu jako druhí kaplan w Chrósczicach, bu w meji 1831 pření kaplan a w juniju 1834 farář tam. Swojich zašlužbow dla dôsta hýzo w meji 1844 česec̄ kanonikata. Na 28. oktobra 1872 swieczeſte swój pokstaletny měſtneſki jubilej w pschitomnoſeſi k. biskopa Forwerka, druhich vysokich duchownych a ſwětneſkých dostojuňkow a pschi wutrobnym dželbraczu ſwojeje woſadu. Pschi tutej ſlakdonoſeſi wuznamjeni joho ſaffi kral Jan z rycerſkim ſchižom Albrechtowoho rjada. Nimalo 59 let je wón we ſwojej woſadze ſkutkowaſ; pſchez njoho a pod nim je ſo tam za cyrkej, ſchulu a woſadu wjele ſtało, ičtož je wſchitko w dobrym wopomnjeſu woſadnych. Cyrik je ſo wjac̄ tróz woſnowiała, kaž tež ſchula, krasne woſtarne ſwjeczo je pſchez njoho z krajneje kaffy woſtarane, piſhczele ſu nowe, pohrjebniſhczó je powjetſhene a ſkönzne nowa ſara natwarjena. Njebohi je wězo pschi wſhem tym ſamо we vysokej starobje wjele staroſče na ſo brał a duchownsku ſlužbu ſwěrnje woſtaral. Boh pač, kiz je joho z krónu čeſcžomineje staroby wuznamjeniſ, daj jomu nětko po dołhotrajachym džele wěczny wotpočzink a krónuj joho tež z krónu wěczne zbožnoho žiženja!

mh.

Nač ſo džecži k wěrnoſeſiwoſeſi woſzahnu?

(Počtežowanjo.)

A tu maſch, ſwěrny woſzehnijerjo, wotmoļwu na horejſchu praſheli: „Haj a plažuj luboſcz k wěrnoſeſi w ſwojich małych! Wobaraj kzi zaſtupicž!“ — Ale kaž kheſte je to wuprajene, tač czeſčko drje by bylo tejle zaſadze pſchewjeſcz, bjez toho zo ſy ſebi wědomy, na kajke waſchnjo maſch luboſcz k wěrnoſeſi plažowacž a kač wrota pſchede kžu zavrječ? Schtóż chce pſhczitivo njepſhczelej wuſtipicž, dyrbi najprjódey znacž, z wotkel tutón pſchińdže. Za ſo nadžiju, zo móžu tebi tež tudy něſhto wěſte poſticžicž, jenož zo mi dowolisch tebi rozejſtajecž, kač dha džecžo ke kzi pſchińdže, dokelž bužde mi potom lóžſho, tebi ſredki a poſazki podacž, kač maſch z małymi woſkhadzecž. Poſazkim: Schto je wina, zo ſo kža džecžom zaſhczépi?

Přenju pſhczinu ke kzi poſkieža bjez dwěla někotry woſzehnječ sam. Ža njeměnju tudy tamnyh ſlepcov, kiz ſebi ſwědomjo z toho njecžinja, džecžom wſchē ſwoje ſlaboſeſe poſazacž; kotsiž ſo njeharibuju, ſo pſched woſzemi małych tač zađzeržecž, kaž býchu je nochyly woſzahnyčz, ale zanjerodžicž. Ně, na tých ſebi myſlu, kiz ſu z małej ſedžbitwoſeſe na ſamych ſo, z lohkomyſlnoſeſe ſpoſojom, hdyž džecžo w býhu wuzbý na jich praſhenga jenož z poſoježnymi ſlowami abo ſadami wotmoļwa. Ma ſo tola hýzem poroſowacž, kaž daloko wuzbú naſtupa, zdžerž ſo toho čim bôle, dokelž kóžda njedospoļna wotmoļwa hýzem we wěſtej mérje luboſcz k wěrnoſeſi w džecžoch tupi; wěrnoſeſ je ſtajnje cyka, žejen poſoježna! — Dale ſebi na tých myſlu, kotsiž, zo býchu požortowali, ſo žortneje kže njebuja. Hladajecž ſo! Njewěrnoſeſ wostanje njewěrnoſeſ, njech ma pſhczinu, kaſkuž chce! Faſne wózko džecža tajenjo býzy phtuje; a kaž

je zwuczenie wšcho po wami czinicž, njebudže so tež bojecž, pschi skladnoſeži druhim k wjesciu ſzecž. — Hifcheze wjetsha je wina toho, kž sam džecži napomina, zo bych u w žorecze pothale, za žort druhe k lepſchemu měle. Schtož džecžo po waschej pschikazni czini, to jomu tola tam, hđež to ze ſamſnoho na hona czini, njebudžecze zaſazowacž chycež! A kaf bórži so k žortnym ſzam tak njeſchitwueži, zo ſkónečnje wjach njeptynje, hdyž njevérnoſež praji. Cheſch věrnoſež, dha žadaj ju w kózdym naſtupanju; a dybci žortowane bycž, ſchtož czi nichčo za zlo njezměje, dha wužiž k tomu dowolene ſredki! — Runje tak mało daječe swojim džecžom něſhto jenož k zdacžu czinicž; to jenicež tajenſtwo ſpečhuje. Nježadaječe, zo by džecžo ruku na měſeče koſchiko, kofraž je jo koſtaſla! K tomu wulka ſhlnoſež karaktera ſluſcha, so na měſeče tak hluvoko rožkacž, zo tomu luboſežiwoje ſo bližiſi, kofraž je eže runje pothostaſ. Czini džecžo to mužowane, dha je to jenož k zdacžu, zwonkownie, a ma njez druhimi ſchfodnymi ſezehvkami tež tón, zo ſo džecžo k tajenſtu pſchitwueži.

Kaf ſchfodne je, džecžom ſz tu tak rjec do rta poſožicž, drje njetrjebam rozeſtajecž. Kózdy drje hžom je ſo tu abo tam na njelepých ſtarſich hněvaſ, kž ſu zwuczeni džefcžu, hdyž je něſhto zworaſlo, prajicž: „ně, to ty bylo njeſſ! to je micka, to je pos, to je ſank a t. d. ſezinil!“ — jenož, zo bych u džecžo změrowali. Ale, nječiniuſiſh ty to ſamo, hdyž pſchi ſkóržbje ſkoržbnika z tym změrowacž phataſh, zo jomu prajisč, to wſchak wobſtorženy ze zamylſom cziniu njeje, to je ſo ze žortom, z njeſedžbnoſežu ſtaſlo: a tola ty džefath raz hakle pſchicžinu znaſeſh? Na to waſhniye drje ſkóržbnika lohcy wobudžeſh, ale z tym tež kži pucž hotujiſh.

Hifcheze jenu wopacžinoſež, njez wucžerjemi tu a tam nic rědku ale pſchi tym jara ſchfodnu, jeje powſchitkownoſeže dla rady zamjelęzaſ njebyh. Ty miasč wſchu winu z džecžom, tebi dowérjenym, njeſpoſojom bycž. Nježdiwajec na to pač ty, w pſchitomnoſeži džecža, na napraſhovanjo ſtarſheju ſwoju ſpoſoſnoſež ze zadžerženjom a prćowaniem džecža wuprajisč, jenož, zo by ſtarſhimaſ k woli był. Kaf jaſnije tu džecžo w tebi tajenſca ſpóznaje a tež tajenſtwo naukuſnie!

Skočnje hifcheze něſhto naſpomniu, ſchtož několre džecžo močenje k njevérnoſeži wabi, a ſchtož často doſež naděnđemy. Džecžo hžom ſo trochu wuſteji na tajenjo, na ſz, a ty ſo njeſtrachujesč, ſo wuſmjež, jo khwalcž, hdyž je někoho na prawje pſchellepane waſhnijo ziebaſlo. Haj, to pſcheklepanoſež, to mudroſež pſcheradži; ale běda, hđež ſo taſka pſcheklepanoſež plahuje a taſka mudroſež ſo wotſi! Majhórfich tajenſcow wocžehnjeſh.

Tež ty, wocžehnjerjo, ſy na tajenſtwo ſwojich džecži wina, kž ſy pſchez měru kruhy pſchecžiwo najnadmíſhím zawiñenjem. Wědž, kaf bližko džecžu ſphtowanjo leži, eže wobekhač a tak twoju kruhoſež wobeňež. Ty njeſolepſchujesč, ty kažiſi ſe ſwojimi poſtajenjemi. — Nic jenož kruhoſež w koſtanju, tež haſkotanjo na džecži, hrube wuwopraſhowanjo džecži, woſebniye tam, hđež

móžesčh žhudacž, zo wérnoſcž, traž z khwalobnyh pschiczinow, radu njewuznaja, džecži k potajenju wérnoſcze wjedže. A pschiczinow, wérnoſcž potajicž, je tak wjele: praſhany chce druhomu njeļubožnoſcze, ſwarje, khostanjo žlutowacž, abo hańbicziwoſcž jomu ert zamka. Wotnužujesčh jomu wuznacžo, je tole paſ ſja, a duž wjac̄y ſchłodh načinisch, dyžli maſh wuzitka; paſ je wono wérnoſcž, a duž pscheczelku ſuboſcž, ſobucžuežo, wobžarowanjo ſlaboho podčiſchežiſh abo traž nežnu kwětku hańbicziwoſcze poduſyſh, kotrūž móže najcunischi wěſticež žhibnyež, haj zlemicž. — Po tym, ſchtož runje prajach, paſ ſebi njemyl, zo ja měnu, zo ſo džecži radscho prashecz njeſměſh, zo maſh jim bjez staroſcze hiež dacž, njedžiwaſo na to, tak wjele je wérnoſcze w jich rěčach a ſtoržbach. To by runje tak wopacžne bylo. Kaf čaſto ſo džecžo dla lohkomyſlnoſcž ſwo-joſho wocžehnjerja ſe ſzi zawjesč da! Hdyž džecži pytnu, zo ſo ty mało wo to ſtarach, kaf ſo z wérnoſcži jich rěčow ma, budža wone, hdyž ſpytowanjo pschinidze, bórzy twoje doverjenjo wuzicž a cže wobelhacž. — Na wopak tež druhdy pschez to zhréſhiſh, zo jich ſłowam njeweriſh, zo tam dweliujesčh, hdyž maſh wſchu winu, jim wericž.

Su tež tole hlowne winy, cžohož dla džecži ſzecž nauſknu, budža ſo nam tola w dalschim rozpominanju hiſhcze wſchelake poſazacž, hdyž ma wo-čeňnjer ſebi bôle, dyžli džecžu, winu pschicpēč, vyriňež pschicžina bôle w džecžu ležala. Tak ſu poſla poſledniſchoho ſama lohkomyſlnoſcž, njepſchitomnoſcž ducha, njewobſtajnoſcž, ſebicžnoſcž a nadžija, khostanju wuzeknyež, ſebi hańbu abo ſubowanym pscheczelam zrudžbu a hněwanjo žlutowacž, druhomu z nužu wupomhač, móne pohiby k njewérnoſciwoſczi. — Někotry tež ſzi, zo joho njebýhu za bojaznovo měli. — Tež jara wuwita, žiwa fantazija lohcy k njewérnoſciwoſczi wjedže; a tajke džecži z khanjom druhdy tak daloko pschinidu, zo same wjac̄y njewiedža, hdyž ſza. Woſebnje ſchłodži tudy prćowanjo někotrych džecži, prawje wjele nowoho powjedacž, zo bychu je ludžo radži měli; w tym někotri ſtarſci ſwoje džecži jara rozwucžuju — k jich zahubje!

Tak leži we wocžehnjeru, tak tež w ſamotnoſcžach džecža wina, zo ſo ſza džecžu zaſhczepi, njedžiwaſo tudy na wſchědne žiwojenjo, w kotreymž je tak wjele prózdnoho, tak wjele tajenia. Schto za džiw, hdyž tak po něčim cyh kharakter džecža ſwoju pschirodženu wérnoſciwoſcž zhubuje, a hdyž tajenſtwo, leſcz a njekhmanoſcž z wyſkanjom do mlodeje wutroby zacžahnu!

(Poſræzowanjo.)

3. Lujien a Šakſkeje.

Z Budyschina. Z rozcžowanjom wo wólbach do rajchſtaga njetrjebam yara khwatač, hdyž je wólbny dženj halle 27. oktobra. My katholſcy Serbja nimamy pschicžinu nětko hjo prajicž, za koho budžem! Želijo konſervatiwnej ſtronje na něhdže 2000 hlosach někhto zaleži (tak wjele móža katholſcy Serbja zhrromadžicž, hdyž ſu hjo junu 1800 za njeboh hrabju Stolberga

wotedali pschi snadnej agitaciji), njech nam garantiju abo wěstoſež da, zo naš a naſche žadanja tež respektiruje. Čeſež Serbow a zadžerženjo wſchelakich něuſkih nowinow pſhecžiwo Serbam pſchi poslednjej wólbje do ſakſtoho ſejma, hdyž naſche hloſy tohorunja konservativnomu kandidatej dawachmy, pſchikazuje nam něko, zo ſo hiſcheze wotwakujemy, naſche poſleđnje ſlово wo wólbje do rajchſtaga prajicž. Z najmjeñicha je redaktor Poſoſa, hdyž bě wóndanjo na wólbnu zhromadžizmu konservativnych tudy pſcheproſcheny, prajíš, zo ſo hiſcheze na niežo zwjazacž nochce, a tohodla njeje jich programm podpiſal a njeje ſi nimi ſchoł. Njech tež žadyn druhí katholſki Serb wuzwoleć žane wólbne ſlubjenja nječežini! Ma ſwjatohu Michala chcemy ſo w Jaseńcy zhromadžicž, dokež te nimale w ſrijedžizne katholſkih Serbow leža, a tam ſebi rozprajimy, koſo chcemy wuzwoleč. Rajfferje na tón dženj jaſeńčanske kaſino wurjadnu zhromadžizmu poſtaſi, hdyž ma taſka wjetſki praktiſti wuziſt, dhyžli druhdže namjetowane zhromadne ſkhađowanjo wſchelakich kaſinow. Želizo nic, poſtaramy ſo ſami wo dowolnoſež za wólbnu ſkhađowanku.

— Konservativni ſu wólbne towarzſtwo założili a ſ. měchžanostu Löhra tudy za pſchedsydu wuzwolili. Kaž ſlyſhu, budže hiſcheze wulka zhromadžizna, na kotrejž dwaj rěčnikaj wuſtupitaj. Njeby ſchložito, hdyž bychu tež Serbjia abo tola katholſch Serbjia podobny wólbny wubjek za wſchě pſchichodne wólbny na ſejm a rajchſtag měli!

— Kunje zhonich, zo je čeſas jubilejſkoho wotpuſka hač do kónca oſtavy ſ. Marije podječza podleſheny.

— Zaſy hijo pobrachjuje na wucžerjach, hdyž dyrbja tſjo ſeminarieži na jivuſchſchoho kuriſa hač vikarowje na wucžerſke města: ſ. Šymank rodženy z Wotrowa pſchiničje za týdženj do Zdžerje, ſ. Haſcha po nazymſkih prózdninach do Čorneč, z wotkež je ſ. Hila po ſwojej žadoſeži do Schérachowa wot-čahmył, a ſ. Richter do Chemnič.

— We Lutowcžu bu wónданo čeſladník Jakub Kaſchpor wot blyſka zaražený.

Ze Seitendorfa. Wuprózdnjene kantorſtwo tudy je ſ. August Endler ze Schérachowa něko naſtupil.

Z Kulowa. Lubym ſerbſkim bratram a ſotram archebratſtwu ſwjatohu róžarija ſo podwolnje wozjewja, zo we kulowſkej cyrkwi prěni wotpuſk abo ſwiedženj ſvoj. róžarija trjechi na prěnu njedželu oſtobra (na 2. dnju tutoho měſaca), druhí wotpuſk pač a ſemiuſcha druhu njedželu oſtobra (na 9. dnju pomjenowanohu měſaca). Wſchě čeſežene ſobuſtawy ſwjatohu archebratſtwu, kaž tež wſchitcy, kij chcedža do njoho zaſtupicž, pſcheproſchuja ſo we kſchecžijanſkej ſuboſeži ſi tuthmaj ſwiedženjomaj. Na woběmaj njedželomaj po dopołdnischeme wulkej Bozej mſchi a po ſerbſkim předowauju budža ſo tež na ſvjateje Marijinyh woltarju ſwjecžicž paczeřki z wotpuſkami a ſkapulirym. Štož chce je wo-ſwjecžene měč, dhybi je ujez ſwjecženjom we rukomaj džeržecž; po ſwjecženju

wobijescheja so ſkapuliry wot měſchnika pſchi wołtarju. Dokelž je nětko mało duchownych we Kulowje (jeno farar a kapłan, ſchiffčanski kniež je khorojth) a dokelž ze ſuſodnych woſadow wſchitey duchowni njemóža, kaž we přjedawſkich lětach, witanu pomoc we ſpowiednych ſtoſach, pſchi wołtarju a na kletcy poſkicez: proſy ſo luboznje, zo ežiſami, kotrymž to móžne je, chyli hižo doma we ſwojej farſkej cyrkwi ſo wuſpovjedacž a potom we naſhej kułowskej cyrkwi k ſw. woprawjenju pſchiincž. Bóh luby kniež žohnuj dny wotpuſknego tydzenja, zo buchu wſchitkini, kž do ſwiatoho arebratſtwa zapiſani ſu, k bohatomu duchownomu ſpomóženju tyše. Do arebratſtwa rózarija a do bratſtwa ſkapulira ſo zapiſuje na farje; paczerti a ſkapuliry ſu k doſtacžu poła naſhich duchownych kniežnow.

Z Drežđan. Njedželu 4. t. m. je naſch kral Albert ſejm ſwjedzeńſych wotewrīk a pſchi tym woſebje na pječidzeſatlētny jubilej ſakſkeje konſtituciije abo wuſtawu ſpominal. Tež kralowſka majestoscz z radoſcžu wožjewi, zo krajne finançne hoſpodařſtwo derje ſteji a zo ſo w pſchichodnej periodze wjetſchi džel wuſiadnych pſchirazkow pſchi dawkach ſpuſcheži. Povídželu bě k wobzamkujenju ſpomjenenoſho jubileja hoſežina w miſhijnanskim hródze Albrechtsburg; na nju pſchiidzežku kralowſkej Majestoszczi pryne ſurij a prynceſyna ſuriijowa z pryncom Vjedrichom Augustom a z prynceſni Mathilda. Kral wunjeſe pſchipitk na derjemecžo kraja a joho ſwérnych ſtaſow. Na ſejmje wužwolichu ſo pſchedſtvo a deputacije, někotre pſchedložki ſo pſchepodachu a potom buchu ſejmiske poſedzenja wotſtorczene.

3 cyloho ſweta.

Němska. Dokelž bě pruſki krónpryne na město němſkoſho kejžora na poſtreb přjedawſkoho ruſowſkoho kejžora pobyl, běſte zdrobne, zo by nowy car němſkoſho kejžora wopytał. To je Alexander III. na 9. t. m. nětko ſczinił. Wón njeſchijedže po ſteleznich, ale na lódzi „Džeržawa“ po baſtiskim (naraňſkim) morju do Neufahrwaffera poła Danziga. Kejžor Wylem z krónpryncom a z kanclerjom Bismarkom ſomu na lódzi „Hohenzollern“ napſcheczo jědzeſche. Z wobeju lózow tſelesche ſo na powitanjo, woſkoło dweju pſchiplowa Alexander na lóz „Hohenzollern“, hdžej joho kejžor Wylem najwutrobnischo witaſche a joho doſho we wobjedzu džerzeſche; runje tak tež krónpryne. Po krótkim woſchewjenju pſchijedzeſchtaj monarchaj ze ſwojim pſchewodniſtвom na poł ſchtyrjoch do Danziga, hdžej bě w hoſczeńcu kralowſka hoſežina. Hižo w 6. hođinje wotjedže Alexander zaſy do Neufahrwaffera a na ſwojej lódzi zaſy do Ruſowſkeje. Bismark mjeſeſche z nim a tež z joho ſtatnym ſekretarjom rozrečzowanjo. Pſcheczelſtwo mijez Němskej a Ruſowſkej je z tym na dalishe wobkruczene! Na 12. t. m. je Alexander zaſy w Petershofje był, hdžej tež kejžorowa, wulkowjerch nastupnik a druhe ſtawy ſwójby pſchebýwaju. Car chce ſo leſha tež z awſtriskim kejžorom widzeć.

Italska. Z Roma. Bamž stypi z pruskim kniežerstwom zašy do zjeno-
czenstwa, do Varlina budže pôslanc (internuncius) pôslany.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 292. praeses Łusčanski w Prazy; 293. Pětr Brusk
z Ralbic; 294. H. H. ze Šunowa; 295—297. z Różanta: Jakub Glawš, Michał Jurk,
Jurij Kilank; 298. Boscij Lehmann ze Smjerdzaceje.

Sobustawy na lěto 1880: k. 540. Boscij Lehmann ze Smjerdzaceje.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daňi wučinještaj 46,758 m. 42 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow z dali: jena swójba z Baćonja jubil.
dar 15 m., Hana Schneiderowa z Budyšina 3 m., z Ralbic 1 m., k česci Wutr. Jéz.
z Ralbic 5 m., z Konjec 2 m., J. G. z Różanta jub. dar 30 m., přez fararja H. we
Wotrowje po jednej wotemrjetej 100 m., M. Kr. z Jawory 50 p., M. Kr. z Nowoměsta
1 m., M. Sch. ze Zuric 60 p., žona z Krépjec 50 p., H. C. z Kašec 3 m., służowna
z Kašec 1 m., służowna z Wotrowa 50 p., W. K. z Khanec 2 m., służowna z Wotrowa
50 p., žona z Kašec 25 p., J. P. ze Zuric 2 m., při rozrčowanju wo wólbach pola
Libšic we Wunjowje 5 m.

Hromadze: 46,931 m. 27 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 5687 m. 78 p. — Dale su woprowali: kk. J. G. z Różanta
jub. dar 5 m., Jan Bětka z Budyšina jub. dar 2 m., Józef Mikosz 1 m., Madlena
Měrčinkowa z Hrubjelčic 5 m., H. M. z Budyšina jub. dar 2 m., P. H. ze Z. jub. dar
2 m., L. B. ze Smjerdzaceje 1 m., R. z W. jub. daraj 5 m.

Hromadze: 5710 m. 78 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Źitawje: přez fararja Hermana po jenej wotemrjetej 50 m.

Za swj. wóta: Druha zbérka jub. darow w Njebjelčicach na wulkii wołtar
położonych 27 m., H. K. z Krépjec 1 m., Józef Mikosz 1 m.

Za dzěčatstwo Jézusowe: R. z W. jub. daraj 5 m., L. B. ze Smjerdzaceje 2 m.,
J. G. z Różanta 15 m., M. P. z Baćonja 1 m., tři jub. dary z Ralbic a Konjec 3 m.

Za lyonske towarzstwo: M. P. z Baćonja 1 m., jub. daraj z Ralbic 2 m.

Za orientalske šule: M. P. z Baćonja 1 m.

Přichodn firmowanſki dar

je we wšichčich expedicijach „Posola“ a w řekuowje pola přehlupca Welsa na předanii:

Nowa Jézusowa winica,

z přichiwazanymi „Mjenšimi spěvarſkimi“ a ze stacijonskimi
knízkami.

W najlepšim přichivym zwjazku a najlepšej koži 6 markow, druhá tohorunja přichiva
držjina 5 m. 70 p.

Vjez spěvarſkých a stacijonských, taž dotal, po 5 m. a 4 m. 75 p., ze žolnym abo
zelenym rézkom 4 m., niewiązane 3 m.

Tez wobstaraja so na požadanjo zwjazki w somocze a z drohotnymi zankami a
wšichčke druhé.

Hlowny ſtad ma: Jakub Wjenka, zwórk píši tachantskej cyrkvi.

Sredu na s. Mateja póníže procession z tachantskej cyrkwe po do-
połdnisich řemach do Philippdorfa.

Katholickich Serbow wuzwolerjow našeho wólboho wokrjesa pře-
prochaju na rozrčzenjo wo wólbie na rajchstag do lokala jaſenčanskoho
kaſtna na s. Michała popołdnju w 4. hodžinie. M. Horňák, redaktor.

Katholicki sporad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 19.

1. oktobra 1881.

Lětnik 19.

Nač so džecži k wěrnoščiwoſczi wocžahnu?

(Pokraczowanjo.)

Spóznawschi, z kotrej strony so njepřesčel bliži, nač so kža džecžom zaſħcžepi, skerje zamožu tebi poſazacž, nač ma so kži zadžewacž.

Najprjódch chcu wo tajkich džecžoch rěczeč, kotrež, njezeznawschi hiſčeže so ze kžu a tajenstwom, wutrobu tak rjec na jazyku noscha. Je-li wěrno, zo nicžo wotwuczenjo wot zloho tak cžejke nječini, taž pschiwuczenjo k złomu, kotrež cžlowjek tak rjec z druhej natury bywa, dha drje tež je wěste, zo ma prěnja staroſcz wocžehnjerja byč, zo by wscho zlo wot džescza zdalował; dha so lohko wobméri, nač sylna mjeza so złomu staji z pschiwuczenjom dobroho. Duž staraj so spróčniwje wo to, zo w swojich malych mysl za wěrnoſcz wubudžiſch, zo luboſcz k wěrnoſczi jim z druhej natury bywa, z jenym słowom: pschiwucž je k wěrnoſcziwoſczi! Wschako wscha cžehniđba nicžo druhe njeje, dyžli pschiwuczenjo k dobroru. To drje je wěrno, cžlowjek dyrbi wim swojich ſtukom znacž, ale wot młodoſcze wostanje tola pschiwuczenjo hłowna wěc. Wě tola kóždy, kž samoho so jenož někak znaje, nač wulka je móć pschiwuczenja.

A chcesh-sli džecžo k wěrnoſcziwoſczi pschiwucžicž, budž jomu w tym pschede wschem ſam z pschiwucžom. Njech ſu twoje ſłowa, twoje ſtuki jenož wěrnoſcz; ledžbuſ na kóžde swoje ſłowę. — Dži w swojej swědomitosczi tak daloko, zo ſo radſcho wuznajesch: ja tu wěc z chla njeznaļu, hač zo ſebi z tym z mužy pomhaſch, zo na dobre zbožo powjedaſch. Nač lohko móže džecžo na něfajte waſhniſo wěrnoſcz zhonicž a ty ſy je ze swojej ujetrjebawſchej horodoſcžu k tomu pschiwujedź, zo dweluje na twojej wěrnoſcziwoſczi. — Njedawaj ſo ženje rozh-

rjenoho, rožhněwanoho a pscheſlapnjenoho, hdyž to njeſhy. Něžne, wótre cžucžo wóſi tež wóčko džěſcža a rozeznawa jara lohko tajenſtwo wot wopravdžitoscže. — Džerž we wſchém ſłowo! Pschetoz ſy-li njewobſtajny, njedžeržiſh-li ſwoje ſłowo, býrujež w najſnadniſhich wěckach, to je njewěrnoscž w dalschim zmyſle, a džěčzo pſchestawa tebi wěricž. — Budž jomu, kaž we wſchém, taſ tež w luboſcži k wěrnoſcži z cžiſtym pſchikkadom!

Potom paſ ſwoje džěčži tež p o w u c ž, kaſ kraſna ſamotnoſcž duſhe je wěrnoſcžiwoſcž. Ja njeměnju, zo by pſchewjele ſłowow cžiniš, pſchetoz to poſa wjetſhich džěčži wjacy ſchtoži, dyžli pomha; ně, zlož ſedžbliwoſcž ſwojich maſkych pſki pſchihódných ſkádnioſcžach na rjani pocžink wěrnoſcžiwoſcže. A cžegto za tebie wo prawdže býež njemóže, džěčži rjanoſcž wěrnoſcžiwoſcže w najhlubſhzej wutroby zacžuež dacž, hdyž ſy ſam wot tohole zacžueža wſchón pſchewzat? A kaſ to býež njedyrbjak? Ze tola luboſcž k wěrnoſcži najwýhſhchi zakoní cžlowſkeje rjanoſcže! Šchto cžini woblicžo wohidniſche, dyžli falschuſcž, tajenſtwo, ſža, kotrež najprijódey duſchu ſamu ze ſobu rozkorja a tuše rozkoru potom tež we cžlowſkim woblicžu wotražuju? Šchto je rjane, jeſi zo njewinowate woblicžo džěſcža to njeje, z fotrohož ničjo njerěči hačž wjeſola rjana duſcha? Tajke woblicžo ma wosebnu rjanoſcž, dokelž ſo znutſkowna wěrnoſcž w nim wotwobrazuje. Hdyž paſ wěrnoſcžiwoſcž woblicžu tajkule rjanoſcž dawa, kaſ rjana, kaſ lubožna dyrbí tajſa duſcha býež?

Ze ſo cži taſ radžilo, džěſcžu wěrnoſcžiwoſcž we wſchej jeje nadobnoſcži pſched wocži ſtajicž a žadanjo za nje w nim wubudžiež, změjeſh jomu — Bohu žel! — na druhéj ſtronje tež wohidnoſcž ſžě pořazacž, a tole, w zjeno-čeňſtwoje z twojim pſchikkadom, džěčžo zavěſeže wot ſžě wottraſhi a je wěrnoſcži zdžerži.

Na to drje wosebnie ſpominacž njeribam, zo ma ſo wocžehnjer, tiž džě ma džěčžou w koždym naſtupanju z pſchikkadom býež, staroſežiwoje wſchohn paſež, pſchez cžož utohł wón ſam, kaž bu horjeka pořazane, njewěrnoſcži pucž do wutroby džěſcža wotewricž. Njech ſo paſe w žorče ſeſčecž; njech ſo njeſměje, hdyž džěčžo ze žortom ſži abo jebacž pocžinje; njech njeribawſchi krny a hruby njeje; njech z wótrymi rěczemi džěčžo njezamoli; njech ſo njeprashha, hdyž ma džěčžo dobrú winu wěrnoſcž zamjelcjecž; njech paſ tež na druhéj ſtronje, zo by ſo tejele wopacžnoſcže zmínky, džěčži jich ſamſh pucž hicž njeđa pſchez to, zo ſo je rědko prashha, zo na jich ſkóržby njekežbuje a t. d. — Hdyž ma ſo ſkóržbnik, kotrež ſo jenož na njezbožu druhoho wjeſeli, že zacpěčžom wotpořazacž, ma ſo na druhéj ſtronje njerinowacže podcžiſhcejanomu pomoc ſtiežecž, njechaſhli, zo ſkónčiſe ſamopomoc njeſprawnoscž a wjecženjo wubudži, a zo ſo ſkóržby pſchisporjeja. — A koždy wobſtorženy ſměj ſo zamolwječž! — Tež na to drje jenož ſpominicž trjebam, zo wopravdžitý wocžehnjer pſchecžiwo koždomu ſłowi džěſcža z njedowěru wustupicž njebudže, kaž to druhdy wiđimy; žejuje ſo to ſtač njeſmě, hdyž tu wažna wina njeje, tiž by tajke po-

stupowanjo zamolwjała. — Runjež pscheswědżeny był, zo wschelakich tychle pschisponnjenjow za swérnoho woczehnjerja trjeba njebešče, dyrbju tola hischeze na někotre wopacznoscę połazacz, kotrež tež najlepšhomu woczehnjerjej hroža. Woczehnjerjo! ženje njeptyaj starskim ſi woli bycz z tym, zo jich džeczi kchwaisch, hdyz to njezaſluža: radſcho njeſuboznu wérnoſcz rjec, hdzli wérnoſcz haniež! — Njejhwal ſo ze ſwojimi ſtukami, hdyz po tym njeje. — Wobkedybuſ ſtaroſežiwe kharakter ſwojich džeczi! Džerž kruceže we wujdze žiwu fantaziju; daj jej tajke naprawjenjo, zo do stracha njeſchiidže z wérnoſcu zwrocziež. — Nježadaj, njeplahuſ, nječerž žanhych pschezmernych, ujenaturskich hibaniow začucza, žanhych affektacijow, kotrež ſu dženſniſci džen — Bohu žel — wschedne a móda. Swét wſchał hlađku polituru žada, a cžlowiſto je jara, pschejara ſkonjene, ze zdacžom ſo ſpokojiež. Ale beda tohodla naſhomu czasej! Schto ſo pola naſ wſcho wo zdacžo njeſtawa?! Najlepſhi z naſ taji ſo a ktonja ſo, jenož dokež je tak waſchnjo, — waſchnjo, kotrež žada, zo bjez ſobucžucza wutroby ſo wjeselisch, zo za rjane abo wohidne pschipóznaſej, ſchtož na twoje znutſtowne eyle napſchecziwny zacziszczež cžini. Zeſi zo w ſwojich džeczoch tajke njevérne zaczuczo njepodlkočiſch, woczehnjeſch jenož tajencow. Najproſežiſche, najzjawniſche wuznaczo džeczoweje duſche budz cži najlubſche; haj wopacznij zhlad na někaſtu wěc pschijimaj radſcho, hacž zo ſo džeczo taji, zo tak ręčzi, kaž wě, zo jo druzy radži ſlyſha. — Tyki pranc wjelepowiedakam; zadžewaj jich ſhezékolanj, kotrež zhorjene abo wucžuſhlene potajnoſcę radu wutrubi; zwiež džeczi ſi wotmérjenomu ręčenju, ſi pschemyslenju; zaputaj jich lohko-myſlnoſcz; nječerž ſebicžnoſcz a khostaj dwójcy toho, kotryž z leſcu khostanju wuczehnjež pytaſhe. — Cžiniſch-li po tym, woczehnjeſch wérne, ſwérne duſche.

Njezabudź pał pschi wſhem tym na to, ſchtož je a dyrbi kſheſczanskomu woczehnjerjej pscheco kłowne bycz: ſtajne połazowanjo na Boha. Pschi-wjedz džeczom pschi kóždej pschihódnej ſkladnoſci prawobraz wérnoſciwoscę psched duſchu. Dopomí je ſtajnie na toho, kotryž je „puež, wérnoſcz a žiwienjo”, na toho, kotryž džé kóždy jich ſtuk, kóžde ſlowo, haj potajniu myſticzku widži a wérnoſcz tu kaž tam z najkraſniſzej mždu placži. Rjanych pschikladow cži ſwj. piſmo a ſtawizny ſyku ſkiczeja.

(Poſrązowanjo.)

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Dokelž ſym redaktor Poſoła, mi njeſchiſtoji, zo ſam wo ſebi piſam. Jenož z džakownoſcę a dla doſpołnoſcę naſcheje króniki ſpominam, zo ſym pschi pschiležnoſci mojoho 25lětnoho měſchiſkoſho jubileja wſchelake zbožopſchecza a daru z blízka a z daloka dóstat. Moji měſchczanscy a wjeſni woſadni ſu mi zhoroadni a hakojenotliwi iſtwa z rjanymi móblemi a druhimi wuzitnymi wěcam i wudebili a potom psches ſcheczoč zaſtupjerjow zbožo pscheli, tudomne duchownſtwo je mi dwaj čaſnikaj darilo, wucžerjo tachantskeje ſchule dwaj rjanaj ſwěžnikaj, kloſchtraj Marijna Hwězda a Marijny Doł kóždy

rjane ryzwo a druhe cyrkwińskie węch, dreždżanska „Fednota“ je mi pszech woſebitu deputaciju rjane pokrywadło (teppich) pschedepodała atd. Wot pschedysydwstwa a wubjerka Maczich Serbskeje dōſtach zbožopschejach spěv w kraſnym wobłuku a wot Smolerjec knihicíſchečeřeſnie rjanu votivnu zaſchleūcowanu taſli, ze wſchelakich stronow listy a telegrammy. Za wſchitke tele a wſchē druhe wopokaźna luboſeže, pschedecelwa a pschilhlnosce ſuprājam tež tudi ſwoj najwutrobnischi džak. Zenoho wjedzora psched tutym ſwiedzenjom ſpěwachu mi tudomni katholscy seminarisci zaſtanicžko. Tež jim budž džak! Hſicheče předy počeſcžichu mje luboznije Serbia pražſkoho serbſkoho ſeminaru, kotiž dyrbjachu něk z wjetſchoho džela hido z nowa ē swojim studijam, z pschedepodacžom kraſnoho pomjatnika abo albuma. Tutón pomjatnik je kruc wumjolſtwa; wobſteji ze 24 pergamentnych tolſtych liſtnow, je do čerwjenohho ſonota zwiazaň, ze ſylnje pozłoczenym moſaznym wobbičom a zamkom wuhotowanym. Kózde liſtno je wězo za dwě fotografiji. Titl je w kraſnym piſmje wot znatohho pražſkoho lithografa we wſchelakich barbach napisany, z lužiskim woponom a ze ſerbſkeſi lipu wupyhleny. Po titlowym liſtnje ſežehujetaſi dwě wjetſchej fotografiji: njebohi Wjacſlaw Hank, jedyn mojich wuczerjow wo ſlowjanskich ręczach, a njeboh Jaroměr Erben, jedyn mojich literarifich pschedecelow; po tymaj namakaju ſo tam mjeſiſche fotografije něhdusich a nětciſiſich ſobuſtarow pražſkoho towařſtwa „Serbowki“. To je mi lube dopomnječo na mojich ſobuſtarowſtchow a na pozdžiſiſich, na ſtudentſke a zańdžene duchowneſke ſéta, za kotrež ſo hſicheče raz wutrobnje džakuju. Tohorunja chci ſpomnicž, zo ſym na jubilejſkim dnju ſobotu 24. ſeptembra dopołdnja kaž hewak w tachantskej cyrkwi kemshe džeržał, a zo ſym po žadoseži wosadnych tež njedželu, hdžež mějach do Dreždjan jecž, kaž na wopomnječo mojeje primicy w Chróſcicach, kotraž pať bě po prawym 28. ſeptembra 1856, we farſkej cyrkwi Bože ſlužby džeržał z affiſtencu k. ſchulſkoho direktora Antonia Buča a młodeju akoluthow k. Kummera a Löbmanna. Něchtó bě dobročiſwie bjez mojoho wědženja wobſtarat, zo buchu ſerbſke kherluſche z pozawnami pschedewodžane. Po Bożej mſchi ſpěwaſche ſo ſerbſke Te Deum. W předowanju ſym z džakownym poſhladom na minjeny mi wot Boha popſchaty ežas dostojoſež a zamolwitoſež měſhniftwa wopomniſ a ſo proſtwarzam wosadnych porucžil. Kaž tutym lubym duſham, tak ſo tež druhim pschedecelam a znatum naležnije porucžam. — Na ſ. Michała poſtrowi mje katholſka bjesada w Žafeicę pschez k. kapłana Scholtu a pschedepoda mi tam jara rjanu Božu martru. Tež wſchitkim ſobuſtarowam tuteje bjesady Bóh zaplać!

— Po poſlednim liczenju luda mějachmy w Sakskej z cyka 72,945 katholſikow t. j. něchtó mjenje dyžli psched pječimi lětami, dokelž pschi tehdom twarjeñych železnicach bě wjele katholſkich Čechow, Polakow, Šlowakow a Italianow, kotiž ſu z wjetſcha wotczahnyli po dokonjenju tamnyh twaribow. Z tutych ſakſkich katholſikow bydlí 29,363 w budyschinſkim krajskim hejtmanſtwje a 43,582

w drugich tñjoch. Mësto Budyschin bjez Zidowa ma 1631 katholickich. — Serbow je w cyłej Sakskej zaszy nështo wjaczy dyžli pschi pschedkhadzachym liczenju, haczy runje drje so njejšu wschudżom wschitach zapisali, mjenujcy 51,410. Mësto Budyschin liczebne pschez 3000 Serbow.

— Dokelž wschelach rjemieskich njejšu wschitto trëbne dokonjeli, budže nojskerje hale 6. novembra cyrkwicka w Hajnicach poświeczena. — Mëschniku swjecizmu döstanjetaj ff. Kummer a Löbmann 15. oktobra. — Firmowanjo budje 21. oktobra w Žitawie, 23. w Reichenawje, 25. w Seitendorfje, 26. w Königshainje, 28. w Grunawje a 30. w Ostriżu; wschudżom su schulske pruhowanja z kscheszanskeje wuczby, poslenja 31. t. m. w Marijnym Dole.

— Wolerske listna su wot 27. septembra na pschiftušnym mëscze wupójschene a njech so kóždy bjez komđenja wo tym pscheswedeži, haczy je jeho mjenou tež zapisané, jezoli nic, ma so to wjënomu pschedsteiczerjej prajicž. Prawo do rajchstaga wolicz ma kóždy, kotryž je 25. lëto dokonjal, njeħlaðajen na to, kejko dawkow wotwiedże, potajsim hospodarjo, wuměnkarjo, domjacy, wobħdlerjo, cželadnikowje, dželaczerjo. Kóždy hospodar ma po zakonju cželadnym kħwile popschecž, zo wólbnu cedlu wotedadža. Kedž bujçe na to, zo so we prawym porjedże woli, tač zo so nam Serbam żenje pschi wólbach poroka cžinicž njeniż, njech wot naszych politiskich pscheċiwnikow, njech wot swiēneje wħschinoſce. Njetykaž nichčo trjeba jidwe cedli do kassħejka; njerodżelejże wólbe we tym domje, hdżež so woli, to je zakazane, a widziče-li plakath abo cedle pschibite abo leżace, kaž je so to pschi poslednich wólbach do rajchstaga tu a tam stało, wotorhajcze abo rozdrējcze je. Njetryebam wħschetwikkam wjetše prawa abo sħliniše wabjenja dowolicž, dyžli to my mamy abo zakon dowolsi. Dokelž su khostanja, fotrež su na zaminjeny abo zanjerodżem wħschetup wólbnych kassħi postajene, jara wħsże (jaštwa haczy do 3 mësacow), proshym należnije wschied, kotsiż maju pschi wólbach cžinicž, zo na dobry porjad fedżbuja, tač zo my Serbia bjez poroka a z cžiġġimi schatami we tutej wólnej bitwje wobstjejim!

— Kaž za sejm we swojim času tabellu podachimy, z fotrejež so wiđeshe, kač je so w Serbach woli, pschejemy sebi tež tajku z wólbow za rajchstag a proszymy dopisowarjow, zo chyli nam we swojich wosadach trëbne daty hromadziež.

Z Jasenicy. Nascha katholicka Bjesada mjeſeſhe na s. Michała rajchstagistickich wólbow dla wurradnu zhromadžiznu, na fotruž běchu tež druhe katholickie kassħi pschedproschene. Wopravdże běchu tež wschitke serbiske katholickie wosaħħi zaftupjene. Pschedsyda k. Ēżiela wotewri zhromadžiznu a potom bi farař Hórník z Budyschina za cžestnoho pschedsydu teje zhromadžizny postajeny. Tutón rogestaji, kač wjelle tónkrócz hlosy katholickich serbiskich wuzwolerjow waža a schto z tónkrócznoho hlosowanja za kandidata konserwatiwneje strony sežħowacž móže. Wón cžitashe, schtoż na kóncu programma

za nas a za našch wokrjes wažne steji, mijenjuch: Wie sein Wirken (mijenjuch k. Reicha) dem inneren Frieden gilt, so hofft und wünscht er Eintracht zwischen Staat und Kirche und beträgt den Angehörigen des Wahlkreises, ohne Unterschied der Confession, Deutschen wie Wenden, und deren Interessen gleich warme Theilnahme. Ma to bu žadane, zo výchu pschitomni swoje měnjenju wo tajkim poslizenju prajili. Tuž rěčachu wo tym wobšernje k. kaplan Kubasch, k. farar Duczman, k. kaplan Scholka, k. kaplan Skala, k. wucjer Hicka, kaž tež wschelacy druzi pschitomni. Wunoschki rozrečzowanja bě pschiwzaczo resoluciye, zo pschitomni katholscy Serbja za wuzwolenjo k. ryzejekublerja Reicha w Bělej hlosuja a skukowacé chedža, w połnej dowěrje na joho sprawne zmýslenjo, na joho cyły program (kotryž bu ežitany), kaž wosebje na posleni wotdželk tohosamoho, horjeka po němsku podath. Tež so wobzamknij, zo dybri so tale resoluciya a dowěra k. Reichu z listom wozjewicž. Takte wotmýslenjo a wobzamknjenjo je w našich wobstejenjach cyle wosprawnjene tež psched katholscim němskim centrumom, kotrež radži: Hbđež seže we mjenischinje, tam wuzwolejče z tej poliskej stronu, kotrež sobu tež na was a waſche potrebnoſće džiwa, a kotrež wami sprawne ſlubjenja w nastupanju cyrkwinych praschenjow čini. Takte ſlubjenja je nam k. Reich dał. A zo je dowěry najhódnischi muž, sežehuje z toho (tač prajesche k. Češla, pschedlyda kaſina), zo je joho našch milošćivih kral Albert za zapóſlance do přenjeje ſakſkeje komory powołał. Po wschém tym žada nětko „Katholſki Poſoł“: Wschity katholscy Serbja, kž maja prawo, njeh tón króz wopravdze k wólbe du a njeh wschity jenohłosnje wotedadža hłos za k. ryzejekublerja Theodora Reicha nad Bělej. Wjach hłosow, wjetſcha dowěra, wjetſcha čjeſcž za k. Reicha a za katholſkich Serbow! Nadzijemy so, zo budža tež katholscy Němci našchoho wólbnuho wokrjesa z nami hłosowacé.

Z Khróscjic. Hnadmny k. biskop je minjenu njedželu w našcej wosadže firmowanjo a potom visitaciju džeržak po předy postajenym rjedże. W 9. hodžinje bě najprjedy serbske predowanjo, potom biskopowa Boža mscha z assistencu a na to biskopowa hnijaca rěž. Firmowanych bu 190. k. wobzamknjenju bě Te Deum. Tež myšpor mjeſeche k. biskop z assistencu. Schulſke pruhowanja wotbywachu ſo tohorunja po hižo wozjewenym rjedże tudy a we Workleach.

Z Kamjenca. Poſa nas je k. biskop 58 firmował, 6 běchu z Khróscjicu ſem pschijeli. Hnadmny knijež je tež naſche kaſino z wopytom poczeſči. — W hoſeženici „Waldhof“ poſa Njedžichowa (Bernsdorf) je nětko nabožniſka ſchula, kotrež 23 džecži z wokolnych wsow wopytuje. Schpitalski farar k. Werner tam kóždu ſrijedu popoldnju dojedže.

3 chłoho swęta.

Niemiecka. Rejżor Wysem je w Badenskej, hdżeż bě wulkowjerchowej słebornym kwas a kwas prynęsnym ze schwedifskim krónpryncem, a nětko we Würtembergskiej jara wulkotniye powitanym byl. — Trieski biskop Korum ręczę a pišče za mér z pruskim statom. Wschudżom w Pruskej wotczakuja wujednanjo knieżestwa z cyrkviu. Niedawno bu woſebje dowoſene, zo mózachu někotre konfrenacije miloſzijowych ſotrow z nowa novicki pſchivzacj.

Awstrija. Wschitke krajne ſejmy ſu z nowa wotewrjene a wschudżom ręczę ſo w zjednanskim měrnym duchu.

Italija. Hijo 300 biskopow je wožiewiło, zo 1. decembra do Roma pſchijedu; budža tam někotre ſwjedzejske ſwiatoprajenja.

Połnocna Amerika. Preſident Garfield, 2. julija pſchez nadpadnika z třelenjom ranjenym, je 19. septembra zemřel, jara wobžarowany w Americh a tež w Europje. Wón bě 1831 rođeny a kniežesche hafle wot noveinbra 1880. Joho poſrjeb bě jara wulkotny; za joho ſwojbu zhromadži ſo w krótkim 190,000 dollarow. Joho nařeſník Arthur je nětk po zakonju pſchedſydstwo amerikanskeje unije na ſo wzal. Wón nima tajku fhwalbu taž Garfield a chce w krótkim předawsche ministerſtwo rozpuſtējicj.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 299. kubler Wolenk z Kukowa; 300. Jakub Kokla z Kukowa; 301. Madlena Hermanowa ze Sernjan; 302. Jakub Klimant z Pěskec; 303. Jakub Śwejda z Różanta; 304. Handrij Mótko z Budysina.

Za cyrkwię Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtaj 46,931 m. 27 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow ſu dali: njemjenowany z Kukowa přez k. Vincencu 3 m., H. ze Sernjan 2 m., njemjenowana 3 m., Madlena Kočorowa z Kanec 3 m., Miklawš Kočor 1 m., njemjenowana 3 m., njemjenowana z Wěteńcy 20 m., njemjenowana z Časec 2 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana z Khróscic 1 m., njemjenowana z Jaseńcy 6 m., njemjenowana 50 p., M. Kudželic ze Smječkec 3 m., M. Kralowa z Jaseńcy 50 p., njemjenowana z Khróscic 1 m., njemjenowany 2 m., njemjenowanej 50 m.

Hromadźe: 47,038 m. 27 p.

Za cyrkwię s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5710 m. 78 p. — Dale ſu woprowali: kk. njemjenowany z Kukowa 3 m., přez k. Tadeja 1 m., jena wudowa z Dreždán 45 m., Schäfrichecy z Budysina 3 m., dwě holcy z Klóštra 2 m., M. Špitank z Budysina 3 m., Hana Sopic ze Sušec 2 m., njemjenowana z Worklec 6 m., njemjenowana 3 m., z Pazlic přez k. Tadeja 6 m. — Hromadže: 5784 m. 78 p.

Druhe dary.

Za swj. wóte: njemjenowany 10 m., njemjenowana 3 m., Schäfrichowa z Kiny 3 m.

Za děčatstwo Jézusowe: Marija Jurjencowa z Budysina 2 m., ze Sernjan 1 m., z Kukowa 50 p., njemjenowana 1 m., njemjenowana ze Smječkec 1 m., njemjenowana 50 p., njemjenowana 1 m., njemjenowana z L. 10 m., njemjenowana 50 p., K. ze Smječkec 2 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana 50 p., njemjenowana 3 m., njemjenowana 50 p., njemjenowany 2 m., njemjenowana 1 m. 50 p., njemjenowana z Pozdec 1 m.

Za lyonske towarstwo: A. Sch. 1 m., njemjenowana z Prawočic 10 m., njemjenowana ze Smječkec 2 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana 1 m. 50 p., njemjenowana 4 m.

Za orientalske šule: njemjenowana 1 m. 50 p.

Wólba na rajchstag

w tseczim sałskim wólbnym wókrjesu:

Budyschin-Kamjenc-Biskopiey-Połcznica.

Dotalny zastupowar tseczoho wólbnego wókrjesa kniez ryceřekubler Theodor Reich w Bělej pola Kamjence je wuprajil, zo by na njoho wotpo-hladanu nowowólbu zaři pshiwzał.

Hijo na někotrych rajchtagach je so k. Reich hako swérny a horšiwy zastupowar konserwatywnych zasadow wopokała.

Ze swédomithym spéchowanjom interesow ratařstwa, industrie, pshé-kupstwa, pshemysla a rjemiesla je sebi pshipóznaczo a dowěru daloko a schéroko dobył.

Po statyzdžeržowacych zasadach konserwativisma žada wón pódla swéry napsheczo kejzorej a kejzorstwej tež swéru napsheczo krajej a wuž-schomu wótnomu krajej, kaž zdžerženjo němskeje woborneje moc hjez powyschenja wojeriskeje czeže.

Nekto kaž předy je k. Reich pshecžinik tobakowoho monopola. Bjezčloniske wíkowanjo, kotrež je so za krajnoho spodariske interessy schódne wopokała, wón zacísiuje a džerži k zakitanju ratařskoho a rjemieslowoho džela pshecžiwo wukrajnej konkurrencji pomérne zakitace elo za wosprawnijene a trébne.

Dalschu revisiju a reformu rjemieslowych a hospodařskich zakonjow, tež tých wo swobodnym pshecžahowanju a wo podpjeracej domiznije ma wón za nuzne trébne; wón budže wosebje w tamnym nastupanju tež pshichodnje za posylnjenjo němskórajnoho rjemiesla pshes dalsche regulirowanjo wucžownistwa, pomocnistwa a rjemieslých jednotow skutkowacž.

Kaž joho skutkowanjo náškownomu méréj sluscha, wocžatkuje a pshuje sebi wón pshezjenoscž mijez statom a cyrkwi, a wopokaže pshisluschnikam wólbnego wókrjesa, hjez rozdžela wérywuznaczo, Němcam a Serbam a jich interessam jenak horšiwe dželbracjo.

Podpisani budža tohodla k. ryceřekublerja Theodora Reicha w Bělej, na hlosowanskich edlach

„Herrn Rittergutsbesitzer Theodor Reich zu Biehla bei Kamenz“
hako zapóßlance na rajchstag za 3. wólbný wókrjes wolicz a proša jenak-zmyšlenych, zo výchu tosame cžinili.

Wólbný wubjerf konserwatyvineje stronj.

Po porucžnoſći wurjadneje zhromadžizny w Žaseńcy.

M. Górník, redaktor.

Serbski Hospodař číslo 10

je wušol.

Redakecja.

Katholicki p. o. ř

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórník.

Cislo 20.

15. oktobra 1881.

Lětnik 19.

Všeckhwatane ſudženjo

pscheradži pschecy ſkaženu duščin. Dokelž bližšeho po ſebi ſudžimy, myſli zby
najbóle, zo je kózdy tak ſchpatny, kaž won ſam. „Blažni khodži po ſwojim
vucju a dokelž je ſam blažni, waži ſebi kózdoho za blažna.“ Efkl. 10, 3.
Schpaniſte pschiflowo praji: Paduch ma za to, zo je jomu kózdy runja.
Schtóž pschez zelenu ſchleincu hlađa, widži, zo je wſchitko zelene; a tak ſudži
njekhmany pschi ſebi, zo je kózdy njekhmanik. Wukladuje wſchitko na najnje-
lubožniſche, dokelž z brylemi njelubožnoſe na wſchitko hlađa. A hdyž ſam
wſchitko z njepěknym wotpohladanjom czini, njemóže ſebi prawje myſtieč,
zo možl bližšchi ſo wot czistoho a dobroho wotpohladanja na wodžowac
dač. „Niemyſliſch, zo ſebje ſamoho we tym wotſudžiſh, we czimž druhoho
ſudžiſh, hdyž tola to cziniſch, ſhtož na bližšhim tamach?“ praji ſvj. Pawoł
wo taſtich człowjekach. Derje zmyſleny człowjek wukladuje ſkutkowanjo bliž-
ſeho ſtajnje na najlepſche, tež tehdom, hdyž traž ma winu, zo možl kru-
czijſho ſudžiež. Hodži-li ſo ſkutk z dobreje a zleje ſtrony wuklaſeč, njepokaza
to na dobru wutrobu, hdyž něchtó najhóřſchu ſtronu na zjawné ſtaja. Kaž
ſtrony žoldk ſtrowoho człowjeka najčežſhu jědž pschedžela a do krewje pschi-
wjedže, ſkaženy žoldk pak najlepſhu pojědž do žolcze a jědma pschewobroczi,
tak pohlada poccziwych człowjek pschecy na ſkutk bližſeho z najlepſheje ſtrony
a khvali jón, kaž daloko ſo to hodži; ſhtož pak ſam poccziwy njeje, zavdawa
wſchē czinijenjo bližſeho z jědom njelubožnoho ſudženja. Widžimy, zo ſu
ſvjecži jara ſmilni w ſwojim ſudženju pschecživo bližſhomu a zo ſo w tutej
wěci ženje njepſchekhwataja; a běli něchtó do hrécha panýl abo pohóřſchka dał,

njemóžachu drje tajke zaštitacž, su pač tola, na čłowjecžu slabosć a nje wobstajnoſć kędžbujo, bližchoho, taž derje so to hodžesche, zamołwjeli. Njeby wěscze tebi do schody bylo, hdj by so swojoho pschelhwatanoho a njeprawnoho sudženja wotrjekl, a széhujo pschikkad swjatych so prćowala za počornej wutrobu.

—s.

Nač so džecži i wěrnoſćiwoſci wocžahnu?

(Počražowanjo a stonězenjo.)

Ale kač žel mi je, zo dyrbju do thchle jaſných wobrazow szinty měshcež. Pschi wschém twojim prćowaniu so tola stanje, zo to abo druhe džecžo wótcej ſzé wuchu wotewri a tač drohotnu rjanosć dusche, wěrnoſćiwoſć, zhubi. Pschetož stanje ty swojim džecžom njemóžesč z jandželom pěstonom bjež; dom, živjenjo je tež za so žada a často lohłomyslnie ſkazy, ſchtož budžiſche ty radu plahowala. Hisheče zrudniſcho budže tam, hdjež džecžo doma wopacžu czechniſbu dōſtawa. Tudy změjesč z krutej ruku zapſchimyč, zo by rozpřeſežeranju zloho zadžewala, zelžanoſć wróčzo počazał. — Schto maſch tudy zapocžecž, zo by i dobromu kóncej dōjšchoł, wo tym chcu czi tež někotre počazki podač.

Zo ma so pola džecža, w kotořhož wutrobie je so ſja hižom zaſydlila, wſcho to wobkedybowacž, ſchtož bu horjeka wo njeſtažených džecžoch prajene, so wě. Potom pač je pschede wſchém nuzne, zo tajkomu zelžanomu duchej wſchu ſkladnoſć wozmijesč cže zjebacž abo wobelhač. Pschetož tež tudy pſacie němſke pschikovo: Gelegenheit macht Diebe.

Toho dla tež je najkrucžiſha kędžbliwoſć nuzna; toho dla dyrbí twoje woko na tajke džecžo bôle zložene bjež, džali na wſchě druhe. A njemóžesčli wſchudže tač kruče wobkedybowacž, stanje-li so czi, zo ſy ſebi nje-wěſty, hacž je džecžo to abo druhe zworało, dha so je ſamo tač ſohcy wo to njepraschej. Z wotkel chcesč hewak wjedžecž, hacž džecžo njeſki? A zelži-li czi, bjez toho zo to pytnijesč, je zle pschivučenjo z tym nowu chrobu dōſtalo. Hižom móžnoſć, tebje molicž, cžini džecžo khroblische a czechniſbu czechſku. Nač čaſto ſo ſtawa, zo wocžehnjeř w tymle naſtupanju džecžu ſju ſam do rta kladže; n. psch. přenje džecžo praji, zo je jomu druhe něchto kradnyšlo. Prawdu dyrbíſch wuſlēdžicž, runjež wo ſprawnoſci ſkóržby pschewědeženj njebył. A to tač czechko njeje. Rjekn jenož i wobſkorženomu z kruhy hloſom: daj tamnomu joho wěc wróčzo! Wobſedži-li džecžo wo prawdže cužu wěc, wěſcze měni, zo ty wo tym wěſch, a twojoi pſchikazni bjez rozmýſlenja poſlucha; nima-li cužu wěc, budže ſamo wot ſo „ně“ prajicž, a ty jomu njeſhy ſkladnoſć dał zelžecž. Njechaſch-li tónle puč ſtaſipicž, traž z prečžnymi prascheinemi ſwój zaměr docpějesh. Wſchako je czi teſko pučow wotewrjenych. Jenož njepraschej ſo: „je to wěrno?“ To je mócene wabjenjo za džecžo, cže wobelhač; twoja njewěſtoſć wostaji džecžu nadžiju, cže wobenč, kranjenu wěc

ſthowac̄ a khostanju wuc̄zelnyc̄. Ža tole woſebnje wuzbēhnu, dōkelž ſo tajki zmylk čeſto ſtava.

Džerž ſo dale kruče zaſadž: zelžane džec̄o ſo za ſiju dwójcy khosta, njepratiwski wězo z tym za zjawne prawidlo: ſchtóž ſo wuznaje, ſo khostanja zminje. Snadniſche wſchaf može w poſledniſchim padze khostanjo býc̄; to budže potom móený ſredk, zelžanomu gle ſezechwki joho zadžerženja prawje jaſnje pſched woc̄zi ſtac̄i. Haj, th ſmęſh tam, hdžez wérnoſcz wuſlédzic̄ njemóžesč, kroble prajieč, zo jenož na zelžane džec̄o tuſkaſh: „ja móžu ſebi jenož myſlisc̄, zo ſy winowate, dōkelž tebi ženje weric̄ njeje.“ Z tym paſ tež ſo ſpoſoj a njeſkhoſtaj, zo by z njeſprawnoſczu džec̄o njerozhněwaſ a je zaſakke njeſcziniſ. Hjžom to budže ranic̄, traž tež hnuje a poſlepſhi. Tež njebudžesč ſo z wjetſcha prafſhac̄ ſmęč, hdžž pſchehřeſhenjo znajesč; pſchetož džec̄o khostanjo do předka widži a je duž wabjene přeč; pytnjeſi paſ pozdžiſhco, zo ſz̄e ničjo pomhaſe njeſſu, zo běſhe wěc tola znata, dha z wjetſcha zapſchijec̄ njebudže, ežohodla haſke bu prafſhane; wono ſpoſnaje, runjež tež njeiaſnije, twoju leſeč, pytnje paſle, kotrež ſy jomu powlaſk, a to wubudži jerkoſeč we wutrobje a je leſeč wuc̄zi. — Pſchede wſchém ſedžbuſ pola zelženica na joho zmyſlenjo pſchi ſz̄i; njezapiſh kójdu njevérnoſcz do rubriki ſz̄i; njeſkhoſtaj wſchě jenak. Je ſchtó zelžaf z lohkomyſlnosc̄e, ſtracha abo bojoſeče, abo traž zo by lubomu pſchec̄ezej njeſchložiſ, budže khostanjo snadniſche; pſchi poſlednim drje hjžom možlo naſwarjenjo doſahac̄ a poſazanjo na to, kaf wopaczny běſhe tamny ſredk; ſchtóž paſ ſz̄i, zo by khostanju wuc̄zelnýl, abo ze ſebičnoſeče abo ze zlobami, zaſluži krute khostanjo. — Schtož khostanjo ſamo naſtupa, budžeja pola zelženica wohańbenjo a zaepiwanjo druhdy lepſhe ſredki, džzli cželne khostanja, t. r. jeſi zo ze ſiju hiſhče druhe zbręſhenjo zjenocžene njeje, abo zo chceſh z kruhym cželnym poſkhostanjom htýdom přenje pſchivuſenjo z korenjom wutorhnyč.

Běſhe hjžom nužne, wérnoſčiwoſmu džec̄u poſazac̄, kaf krafna wérnoſeč je a kaf wohidra a ſchívna ſz̄a, budže pola zelžanoho džec̄a tajke powučezenjo dwójcy nužne. Poſaž jomu, zo ſprawnoſeč pſche wſchó dže; zo czeſtnoſeč ſame wulfę zanjechanja pſchifkuſhnoſečow woſlabi, zo paſ ſz̄a a tajenſtwo winu powjetſha; zo ſo wérnoſčiwoſeč ſtajnje z dowěru placzí, zo paſ najmjeniſche zdalenjo wot wérnoſeče njedowěru wubudžuje, a zo dowěra cžim bóle wotebjera, cžim čaſtečiſho je ſo zjebaſla.

Woſebnje poſaž tež tudy pſchi kójdej ſkladnoſeči na Boha, wſchohowědo- moho, na najwyjſhſhu wérnoſeč, kiz wſchu njevérnoſeč hídzi a na najkručiſho khosta. Swjate piſmo dže tež cži k tomu na doſeč pſchifladow ſlicža, kotrež maja ſo woſebnje wuzbēhnyč.

Je nětko džec̄o pſcheg wſchě tele ſredki na puežu poſlepſchenja, dha jomu tole poſlepſchenjo na wſchě móžne waſhnijo poſlož. Wubudž je we wérnoſči- woſeči zwostac̄ pſcheg to, zo ſo jomu z dowěru bližiſh, tež potom, hdžž ju wono hiſhče eyle njezaſluži, zo tež by ſo wono z dowěru tebi bližiſko, teb

swoju wutrobu wotewrilo. Słowow, kaž „ty tola wérnoſcž njeprajſich“, „to dyrbju ſo dale prashecz“ a dr., — taſkich słowow ſo potom hladaj: to rani, ale njepolepſchuje. Scéhni džecžo z luboſčiwoſežu k ſebi; daj jo zjawnje widzecž, kaſ ſo we wutrobje na joho polepſcheniju wjeselish: a to džecžo budže poſylnjene a zradowane; wono ſo tebi, kiž wo joho zbožo ſo starash a za nje ſtutkujesch, eyle poda, a ty ſy joho duſchu dobył a wumogil.

Hſcheče na dwaj padaj cheu ſpomnicž, katraž woczehnjerzej, wuczerzej wjele staroſčow načinitaj. Kaſ ma ſo wón zadžeržecž, hdvž je ſo jich wjac̄ zjenocžilo k h̄am? hdvž je ſo njeduſchnoſcž ſtaſla w ſchuli abo zwonka ſchule, a cži ſo wuznacž nočcedža, kotsiž wo njei wjedža? — Kaſ ma ſo wón za-džeržecž pſcheceživo džecžu, kotrež wſho preje z hordoscež, abo dokelž je ſwojeje hlovočki, a kotrež tež budže dale prečz njedziwac̄ na wſhē h̄oſtanja? — Sym wobaj padaj pornio ſebi ſtajš, dokelž měnju, zo ma ſo we woběmaj to ſamo ſtaež. Stanje-li ſo cži to, woczehnjerjo, dha pſuſhecz wěc na wokomik, tola nic taſ, kaž by tudy niežo zapoſečez njevodžaſ; praj kručze: w ſwojim čaſu dale wo tym rěčzim; potom wobhoniuj ſo ſkradžu, wobkedybui kručze ſwojich ludži, a tebi ſo zaŵerno radži, wſhu wérnoſcž wuſlědžic̄. Potom paſ ſo zelženicow wjac̄ njeprafſej, ale pſchepoſkaž a powiež jich, zo wérnoſcž ženie potajna njevoſtanje. H̄oſtanjo budžeſch potom z wěſtoſcžu wotmieric̄ moc.

Wobkedybujesch-li wſho horjeka prajene, dha w kruhu ſwojich mołežkich zawěſze wérnoſcž a ſprawnoſcž naděidžeſch. — Je paſ jena twjerda wutroba, kotrejz zažlobjenioſcž a zaſakloſcž wot h̄e njeprachji, dha budž tež ty twjerdy w h̄oſtanju. Zjenocž potom, ſhтоž ženie zapomnicž njeſměſch, ze ſwojim ſwérnym prćowanjom horcu modlitwu k Bohu; proſh w ſwojej komorecy za duſchu, tebi dowěrenu, katraž do ſwojoho zahubjenja h̄wata; modli tež ſo w ſchuli zhrromadnje z džecžimi za njeporadžene džecžo, bjez toho zo by jo mje-nowaſ, tola paſ taſ, zo wono ſamo wě, ſhто je měnjeny: a wěſze ſměſch ſo polepſchenja nadžijecž! Je ſamsnoho zhoñjenja wěm, zo wosebnje tónle poſledni ſredk taſ ſlutkowashe, zo ſo h̄arjej horce ſylzy po ſicomaj dele kulachu.

J. B. Š.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschinu. Džensa dopołdnja wudželi k. biskop wutoru ſwijeczeńym diakonam k. Kummerem z Lažka, k. Löbmannem ze Schérachowa a k. Hartmannem z Chemnitza měščniſku ſwijecžiznu. Nutſe njedželu změjetaj primicu abo prěnju Božu mřchu k. Kummer w Nalbicach a k. Hartmann w Chemnitzu, k. Löbmann paſ za tydženj w ſchérachowskej farſkej cyrkvi.

— Čudomna ſerbſka Bjesada w zjenocženju ze ſerbſkim studentſtom je mje 4. oktobra z wosebje rjanym wuryadnym ſwjedženjiskim wječzorom we wulkim ſalu Lauec hotela (hoteženica) pocžeſčila a na njón wjele mojich a Serbowſtwa pſchezelow z liſtami a pſchez „Serbske Nowiny“ pſcheproſyla. Na to dyrbju w naſtej ſerbſkej krónicy tudy džakownje ſpomnicž. Šwjedženjiski

wubjerk z Bjesady, kotrejež pschedsyda je k. gymnasialny wjścisihi wuczer dr. Mučka, a ze serbskoho studentstwa, kotorhož starschi je někto k. stud. lěkarstwa Rachel Schunowski, běche jara pschijsprawny programum zestajał a z pomocu pschedzelných sobuskutkowarjow, kniezow a kniežnow, wustojnje wuwiedł. Spěwony džel bě wobstarał a wjedzesche k. Kral, wuczer tachantskeje schule; spěwarjow bě 16 a spěwarkow 10. Majprjedy spěwasche so z čěskim hlosom krasnje znaty spěw: Nějepuschczym nadžiju rjanu. Potom pschednoschowaſche k. Rachel mócnje a jasne poetiski prolog (pschedskowo) wubjernje wot k. Varta spisaný. Na to szczehowaſche zaſy jara pschihodnje spěw: Rjana Lujzica, wot Bejlerja. Po spěwie hrajesche so, w krótkim času derje pschihotowane a derje naukuſnjenie serbske džiwadlo (theater) — wjesełohra „Telegram“, česky spisana wot njeboh Pslegera-Morawskoho, kiz běche mój sobuschruler na gymnasiju w Prahy, a pschedzenu wot k. Varta. Klowne rôle hrajachu k. stud. Rachel, k. wuczer Hila Khrósczanski a hischeze jedyn k. wuczer, kniežna Kubicec a kniežna Halka z Budyschina, mjenische k. Marko Smoleř, k. Měršch a dwaj semi-naristaj. Pošlucharjow bě pschez 300 pschichlo z Budyschina a z wokolnoſcze, tež z hodžijskeje, bukecžanskeje, njezwacžidlskeje, radwořiskeje a woſebje tež z Khrósczanskeje wosady, haj samo jedyn z mužakowskeje strony atd. Wschitkim so jara derje spodobaſche a pschedstajerjo a pschedstajerch dostawachu wjelekrócznu zaſluženiu zjawnu kħwalbu. Po džiwadle běche hoſćina, pschi kotrejež wojerſka hudžba hrajesche. Brěnu ſlawu wunjeſe k. dr. Mučka halo pschedsyda swjedženíſkoho wubjerk a druhi k. Rachel w mjenje studentow, pschi kotrejež skónčenju bu rjany wěnc podatý. Hdvž bě na to džaf wuprajeny, wunjeſe so wot džakowacoho tež ſlawa na čeſtne wobſtaczo naſchoho cyloho Serbowſtwa. Na to rěčzachu hischeze horſimje k. farař Herrmann z Wotrowa (z kotorymž bě tež k. kaplan Scholta z Khrósczic na swjedžení pschijel), k. farař Duczman z Radworja, k. katechet Nowak, k. dr. med. Duczman, k. Kočka-Lissak z Khrósczic, w pôlskej rěčzi k. direktor Röſki z Budyschina atd. Pschi hoſćinje spěwachu so tři spěwy, z hudžbu pschedwodžane, kotrež běchu woſebje wočžiſchežane halo „Dopomjenka na swjedžení k čeſecji atd.“ Brěnej dwaj běſchtaj wot k. wjścishoho wuczerja Wehle ze Židowa pěſnjenaj, tseczi bě: Hdže statok mój? Zo výchu czi a te, kiz z njeſebicžnym a prôčpočlnym sobuskutkowanjom swjedžení porjenſchichu, za swoju prócu a luboſez wěſte zarunano měli, wuhotowa wubjerk jim, taž wschitkim čeſtnym hoſćem hischeze pschistoſny bal. Na čiſtežaznym rejwanſkim porjedze běche mjez druhimi rejemi tež serbska, kotoraz je po zdobnoſći na serbskich zabawnych swjedženjach lubowana. Raž so Poſolej powjeda, je so swjedžení wot spocžatka hač do kónca wschitkim pschitomnym spodobał a tak so tež wón z wjeſolymi ſobu wjesceli a so hischeze raz wschitkim zhromadnje z mutroby džakuje.

— Njenastanje-li žadny nowy zadžewk, budže cyrkwička w Hajnicach 6. novembra poſvjeczena

— Kandidat duchownstwa k. Bart z Kukowa, kotryž je w Prahy do sctitudoval, dyrbí nětko swoje dobrowolne wojerške lěto tudy wotkužic̄, předny hac̄ může duchownsku swjeciznu dóstac̄. Hewač řežitaj tu hako wojakai k. Kleiber z Róžanta a k. Žur z Worklec, kotrajž staj maturitatne pruhowanjo wotpožilou a za lěto do theologije zaštupitaj.

— Na 1. oktobra swjecizsche tudy k. Jakub Král, wucžer tachantskeje schule, svój 25letny jubilej wucžerstwa, kotrež je we Wotrowje naštupil a potom w Čzornečach dale wjedl, hac̄ bu do Budyschini povołany. Wón dosta na swjedzeňskim dniu wschelake wopokazma pschipóznacža a pscheczelstwa wot duchownych, wot wucžerow a druhich swojich pscheczelow.

— Na wschěch stronach Němiskeje hibaja so wólbów dla. Kaž je znate, wuzwoluje so jedyn zapóšlanc na něhdje 100,000 wobydler. Budyschinske krajske hejtmanstwo ma 351,326 wobydler, mjez nimi jenož 29,363 katholickich, a wuzwoli potajkim třjoch, za wólbne volkresy abo wobwody: Budyschin, Lubij a Žitawu. Do kózdroho wólbnoho wobwoda řež katholikowje: serbscy a mjeiňschi džel němickich do budyschinskoho, němcsy scherachowskeje wókolnoſeže do lubijskoho a ostrižskeje wókolnoſeže do žitawskoho. Takle rozdželeni katholikowje potajkim ženje dobýc̄ ujemóženy w rajchstagſkých wólbach, kiba hd̄ bychu wschelake strony na pschikkad řežtýrjoch kandidatorow stajili a tak hlosy rozdželiли. A my katholicki smy w podobnych padach z wuzwolenjom zapóšlance z centra kózdy krócz pschěhrali. Kaž wjele wuzwolerow mamy, to hido wěmy, a njeje tón experiment wjac̄ trébny. Tohodla dyrbimy z tej strunu hic̄, kotraž nam pschedenském pscheczelstwo lubi w naštupanju cyrkwinych praschenjow, na kotrychž našcej katholickej mjeiňsчинje runje tak zaleži, kaž wulkim pruskim diöcesam. To je tón krócz sakſka konserwativna strona cziniła, mjez tym zo je liberalna abo pokročniška strona so hi-nascha wopokazała, na klerikalow (duchownskich) so hněwa a njeje za wotstrojenjo „pruskoho kulturkampa“. Tuž budža katholocy Serbja (a drje tež Němcy) budyschinskoho wólbnoho wobwoda k. Reicha z Věleje a czi, kž wokoło Budystec bydla, z lubijskym wobwodom k. dr. Wiesanda na rajchstag wolic̄. Zo smy sebi wón danjo w Jasenicy prawje wuradžili, scžehuje mjez druhim z toho, sc̄tož je slawny muž z centra, k. Schorlemer, 4. oktobra w Münsteru prajil, hd̄ž wo poštajenu wschelakich politickich stron k centrej takle powiedaše: „Pokročniška strona steji nam runje napšchecživo, w kulturkampfie ze svojim zmyslenjom a tež we krajnohospodarských praschenjach. Z njej je potajkim hromadžic̄o njemóžne. Tež z nacionalliberalnymi nještěji lepje; ja myslu, zo chce kancler tule stronu k jeje skončenju dowjeseč, wona je wuslužila atd. Runje tak napšchecživni kaž nacionalliberalni su nam tež swobodnokonserwativeni; hd̄ž jich wjereč Bismarck za lewicu trjeba, hlošuja z liberalnymi, a hd̄ž za prawicu, hlošuja z konserwativnymi, a hd̄ž jich kruče wupšchima, du tež z centrom. Najblíže steji

nam džel konserwatívnych. My drje dyrbimy haſle wocžakacž, zo nam sprawnoſež wopokazaja, hdvž ſo kniežerſtwo wujednanju (z katholſkej cyrkvi) vſchikloňa, tola w krajnnohoſpodařſtích praſhenjach — w zaklanju ratařtwa, pólnoho wobſedzenſta, rjemieſla, dželacžerjow a krajneje produkcije — ſteja konſervativni centrej najbliže.“ Hdvž ſo tónkróč bližſe ſtronu pſchi wólbač zjenocžia, kaž pola naš z druhimi liberalnymi ſocialdemokratojo, kिž tónkróč njeſtu woſebitoho kandidata ſtajili a tudý z pokroczníkami hloſuju, dha je wot katholíkow z najmjeñſha w Sakskej, tež prawje, zo tónkróč ze ſakſkimi konſervativnymi woli my. Hdv bychu katholíkowje, Serbja a tež Němcy, tónkróč z konſervativnymi pilne njeruzwoſeli abo za pokroczníka wolič pomhali, by jim to w Sakskej zavěſče jara ſchložilo! Koſiž pſchech jenož w Pruskej wukhadžace katholíkse nowinu čítaju, móža ſo džiwacž, zo my experiment z centrum tónkróč nječinimy, ale my dyrbimy tež trochu wjedzecž, ſhoto je nam katholíkam w Sakskej ſt wužitku. Kaf budža katholík ſerbja woſoko ſkulova wolič, hiſcheze njeſtym zhoniſli; konſervativny kandidat je w pruskej Hornjej Lužic̄ ſt. ze Seidewiž. W Sakskej bydlachy katholík ſerbow pak napominamy, zo bychu wſchitcy ſt wólby ſchli a tudý w Serbach ſt. Reicha z Běleje woliſli.

— Katholíkſkim woſadam w ſamjenſkim hejtmanſtwje je 28 wólbynych měſtow pſchipočazane. Bone ſu: Kanec, Chróscžich, Konjech, Wěteńica, Wudwoř z Kozarcami, Hórkı, Jawora, Kaſchec, Kukow ze Staréj Cyhelnici, Lazk, Lejno z Čajecami a ze Zbýticami, Miłocžich, Nowoſlých, Rjebjelcžich, Niuknica z Kopſchinom a Prawocžicami, Wotrow z Nowym Měſtom, Pančžich, Peſkech, Raſbic, Worklecy z Nowej Wjesku a z Hatami, Róžant, Žuricy, Smjecžech z Luhom, Smjerdžaca, Swinařnia, Schunow z Buschenku, Serbske Pazlich, Sernjanu z Hranicu. Džení wólbow je na ſchtrwórtk 27. októbra poſtajent a maja ſo cedle wot dopołdnja 10 hæcž wjecžor 6 hodžin, wězo za Reicha nad Bělej wotedacž. Jelizo ſo derje dopomnju, bě ſo pſchi poſledních wólbač z chla 10,800 wolerjow na wólbač wobdzěſli, z nich za Reicha 5600, za pokroczníka dr. Minckviža z Dreždžon 3000, katholík ſt Stolberga nad Brumjowom nimale 1500, za ſocialiſtu Kreckera ze Zhorjelca 700. Rječkaſ ſo tola ničto w ſpanju kolebač, haſko by hižom wěſte bylo, zo Reich do- budže, jelizo my katholík ſomu ſt pomochy pſchipičehnjenym. Pſchi jara ſnadnej a ſedom 4 nježdele trajacej agitaciji zhromadži pokroczna ſtrona w lécze 1877 woſoko Połčnitich na 3000 hloſow za ſo; wot tuteje doby je njeſpočnoſež khetro pſhibjerała (a pokroczna ſtrona runje njeſpočnoſež haji) a w Budžiſtinje načzahuja ſo wſchě poſtronki, zo by konſervativna ſtrona, kotaž ſwoj pſchivíſk w Lutherſkim a katholík ſratarſtwje pyta, ſo pſchedobyka. My haſko katholíkowje móžemy ſpočojni byč, zo je ſo pola naš kandidat namakał, kotaž che ſo wo to po móžnoſeži poſtaracž, zo ſo cježka kſhiwda, kotaž je ſo milionam němſkych katholík ſratrow ſtała, zasy zbehnje a chceum pſched

wocžomaj měcz: zo kóždý z nas, kotryž bjez wažneje winy swoje wólne prawo zakomđzi, z tym na swoje swědomjo woźmije wſchē ſchłodne ſczěhwki a z tym zamolčwjenjo, jelizo nam ſchłodny kandidat z pokrocznejje stronu trjebai pſcheléze, dokołž bě naſche wobdželenjo — ſla buſchke.

Z Huski. Naſche hrabinske knieſtvo ma nětko zaſy hrodowſkoho kapłana k. Bagela, rodž. z Westfalskeje. Wjeli lět je tu duchowny z Budyschina z czasami kenske vžeržał.

Z Radworja. Naſcha woſada bě wulke pſchihoth cžiniša, zo by hnadnoho k. biskopa po móžnoſezi cžesczownje powitala. Pońdželu 19. septembra popołdnju w dwémaj zhromadžicu ſo 25 jězdní a jěchachu k. biskopej hacž na pomjezny woſady do Stróżiſhczá napſcheczo. Tam běchu wot Chžec ſwojby rjane cžestne wrota natwarjene, a hdvž kniez biskop wot Czornec we pſchewodženſtwje k. seniora Kucžanka pſchijedže, bu wot knblerja Jana Chža z Radworja z krótkej rěčju powitanu. Mjez Radworjom a Hodlerjom, poła fararjec ſ. Kschija, hdžej běchu tež cžestne wrota natwarjene, běſhe ſo woſada z khorhojemi zhromadžila a lětſa přeni króč tež wojeſte towařſtvo z woſebitej khorhoju. Hdvž běchu jězdní ze ſpěwanjom kherluſchow ſem pſchijehali, bu k. biskop, z woza wnstupiwschi, wot k. fararja Ducžmana powitanu, a na to we processionſkim czahu pſchi zwonjenju do wſy wjedženy. Na předku běchu jězdní z woſebitej k tutomu ſwjedženjej wobſtaranej khorhoju w bamžowych barbach, a z dwémaj cyrkwiſkimaj khorhojomaj. Za nimi džechu ſobuſtawu wojeſtſkoho towařſtwa ze ſwojej khorhoju pěſchi. Za tymi njeſechu ſo 10 cyrkwiných khorhojow a potom ſežehowachu ſchulſte džecži ſchtyrioch rjadowniow pod wjedženjom wucžerjow. Džesacž drnžkom džesche pſched duchownſtowom a woſada z gmejnſkimi, cyrkwiſkimi a ſchulſkimi prjódkeſtejerjemi wobzamku czah. Wot cyrkwiſkich wrótow, hdžej tsecže cžestne wrota ſtejachu, hacž pſched woſtar ſežehoſtaj dwě drnžch róžicžki. Po dokonjenju pſchikazanych pobožnoſežow we farskej cyrkwi poda ſo procession we tym samym rjedże po wſy, kiz bě z khorhojemi we bamžowych, ſakſkich a ſerbſkich barbach wudebjena, na kichow pſchi kſchijzej cyrkwi. A hdvž běchu tam modlitwy za wotemrjetych wispowane, poda ſo procession zaſy pod wjedženjom jězdných do farskeje cyrkwie, na cžož bu hnadny k. biskop w processionje na faru dowjedženy. Wjecžor wokoło 8 hodžin bu k. biskopej wot ſobuſtawow wojeſtſkoho towařſtwa a drnihich ſobuſtawow woſady zaſtaniczko pſchinjeſene a mjez tym bu wjes z bengalſkim woheňjom wobſwělenna. Na 20. septembra, halo bu k. biskop w processionje z faru do cyrkwie dowjedženy, bě najprjedy Boža miſha z aſſiſtenči, potom rěč k. biskopa a na to bu 93 młodym kſcheczana ſwjate firmowanjo wudželene. Pobožnoſež bu w 11 hodž. z kħwalbnym kherluſchom ſkoncžena a na to bu k. biskop zaſy na faru dowjedženy, hdžej bě potom pſchedſtajenjo k. hrabje Gisſiedela, ſchulſkich, cyrkwiſkich a gmejnſkich pſchedſtejerjow. Popołdnju w dwémaj bě we farskej wucžerni, z wěncami a pletwami wudebjenej, pruh-

wanjo w křečjanskej wucžbje. Skóńczenie wupraji ř. biskop na pruhowanju swoju spokojnosć a wobdari džeczi z knihami a swjetczatkami. Popołdnju w 6 hodžinach wotjedże ř. biskop do Budyschyna a zynki cyrkwińskich zwonow jeho pschewodžachu.

Kr.

Z Ajebjesczic. W naszej farškej cyrkvi bu na džen 27. septembra 40 džeczi firmowanych, 21 hólczatow a 19 holcow. Z nich pschivzachu, kaž bě Posol radžit, schytrjo imeno swj. Cyrilla, pječzo pač swj. Methodija.

Z Rusdorsa pola Ostriža. Tudomny wucžer ř. Krammer je po 34letnym skutkowanju do wuskužby zaſtupiſ a na jeho město je wónanjo ř. Bruno Winkler, rodženy z Budyschyna, pschischoł.

Z Žitawy. Skýschimy, zo je kandidat konserwativnych, dr. Wäntig z Drežđan, na dopraschowanjo katholikow, hacž chce we rajchstagu namjet centra (kath. zapóslancow) wo wotstronjenje njesprawnych pschecžiwo katholiskej cyrkvi wuradženych zakonjow podpjeračz, wotmohwiſ: zo nic. Na to su katholice do jednanja z pokročžnym kandidatom, pschekupcom Buddebergom, stupili, kotryž je dotal extnje lubiſ, zo chce za to wustupowacž, zo jo katholikam w Němskej a Bruskej sprawnosć stanje. Hdyž tajke lubjenjo z podpisom wobkrueži, budža jeho katholikowje žitawskoho wokrjesa we wólbje podpjeračz, jeliko ſo to njeſtanje, budža za dr. Windthorſta hloſowacž. Wobžarujemy, zo ma tamniſchi konserwativny kandidat tak — wuzku wutrobu, zo my we njej ruma njenamaſamy. W tym nastupanju ſmy my w budyschinskim wokrjesu zbožowniſchi, zo tudy konserwativny kandidat, nam blíže ſtejacy, za mér ſtata z cyrkvi ſkutkowacž chce.

Z Drežđan. Zańdženu njedželu dopołdnja w 10. hodžinje poſvjecži hnadny ř. biskop kha paſku noweje katholiskeje wokrjesneje ſchule a 16 ſchulſkich ſtwarow a turnowańju teje sameje. Kha paſka dôsta imeno „ř. ſvјatemu Antonijej.“ Póndželu bě ſvjatočne pschepodacžo ſchule. Džeczi ſvjatočniye zwoblekané ze ſwojimi wucžerjemi pschicžezechu z dotalneje ſchule „am Queckbrunnen“ do noweje, kotraž w njedalojke duchowniſkej za tuni pjeniez wotſtupjenej zahrodze ſteji. Wysoch ſchulſcy, měſčjanſcy a cyrkwiſcy zaſtojnici věchu pschitomni. Džeczi z wucžerjemi a hoſežo zhromadžichu ſo w turnowarňi. Po zawodnym ſpěvje rěčesche najprjedy ř. general-auditeur Grimmer jako pschedsyda ſchulſkoho wubjerka; wón poda historiju twarjenja a džakowasche ſo ſwětnym a cyrkwiſkim wyschnoſczam, kaž wſchitkim, kiz ſu za nowu ſchulu někaf ſobuſkukowali. Wulki džel pjeniez je drežđanska ſchulſka wosada na krajnostawſkim banku w Budyschinje požęſila na zadanjenjo ze $4\frac{1}{2}$ procen-tami, z amortiſaciju (wotplaczenjom) $\frac{1}{2}$ procenta a ze zarjadowanskim pschi-noskem $\frac{1}{4}$ procenta, tak zo budže požčowanka po 53 lětach zaplaſzena. To powiedamý halo pschikkad, zo móža cyrkwiſke a ſchulſke wosady, kaž tež towarzwa wulke wěchi wuwjescz, hdyž kapitale w bankach z mało wysčszej danju na amortiſaciju požęſa; ale naſchi wjesni ſo tajkoho zhromadnoho dolha hiſheče

pschejara strachuja! Tež ministerstwo je na schyri lěta rjanu pjenježnu pomoc wosadže darilo. Za wudebjenjo klapalki, zo so schulska wosada njeby na to hórschila, su woprowali k. vikariatski radžiczel Stěpánek 1000 schěsnakow, jena njemjenowana knjeni 1100 markow, dwě druhej 30 m., k. Bukowa wěčznu lampu atd., rězbař a moleř staj swoje dželo darmo wobstaraloj. Po rozprawje k. Grimuera rěčeschtaj hischeze schulski inspektor radžiczel k. Berthelt a schulski direktor k. Drežner. Hdźż bě k. biskop modlitwu prajš, skonči so swjedženiske pschepodacžo ze spěvom. Schula je wulkotnje twarjena a wohladanja hódna. W pschizemju, w přenim a druhim poſthodže su schulski svych, z jeneje strony hólcze, z druheje holeče klassy, direktor bydli w tseczim poſthodže.

Z Drežđan. Sakské wójsko mějesche dotal jenož we wójnje wosebitoho katholického duchownoho. Wot 1. novembra změrem tež w měrnym čzaju tajkohu, kij dyrbi w tych městach, hdźż garnisony (wobſadki) su, katholickich wojakow duchownych zaſtaracz, jim swjate sakramenty wudželec, jim předowacž a kemše džeržecž. K tomu je wuzwoleny k. direktor Maaz, pólny kapłan w poslednjej wójnje, z nowym titlom wojerškoho fararja. Hako wojerški sakristan (zwóńk) je k. k. Domanja postajeny.

3 cyloho světa.

Němska. Wóny běſche znath francózski republikanár Gambetta w Drežđanach po swojeho poruczenca, kij tam na schulach pschebywaſche, a je pschi skladnosći potom kanclerja Bismarcka we Warzinje wopytal. Hacž je wón w Němskej pscheczelstwo za svój kraj pytał, njemžje wězo nichťo zhonięž.

Awstrija. We Winje je 10. t. m. baron Haymerle, minister zwonkovnych naležnosćí, nahle zemrjet. — Z Prahi pišaju, zo su za dobrý měsac hížo pschez milijon schěsnakow na nowotwarbu czechského džiwadla nahromadžili. — Z Wina je so 120 czechskich studentow na prajku universitu pscheydliko.

Italska. Z Roma. Na 9. t. m. pschedstajichu so bamzej wotpóslani z argentinskeje republiki (w poſdnishej Americh) a pschepodachu jomu 25,000 frankow.

Tunisika. Francózowje su 10. t. m. skončnje město Tunis wobſadžili a chcedža nětko wobtwerdžene město Kairuan dobywacž. Francózskich wojakow je wjèle khorych a wjèle jich zemrje. Woni njeſsu derje doſez zaſtarani, jich wjednich su njekedžbni a zbezkarjo jich druhdy furowje nadpaduja abo skončuja; czechodla je we Francózskéj wulka njespokojnoſć z wójnskim ministrom a tež z cyla z knježerstwom.

Egiptska. Zaňdženy měsac wudyri drje na wabjenjo Žendželskeje njeſpokojnoſć a zbezkarjo egiptzíwo městokralej a nětk hížo je tak daloko, zo jendželske a francózské lódże pschi egiptskich brjohach kschížuju, hacž runje wyschšchi kniez nad krajom, turkowſki sultan pschezíwo tomu protestiruje.

Wschelcziuji.

* „Njecha so mi nihdy wericz”, džesche nechtó, „zo je móžno a zo su sydym suše kruwy sydym formnych zjedle, ani zo by to na tých suchich widzecz bylo.” „Ah, ah, Faraonowy són! Móžno je, a wérno tež! Skysch, mějach loni 7 formnych kruwów w hródzi stejo, a dokelž sam wostacz njemóžach, pýtach sebi hošpozu. Léto so mi pýchi žonje miny, ale 7 kruwów kónce léta wjacy w hródzi njebeču. Njeroda, phýcharstwo a khłóščezíwość mandželskeje běchu mi 7 formnych kruwów zjedle, ani zo bě něchtó wo tym widzecz. Ja wérju swj. písmej a pýcheju sebi jenož, zo bych město 7 formnych — 7 suchich kruwicžlów w hródzi měl!”

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na léto 1881: kk. 305. Mikławš Jawork z N. N.; 306. Pětr Lehmann, inspektor dwórskeje cyrkwej w Dreždánach; 307. stud. med. Miklawš Rachel w Lipsku; 308. Madlena Kurjećina z Ralbic; 309. Michał Jawork, gymnasiast w Krupecy.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještaj 47,033 m. 27 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dali: Madlena zwudowjena Pjetšowa ze Žuric přez k. fararja Herrmannu 75 m., přez k. fararja Herrmannu we Wotrowie 9 m., M. R. z Wotrowa 2 m., M. R. z Wotrowa 50 p., M. S. z Kanec 1 m., H. Š. z Kanec 1 m., M. N. z Wotrowa 1 m., P. N. z Wotrowa 1 m., J. K. z Krépjec 50 p., W. H. z Kašec 50 p., H. R. z Wotrowa 2 m., M. L. z Wotrowa 1 m., C. z Kašec 2 m., njenmienowana z H. jub. dar 2 m., njenmienowana přez k. Nowaka 50 p., přez k. Tadeja 4 m., holca z Njebjelčic 1 m. 30 p., daň z hypotheki w Hrubjelčicach 60 m., rentske kupony 5 m., kamjeńcske kupony 15 m., daň w starych knižkach 650 m. 85 p., daň w nowych knižkach 187 m. 70 p., z Kanec 4 m., njenmienowana z Klóštra jubil. dar 1 m., khuda holca z Koslowa 1 m., H. K. z Ralbic jub. dar 1 m., z Ralbic ex voto 2 m., jub. dar wot štyri njenjen. z Klóštra 10 m., jena z Klóštra 2 m., ze zawostajeństwa njeboh Khaty Zarjeńkec ze Smjerdzaceje 100 m., N. N. z Ralbic 1 m., ze zawostajeństwa M. L. z Ralbic 3 m., H. R. přez ralbič. kapłana 1 m., Hana a Khata z Ralbic 5 m., za njeboh holcu přez ralbič. kapłana 1 m.

Hromadže: 48,188 m. 12 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5784 m. 78 p. — Dale su woprowali: k česci s. Józefa z Marijnoho Doła 15 m., Wórsla Hórnikowa z Kulowa 3 m., njenmienowana z H. za wusłtrowienjo 1 m., njenmienowana z Budysina 6 m., Kösters z Wósporka 5 m., M. P. ze Židowa jub. dar 3 m., ze zawostajeństwa njeboh Khaty Zarjeńkec ze Smjerdzaceje 25 m., z Ralbic 1 m., z Konjec 1 m., N. z Ralbic 50 p., khora z Ralbic 50 p., N. z Ralbic 60 p., H. z Ralbic 1 m. — Hromadže: 5847 m. 38 p.

Zmylk: Před prénim darom z Kukowa wóndy je wupadnylo: přez k. P. Vincenca.

Druhe dary.

Za cyrkej w Źitawie: M. Jurjencowa 3 m., lěkařnik Kösters z Wósporka 5 m., wot sobustawow žiwoho rózarija w kloštrje Marijnej Hwězdze 4 m., ze zawostajeństwa njeboh Khaty Zarjeńkec ze Smjerdzaceje 25 m.

Za swj. wótcę: třeća zběrka jub. darow w Njebjelčicach na wołtar położenych 18 m., N. N. 2 m. 55 p., tři jub. dary z Ralbic 2 m., štyri dary z Ralbic 3 m.

Za díčatstwo Jézusowe: přez k. Tadeja 2 m., dwaj jub. daraj z Ralbic 1 m. 50 p., dwaj jub. daraj z Ralbic 1 m. 50 p.

Za lyonske towarzstwo: z Hatow přez k. Tadeja 3 m., jub. dar njenj. z Klóštra 1 m., dwaj jub. daraj z Ralbic 2 m., tři jub. dary z Ralbic 2 m.

Za orientalske šule: z Ralbic M. L. 1 m.

Za cyrkej w Mišnje: wot sobustawow žiwoho rózarija w M. Hwězdze 3 m. 50 p.

Wólba na rajchstag

w tseczim sakskim wólbnym wókrjeſu:

Budyschin-Kamjenc-Biskopicy-Połcznica.

Dotalny zastupowar tseczho wólbnego wókrjeſa kniez rycerſtubler Theodor Reich w Bělej pola Kamjencu je wuprajil, zo by na njoho wotpo-
hladanu nowowólbu zaſy pſchiwzał.

Hijo na někotrych rajchstagač je ſo ſ. Reich haſko ſwérny a horliwy zastupowar konservativnych zaſad wopołaſzał.

Ze ſwédomithym ſpečhowanjom interesow ratařtwa, induſtrije, pſche-
kuſtwa, pſchemiſla a rjemieſla je ſebi pſchipóznaczo a dowěru daſoko a ſcheročo dobył.

Po statyždžeržowachych zaſadach konservativisma žada wón pódla ſwery napſcheczo kejžorej a kejžorſtej tež ſwetu napſcheczo králej a wuž-
ſchomu wótnomu krajej, kaž zdžerženjo němſkeje woborneje mocu bjez powyſchenja wojerſkeje czeže.

Nětko kaž předy je ſ. Reich pſchecžiwiſ tobakovoſho monopola. Bjezcloniſke wiſowanjo, kotrež je ſo za krajnohoſpodarſke intereſy ſchłodne wopołaſzało, wón zacíljuje a džerži ſ zakitaju ratařtſkoho a rjemieſlowoho džela pſchecžiwo wukrajnej konkurrence pomérne zakitace člo za woſprawnjene a trébne.

Dalſchu revisiju a reformu rjemieſlowych a hoſpodarſkich zakonjow, tež tych wo ſwohoſnym pſchecžahowanju a wo podpjeracej domiznje ma wón za nuzne trébne; wón budže woſebje w tamnym naſtupanju tež pſchi-
chodnie za poſylnjenjo němſkokrajnoho rjemieſla pſchez dalſche regulirowanjo wučowniſta, pomocniſta a rjemieſlowych jednotow ſkutkowacž.

Kaž joho ſkutkowanjo nutſkownomu měrej ſluſcha, woſčakuje a pſcheje ſebi wón pſchecženoscž mijez ſtatou a cyrkvi, a wopołaže pſchisluſtchnikam wólbnego wókrjeſa, bjez rozdžela wérywuznacza, Němcam a Serbam a jich intereſam jenač horliwe dželbraczo.

Pođpiſani budža tohodla ſ. rycerſtublerja Theodora Reicha w Běſej, na hloſowanskich cedlach

„Herrn Rittergutsbesitzer Theodor Reich zu Biehla bei Kamenz“
haſko zapóſlanca na rajchstag za 3. wólbny wókrjeſ wolič a proſcha jenač-
zuhiſlených, zo bychu toſame cžinili.

Wólbnij wubjerk konservativneje stronu.

Po porucžnoſci wuſiadneje zhradžizny w Žafeiſch.

M. Hórník, redaktor.

Pſchichodny hermant 5. novembra poručžam w Budyschinje modleſte
knizki, Bože martry, kſhižki, rózarjowe pacžerje a ſwiecžatka we wulfim wu-
bjerku po tunich pſaczijnach.

C. Hochgesang,
w budže na ſerbſkej haſy.

Cžiſčes ſmoljerječ ſnihičiſtečeſte w macžioſnym domje w Budyschinje.

Katholicki Apostol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Ilustrowy časopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 21.

5. novembra 1881.

Lětnik 19.

Palene je walenc.

Luba zyma je pschischka a z njej tež čas, zo schlećzta „samožitnoho“ w swěcze bôle k czechci pschitidze. Něschtožkuli njech je bôle schkódné, pschikkad a waschnjo to zamłowitaj; tak je tež z palencem. Z tuthym napojom czeri so runje pschibójstwo a pschipisuja jomu cyku cŕudu pocczimnosćow, kotrež pak su wsché — zelhane. Kaf dha bě móžno, zo je so palenc, pschecziwo kotoromuž so tola kózda njeskažena natura spjeczi, do domow tak zatłoczil, zo jón nadenidzelsch husejšcho dhjili swieczeni wodu? To wě khort, kotrež je cžlowjekam naręczęł: zo je palenc syčacy napoj, wosebje dželawomu ludej wuzitny; zo je schkit pschecziwo wschém khorosczam; zo je hojac domjac hred k pschecziwo wschém móžnym a njemóžnym khorosczam. Wopacznosć tuthych a druhich njerozomnych kaž schkódných měnjenjow pokazany w széjhwachym, so na rozsud mužow zapjerajcy, kotsiž su lěta dolho zrudne széjhovki palencarstwa wobkedažbowali.

1. Je wěsta wuczinjena wěc, zo w palencu žane syčace mocj njejsu. Wěrno jo, zo tutón napój na krótki čas cžuwy (nervy) wubudžuje, krej zahori a muczońscz zaczeri: to pak z dobom njeje dopokaz, zo by czechci strowu cyrobu pschivjedl a z tym moc k dželu. We pschikkadze rěčjo vých prajík: schtož je kschud za doczepawku, je palenc za cžlowjeka. Schwikaſh-li z kschudem do skoczecza, nizuje je luboſcz, zo zapuscheži, halo chylo cyku swět powalicz — — někotre kroczele drje, mojedla, a potom je wschitko zaſy pschi starym, doniž kschud z nowa njezachwórcz; rjebló z kožu wobdate sypnje so cžim khětſiſho, cžim czechciſho do njoho zaſchwiſh.

Abo mojedla kaž cžlowjek, we kotrejž

zymnica zařadžuje, husto došez tajkeje moc vobudže, zo dýrbi so vjazací hdyž pak zlóscz joho wopuszczí, je slabý, zo ani muchu zehnací njemóže, kotrej po pschepoczenym čole leže: tak njejch pschecy palenc na krótku khwilu skhowane moc vobudžuje, sczéhwk piečza budže stanje pošlabjenjo nervov a cyšeje natury. Znaty dr. Baer, kotrej je wustawej pschedstajeny, we kotrej so delirantowje (t. r. człowjekojo, kotsiz su wot palenca pschemysleni) a to wosbje z dżelawoho ludu wosladuje, písche wo palencu: „Alkohol (t. j. palenc) njeſyczí człowjeka a njedawa moc v dżelu; njeje cyroba, kotrej by drózcha byla, dyzli ta, kotrej piečza palenc dawa, njehladajach na to, zo je stanje wujmanje tutoho napoja (wosbje z neplow palenoho) jédojty frédk, kotrej czim prjedy dżelaczerja v dżelu njekhmanoho czini, czim bóle palenc město druhich cyrobiznow (maja, tuka, khleba atd.) zaſtupowacz poczina.“ „Człowjek, kotrej píschi dżelu palenca wujije, je runje tak njerozomny, kaž tón, kotrej kapital rozbóji, město zo by jón na daní dał a so wot danje žiwil; moc, kotrej palenc džensa v dżelu vobudži, dýrba so hafle jutse nałożicz; kaž tón, kiz pjenježny wechsel wuplačežicz njemóže, jón sebi do schkody nkotre dny podleschuje, tak pije so palenc a podryje to, schtož pschehrare so wjach njebudže — strowotu.“ Tak písche wuczeny Liebig. Hdyž w l. 1843 kapłan Selig we Osnabrücku swoje „towarstwo pomérnoſcze“ założi, (obustawny tutoho towarzystwa wotrjetnych su ze slubom na węznie palenca, kaž w Horniej Schlezynskiej pod P. Antoniewiczem a w Frskej pod P. Matthiewom) pschindzechu jemu na 3000 listow z ruky němckich lekarjow, kotsiz z jenym hłosom palenc tamaja. „We Westfälce“, písche kapłan Selig, „je wjele tysac mužow, kotsiz z nazhonienja wjedža, zo palenc njeſyci, a zo wot doby, zo su so joho wotrjekli, wosbje bursz ludžo, na mocach a strowoſci ničo pschisadžili njeſju, ale su dobyli.“

Tež we fabrikach su dżelaczerjom wobledžbowali, zo by so wěstoſcz w tym dobyla, hacž je palenc v dżelu wujitny abo nic. Wuczer fyziologije Carpenter w Londonje je dopokazał: zo dżelaczerjo we kowarnjach, kotsiz so palenca džeržuja, sprócnisho, czeſzche a dleje dželaja, hafo czi, kotsiz měnja, zo bjez palenca wobstacz njemóža. Léta dołho je tutón Carpenter pschedbywał we fabrikach w Londonje, Glasgow, we wulkich schkleniczeńjach, we wuhlowych podklopach, we lijetnach atd. a so wschidže wo tym pschedwědczil, zo dżelaczerjo, kotsiz su so palenca wotrjekli, swědomniſcho dželaja a zo su v dżelu 20—25 lét dleje khmani, dyzli czi, kiz su so palencej podali.

Z toho jo wěste, zo su rěče, kaž: Bjez palenca so njetraje, bjez palenca njeje bježa — zehane, kotrej jedyn po druhim sebi do schkody bledži. Kaž dha bě tehdom, hdyž wo bjezbóznej neplacej jiszechy ničo njewjedžachu? Njeje so tehdom tež dželalo we pocze woblicza, njeje so worało, sylo, mloczilo, syklo, domoj brało, drjewo puszczało? Psched 100 létami je Bože skónco runje tak horco ſapało, kaž džensa; su motre a zhmne dny byłe,

a njeļuboznoscēje wjedra čłowjeka, z paradiza zahnatoho, pschesczehaše; tehdom su eżesojo a murjerjo džekali kaž džensa a spodžiwnje stejimy psched twar'bami, kotrež su z mało pomocnymi średkami a bjez maschinow we swojim časaū wuwjedli, a tola niežo niewjedżachu wo — palencu!

2. Njeje wěrno, zo by palenc ze schickazachym średkom był pschecziwo njeļuboznoscēzi wjedra.

Je to daloko rozschérjene měnjenjo, a to je wosebje palencej k čeſčji dopomhało, zo „tepi“ a zo je tohodla wosebje we połnócnych krajinach wulka dobrota. Pschecziwo tutomu měnjenju rěči wědomoſćz a wschedne nazhonenjo. Ktęch so pschecy zda, zo palenc pschez swoje drapanjo po nervach žoldka czuczo naſhwilneje czoploth pschinjese a pschez to, zo khěſe do krewje pschesupi, tutu zahori, pschibytł a rozmnožł czelneje czoploth njeplodži. Czim wjach palenca nechtó do so piye, czim bôle pschinjese so wo tamnu eželnu czoplotu, kotrež so sama z dychanjom a ze stroweje cyroby dobudże a tohodla tež wschedne nazhonenjo, zo su palencarjo najbóle zmierznjenju w zymje wustajeni, hdvž ležo wostanu. Zendzelski lekar dr. Hooker pisze: „Schleinita palenca zda so w zymje dobrota, hręje ert, schiju, žoldk a mojedla tež czrjewa; to pak, schtož najbóle zhrēčza potřebne je, noz y a ruch, wustudni, a maſi so dželacž, budžesħ po 10 minutach zymniſchi a mučniſchi, haſo hdv by njepli.“ Schtož njewě, zo je ſkoro cykle wojſſo, kotrež starý Napoleon ſobu do Ruskeje bjerjeſche, w zymje palenca dla kónc wzalo? „Wschitcy rozmomi“, praji Zendzeljan Parker, „tamaja alkohol (palenc, rum, wino) haſo średk pschecziwo zymje. We expedicijach do połnóchnoho morja su wschitcy smjercz namakali hacž na naſche dny, kiz chyli w tamnej krucej zymje palenc picz. Wjedziczerjo na wyſokie hory w Alpach wotradžuja wschém cuzym, zo palenc abo wino ſobu bjeru, z nazhonenja derje wjedžo, zo niežo schkodniſche njeje.“ Rybaſkojo, kotsiž mórske ryby ſrijedź lodowych horow w połnóchnym morju ſója, boja so palenca, kaž jedu, a hajnkojo w Hudſonſbaju, kiz we arkitskej zymje (-40° R., a my dykotamy hidoł, hdvž je -15° pola naſ) kožow dla za zwěrini khodža, wjedža derje, zo, schtož chył palenc w jich krajinach picz, na ſkorbuſe ſkhori (t. r. pschemierzjnene nohi a ruch wotpadaja piczkam). Kaž je palenc schkodny we wulkej zymje, taſ tež we horcoče. „W schlein-czernjach traſa ludžo wjele lepje wot doby, zo palenc njeplija, pschi zehliwej horcoče; sym so wo tym dželaczerjow dopraschowaſ w Fürſtenbergu, Lomſpringu, Grünplanu atd.“, pisze kapłan Selig. Tež w južnych krajach, w kotrejchž schkodnych parow dla často zymnicz naſtarawaſ (malaria w Italſkej, gelbes Fieber w Americh atd.), je najwěſciſchi średk pschecziwo nim, zo so čłowjek palencow zdžerži.

(Skloneženjo pschichodnje.)

3 Lusatia a Saksieje.

Z Budyschina. Njedawno dōstachim z Prahi list tutoho wopscijecza. „W serbskim seminaru bydla lētsa ežile studentojo: Gotthelf Berndt z Kloster freiheita pola Wóstrowca a Franc Čornak z Budyschina, bohosłowczej w 3. (poslednim) lēcze; Jurij Libšich z Mikoczic, Julius Junge z Wóstrowca a Miklawšich Vjedrich z Pěstec, bohosł. w 2. lēcze; Jakub Doleńczka z Kukowa, Michał Cyž ze Schunowa a Filip Rězak z Bělczec, bohosłowcy w prěnim lēcze. Gymnasiu wopytuja 18, a to: Pawoł Kaiser z Horneje Lōznicz pola Drežđan, August Ebermann z Altfatda pola Wóstrowca, Anselm Röhringer z Freiburga w Badenskej a Pawoł Hensel z Freiberga sydmu rjadownju; Michał Wjesela z Lischeje Hory a Louis de Lasalle z Pariza schěstu; Ernst Hausmann z Königshaina, Jakub Nowak z Kaschec, Jakub Rjenec z Chróscic, Korla Lampert z Kamjenich a Anton Bentner z Wóstrowca a Alexander Kirsch z Drežđan pjatu; Anton Kasper z Hainichena, Jurij Kral z Radworja a Albert Reime ze Scherachowa schtвortu; Miklawšich Zarjeňk z Džěznice, Max Delank z Drežđan a Jakub Nowak z Hory tseczu rjadownju. Wsjeho do hromady je naš potajkim 26; mjez tymi je 14 Němcow a 12 Serbow, kotrejž mjena su ze schěschim písmom ežiščejane. — Serbja serbskoho seminara maja swoje towarzstwo „Serbowka“, a z hromadžujo so kóždu njedželu, zo bydhu, hdvž su schěsz dñjow we wſchelakich druhich wědomosćach so prćowali, z najmjenšcha jene pschiplenjo tež na hľubšche spóznacjo a naukuinenjo swojeje maczterneje rēče woprowali. Tak muzna wēc to z cyka, wosebje pak pschiplodnym serbskim předarjam, spowiednikam a wucžerjam je, checedža-li zbožownje mjez swojim ludom a za njón skutkowacj, to czesczeni ežitarjo sami zhudaja. Tohoda je skladnosć na to trjeba a tajku skladnosć poslizja našche towarzstwo wsjeho swojim sobustawam z rozwuczenjom w „serbskich hodžinach“ a ze serbskej zabawu a ze serbskim rozrežowanjom w druhim časju. Bódla so tež serbski spěw njezanjerodža. Z toho pak móžem spóznacj, zo su našci mlodžencoji w pražskim seminaru, runjež daloko wot swojeje wótežiny, za swoju maczternu rēč a narodnosć serbskich wótcow lépje wukhowani dýžli tu a tam we Lusatia samej. Pschirunamy-li k tomu hiščce swoje z najmjenšcha nimale spokojace wobstejenja z duchownskej mužu evangeliskich Serbow, kiz lēto wot lēta duchownych paruja, potom móžem wulkomu pscheczelej Serbow k. Parczewskomu prawje dacj býž, zo je našch seminar něk tójschto pschez połdra sta lēt jena z najménšich podpjerow našcheje narodnosće byl a hiščce je. Hdvž rozpominimy, kielko nadobnych měšchnikow a wucžerow swojoho ludu je za tónele čas z našchoho wustawa wusčklo, kiz bydhu býž joho pomocz zawěscje jenož to wostali, schtož je jich džed a nan byl, a hdvž skórczne na to pokazemy, zo su to — z najmjenšcha je hižom dolho tak — z wjetšha synojo khudých starších, potom dýrbimy nješbicznymaj měšchnikomaj, bratomaj Schimonomaj z Čzemeric, wšchitku ežišč a khwalbu pschipóznacj. Jeju skutk hiščce dženja

wo nimaj swědečji a pschinješe, da-li Bóh! tež pschichodne lětstotki katholickim Serbam, wótcnej Lužicę a cyłomu sakskomu kraju wujitk a žohnowanjo. — Serbske hodźiny woprytuje w tu chwilu tež Max Delank z Drežđan. Pódlia macejneje wuknu Serbja a tež Němc k. Lampert z Kamienicy sotrowsku częšku rěcz. Hako nowi su do seminarza zastrupili: L. de Lasalle, Alexander Kirch, Max Delank a Jakub Nowak, potajkim tola zašy jedyn Serb!" — X.

— Gutje budže k. biskop chrkwičku w Hajnicach swieczież. Redaktor tam sobu njemóże, dokelž žanoho zastrupnika w Budyschinje nima, hdjž dyrbi k. Nowak w Zdžeri Bože služby džerzeč.

— Nowoswjeczenaj měschnikaj dōstanjetaj hnijdom město, k. Kummer je načhwilne w Kalbicach a k. Löbmann pschiudże drje do Seitendorfa. Kalbicečanski kapłan k. Skala je psched dwemaj njedzelenoj do Neuleutersdorfa pola Žitawy na pomoc wotjēl, dokelž je tam farań Kupký nětko na woezi bědny. Tón samy bu tež hido w lěcze schyri njedzeli pschez njebjelcžanskoho kapłana k. Kubascha zastrupowanj.

— Heward so husto z njezašluženym porokowanjom praji, zo Serbja sami dość duchownych abo wuczerjow nimaja a sebi pschihotowacž njemóža. Nětko wſchaf Němcam w naszej diöcesy tež pobrachuja! W tych dňach je hido druhi němci seminarist najwyschischeje rjadownje hako vikar na wuczerjske město powołany, mjenujec k. Ploß do Königshaina.

— Widzimy, zo su wſchelacy swój hlos precz cžissli, dokelž žanoho zjawnje pola nas kandidowacoho wolsili njeſu, ale po swojej hlowie. W budyskim wokrjesu wotedachu 23 swój hlos schtyrnaczim wſchelakim kniezam. To je nimale tak wjele, hako bychu k wólby njeſchli.

— Kąž su katholicki Serbia w budyskim wólkym wokrjesu tón króć pschi wólbach na ważnoſezi dobyli, hdjž jim konserwativna strona sprawne slubjenja cžinjeſche, tak su něſhto njedzeli pozdžiſcho tež druhdże katholikowje w Sakskej wot wólbnych stronow pytani byli. W Lubijskim wokrjesu njebečhu slubjenja doſč wěſte ani zahe doſč date; tohodla woteda so wot něſhto pschez 500 Schérachowęžanow jenož poldra sta hlosow. A byrnje tež wſchitch katholicki lubijskoho wokrjesa hlosowali, je jich tam tola jara mało. W žitawskim wokrjesu běchu so katholicki, kotrychž tam něhdże tak wjele bydli, kąž w naszym wokrjesu katholicki Serbow, za pokrocžnika k. pschekupca Buddeberga wuprajili, dokelž jim konserwativní kandidat Dr. Wäntig žaneje pscheczelnoſeži njewopokaza. W Drežđanach da konserwativní měschčanoſta Dr. Stübel na wopraschenjo katholickim dosahace wotmořwjenjo, a su drje tam za njoho hlosowali, hacž runje so to we wulkim měſeče tak spóznač njeſhodi. A k tomu njedósta Dr. Stübel doſč hlosow; budže hischeze wujicha wólba wjez nim a socialnym demokratom Bebelom. We wſchich druhich wokrjesach maja katholicki w Sakskej jara snadni mjeniſchinu a tohodla njemóža jich hlosy wjele wuežinjecž. — Reſultat abo wunochk we naszym wokrjesu je tutón. Dotalný

zapóšlanc k. Reich nad Vělej ma 9205 hłosow, pokročník Weigang z Budyschina 5741, socialista Keller ze Zholerca 266. Zo je wěc za konserwationoho kandidata tak derje wypadla, ma jo wosebje Serbam, katholiskim a lutherskim, džakovac̄. — We kath. wsach kamjenškoh hejtmanstwa je so talle hłosowało: Hanec̄ dachu Reichej 23 hłosow, Khrósczic̄y Reichej 62, Weigangej 1, Konjec̄ R. 31, Weig. 8 (to je wjese!), Wětenica R. 17, Budwot R. 39, W. 1, Hórkı R. 32, W. 2, Jawora R. 28, Kaschec̄ R. 20, Kukow R. 86, W. 1, Lazk R. 18, Lejno R. 4, W. 3, Miloczic̄ R. 34, Nowoslich R. 16, W. 8 (brr!), Njebjelczic̄ R. 43, W. 3 (k čomu?), Nuknica R. 9, Wotrow R. 63, Pančic̄ R. 32, Peškech R. 34, W. 7, Ralskich R. 44, W. 8, Worklech R. 65, W. 3, Róžant R. 33, Žurich R. 2, Smječkech R. 33, W. 1, Smjerdžaca R. 32, Schunow R. 29, W. 9 (brr!), Kellerej 1, S. Pazlich R. 30, W. 1, Ser-njaný R. 34, W. 1. Do hromady: 868 Reichej, 56 Weigangej a 1 Kellerej. W budyskim hejtmanstwie wotedate hłosy zliczimy pschichodnje! Z toho je widzec̄, zo su so w několrych wsach, kaž w Smjerdžacej, Róženče, Wotrowje, Jaworje, Kharnech, Miloczicach, Kaschecach a Lazku jara derje wobdželiili; w druhich, kaž we Khrósczicach, Njebjelczicach a Schunowje, jara slabje. Zo su so tu a tam za pokročnika naręczeč dali, z džiwom njeje, hdźż spomnimy, zo su agenczi z tuteje strony nahwizdali, zo budże tobak darmo, hdźż pokročny kandidat dobydže, a punt mjaša zaři za 12 pjenieżkow. Radžimy tuthym lohloweriwym jenož, zo sebi na delansku fermuschu do Budyschina po mjaſo du, hac̄ po czelace, skopjace abo howjaze, ale k pokročnomu rězničej!

gk.

Z Ralsic. Niedželu 16. oktobra swjeczesche našcha farška cyrk̄e žadny swjedžen̄. Knjez Jurij Kummer z Lazka w njej přeni króč niewoblakowan̄ wopor nowoho zakonja tomu knjezej woprowaſche, hdźż běſche sobotu 15. oktobra poslednju, měščniſku, swjatu swjecisznu w Budyschinje dóstal. Z dalota a z blízka běchu so vobozni w našchim domje Božim zhromadžili, zo bychu so wobdželiili na radostnej swjatožnosći, tak dolho a tak žedźiwje wočakowanej. W 9. hodž. bu knjez primiciant wot zhromadženych duchownych z farh, hdźż knjez kanonikus a farař Jakub Beňich joho na wažnosći dokonjominoho swjatoho skutka dopomni, w swjatocznym čáhu do cyrk̄e wjedžen̄. Dwě malej družen̄ njeſeſtej na krasnymaj pucawkomaj krónu a wěnc, zhromadženy lud pak spěwaſche „Ach Wótcze, Wótcze luby naſch.“ W cyrk̄i krepjesche knj. primiciant přeni króč křesčanski lud a wusvěra psched wołtarjom někotre cyrkwiſke modlitwy. Na to běſche swjedžeſſke předowan̄o, w kotrymž so młodomu měſchnikej a zhromadženomu ludem po słowach potajinohho ziewjenja (19, 7): „Wjeseſmy a radujmy ſo a dawajmy Bohu čjeſcz, dokelž je pschishol kwas Žehnječa a joho njeviſta je ſo pschihotowała“ wažnoſć a čeže, swjatosć a radoſće měſchniſtwo katholiskeje cyrk̄e wužožichu. Pschi swjatocznjej Božej mſchi ſlužeſchtaj knjezej primiciantej k. neomyst Franc Löbmann ze Scherachowa

a kapłan Brünner z Wolklec, a knj. kanonikus farać Beńskich skicęsche jomu trébnu pomoc. Na Bożej mischi woprawiesche młody měschnik swojej staršej a swoje tsi foty; po Bożej mischi pał wudżlesche pschitomnym nowoměschniſke pozohnowanjo. — Wot primich njebohoho knjeza Róle (w septembri 1868) bě to hižo tseczí krócz, zo mějesche nascha wosada wulke zbožo, nadobnu swiatocznosć w swoim Božim domje widżecz. Młodomu měschniſkej pał pschejemy z wutroby swiatu horliwoſež we wulkotnej službie Bożej, bohate plody a nutrue radoſeže w czeźkim powołaniu a wobstajnu strowotu, zo by nam tón Knjez nowoho dželaczerja w swojej winicy — hdżež je dželaczerjow tak mało — dołho, dołho zdżeržał k swojej czeſczi a k spomoženju naſchoho luboho serbſkoho ludu.

Z Kamjenca. Na 17. oſt. njeſechu tudy dotalnogo kralowskogo ſchulſkogo inspektora k. D. Fladu k rowu. Njemóžem y wo nim projicž, zo bě pscheczel serbſkogo ludu, w kotoſhož krajinje mějesche zaſtojnſtwo, na wopak džehu wshē joho porucznosće na to, zo by ſo Serbowſtwo po móžnoſći poſtępowało a z naſchich ſchulow zahnało. „Boſoł“ je joho tohodla tež we swoim czaszu zjawnje a kruče pſchimal a z tym tež docpěl, zo někotre położenjo za naſche serbſke džeczi wudoby. — Pschiſpominjenjo redaktora. Smjercz czini, zo ſo něſhtožkuli zabudże; tež my wodamy morwomu rady, ale pschejemy ſebi, zo móhli jomu a kóždomu nowomu inspektorej pscheczelniſche wopominjeczo woblikowacž. Boſolej njeje z cyka wo parſchonu inspektora ſo jednało, ale wo węc! Je drje Němcej czežko, zo je pschecžiwo Serbam w rozſudzenju ich potřebnosćow sprawny; toſa njemóžne to njeje. Šchulſki zakon węzo na wjetſchinu w Sakskej najprjedy džiwa, toſa dowoluje tež serbſkim wo-bydlerjam, ſchtož naturske prawo a rozomna pädagogika žada: zo dyrbí ſo w serbſkich ſchulach kſchescžanska wěra serbſcy wucziež a woſebje tohodla tež serbſke čitanjo, zo bych u džeczi serbſke knižki, kotrež toſa rozemja, woprawdže čitacž móhli. A hdyz dyrbja wužitne wědomnoſeže, tak mjenowane realije w pomjatku serbſkich džeczi wostacž, dyrbja tež te serbſcy ſo rozpowjedač, býrnje to inspektor nježadak. To dyrbí ſo kóždomu nowomu inspektorej prajicž, hdzy by to ſam fpóznacž nochęk: Bismik mori, duch je, kij wožiwa!

— K nowomu lětu dōſtanjeny k. seminarſkogo wyſchſkoho wucžerja Schüke hało nowoho ſchulſkogo inspektora.

Z Drežđan. Nascha kralowna Karola je wóndanjo na nutſkowne zahorjenjo ſthorjela, tak zo dyrbí ležecž.

— Na wólbnym wjeczorje bě tudy na torhoshežu psched radnej khežu a pódlaſkich haſach woſanjo a njemér, tak zo policija zaſtroczi, lud rozečeri a něhdze 30 njepoſluſhnikow do jaſtwa wotwiedze.

Z cyloho swěta.

Němska. Wólby do rajchſtaga ſu nětko dokonjane. Chyſcheſi Bismark z tutymi wólbam docepcž, zo ſo cžróda joho politiſkich pschecžiwnikow

pomijenšchi a woſebje do centra (kath. zapoſlancow) klin zacžeri, je ſo khétero molil. Dotalne powjescze praja, zo ſu katholikowje 9 wólbnych wokrjeſow pschidobylí, a tſi předawſtich pschihadzili, tak zo wěſty pschidobylí ſchěſcz nowych katholickich zapoſlancow wucežini. To nic ſamo! We 23 wólbnych wokrjeſach ſu katholycy swojich pschecžničkow do wužſcheje wólbby zehnali, a ujech tuta wupadnje, kaž chce, něchtco tola hiſcze ſo za katholikow dobuđe. Wólbby pokazuja, zo je katholska wěc w Němcach wjele dobyła, a zo piči ſchęžepjenju druhich politickich ſtronow katholikowje pomalku ale tež wěſče, kaž derje zrijadowane wojsko němſce kniježerſtwo k tomu cžiſcze, zo ſo katholikam w Pruskej zaprěte prawa zaſy wróčza.

— Wjelezaſlužny a wulcy čeſczeny wrótſlawſki k. wjerchbiſkop dr. Heinrich Förster je na ſwojim hrodze Johannisbergu w avſtriskej Schleyneſkej 20. oktobra zemrjeł w nimale dokonjanym 82. leče. Wón bě 28 lét biſkop. Pruske kniježerſtwo joho w kulturkampfe jara njerady „wotsadži” a wozjewi jomu, zo budje zajaty, jelizo z kraja njepónđe. Tohodla pschecžahny wón do avſtriskoſho džela ſwojeje wulkeje dičeſh. Joho čežko bu 24. oktobra do Wrótſlawia pschivjezene, w biſkopskej cyrkwi wuſtajene a potom pohrjebane. Hako vikar kapitla bu ſwjecžacy biſkop k. Gleich wuzwolemy.

Avſtria. Poslednje dny oktobra poby w Winje italſki kral Humbert ze ſwojej mandzelskej Margarethu a z woſebnym pschewodniſtwom na wopytanju fejzorſkoho dwora. Wón pyta z tym pschecželſtwo Avſtrije a pſchez nju tež Němſkeje, dokelž fo italſkim interefem w Africy wot Francózſkeje ſchodzi.

— Biſkop dr. Frind w Litoměřicach, kž bě ſebi w lečzu na viſitacjach z pschewjele napinanjom swojich mocow pſchi předowanjach zechodži, je 28. oktobra wumrjeł, haſkle 58 lét starý. Biſkop bě wot 25. hapryla 1879, předy pak kanonikus w Prahy, rodženy z Hainſpacha. Z nim je druhý ſuſod naſchoho biſkopa w jenym tydjenju wotwoſamy.

Italſka. Z Roma. Njedawno pschedſtaji ſo wulka mnohoſć katholikow ze wſchěch dželov Italſkeje bamžej Leonej, zo by protest pschecživo italſkim revolucionarjam a hanjerjami bamžowjeje doſtojnoſće wuprajila.

Francózſka. Dokelž je njeſpokojnoſć z ministerſtvom pschewulſka, je Gambetta wot präſidenta Grévy poruczoſć doſtał k tworjenju nowoho.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweſe w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtaj 48,188 m. 12 p.

K čeſci Bozej a k ſpomoženju dušow ſu dali: Prez k. Vincenca ſwójba ze Swinařnje 5 m., ze Swinařnje 50 p., N. N. prez k. Tadeja 3 m.

Hromadže: 48,196 m. 62 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5847 m. 38 p. — Dale ſu woprowali: Njemjenowana 1 m., Madlena M. z Borſeč 1 m., Michał H. z B. 1 m. — Hromadže: 5850 m. 38 p.

Džensa rano $\frac{3}{4}9$ bě Bohu wſchohomócnemu ſpodobne, naſchoho dobroho, njezapomnitoſho syna, bratra, ſwaka a wuja, ſeminariju **Jurja Hicku** we ſtarobje 21 lét po dleſčej khorocži, že ſwiatloſćemi ſwj. cyrkwie derje woſtaranoſho, k ſebi wotwoſać, ſhtož pschecželam a znathym ſobudželimi, joho duſchu do jich modlitwów poručeojo.

Raſbich, 1. novembra 1881.

Šarowaca ſwójba
w Raſbicach, Drežđanach a Worklečach.

Cžiſcze ſmoljerječ knihičiſczeſteńe w macžioſnym domje w Budyschinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósée a we knihařni
1 m. 70 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michal Hórník.

Cislo 22.

19. novembra 1881.

Létnik 19.

Advent.

Njehoč so časy pſcheměnja a ſchtaſtioſcž wiđomneje ſtvrby, cyrkjej
dže njeſheměnjenja po pucžu wot Boha jej pſchipokazanym. A zda-li ſo, zo
budje ſwět ze ſwojich zaſkadow wuzběhnjeny, cyrkjej wostanje ſebi ſtajna: jeje
rōčne časy a ſwiedženje, jeje wucžby a pſchikaznje, jeje duch a
žiwenjejo kaž něhdyn — tač nětko. Za tydženj pſchepitupimy do nowoho cyrkwin-
ſkoho lěta 1882. Wichory zańdžených časow, njemér naſchich dnov tomu nje-
zadžewaču. Tač ſteji Bože ſlónco nad firmamentom, ſwětlo, žiwenje a
czoplotu ſejelo chlej ſtvrby. Mróčzele móža je zavođecž, mhlówota a wichory
je zacžmicež, haſnycž a znicžicž je njezamóža. Khodži po njebju wýſche mróčze-
low a joho ſwětlo ſwězí ſo ſrijedž wichorow. Po wěčnych zaſkonach ſkhaďa
a khowa ſo, pſchijwiedže džen a nôc, rjaduje pucže hwězdow, pſchinjeſe naſečo a
ſečo, nozhymu a zymu. Škož je ſlónco na njebjesach za hwězdro a na zemi
za wſchě ſtworjenja, to je cyrkje Boža we žiwenju njeſmíertnych duſchow.

Wěčnje ſebi runja ſteji cyrkje wýſche a ſrijedž człowěſtwa, ſwětlo,
žiwenje, hnadu, zbožo, radoſež a poſoj rozpſchestréjo kaž duchowne ſlónco do
tutoho dołu ſylzow. Smilnje zyboli ſo jeje ſwětlo do częziklih njewjedrow
ſkaženoho časa. A kaž Bože ſlónčko ſwězicž njeſchepitane hjez woſe ſtvo-
řerja, njemóže tež cyrkje ſwoju ſwětu wotczahnyč do njekhmanſtwa zabludže-
nomu ſwětej; a kaž wſchě moch zemje ſlónco njewuzběhnu z města, na kotrež
je na firmamencje poſtajene, njepowala pſchecžiwe moch cyrkje ze ſkały, na
kotruž je ju Chrystus natwaril. Hdyž je człowěſtво doſč vkladžilo po
czěmnoscži a noč, pſchech dyrbí zasy ſwoje ruci wupſchestręč za Božej

cyrkwiu, zo by zhubjene swětlo z nowa dostało a na jeje czopłych prušach so wořrjewajo wot duchownoho zmierjska so zbehnylo k nowomu živjenju.

Każ pszechy, poczina cyrkę tež tute nowe lěto ze słowami swj. japoſchtoła nutriňscho, džiſi hewak pominajo: Bratſja, wěmy, zo je hodžina hižom tu, že ſpanja ſtanyčz . . . Wotczimy tohodla ſlufki cžmę a woblegimy so bróni swětla!

—š.

Palenc je walenc.

(Skončenjo.)

„We wójsku, kotrež z Napoleonem do Egypṭowskeje czechniesche, naſta wina a palenca dla mór bjez wojaſkami a lekar Larrey khwali tohodla pſchi-kazní turkowskeje wěry, po kotrejž so alkohol pičz njedyrbí.“

„Cži, kži we czopłych krajach wſchēduje cžerſtwu wodu pija, ſu ſtrowi a pſcheniesu ſapacu horcetu, tež wutraja naječežche ſtrapacy, doniž cži, kži so k palencam wucžekaja, za krótki cžas hinu“, piſche Dr. Moſley.

J. Hall zaſy piſche: „Majſtrowsche wójsko, kotrež hym hdy widział, bě tamne, w kotrejž w kraju Kaffrow (w južnej Africē) ſlužach a w kotrejž so ani palenc ani wino pičz njeſmiedžesche; džesche so deſchcz bjez pſchestacza, zemja, na kotrejž ſpachmy, bě mokra, žadny ſtan (zelt), kotrež by naš ſchickził, a tola hacž do dokončeneje wójny wjach wojaſkow khorjelo njebe, hacž jedyn wot ſta!“

Tež we drugich wójnach je so pokazało, zo je palenc wojaſkej ſchfodny a zo ſtrapacy njeſwutraje, ſchtóž pije. W poſlednjej amerikanskej wójni bě palenc cykle zakazany a wojaſkam dawasche so wſchēdnie khorſej. Hdyž wójsko w naſeču 1862 po wobožnych puežach a pſchi zymnych lijenach do njeſtroweje krajinu wokoło reki Potomak pſchinidze, wudhyri difſenterija (cžeřwjenia khoroſcž). Hako ſredk pſchecžiwo tomu dawasche so nětko wſchēdnie wojaſkej poſ khanu palenca dwójnych za džen. Ale hlaſ, khoroſcž pſchimaische nětko taſ wokoło ſo, zo dyrbjesche general na radu lekarjow palenc zaſy zapowieszcž. Pſchi tutej ſkładnoſci piſche lekar Dr. Frank: „Bóh dał, zo ſo z palencom tajſe experimenty wjach nječzinia, kajkež ſmy w naſchim wójſtwje ſphytali; z nažhojenja wěmy, zo je kóždy palenc ſtrowomu kaž khoromu człowiekej pſchecy ſchfodny!“

Hdyž móže po nažhojeniach tutych mužow nechtó hiſhceže palenc haſo „pſchecžela ludu“ zamokwjecz a porucžecz, tajſi njech ma ſo za to, ſchtóž je, za japoſchtoła cžerta!

3. Spomnju jenož z krótki: Jeſi palenc hižom doroszjenomu człowiekej taſ ſchfodny, kajki zatraſhny njerozom je to tola, cžěſhny m a mały m džecžom jón dawacž, zo ſkerje wuſnu! A hiſhceže nechtó! Sym na kwaſach a wulkich koſbasach hižom huſežiſcho widział, zo tež žony tutu helsku mixturu njezaſpeja. „Na howjaze miasto ſluſha ſchleñežka palenca“ rěka, a nekotražkuli žónska da ſo wot tutych rěčow k pičzui nawabiež, vyruje je hewak palencej gramma. Mi dochla do hlowy njecha, hako mohlo ſo tu z waſchnjo m zamkowjecz, zo žónſka

druhim ſo wolenowje ſchleńcžki pſchima; njerozomny hóſcz njech měni, zo ju z pſchipicžom počeſeſzi, wo prawdžie paſ je tajke činjenjo ponízenjo žónſkeje. Schto jo dobre waschnjo a ſchto nic, wě a čjuje žona ſépje, dyžli muž. Schtóż paſ žonjace waschnjo někak znaje, wě tež, zo ſebi ſe jědži a ſe píežu bóle kaſacž dadža, hako mužojo. Wina toho je, zo jěſč a píež dochla tať cžeſte ne džělo njeje, kaž ſo wſchednje za to ma. W jědži a píežu je nam Bóh tón ſenjez mjeſczo prawn hańbu načinil; z kóždym kufkom, kotryž do rta tyknemy, jěmy do ſo próch a ſmjerč. To čjuje žona pſchi ſwojej pſchimrodženej hańbicžiwoſcži bóle, tohodla wobara ſo a njecha, zo by ſo wo njej prajilo: zo radý a wjele jě abo pije. Žonje ſchleńcu z palencou porjedžicž, rěka: murju wſchěch poccžiwoſcžow, žonjaen hańbicžiwoſcž wotupicž a poduſeſcž; a hdž ſo tajke zjawnje pſchi hóſzinach ſtawa, dyrbi ſo tajki njepončink hako pſchečiwo dobromu waschnju pſchimérjenje khostacž.

Loni čjatach w nowinach, zo je pohanka kralowna w Africu ſwojim poddanam pſchi ſmjerči zakazała, zo palency do jeje kraja pſchimyezu abo wot euzych kufpuja. Němcy nowinarjo čzahachu tutu poruežnoſcž do ſměchow a hanjachu ju „pohanskú furiju“. Mám za to, zo ma tnta pohanka wjach ſuboſcze ſwojomu ludej a wjach rozmora we dołkich wloſach, dyžli wěſte njehańbile němſke nowinarſtw. —š.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Na 6. t. m. bu katholſka klapalka ſ. Józefa w Hajnicach ſwjedzeńſch poſwjeczena pſchez hnadnoho ſ. biskopa tachanta Bernerta z affiſtencu ſ. ſeniora Kucžanka, ſ. direktora Dienſta a nowoměſchnika ſ. Lobbmanna. Wokolo džewjeſzich dopoldnia bu ſ. biskop wot wubjerka w Hajnicach pſchez ſ. Portiga z džakownej rěčju powitaný, na kotruž wón pſchečelne wotmołwi. Potom džeſche ſwjedzeńſki čzáh wot kontora hacž ſ. cyrkwičez, hdž ſo najprjedy poſwjeczenjo po pſchikaznjach cyrkwiſe ſta. Dokelž bě ſ. biskop dybawý, mějeſche ſ. ſenior němſku rěč a potom džerjeſche ſ. biskop Božu mſchu z affiſtencu. Pſchitomni běchū pſchi wulkej mnohoſcži luda knjeni Grüžnerowa rodžena Porakec, ſ. Alfonſ Poſak, ſ. professor direktor Knote=Seect ze Žitawy, kiz je načiſk a ryſy klapalki zhotowal, ſ. twařſki miſchthyr Kaup z Budyschina, kiz je twařbu wuwjedl, ſ. seminarſki wychſiſhi wucžer Bergmann, kotryž ze ſ. seminaristami wſchě poruežene pſalmu a ſpěwy wuwjedže atd. Majſterje budža w Hajnicach dwójczech za měſac kemſche. Bóh žohnuj ſtutk, kotryž ſmy katholikow, woſebje Němcow a Čechow dla, zapocželi a zbožownje dokonjeli. Wopisanjo klapalki damy pſchichodnje, wo dary dale proſymy, dokelž mamy někotre týſach toleri dołha! *M. H.*

— Na 15. t. m. bu nowowuzwoleny farař za Khróſcžich ſ. Jakub Werner w tachantskim konfifitoriju hako tajki wobkruczeny a budže pſchichodnmu njedželu pſchez ſ. ſeniora Kucžanka ſwjedzeńſch zapokazaný.

Z Radworja. W naszej wokłosieżi su takie głosowali. W Radworju bě wot 149 woprawnionych so wotedało 83 głosów za Reicha, 7 za Weiganga, w Bronju a Kamjenej wot 66 za R. 44, za W. 2, w Měrkowje a Lutowężu wot 59 za R. 24, za W. 24, w Boranecach a Kschivej Borscheži wot 40 za R. 31, za W. 2 a 1 njeplaczący (drże z podpisem wolera, kotrež so tola piśać njeſmę?), w Stróżišćiu, Wunjowje, Smochęćicach a Leſchawje wot 80 za R. 74, we Lupej, Lüpjaniskej Dubrawach z Lomskom a Chróstom wot (?) za R. 43, za W. 16, w Kheilne wot 65 za R. 35, za W. 5. — Wot serbskich wšow budyschińskohe hejtmaństwa, hdźež katolicki zaſarowani abo pschi-pokazani Chrósciąnskeje a budyschińska wosady bydła, a tež ze Zdżerje z Brémienjom njeſmii zapisi dóstali. Hdźež so listy z rajchstaga, hdźež so pruhuja, zaſy wróča, wupiſhemy sebi je snadž sami. Skłychachmy tež, zo sebi ludžo psichę hiſcheže tu a tam myſla, zo zapóſlanci rajchstaga płaczeńjo dóstanu, hdźež dyrbí tola znate byež, zo je kóždy zapóſlanc za swoje pjenjezy w Barlinje.

Z Baczonja. Na twarniſčežu nasheje psichodnie cyrkwie je netk z kolikami woznamjenjene, hdźe maja so kamjenje wotkladowac̄. Wéste je, zo w zažnym naſečzu zapoczniemy twaric̄. Proſymy tež dalskich psichęzelow, zo bychu k cyrkwi kamjenje psichivožowali.

Z klóſchtra Marijnoho Dola. Na 16. t. m. swiecęſte hnadna knjeni abbatissa Gabrieła Marschnera swój 25letny jubilej swojego klóſchtrskiego wjedzieczeſtwa. Bóh daj jej strowoſć a zdżerž ju hiſcheže dleje w jeje zaſtojnſtwie k zbožiu klóſchtra a klóſchtrskich kniežnow.

Ze Swinarńje. We dopisu wo wólbach je so na nas eyle zabylo; smy 28 pobylí, wſchity za Reicha. (Red. Tam je tež cjiſhczeſki zmylk. Lejno mjejeſte 41 głosów za Reicha.)

Ze Serbskich Paſlic. Pschi njewjedrje, kotrež 9. novembra rano w ſchěſtej hodzinie wot Kamjencu na nas pod ſylnym wětrom a z kruſami psichęzahny, dyri blyſk do Koche c̄wiatohu kſhiža, kotrež njedaloko paſzležan tyſcherja ſteji a rožschežepi zdóńk a cželo Božeje marty do wjele tſchęſkow, je daloko po polach rozbrojo. Keníſcherka z Pěſkec, kotrež traž 20 kročzel wot tutoho města k Njebjelcžicam na ranisze džesche, padże wot ſtróželow psichewzata na kolena a powjedaſche, zo je so z njebjes dele kaž ſwětla ūla walika. Winu tajkoho zdacza daloko pytać njeſtrebani: w nazymje cžahnu njewjedra blizko pschi zemi a tak je derje móžno, zo tež niže ſtejaca wěc milinu na so czechnje, cžim bōle, hdźež su na ſwiatych kſhižach najbóle ſelezne wěcy, kaž hozdje a rynki.

Z Oſtriha. Tudy bě 528 firmowanych, mjez nimi 131 ze Zhorjelsca, 16 z Jawornika, 83 z Pfaffendorfa, 1 z Markliſſy a 3 z Wiesy. Tež we wokłosieżach bě kaž pola nas firmowanjo jara ſwiatocžne.

Z Drežđan. Nascha kralowna je hiſcheže khora, tola so z njej porjeđa. — W Drežđanach je tónkrócz ſocialdemokrat Bebel psichępadnyk a je wychiſihi mjeſchežanosta dr. Stübel na rajchstag wuzwoſeny.

3 chłopoh swęta.

Niemcka. Wot poslednich wólbow na rajchstag su jich hacż dotal 377 znatych. A do tuthy 377 wuzwolenych zapóslancow dzela so 13 wschelake stron, mjez kotrejmiż je centrum najsylnischa. Schtoż sylnosć wschelakich stronow nastupa, je hacż dotal znate: centrum samo 97, Hannoveranow 10, konserwatywnych 51, freikonservatywnych 23, nationalliberalnych 43, secessionistow 44, doprédkarjow (fortschrittler) 48, liberalnych 6, demokratow 10, Polakow 16, Elsaß-Lothringiskich 15, Danaj 2, socialdemokratow 12. 20 wólbow hijsze nieszu wuzginjene. Centrum a Hannoveranjo wuzimitaj jemu stronu, k kotrejmiż móža so Polacy a drje w cyrkwińskich praschenjach też Elsaß-Lothringisch pschiliczież. Centrum je na te waschnjo, kaž pola kózdych nowych wólbow, zaś wjac w mestnow dobylo; też Polacy su so wo dweju posylnili, a tač mienowaný „socialistengesetz“ je wusłukował, zo je tuta strona so wo 4 głosy powjetshiła.

— Z Barlina. Schtwortk 17. t. m. bu němcki rajchstag votewrjeny. Kanceler Bismark je z wóliami njespołojny a hrożesche wóndanjo w knježejskich nowinach, zo z wysokeje sluzby wotstupi. Nowiny měnia, zo wón to njeſzini, ale zo ſkerje rajchstag rozpuſtſczi.

Awstrija. Kejżor je drje po woli Madżarow sultanej wyschische knježtwo w Bośni i Hercegowinje zawostajł, ale wón bliži so k wěstomu pschizantkiju teju provincow, hdvž je tam nětko rekrutirowanjo postajł. Druhe wulkomočy su dawno z tym pschejzene, zo so to stanje, hdvž chce wot Turki kózda něčto měčz.

Italska. Z Roma. Njedawno je jedyn kardinal zemirjeł a pječzo běchu ſchorjeli.

Francózka. Z Pariza. Židowski milijonar James (Jakub) Rothſchild je z wopaczej spekulaciju, w kotrejž chrysche nowej awstrijskej kranej banch ſchłodzież, wónu wjele milijonow frankow pschěrał; do Wina dyrbjeſche 14 milijonow pôslacž a to k tomu hijsze do drugich pjenieżnych mestow. To joho tač bolesche, zo je ſebi ſchiju pschereźnył a so ſkoncował!

— Gambetta je ſebi nowych ministrow hiżom wuzwolik a zmieje sam za so zwonkowne naležnosće wobstaracz. Praji so, zo budże nowe ministerstwo wschudżom za měr ſkłekowacż.

Zendżelska. W Friskej nochedża so z jendželskimi namjetami wo najenjiskim pjenieżu zjednač. Wjednicy njemera, zapóslanc Barnell a družy su do jaſtwa wotwiedżeni, biskopja napominaju lud k mirej, ale tohodla roſeże ſpjeczliwość w kraju.

— Wjedżor 16. t. m. rozbuchny dynamit na parołdži Severn, kotaż wot Briftola do Glasgowa jędżesche. Dżewjeżo buchu z tym morjeni a 49 bě cježey ranjenych. Wobſchłodżena Łódź wlecžesche so potom do Kingstowna.

Rusowska. W Petersburgu su z nowa cžródku nihilistow zajeli a jenu potajnu knihicžiſhcejernju wusłedžili.

Turkowska. Na 14. t. m. bu město Wolo z wołosnoſćju w Turkow Gricham pſhepode, kaž bě na barlinskim kongressu wuczinjene. Komisarowje ſu někto naſhwili ſwoje dorezanske dželo w Turkowskej zaſtajili. Taſte dželo ſihadža tam hiſcheze na wjacorych ſtronach.

— Sultan chec wuczahowachy němſkich, ruſowſkich a rumunſkich židow do ſwojich krajuw pſchiwacž, jelizo ſo podwola joho poddani bycž. Ženož do Paſaſiuny jich won měcz nočce, hdžež woni poprawym tola ſluſcheja.

— Albaneſowje ſo hižom doſho ſultanej wiſchelako ſpjeczuja. Tohođla ſteji w tamnyh krajinach wójsko pod Derwiſch-paſchu. W tu khwili ſu Albaneſowje paſchu z wójskom wobdali, tať zo dyrbi jomu ſultan nowe bataillonu na pomoc poſlacz.

Tunesiſka. Francózowje ſu wobtwjerdžene město Kairuan bjez bitwy wobſadžili, dokelž bě wažny nawjedowar z bězkarjow morjeny a woni dobro-wolnje wotczeſečtu. Městońježer (bey) niežo wjac ſnejlači a ſultan (wyskiſhi kniež) tež nic, tuž drje kraj francózski wostanje, kaž fuſodna někto tež njeměrna Algirſka.

Wiſchelcizm.

* **Pſchecžiwo židam.** Žda ſo po wiſhem, zo hiđenjo, ſotrež je w poſlednimaj lětomaj we wutrobach Němcow pſchecžiwo židam ſo wubudzowało, dale bôle wołko ſo pſchima. Wjele je ſo w tutych dnach pſchecžiwo židam piſalo a rěčało, wužitka z toho pať njewidžiſh, byrnje by ſrijedž ſwětloho dnja z latarnju za nim pytał. Što pomha tu ſwarjenjo, ſhto hanjenjo? Derje zarjadowany stat dyrbi zakonje měcz, po kotrychž móžno njež, zo ſo pſcheklepanc na njeſprawne waſhnijo wobohacži a jedyni druhoſho pôzreje. To pať je wěſte, zo ſu židža po tyſacach kſchecžanow ſkoncowali z ličowniſtwom a jebanjom. Što pať checž židam za zlo měcz, zo ſo kſchecžanam na ſchiju pójſnu, kaž pijelsy, hdž ſchpatne zakonje tomu njewobaraja? Wiſchak Talmud žida wucži, zo móže bjez hrěcha gojima (kſchecžana) jebacž, haj, zo ma k tomu winowatoſcž. To derje wjedžo, nöhli ſtath hižom dawno zakonje wurađecž, zo židowſkomu kozołej wopuſt k njeboju njezroſeče. Wiſchak běchu tajke w Sakskej hacž po lětu 1866, a wěſeže nic ludej do ſchody, zo běchu židža do Draždjan a Lipſka pokazani a ſo druhdže zaſydlilcž njesmědžachu. — W tutym pſchecžehanju židow, kaž to z Ruskeje, z Pomorskeje, z Pólskeje, z Barlina atd. czitamy, widžimy Božu sprawnoſcž. Hdž ſo po Němcach „kulturkampf“ pocžinacše, běchu židowſcy nowinarjo a rěčnikowje najſkroblíſhi ſchecžuwaſko; kſchecžanow do njeſchecženioſcze ſtorežo, chechdu jich czim nje-hanibiežiwiſcho ſkubacž. Na dobo pſchiūdže hinał: Lutherſen, kij w času pſchecžehanja katholſkeje cyrkwe na ſtronje kniežerſtwa ſtejachu, widža něft, zo wobſchloženjo katholſkeje cyrkwe tež jimi ſchloži, a zo je tola mudriſcho, nje-kſcheczenoſho t. r. žida dyžli kſcheczenoſho (katholikow) ſchkręcž. Suſi židža khostanjo

zaſlužili, pſchinidže jim tajke wěſcze, njech ze ſtrony potkoczenoho katholſkoſto ludu, njech ze ſtrony lutherskich. Na dobre zbožo ſo w ſwěcze ničo njeſtanje a: „Deutschland über Alles: hepp, hepp —“ ſo w Pomorskej tež podarmo njeſpěwa. Njech jum pſcheco kufk nakadža! — Kſchesczenjo czinja najmudriſcho, hdyž pola židow ničo njeſkujuja. Kunje Serbia ſežu radu k židom kaž na lep a pſchinjeſu-li ſebi ſupjemu tworu domoj, ſpóznaja pozdje doſč, zo ſu ſchpatnu wěc z drohím pjenzejom plaežili. —š.

* Dwaj puczej. Do wěcznoſcze wjedžetaj dwaj puczej, nic wjac ani mjenje. Jedyn wjedže horje, druhi deſe; jedyn, kotrež wuzki rěka, do njebjes, druhi abo ſcheroſki do hele; jedyn, zo na ſudny džen na prawicy ſtejſiſ, druhi, zo na ſewicy. Na jenym z tuteju pucžow khabdi kózdy człowjeſ, ničtó niemože po wobemaj, abo na kózdy po poſcojey hicž: njewjedžetaj wſchaf porno ſebi, ale pſchecziwo ſebi. Schto radži tu prawa mudroſcz? Schto, hdyž ſmertna hodžina pſchinidže, njech jutſe, njech za wjele ſet? Njech ſmierzcz tebie pſchekhwata abo po doſkej khoroszczi pſchihotowanoho namaſka? Pſchistup k ſožu khoroho, kotrež wjac njewoſthori, praſchej ſo joho w doverje, schto wo tutych dnach měni, wo kotrež rěka: zo ſo nikomu njeſubja — dopraſhuj ſo, schto joho nětko tróſchtuje, schto hórkoscž khoroszcze poſloži, ežo ho ſo najbóle kaſe, nad ežim ſo trjebaſ zgraduje? Daj ſebi rěczecž wot mrějacoho, wěr jomu, ſmertny ſtrach ežiſhczji joho, zo wěrnoſcz rěči. Dopomnjeſzo na wěcznoſcz njech tebie dale pſchewodžuje na twojim pucžu; kaž zložiſh, tak pſchinidžes: horje abo deſe? Njewěni. Wěſcze paſ do — wěcznoſcze! —š.

* Njewěriw. „Schtož njewidžu, to njewěru“, ſchrobolesche ſo něchtó, kij bě někotre ſéta na wſchich ſchulach pobył a wot wědomnoſcze ſo na bubnil. „„Szce dha hdy ſwoj rozom wiđaſ?““ praſcheſche ſo joho něchtó. „„Dokelž na to „haj“ praſieſ njemožecze, dowoleſe, zo na washim rozomje dweluju.““

* Mudry ežaſnikař. Bur njeſe zegeř k porjedženju. Ežaſnikař pohlada do njoho a wiđi, zo zegerzej ničo njeje, hacž zo njeje načzehnjeny. „Tak, tu maſh jón zaſy, placži 4 ſlěborny.“ „„A ſchto dha tomu zegerzej bě?““ praſcha ſo bur. „„Nó, načzehnjeny njebe!““ „„A za to 4 ſlěborny?““ „„Mhliſh dha ſebi, zo budu wam washe zegerje podarmo načzáhač?““

* Rozomna mandželska. „Na, mužo, dženſa paſ pozdje z korečných ſezefch!“ „„Nó, haj wſchaf, pozdje je, ale rjenje bě, bili ſo tež ſmy a mam dwě džerje we hlowje, a pikeſchu ſu mi tež rozdreli.““ „„Na, hdyž je ſo eži jenož lubilo“, praſi žona.

* Tež wěrno. „Ty ſakubje, budžesli tak dale w korečmach ſydač, wſchitko pſchecziňiſh, a žona a džeczi ničo njezměja.“ „„Ty wſchaf maſh prawje, Michale, ale myſlu ſam pſchi ſebi: hdy bych z lačnoſcžu wumrjeſ, tehdom tež ničo měli njebych.““

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještaj 48,196 m. 62 p.

K česi Bożej a k spomoženju dušow: bjez mjena přez k. Schönbernera 1 m., Marija Suchowa z Nowoho Łusča 5 m., na Łusčanskec kwasu w Baćonju 115 m., njemjenowana 50 p., jena holca z Kh. 1 m., njemjenowana z Kozaric 1 m. 50 p., njemjen. 50 p., Jakub Héblak z Kašec 3 m., Ćemjerjec swójba z Wotrowa 6 m., H. H. z Kašec 1 m. 50 p., M. K. z Jawory 50 p., H. J. z Wotrowa 1 m., M. R. z Wotr. 5 m., słužomny z Wotr. 75 p., M. H. z Kašec 1 m., M. Sch. z Wotr. 50 p., M. Sch. z Wotr. 50 p., M. J. z Wotr. 1 m., J. H. z Wotr. 5 m., M. P. z Wotr. 1 m., P. K. z Wotr. 50 p., knjeni hrabina M. 150 m., njemjenowana 1 m., z Ralbic 1 m.

Hromadźe: 48,500 m. 37 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 5850 m. 38 p. — Dale su woprowali: k. vikariatski radź. Štěpánek w Dreždžanach 100 m., bjez mjena z Budyšina jub. dar 5 m., bjez mjena přez k. Schönbernera 1 m., tohorunja 1 m., M. H. ze Zajdowa 50 p., Marija Welsowa z Hrubjelčie 3 m., Michał Rečka z Małych Bobole 3 m., Nanny Kirsch 5 m., N. Ernst Dučman z Hornjeje Hórki 1 m., z Nowoslic 50 p., z Ralbic 1 m., z Łazka 1 m.

Hromadźe: 5972 m. 38 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Źitawje: K. A. B. H. přez k. seniora 6 m., N. N. 1 m.

Za kommunikandski wustaw: přez k. seniora 4 m.

Za orientalske šule: M. H. z Prahi jub. dar 1 m. 50 p., bjez mjena z Bud. 5 m.

Za džęcatstwo Jézusowe: Njemjenowana 50 p., njemjenowana z Worklec 1 m.

Za swj. wótca: B. W. ze Žuric 3 m., J. H. z Wotrowa 5 m.

Za lyonske towarzstwo: M. K. ze S. 1 m., wot khudeje holcy z Njebjelčan wosady 70 p., wot N. N. 1 m. 80 p., njemjenowana 50 p., njemjenowana z Kh. 1 m., M. D. z Khróscie 4 m., ze Sernjan 1 m. 50 p., z Nowoslic 50 p.

Wot redakcije. Naležnosće towarzstwa podamy přichodnje.

We wšchēch expedicijach „Wosola“ a w Kuslowje pola pschełupca Welsa je na pschedan:

Nowa Jézusowa winica,

z pschiwiażanymi „Mjeńshimi spěwařskimi“ a ze stacijoniskimi knižkami.

W najlepšim pschiwym zwiażku a najlepšej koži 6 markow, druga tohorunja pschiwna družina 5 m. 70 p.

Bjez spěwařskich a stacijoniskich, kož dotal, po 5 m. a 4 m. 75 p., ze żolnym abo zelenym ręztem 4 m., njewiażane 3 m.

Też wobstaraja so na požadanjo zwiażki w somocze a z drohotnymi zankami a wšchitke druhe.

Štowny skład ma: **Jakub Wjenka**, zwónik pschi tachantskej chrkwi.

Na s. Handrija popołdnju w tsoch budże zhromadzizna wubjerkia za twarjenjo baćońskaje cyrkwie w Baćonju na Łuščanskec kuble; na nju su wubjerkownich a pschełuelojo węch pschełuprošcheni.

J. Kucianek, can. cap. senior.

Ediškej Smolerjec knižcziščezenie w maciežnym domje w Budyšinie.

Katholicki Czasopis

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p.

Sludowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórnik.

Cislo 23.

3. decembra 1881.

Lětnik 19.

Dostojnosć džela.

Chcemy raz myſle do praſtarych, do křiſtianſkych čaſow zložic: do romſkoho abo tež grichiskohu pohanſtwa. We tuthyč čaſach bě dželo zakleczo, kotrež nad khudobu wotpoczinac̄he. Na to pokazuje hižom wuraz, ktryž ſo za ſlово „dželo“ trjeba. We grichiskej rěči woznamuje „dželac̄z“ to, ſhtož: khudy bycz, nužu a hubjeñſtvo czerpicz, khory bycz, a we łacjanſkej to, ſhtož: boſoſče, czeſnoſczenjo pschetracz.

Zamóžity pohan starých čaſow z rukomaj njedželaſche: politika, wumjeſtſtvo, rěčniſtvo, wójna, to běchu ſkerje węch, za kotrež ſo zahori. Dželo na polu dyrbjeſche ujewólnik abo najatý dželac̄z wobſtarac̄z, kinez ſam by ſo po pohanſkim měnjenju w onjeſtch warnil, byli ruku k pluhuej połožil. Grichowje džehu hiſhće kroczel dale dyžli Romſch, tež wuežer, lekar a wumjeſc bě jim takrjec čłowjek z nižchoho czeſta pjeczeny. Šlово, kotrež dželac̄zera woznamuje, rěka tež — njeſniczomny čłowjek. Z džiwom ujeje, zo Grichowje, dokoł ſo wſchoho čelnoho džela bojaču a je zacepēch, we mjechkoſci a lóſchtařſtvo zerudny kóne wzachu.

Za čaſy kejžorow njebe w Romje a w Italiji ſlepje: bojoſcž pſched dželom bě a je z džela hac̄ na naſhe dny narodna khoroſc̄ italſkoho ludu. Po ſtohſacach czerjeſche ſo po haſach Roma leni lud, ktryž mějachu dobyte krajiny zežiwič. Tež naſchi fuſodža, ſtarí Germanowje abo Němc, lubowachu wójnu a hońtwu: dželo wotpoczinac̄he na ramjenjach žónſkeje. Na to pokazuje mieno, kotrež je Serb fuſodej dał: Němc, t. r. Njejimacy. Doniž Serb rolu a wobdželanjo poſla ſebi za najwjetſche zbožo wažeſche, „njejimasche“ Němc

po mojej myсли wěsty statok, ale cžerjesche so njewobstajny po swěcze, za tym hacž bě skladnoſć ſt wójuje abo ſ hontwje.

Keſhescjanſtwo je pohanske ménjenjo wo tym, zo džélo ponizuje, powaſiko a z tym poczimachu narodam lepsche cžasny ſvitacž. Syn Boži praji wo ſebi, zo njeje pſchitchoł, „zo by ſebi ſlužicž dał, ale zo by ſam ſlužil“; wón je nam pſchitkad kudsono, poniznogo a dželawoho živjenja zavostajil. A macjer Boža bě z pſchitkadem praweje hospozu, z njej zwěrowany ſwiaty Józef cžella. Cžasto ſvari ſwj. Pawoł we ſwojich liſtach Efesiskich a Thessaloniskich, zo po pohanskim waſchnju po próznym khoodža; Kretensow rěka: lenje brjuchi. „Schtóž dželacž njecha“, piſche, „njedyhrbi tež jěſcz!“

Z tej dobu, zo keſhescjanſtwo pohanske narody pſchetwori, kaž cžesto mulu, pſchinidže tež džélo z rukomaj ſt cžesczi. To ſta ſo wosebje pſchez m nichow, benediktinow a pozdiſiho ciſterciſkih; iich klóſchtru ſu ſchule, z kotrychž ſt zbožu ludow ratařtwo, rjemieſko a wumjelſtwo ſo dale bóle po swěcze rozhřeri. Wokolo klóſchtrow pozbehnycu ſo we ſpocžatku ſrenjoho wěka přene měſtacžka, do nich wucžekasche, ſchtóž chysche cžestne rjemieſko naſuknycz. Tak naſta dželawo, kaž bohabojaſne rjemieſko starých cžasow, kotrež je ſebi hacž na naſche dny wulku khwalbu dobylo, a neſchtoskliž pſchi wſchej wědomoſczi a ſkhrobolenju wjacý njedokonjam, ſchtóž je pilnoſc tamnych dobow wuwjedla. Kečen rjemieſlnych jednotow traje, kaž doſko ſprawnoſcž, pilnoſcž a na božnoſcž mijez nimi knieži; z wotpadom wot cyrkwe a z hinjenjom bohuslužownoſcze padnje tež kraſa, wot kotrejž bě starodarne rjemieſko wobdate.

Keſhczene a wobrězane pohanstwo w naſchim lětſtoku je ſamofatnoſć a wuſhiknoſcž rjemieſka domorilo. Maſchinu a fabriki ſu dželaczerja zaſy do zrudneje doby dohryſtufowoho pohanstwa ſtořežile. Džélo ſo na swěcze wjacý njecžeczi; kóždy boji ſo džela a wſhiklo honi za tym, zo by na bjezpróčnym a njeprawym pucžu ſo wobohacžil. Fabrikant je bjez ſmilnoſcze pſchecžiwo dželaczerzej a njewaži ſebi joho wjacý dyžli ſkočzo, kotrež za ſchpatnu mždu njech džela, doniž ma moc, a ſu=li tute wuchcane, njech khwata, zo nehdže w kuežtu wumrje. Z toho wukhadža powschitkowna njepolkovnoſcž dželaczerjow w naſchich dnach: na jenej stronje kniež bjez ſwědomia, kotryž ſo cžasných kublów doſyčicž njemože, na druhzej dželaczer, we kotrymž je wěra do doſtojnoscze džela haſnyka.

Tež we ratařskim ludu je ſo z džela cžiknoſcž a wjesoſcž ſt dželu zhuſila. Kaž wjele hinač je w Serbach a kejko dobrých waſchnjow je ſo tež tu ſt rowu njeko! Hospodař naſchich dnów njeje to, ſchtóž je njeboh džed był, kotryž ſo karki njehanbowasche, ani widłow ani pluha. Wſcho by rady z kniežom bylo, kotryž druhim dželu kaza, ſam pał po próznym khoodži. Wótcowſki zwjažk, kotryž nehdź mijez hospodarjom a cželadnikom wobſtejescze, je ſo pſhetknyk z dnjom, zo hospodař lepsche blido ſam za ſo wjedze a na cželadnika poſlagdjuje halo na někoho, kotryž móže wjesoky być, zo ſmě ſlužicž.

Tajše zadžerženje je tež cželedž buram do schłodły spjeczitu sežinito. Cželadnik, na kotrehož ramjenju cžeža džela wotpočzina, njerozemi, cžohodla měl hospodař, kiz nježela, ale jenož swari, hani a do džela honi, prawo na lěpschu pojedž. Wón džela mórkotajo, njephta pſchi džele njeſebicžnje wužitk bura, nježela, schtož kazane nima, grat cžisnje so z rukow, hdvž směrki zaſwitaſa; pſchářtvo, pſchečzinjenjo, kchodženjo po bjesadach, to dowoli jomu wyſoka mzda. — Sym drje so tu prawje bolacoho bleczka dótknýl, ale hospodařo ſkorža na pſchemo na cželadnikow, tucži na tamnych a tač njewém, cžoho‐dla so wo tym tež zjawnje piſac ž njeſmělo. Mamy dha zapisane, zo so nam w Serbach pſcheco tač derje pónidže, kaž runje nětko? Tež nam móža cžash pſchińcž, zo dyrbí hospodař krucze pſchimacž, chce-li wobſtač, a cželadnik, zo změje nužu, zo móže do džela zaſtupicž a z někajeſtu jědžu so naſyčicž! Mějmy wſchitez tež we cžasach zboža wěru do dostojoſcze džela pſched wocžomaj! Schtožkuli pojemy, je plód cžlowjecžoho potu. Schto chce džela bycž woſolo krucha Božoho khléba, kotrehož wſchědnje teſto zjěſč! Z kóždeju pojedžu, kotrž ſi ſebi bjerjeſh, jehich pót bližſchoho; tohodla je to porjad wot Boha poſtajeny, zo tež ty dželaſh a zo sy swětej wužitny. Njech sy bôle zamožity a njech masch wſchědnje ſwoju jědž bjez staroſcze a bjez džela, z tym njeje tebi dowolene, zo po próznym khoodžiſh. Schtožkuli je abo piye, živi ſo z pröch bližſchoho, a jelizo měni, zo z dželom swětej wužitny ſo pokazacž njetrjeba, runa ſo dochla njerodži zemje, kotaž cžlowjekam do schłodły wſchědnje zežerje, hewaſ pak njeje ſi — nicžomu!

gk.

3. Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Pſched minjenej nježelu je ſ. Jakub Škala, kotrž bě ſchěſz nježeli w Neuleutersdorſje wupomhal, ſi nam za kaplana pſchijchoł. W Halbicach je nětko ſ. Kummer jako kaplan woſtał, do Neuleutersdorsa pak je ſ. Löbmann, kiz bě dotal w Budyschinje, na pomoc poſlany.

Minjenu nježelu $\frac{3}{4}8$ rano džeržeske ſ. wojerſki farat Maaz přenje ſemſche z předowanjom za tudomnych katholickich wojaſow, kotrých ſo něhde 60 zjeňdže, mijez nimi ſ. major Schlaberg a dwaj mlôdszej officiraj. Naſſkerje budža tajſe ſemſche dwójcy za ſeto w kóždej 20 ſakſkich garniſonow.

— Hdvž we wuzwolerskich liſtach naſchoho hejtmanſtwa za tym pytachmy, ſat je ſo tu wot katholikow hloſowalo, njemožachmy ſi pravej wětoſczi pſchińcž, dokelž ſu wſy naſcheje a radworskeje woſady po werywuznacžu naměchane a někotre katholiske wſy z lutherſkimi wſami w jenym wólbnym městnje zjenočene. W Zdžeri z Brémjenjom bě 31 hloſow za Reicha atd., w Dalicach 57 za Reicha atd. Tuž njech ſu wólne powjeſče z tym ſkónczene.

Z Baczonja. Nětko mamy dobru nadžiju, zo budža ſo z nowa piſnje a dobročinje wot bližſchich a dalskich pſchečzelow naſcheje cyrkwoje twařſte ſamjenje pſchiwozowacž. Na 29. novembra pſchimjeze kubler Žurij Pjeh ze Žywic 10 ſorow a Schewcžik z Baczonja 5. Wſchelach druzy ſu nam hido ſlibili, zo tež wozycz chcedža.

— Katholickich Serbjia ſu dawnno wobzamkli, zo chcedža ze zhrademnymi mocami wſchitkich ſwojich woſadow tudy nowu cyrkę natwaricž — ſi cžefcži

Božej a k spomoženju dušchow. To móža, to dýrbja woni někto do skutka stajicž na dostojeńe waſchnjo, kaž so to tež w druhich krajinach podobne wuwieduje. Tohodla bu po zacísljenju prénjoho za naſche zhromadnoſerbske wobstejenja pschedrohoho twařskoho plana druhí tuniſchi a zo naš mójny na zhromadžizne 2. februara 1881 pschivzath ze žadoſču, zo by so twářba za 50,000 markow dokonc̄ hōdžíla z wumzaczom tudy ſamanych kamjeni a drjewa, kotrež darmo dostac̄ nadžiju mamy. To je twařskou mischtrej k. professorei Seeckej w Bitawje zjewjene bylo. Dokelž pak tak wjèle pjeniez hiſcheze nje-mějachny a wſchelate trébne pschihotowanja k twařbje ſo ſtač njemóžachň, njebež wězo zapocžat k lětſa móžny byl. Tež bu mischtrej projene, zo by mjez tmy z nowa pschehlad khōſtow pschiblizne zefataj po tuniſkim planje. To njeje wón hiſcheze doſpołnje ſczinić, dokelž ſnadž ſo bojeſche, zo možko taſfe wulſe džělo z nowa podarmo bycz, kaž preni pschehlad khōſtow, kotryž bě eyle nadrobne ſeftajan a wjèle liſtow wopſchijacy, to běſche. Hdyž pak tola ſkóniežne podložki taſtoho pschehlada dōſtačnhy, powoła ſo na wſchēſtronſe požadanož z hromadžizna wubjerka na dniu ſ. Handrija popołdnju w Bačonju na Lusečanſec kuble a běſche jara wopytana. Z duchownſtwa běchu tu: dwaj z Budyschina, k. farař Werner z Khróſc̄ic, k. farař Hermann z Wotrowa a k. administrator Tadej Matuſh z Ręžanta. Pschedsyda wubjerka k. kanonikus senior Kuc̄zank z Budyschina wotewri zhromadžiznu, a wožewi, zo ma ſo na zakkadze liſta k. professora Secka tónkróz bližſche pschihotowanjo za naſchu w naleču pocžinajomnu twářbu ſtač. Pismawiežer wubjerka, farař z Budyschina, czitaſche někto žadanja professora Secka. Tón žadashe najprjedy wuzwoleñio twařskoho wubjerka z mało ſobuſta-wami, dokelž woſebje jeduñjo z twářcom, z pschedawarjemi twařskich mate-rialow, ze wſchelakimi rjemejſluſſimi mischtrami atd. njemóže wulka zhromadžizna wjeſež, ale jenož někotri, mjez kotrymž ſu wſchelate wujednanja a wob-zamknjenja ſterje móžne. Wuzwoleñio taſtoho trébuho wubjerka ždashe ſo zhromadžizne z wopředka eyle njemóžne a hako hiſcheze nic na čaſu. Zada ſo nimale wot wſchēſtich najprjedy hiſcheze ſpecialny abo nadrobny pschehlad wſchēſtich twařskich khōſtow, dokelž bojoſč naſta, zo ſo twářba za 50,000 mk. tež ze zhromadžnymi mocami a wſchelakimi darami njebrudze móć dokonc̄. A Boha dostoju twářbu tola wſchityc hčem! Tež druhdže na wſach ſu ſu drohe cirkve a ujeboja ſo khōſtow! Taſfe a podobne myſlīciky we hlowach hrajačnu a tak bě dobra rada wopravdže droha. Dokelž pak tam, hdyž ſpocžat njeje, tež žadyn kónce bycz njemóže, wuzwoli ſo tón požadany twařski wubjerk: k. senior Kuc̄zank, k. farař Werner, k. farař Herrmann, k. Peč a Schewcžik z Bac̄zonja, k. Rencž z Čzornec a k. Wagner ze Smolic. Tónle wubjerk dýrbi pschede wſchém wunamakac̄, hdyž ſu twařbne materialije najpſchihodníſche a najtuniſche, ſhco plaeži pschivožowanjo, kaž daloko ſo z dobreje wole a po proſtwejne njeſtanje; wón dýrbi tež twařſe namjeth roſzubžec̄ a pschichodnej zhromadžizne pschedpoſožic̄ atd. Dokelž ma wubjerk jenož staroſče, a hiſcheze žane prawa abo połnomocy, njetrjeba ſo zhromadžizna nježoho ſchłodnoho bojež. Pschichodnej paſk bndža ſo wubjerkej wěſte wuſtawki abo statuth a rož-pokazy abo instrukciſe dac̄ dýrbjež. Po wuzwoleñiu twařskoho wubjerka ſtají zhromadžizna hiſcheze někotre praschenja, kotrež ſo k. professorei Seeckej pschedpoſoža. Hac̄ do nalečza, jelizo dýrbi ſo twařež zapocžež, ma na twařnichę bycz: 750 kubikmetrow granitnych ſamanych kamjeni (wokoło 600 ſorow, z kotrychž dželbu hižo tam mamy), 360 kubikm. wjazakow abo

bindsteinow, 1500 km. załkadnych kamienjow po 28 cm. (t. j. na 200 fórow), 250 fórow pęska; tohorunja w běhu twarjenja 60,000 murjerjskich cyhelow, 800 centnarjow čopliczanskoho kalka. Po tajfim změje twariski wubjerk doſež staroſeže, tohorunja bližicha wubjerkowa zhromadžina; tola je wěſta nadžija na dalschju ſobupomoc wschéch woſadow a tež dalschich dobročerjow! Po woſamknjenju tuteje zhromadžinu ſkladowachu hiſhčeže pſchitomni za twarjomnu cyrkę 61 m. 60 p.

M. H.

Z Khróſcžic. Hdyž bu tu cyła woſada we zaſídzenym ſeptembre z wulkej zrudobu pſchewata nad ſmiercžu wjelzaſlužbnoho knieza fararia a kanonika Jakuba Varta, hódnego duchownoho wótcia cykleje woſady: taſ bu wona nětko zas wulkotnie zwjeseleна pſchez powiescz, zo je wýſokocžesczena patronka naſcheje cyrkwe hnadna knieni abbatissa Kordula we klóſtrje Marijneje Hwězdy pola nas wot prjedawſchoho 15lětnoho swěrnoho a zaſlužbow počneno ſtuſkowanja ſem w dobrém wopomnjezu ſtejacoſho dotalnoho administratora w Schyitalu k. Jakuba Werner a za fararia pomjenovala a zo je tele pomjenowanjo pſchez naſchu duchownu wýſchnoſež wýſokodostojne tachantske konſistorium w Budyschinje wobkruczeno. Swjatočne zapoſažano naſchoho nowoho fararia ſta ſo na poſlednjej njedželi po ſwiatkach 19. novembra. Cyła woſada ſo wjefleſeže a hotowasche na tónle džen a woſokaza pſchez wſchelake znamjenja luboſeže a wjeloſoſeže, taſ ſebi wě měſchnika a duschowpastyrja wažicž. Khróſcžich ſame paſ běchu ſo ſwjatočnu draſtu woblekſe; dom Boži wot wěže hacž k durjam a wjefne domy běchu ze zmahowacymi khorhojemi a z pletwami na najrjeniſcho wuphſchene. Wucž nowoho fararia bě wot woſadnych pomjezow hacž k farſkomu domej z někotrymi cžefnými wrotami poſtajeny. Woſevje poſkiczaču cžesne wrota pola Kožaric, hdjež bu nowy farař wot ſwjatočnho cžaha na konjoch wočkowaný a wot tam dale pſchewodžany, taž tež cžesne wrota pſchede wju krafny napohlad, jenož na cžefných wrotach pſched vohriebniſchžom bě ſebi ſylny wětr na nam mjenje lube waſchnjo zejhrawat. Na ſwojim ſempuczu bu nowy farař hždom we Smjecžecach, prěnjej woſadnej wſy, wot Worklečan ſchule, pod wjedženjom k. wucžerja Turka a k. ſchulſkoho pſchedſtejcerja Krala ze Smjecžec powitanym. Žena ze ſchulerkow, kž běchu pſchistojne halo ſerbſke družki zdraſczené, pſchepoda jomu cyrkwiſku ſtolu, znamjo duchowneje moch. Wot ſchule a zhromadženoho ludu bu nětko nowy farař hacž ke Kožaricam pſchewodžany, hdjež joho woſadni burja na konjoch pod wjedženjom k. gmeinfloho pſchedſtejcerja Herrmanna z Khróſcžic wočkowanu. Poſledniſchi powita nowoho fararia z krótymi ſłowami. Pod zwoſnjenjom zwonow, pod třelenjom a pod pſchewodom nahladneje mnohoſeže ludu a někotrych wožow, mjez nimi worklečan kniejſtvo a klóſtryſki probft k. dr. Eſelt halo zaſtupník patronata, pſchicžeže taſ hždom nahladny cžah hacž do Khróſcžic. Tu pſchi ſpočatku wſy bu nowy farař wot druhoho wulkotnoho cžaha pod wjedženjom k. kaplana Scholty wočkowaný. We cžahu ſamym běchu khróſcžanske a čornjecžan ſchule pod wjedženjom jich wucžerjow. Z krótymi ſłowami tu k. kaplan Scholti nowoho fararia we mjenje woſady powita a ſweru a poſluſhnoſež ſlubi. We mjenje ſchulerkeje mlodoſeže bu nowy farař wot jeneje ze ſchulerkow, kž běchu zaſy halo ſerbſke družki zdraſczené, z pſchi-hódnými hrónčkami poſtrowjeny a jomu tež poſluſhnoſež ſlubjena. Po krót-čim podžakowanju cžehnjeſehe nětko nowy farař w taſ wulkotnui a ſwjatočným cžahu, taž Khróſcžic lóhko hiſhčeže widželi njebehču, do ſwojoho farſkoho domu Božoho, pod ſpěwom z húdžbu pſchewodžanoho: „Tebe my Boha khwalmi.“

Psched cyrkwińskimi durjemi bu nowy farań wot wysołodostojnoho knjeza seniora J. Kuczanka, kotryž mějesche joho swjatočnje do nowoho zaſtojnſtwa zapokazac̄, wočkowanym a poſtroweny. W docyla pschepielnjenym domie Božim mějesche nětko po doſonjaných cyrkwińskich modlitwach wysołodostojny knjez senior Kuczank hrujaku zapokazansku ręcz, pschi kotrejž nowomu fararzej klicze farſkeje cyrkwe pschepoda halo znamjo nětko dōſtateje cyrkwińskieje moč. Hdź bē ſo wot fararja zaniesieny kherlnsch: „Veni sancte Sp.“ („Pſchiūdž Ducha swjaty“) ze pſchisskymi modlitwami wuspewaſ, poda ſo nowy farań na kletku a dżerzesche swoje zaſtupne pređowanjo, w kotrymž rozeſtaji, kaf poſla‐dajo na wulke zamokwjenjo, kif na ſo bjerje, a na człowiecžu ſlaboſez pschi naſtupjenju tohole wobſchernoho zaſtojnſtwa drje je z bojoſcžu pſchewzathy; ale ſo dopomnjo, kaf Bóh je, kif we nas ſkutkuje, wón njezadweluje, ale z dowéru swoje zaſtojnſtwo naſtupi. Na to ſežehowasche wot nowoho fararja pod wulke affiſtencu dżerzana Boža miſha, na kotrejž Khróſcžanska „Jednota“ někotre gregorianſke ſpěwne kruchi khalobnje wuwiedźe. Khalbny kherlnsch: „Te Deum“ ſkoncži tule wulkotnu ſwjatočnoſcz. Pſchipoldnju zjenocži ſwjedzeſka hoſežina na farje pódla wysołodostojnoho k. seniora Kuczanka a zaſtupnika patronata k. dr. Eifelta a někotrych fuſodnych duchownych tež wucžerjow, cyrkwińskich, wjesnych a kłóſtchyrskich zaſtojnifikow k towarſchnomu zaſawjenju. Tež dōſta nowy farań po ſemjach wyšsje wſchelakich drugich zbožopſchecžow pſchez cykle pſchedyſtvo zbožopſchecžo ſafeńčanskije a Kukowſkeje katholſkeje bjeſady. My ſo z cyklu wutroby pſchizamkujemy pschi hoſežinje a herak wuprajenym zbožopſchecžam: Bóh daj, zo bychu ſo wſchitke dopjelnile; Bóh daj nowomu fararzej we zaſtojnſtwie pschi wobſtajnej ſtrwoſci čžela a duschę ſwoju hnadi a wiele zohnowanych dnow ad multos annos!

Ze Smjecžkem. Na dniu nutſwiedženja nowoho Khróſcžanskoho fararja k. Werneru chyſche naſcha wjes halo prěnja na woſadnych mjezach joho pſchijſtijnje powitac̄. Nano ſedmich zhromadžicu ſo ſchtyrnacžo wobſedzerjo koni z Worklec, z Weteńich a Smjecžkem a čehujiectu hacž na kónc naſtich wjesnych honow napſchecžo. Worklečzanski k. wucžer Šurk pſchiūdže ze ſwojimi ſchulerjemi a ſchulerkami, bjez kotrymž bē 6 malych družkow. Gmeiſke zaſtupjerſtvo a druzy wjeſni zhromadžicu ſo pſchede wſu pola Domſchec ſwiatoho kſchiza, hdźež běchu rjane čeſne wrota natwarjene a khorhoje ſo zmahowachu. Tu bu nowy k. farań pſchisskunjje powitanj a jena ſchulerka poda jomu rjani duchowniſku ſtolu k wopomnječu. Knjez farań ſo wutrobnje pođakowa a wupraji pſchecžo, zo by tudy jomu wopokazowana luboſez hacž do poſlenioho wokomiknjenja naſchoho tudybyćza wobſtajna wostała. Na to čehnjechym we wulkotnym čžahu, kif ſtajnje pſchiberaſche, ke Khróſcžicam: w pređku jězdni, potom ſchulerjo, za nimi mužowje, na to wóz, kif wyſokoſtojnoho knjeza wjeſeſhe, a wiele ſemjachacoſho luda.

H.

Z Dreždzan. Zařízenu njeđelu mějesche tudomina „Jednota“, towarſtvo dreždzanskich Serbow, ſwoju kózdoſlennu generalnu zhromadžiznu, na kotruž běſche wotoko 40 ſobuſtawow pſchischi, mjez nimi tež k. Superior a konfitorialny radžiczel Buk a tež farań z Budyschina. Zhromadžiznu wotewri a wjedzeſche pſchedyſtva k. Petr Sarin, konfitorialny registrator. Wón wopominasche woſebje, ſchto je ſo wob ſeto w towarſtwie ſkutkowało na zaſawnych a ſpěwnych wječorach a kaſte wuleth je wone w ležce čžinilo. Potom dawaſche k. inspektor Jurij Wagner rozprawu wo poſlaſtach a joho zliczbowanjo bu za prawe ſpoznate. Pschi tym bu wobzamkujene, zo ma ſo daň towarſtrowych

pjeniez w lutowarniskich knižkach khudej serbskej wudowje w Drežđanach darcz. Pisław jedzér f. Glawšč-Starc pschedpołozji towarzystwowe aktu, kij ju tež jara derje zarjadowane, a wulku zberku číjschczanych a wotpijanych spěwov z notami, z kotrychž je so pod spěwnym direktorom, f. wucžerjom E. Rösslerom, spěvalo. Kózdomu tuthych mjenowaných wjednikom towarzystwa, kaž tym, kij běchu w towarzystwie pschednoški abo rozwucženja džerželi, bu derjezašlužena slawa munjesena. Po wustawkach dýrbiesche so nowe pschedsydlo na nastupjene towarzystwowe lěto wuzwolicž. Wschitcy žadachu, zo bychu dotalni w swoim zaſtojnſtwe wostali, tola f. Saring a f. Glawšč-Starc wukladowaſtaj, zo tónkróz z dosahachych pschičzinov nowowóſbu na so wzacž njemóžetaj. Tuz wuzwolichu pschitomni f. Glawšcha I. za pschedsydu, f. wojerſkoho ſakrifitana Domianju za pismawjedžera a f. inspektor Wagner pschiwža dobročinje na njoho zloženiu nowowóſbu hako pokladník. Skónečnje bu hisheže, kaž hewak, na generalnej zhromadživje za dobrý ſluk ſkladowane, tónkróz za drežđansku rjemiſteſniku towarzchuju a za žitomsku cyrkę. Wunosch běſche doſčez nahladny a zhoničny tež, zo je „Fednota“ wob lěto tež na druhe dobre wotmyſlenja ſkladowala a wſchudžom drežđanskich Serbow z čeſcžu repräsentowala. Tak je to cyle khwalobne! „Fednota“ ma w tu khwilu 60 sobustawow, kotrychž kóždy na lěto 6 markow do towarzystwa placži. Sobustawy ſchadžujujo wicežor w restauraciiji „Boulevard“ njedaloko khvízneje cyrkve na wutorach f. spěwej, na ſchtwórtkach f. druhej pschistojnej zabawie. Njech „Fednota“ dale nadobýva na sobustawach a we wuzitnym ſklowanju!

— Nascha kralowna je z Boha zaſy nimale ſtrova. Tež z najmłodſchim ſakſkim pryncom ſo porjedža. — W někotrych nowinach piſaču wóndy, zo budže w Lipsku hisheže druhá katholicka cyrkje twarjena, ale to njemože prawda być, hdvž ſo wo pjenezach, f. tomu trébných, ničjo njewě.

3 cyloho světa.

Němska. Wot lěta 1873 wohroczena diöceſa dôsta z nowa biskopa, f. kapitelſki vikar dr. Kopp z Hildesheimu je za biskopa we Fulda wuzwoleny, wot bamža wobkruženy a tón tydžení hako biskop poſwjeczeny. Tež mjenuju ſo hijo kandidačzi za biskopſki ſtol we Bratislavju.

— Na rajchſtagu bu konſervativny f. Levezow za pschedsydu, centrej pschiſlužbach f. Frankenstein za prenjoho, a ſakſki konſervativny dwórski radžiczel Ackermann za druhoho městyschedsydu wuzwoleny. Bismark pyta hlownu podpjeru kniežerſtwa pola konſervativnych a centra. Pschi wuradžowanju budgeta (dochodow a wudawków) běchu hijo doſčez wótre řeče ſlyſheče. — Kejžor Wilhelm bě trochu khorowaty, tak zo tydžení ze ſtvoři hnežodžesche. Kejžorka je wóndy swojeho khoroſho pschichodnoho syna, badenskoho wulfowójwodu, wopytala. — Kejžorowa trónka řečz, kotruž je Bismark pschi wotewrjenju rajchſtaga čítał, bu we 90,000 exemplarach do wſchitkých gmejnow w Němskej rozpoſlana.

Awstrija. Na město njeboh barona Haymerle je hrabja Kalnoſky, dotal poſlanc w Petersburgu, za ministra pomjenowaný. Wón je jenož po mjenje Maďar a hewak z morawſkeje ſwóſby. Kaž praja, zaſtujuje wón pschedželſtwo z Ruſowſej.

— Serbia na pomjezach Hercegowiny nočedža kejžorej w druhich krajach ſlužicž, ale jenož w Dalmaciji, kaž je to předh bylo. Tohodla je

tam w horacjí nějakí nijemčer, ale pšchiindže drje z nowa ſt zjednanju, kaž pſched lětami w mérje w Knjezlaču, hdjež woni pſchi změrovauju nowe tſelby dôſtachu.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 310. Miklawš Zarjeňk z Ralbic; 311. Pětr Wowčerěk z Konjec; 312. Marija Lebzyna z Konjec; 313. Bjarš z Pěskec; 314. Jakub Šolta z Kaſec; 315. Michał Słodeček z Nowodwora; 316—318. z Wotrowa: August Richter, Michał Bräuer, Pětr Čumpjela.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daří wučinještaj 48,500 m. 37 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale dali: Njemjenowany z Kh. 1 m., z Khróscic 1 m. 50 p., z Noweje Wjeski 3 m., z Khróscic 3 m., njemjenowana 1 m., šěsc' jub. darow 6 m. 59 p., N. N. 3 m. 13 p., H. Lippert z Kukowa 3 m., M. Haška ze Sulšec 10 m., N. N. z Časec 1 m., jena swójba z Baćonja jub. dar 10 m., składowanka na wubjerkowej zhromadžiznje w Baćonju 61 m. 60 p., přez k. kublerja Renča z Ko-warjec kwasa 36 m. 30 p., N. N. přez k. Tadeja 3 m., khuda služowna holca z Baćonja 1 m., přez k. Wernerą 1 m., Pětr W. z B. 3 m., cwancigař 55 p., M. Š. ze Šunowa 2 m., jub. dary z Ralbic a Konjec 10 m., z Ralbic 1 m., z Lazka 2 m.

Hromadže: 48,664 m. 95 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5972 m. 38 p. — Dale su woprowali: H. D. z Worklec 1 m., njemjenowany z Khróscic 1 m. 50 p., z Khróscic 1 m., tohorunja 1 m., jena žona z Budyšina 2 m., přez k. Wernerą 2 m., z Ralbic 1 m. 75 p., J. J. z B. 3 m.

Hromadže: 5985 m. 63 p.

Druhe dary.

Za cyrkej w Žitawje: z Ralbic 1 m. 50 p.

Za swj. wóteca: P. W. z B. 1 m., njemjenowany z Wutołčio 3 m., wot dweju 1 m. 30 p., z Worklec 1 m., njemjenowana z Baćonja 2 m., z Khróscic 50 p., swójba z Jaseńcy 3 m., jena žona z Różanta 2 m., dwaj exemplaraj Rozwučenjow 20 p.

Za díčeťstwo Jězusowe: Jurjencova 2 m., swójba z Khróscic 18 m. 13 p., z Časec 1 m., z Worklec 1 m., z Khróscic 4 m., N. N. přez k. Tadeja 2 m. 20 p., Hana E. z B. 1 m.

Za lyonske towařstwo: N. N. 3 m., njemjen. 50 p., wot dweju 2 m., šěsc' darow 6 m., z Khróscic 3 m., njemjenowana 50 p., z Worklec 1 m., z Khróscic 50 p., přez k. Tadeja jub. dar 3 m., přez tohosamoho 3 m.

Za orientalske šule: N. N. jub. dar 3 m. 50 p., z Khróscic 3 m., njemjenowana z Baćonja 4 m.

Stare pjenježy, kaž tež **cynowe a koprōwe ſudobja a węch,** k wobstaranju zwoñow za twarjomne cyrkwie, móža ſo poſa naju wotedač.

Tajfe ſu dale dobrocziwje dali: Jurij Wjenč z Klóschtra pjenježy, Hana P. z Khróscic cyn, farař Herrmann a Juršč z Wotrowa pjenježy a cynowe węch, farař Müller z Ostriža pjenježy, ſwěčníki a mjerzel, R. R. z Konjec pjenježy.

Redaktor a J. Lukash.

Nowa katholicka protýka wunidže z pſchichodnym Poſołom.

Serbski Hospodař číslo 12

je wušoł.

Redakcija.

Cjilječ Smolerjec knihičijskjeerne w maczicznym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Michał Hórník.

Cislo 24.

17. decembra 1881.

Lětnik 19.

Spalenjo winškoho džiwadla.

Na swjedženju Njewoblakowanoho Podječza swj. Marije, 8. decembra, wjecžor do 7 hodžinow sta so we Winje zatraſhne njezbožo, kajkohož drje doňho njeje ſkyshecz bylo: Wulke džiwadlo na winškim torhoschczu, „Ringtheater“ mjenowane, kotrež běſche runje z wopytarjemi napjelnjene, ſtejſeche w krótkim času w pľomjenjach. Runje mějſeche ſo hracž zapocžecž, tu so wulki zavěſčk psched jewiſhežom (Bühne) kaž z wětſikom naduwanym pocža hibacž — a w tymſamym wokominknenju bu wot horjeka dele z hořrskim pľomjenjom roždrěny a z hrózbu wſchitcy wuſladachu, zo cykle jewiſhežo w pľomjenjach ſteji. Dokelž ſu dekoracie a wſchelake wudebjenja w džiwadlach lute wěchy, kotrež ſo jara lohej pala, ſu w noviſhim času we wſchech džiwadlach železne zavěſčki pschihotowali, kotrež dele puſhčené woheń na jewiſhežo wobmjezuja a pschi- tomnomu ludej cžeknycž pomhaja, prjedy hacž pľomjenja do chľoho džiwadla prasnu. Tónle železny zavěſčk njebu dele puſhčený! Z njeſmérnej ſpěchnoſcžu dobu ſo woheń po chľym wulſotnym domje hacž do poſlednjoho luta. Woheń wuſladawſchi cžekachu wſchitcy ze ſmieronym strachom honjeni. Tola wuzke durje, kotrýchž běſche mało doſež, dokelž durje a ſhodý k cžekanju njebežku wočzinjene, ſo ſkoro zatýkaču. Mnozy pač běchu tak zbožowni, zo hacž na ſhod dobréžachu — tu běchu na dobo w tolſtej cžmě! Dohladovať nad plunom běſche gasometer zavjertnyk — kaž měnjeſche, zo by wjetſe njezbožo wotwobročil — a w jenym wokomiku wſchudžom wſchě ſmečky haſnýchču! Na ſhodach, na khódbach, we wſchelakich komorach tolſta cžma; nihdže žana lampa, žana ſwěca! Be zatraſhnym praſkotom woheń po džiwadle hovrjeſeſhe

a žehliwy dym hido na skhody a khodby sapasche. We smiertnym strasche phtasche kózdy wulkod — a njebësche žadyn namakac! Tedy do drugoho cíjischcze, jedyn pschez drugoho padasche, cykle horu cílowiekow so do so za schmatachu a dyrbjachu tu wostac, wopory wësteje smjercze! Ženož mjeišchomu dželej pschitomnych so poradzi z njezbožownoho domu cíeknyc. Rozprawu wschitkich nowinow, kotrež cykle strony wo njewurjeknithm njezbožu pišaja, napielnuja kózdoho z hrózbu a rženjom. Rozprawy zbožomne wuczeknienych a wuswobodzenych wo smiertnym strasche, kiz su wustali, wo žalosczi a styknym wołanju mréjach a so palachych imaja wutroby. W jara krótkim czasu stejesche wulkotna kheda cyka w plomjeniach — cíeknienjo z plomjenitoho morja bësche njemózne!

Khétrje pozdje hakle pschijedze měsczanska wohnjowa wobora (Feuerwehr), ale bjez faklow, bjez rëblow, bjez latarniow! Njewuprajita lohkomyslnoscz ze zastrójeniom policajskich a drugich zaftojnikow, kotsiz bëchu pschishli, njezbožu swój pucz dasche hic. Prajesche džen policajski wychschi archwójwodze so prashacому, hacz su ludzo hishcze w džiwadle: „Né! nichtó wjac njeje wschoł a wo pomoc wołanjo tež njejsym styschal.“ Nuts pohladacz pak njebësche schol! Wschityc bëchu z nahlym njezbožom kaž woprostnjeni, zaſlepjeni. Hakle statny ręcznik, hrabja Lamézan, hdyz pschindze, ze swojej rozhladnoscu dželo k wumóženiu njezbožownych zarjadowa — ale z wjetsha bësche pozdje. Z faklemi dónidzechu po címiowych skhodach horje — tu namakachu cykle hromady cílowiekow do so zapleczenych — morwych. Tu a tam so hishcze ruka hibasche, ale tak njezbožownoho wuczahnyce z tajkeje horu cíelow! Ženož z balkona, na kótryž bëchu mnozy cíeknysi, móžesche so jich tójschtto z rëblemi a rozezhennej pachtu wumóžic. Tak bësche za dobru hodžinu wjèle stow cílowiekow we plomjeniach swoju smjercz namakalo!

Džen wote dnja czasopisy dale a hrózbnische drobnoścze wo surowym njezbožu pschinoschija. Nekasche najprjedy, zo je wokoło 200 cílowiekow w džiwadle wostało — ale bë to Bohu žel hakle džel! Do džiwadla džesche 1760 wosbow, a na njezbožownym wjeczoru bëchu wosbieje hornje mestna, z kótrychž bësche cíeknienjo tak jara cíekze, cíiscze połne kaž zaworschtowane. Hacz dotal, kaž pišaja, su 580 naliczili, kotsiz w džiwadle swoju smjercz namakachu; tajlich pak, kotsiz hishcze namakani njeisu, liczi so pschez 800! Wëstotu hakle pozdjisho zhonimy.

Wóndzelu 12. decembra je so w katedralnej cyrkwi swj. Schczepana we Winnje swiatoczne requiem dzeržalo za njezbožownych. Wschityc, kótrychž cíela so wjac spóznacż njemózachu, buchu do zhromadnogo rowa pohrebani.

Cykle njejmérne njezbožo so z tym rozwétsli, zo skoro žane ze zarjadowanjow, kotrež ma tajkim katastrofam zadżewac, njebësche w rjedże. Želegny zawéshk njebu dele puszczeny, woliowe lampy na khodbach a skhodach so njeśwézachu, žadyn z pjez wodowych honacjow, z kótrychž by jedyn za minutu

200 ejmarjow wody syłał, njebu wotwiercenju — z krótka wschitcy běchu kaž na hlowu dyrjeni — a woheň nječzaka; wjele, jara wjele běše tež wot spoczątka zanjerodżene.

Město Win pał, tele lohkomyślne a mało wěriwe město, ma surowu wuczębu, zo žiwjenjo kóždoho na nich wiša — budža tajku wuczębu tam rozmiecz? Smy w běhu někotrych lét kóždoletnje mnogo spalenjom wulich džiawdów dožiwili, husto tež ludžo pschi tym wo žiwjenjo pschinidżechu — njeje w tym tež porst Boži spóznacż? Su wschał nětežisze džiawdła husto skerje městna pohanskich niedušchnoścęow dyžli městna zdźelanośće a znadobnjenja człowiekow. Kscheſčanſtvo k najmienšhomu je z nich dawno wotstronjene. — Hdy budże lepje?

S.

Schthrio nowi Swiecji.

Na 8. decembra je bamž Leo jako widzomny wjeřich swjateje cyrkwię schthryjoch dotal jako zbožnych we wěstych krajach a wěstych rjadach czesczowanych po wobswědzenju wschelakich džiow a wuslyshenju wschelakich proſtow na jich zastupowanjo swjatoprajik t. r. jich czesczowanię jako za chlu cyrkvi placzace swjatoczeńje wuprajik a jich žiwjenjo jako pschikkadne pscheporuczil, zo bychym z jich dobrych poczinkow sebi te wupytali, kotrež so za nashe powołanjo a za nashe wobstejnoscze pschihodža. Ludžo, kiz katolisku wuczębu wo czesczowaniu swjatych njeznaja abo znacż nochedža, za to bamža Leona njerozominje we wschelakich nowinach hanja, my katolisch wobżaruemy tajke hanjenjo a chcemy radzhi žiwjenjo tuthych Swjatych trochu zeznacż.

1. Swjaty Lawrjenc z města Brindisi (łacząsch Brundusium) w južnej Italii, rodzeny 1559. Wón sežahny hižo jako pobožne džeczo kędźbnoścž na so. jako 14letny hóle puczowasche do Benediga, hdjež bě bratr joho njeboh nana duchowny. Tu žadasche zastup do rjada kapucinarjow a bu 1575 pschiwzath a schtudowasche jara pilnje we Veronje a we Padua. Pódlia łacząskieje a grichiskeje rěče narwulny tež hebrejsku, chaldejsku, francójsku, schpanijsku, pozdžischo tež němsku a częsku rěčz, tak zo móžesche w tuthych wschitkich předowacż. Měščniſku swjecziznu dosta najskerje we Benedigu 1583. Wosebje je wón wjele židow kscheſčanskej wérje pschivobrocził. Dla swojeje poccziwoſcze a wědomoscze bu za wschelake zastojistwa w swoim rjedze wuzwoleñy, tež za najwyšsche, jako general-definitior 1596. Bamž wuzwoli joho za pôßlancza k wschelakim europiskim mócnarjam. Lawrjenc zawiedże swój rjad tež w Rakuſkej, z 11 měščnikami a 2 laikimaj bratomaj do Wina a do Prahi pschipuczujo w lécze 1600, tež do Graza. Wón wuskutkowa pola khurwjerchow lejzorej pomoc pscheczivo Turkam; 11. a 14. oktobra 1601 dobychu kscheſčanske wójska, kotrejž pólny duchowny bě Lawrjenc, pola Wuherſkoho Bělohroda. Kschiž, kotrejž Lawrjenc w tuthych bitwach w ruci džerzesche, khowa so pola kapucinarjow we Innsbrucku. Poslenje joho mnogich japoſchtolskich puczowanjow wiedziesche

joho do Schpaniskeje a z tutej tehdom zjenoczeneje Portugalskeje, a wón zemrje w Lissabonje 22. julijsa 1619. Joho czélo je w kloschtrje s. Klary we Villa-franka w Portugalskej. Psihi joho rowje stachu so dživym, czohoždla hižo bu krótko po smjerczi czeſczowanym, hacž joho bamž Pius VI. za zbožnoho wupraji 1783, wot kotorohož časa so kozdolétnje 7. julijsa joho džení we franciskan-ſkim rjedže ſwjeczji.

2. Swjaty Jan Baptista (Kichčenik) de Rossi (Iacchansch de Rubeis), kanonik kollegiatneje cyrkwe s. Marije in Cosmedin w Romje, rođeny 1698 we Voltaggio pola Genua. Psihi inđje hačo 13létnej hólcžec do Roma na ſchtudije. Měščnik bu 1721 a ſkutkowaſche horliwie, woſebje mjez khudymi, paſtryjemi, khorymi a jathmi; załoži ſchpital s. Alloijija a ſkutkowaſche w putniſkim ſchpitalu (Trinita dei Pellegrini). W lécje 1737 dosta horjeka ſpominjený kanonikat a nafožowaſche ſwoje dokhody na nabojne zaklady a wot-myſty. Z wulkim žohnowanjom a z wutrajnoscju ſkutkowaſche hačo ſpowiednik, tež hiſhce tehdom, hdyž bě hižo khorowath, a woſebje w ſchpitalach miloſeži-wych bratrow. Tohorunja předowasche we wjeli romskich cyrkwiach a kloschtrach a wubudžowaſche woſebje dowěru na Božu ſmilnoſć. Wón wumrje 23. meje 1764. Hižo za živjenjo joho w Romje czeſczowanu a 1781 zapoczą ſo proceſ (jednanjo) wo joho ſwiatoprajenju. Ma joho prôſtwu stachu ſo wuſtrowjenja.

3. Swjaty Benedikt Józef Labre, proſcher w Romje, rođeny 1748 we farskej wsi Amettes w biskopstwie Arras w južnej Francózskiej jako syn rôlnika a klamarja. Najprjedy hacž do 16. léta ſchtudowasche, potom wobroczi ſo cyle khudobnomu pobožnomu živjenju, žadasche zaſtup do několotrých frutych kloschtrow, ale khorowatoſeže dla bu wón w krótkim zaſy puſčczeny. W lécje 1770 piſasche z Italke ſwojimaj starſchimaj, zo wjacy domoj pschińc nochce, ale zo chce z dowolnoſežu ſwojoho ſpowiednika ſwiate města hačo putnik wopytowacž. Tehdom wophta Loreto, Aſſisi a Rom. Wón puſčowasche jenož pěſchi, w hubjenej drascze w najhóřſkim wjedrje abo času. Loreto wophta wón 11 króč, w Einsiedelnie w Schwajcarſkej bě 5 króč a tež w Němſkej je pobyl. W lécje 1775 a 1776 běſche zaſy w Romje, pschebywaſche w rozpa-danych murjach kolossea a pozdžiſcho w jenym ſchpitalu. Wón živjeſche ſo z běliſkami oranžow a nahnitnymi plodami a z wodou; ſhtož lepſche a wjach dosta, rozdawasche druhim khudym. Hačo woprawdže pobožny běſche wón w Romje znath. W lécje 1783 doſpołnje zeſlabny a ſkori. Póndželu martrownoho thđenja dosta ſwiate woprawjenjo w cyrkwi s. Ignaca, wutoru bě nimale chky džení w cyrkwi s. Braxedy a ſrijedu cyle ſlaby w cyrkwi s. Marije dei Monti. Sedyn rěznik wza joho do ſwojoho domu; tam dosta ſwiate woſijowanjo a wumrje tón džení (16. hapryla 1783) w pschitomnoſci měſchnika. Po joho smjerczi woſachu na romskich torhochčzach ludžo: Swjaty je zemrjeſ. Želeny ſchtwórk bu čélo z proceſſionom w runje ſpominjenej cyrkwi pohrjebane. Wysoch a nizch wophtowachu joho row; fruchi joho ſapow žadachu wſchelach

ł dopominjeczu. Na jeho prostwu stachu so wustrowjenja we wjele miastach. Wón bu 1860 za zbožnho wuprajeny.

4. Swjata Klara (de Cruce) z miastecza Montefalco poła Uffisi, 1268 rodżena, sotra 3. rjada s. Francisca, potom knjezna w augustinskoeremitskim klóštrze, zemrje 17. augusta 1308. Hišteže nětko je jeje čeło njeſtlate tam widzecz; jeje we woſebitym relikiarzu khowana wutroba pokazuje znamjo kſhižowanſkich pſchiprawow. Rjad augustinarjow a franciskanarjow čeſcjuje ju cyrkwinſch hížom wot lěta 1624 a 1694. *M. H.*

3. Slezsich a Sakſkeje.

3. **Budyschina.** Kaž pſchipoložena cedulka wozjewja, wudawa so ratařski čjasopis „Serbski Gospodár“ wot nowoho lěta dwójcy za měſac, a to přenju a tseczú nježdželu z Rath. Bóškom na dobo. Płaczizna je na 75 pjeniežkow za lěto postajena. Nadžijemy so, zo našch serbski lud procowanjo swojich spisowarjow pſchipóznawajo za euzymi ratařskimi čjasopisami njetriebawſchi njeſtchima, hdvž so jomu rozwiczenjo w maczeŕnej rěčzi poſkiczuje. Čim wjacy podpjery wěc namaka, čim dospołniſcho móže so rozwicéz!

— Džensa je nowa katholska serbska protyka „Krajan“ wusčla, spisaná wot J. S. a někotrych jeho sobudželacžerjow. Wona wopſchija wjele zajimawych wěcow, tak zo móžemju ju kóždomu Serbej naležnje poruczicž. Po protyčnym džele a tam hížo hewak znathch rubrikach namaka so w pſchidawku dolší naſtafk „Nuzne ſłowo za kſhesčanskih starčich“, wocžehnienjo džecži nastupace. Na to ſežehuja „Drobnostki z katholskoho žiwjenja“, wuwzate z historije. Potom steji tam ważny naſtafk „Pſchecžiwo palencej“, pſchecžiwo kotoromuž budža so palencowi picžch podarmo zbehacž. Nětko dawa so „Pſchehlad a rozhlad“, tak we wſchelakich krajach w najnowšim času steji. „Potajna Boža mſcha“ staja naš do časa přenjeje francóziskeje revolucije. „Wužitne wſchelčizny“ dawaja wužitnu radu za ſtrowych a za khorých, kaž za domiace hospodařtwo. Tež směškli su derje wupytane, tak zo móžesč so woprawdze ſtrowje zaſmijecž. „Rozwiczenjo wo pōſčeze“ rozeſtaja wſchitko trěbne za tyh, ſiž liſty abo pakety ſeželu. Protynku wobzamkuje zajimawu podaňku „Wjecžor do nowoho lěta“, kajkiž je so w kulturkampfowej Němskej staſ. Hdvž je tajka zajimawa katholska protyka ze wſchej prouči spisana a nětk wudata, njech našchi ludžo te 25 pjeniežkow na to nałoża, zo by pódla druhich protykov pſchede wſchém tež našich „Krajan“ w jich domje był.

Ze Serbow. Niežo njebe w zaúdžených lětach wſchědníſche, hacž zo woſebje w nazymskim čžapu, hdvž běchu žně domoj khowane, so woheń zathykowasche. Lětsa je, Bohu džak! wſcho čzicho a směmu drje ſhrobile prajicž, zo ſu so zathykowarjo woſebje mjez vagabondami namakali, kotsiž naſche wſy bjez pſchecſtacža domapytachu. Tajke nazhonjenjo, kotrež čzinimy, ma ſamnoho wužitka dla kóždoho pohnuvacž, zo kóždý dale ſwérnje pſchikaznju džerži, po

otrejż ma so kóždy dundał bjez smilnoścę na te k daram za nich postajene městna wotpokazacę.

Z Baczonja. Zaſy su nam 50 fórow kamjeni za cyrkę pſchivjezli: Hana zwudowjena Renčowa z Khróſežic 10, Jakub Renč z Čjornec 12, Marija Rjebiſchowa z Baczonja 23 a M. Schewczik 5. Pſchecželojo cyrkwe móža z kotrejekuli ſkaly k nam pſchivozycę abo z naſchich ſkalow. Wjazakow abo bindarjow hiſhcze wjèle nimam, kiba te wot Wawrika, Wujchanskoho, Bulanka a Mětka dargene. My wſchitke fóry kamjeni abo druhich twarskich materialow swéru zapisujemy a tudy rad wozjewamy.

Z chłoko swęta.

Němska. Na rajchſtagu jednaſche so wo nowym twarjenju za zhromadziny a wo wſchelakich peticijach. Zene kniežerſke nowiny běchu z njeprawom na Windhorſta ſwarile, z čohož je nowa pſchekora mjez nim a Bismarkom naſtała. Socialiſtowje wojowachu tam za wotſtronjenjo zakonja, kiz je k jich ſludženju w Němskej wudath, ale dotal podarmo. — Wulta kniha generalnho ſtaba wo němſko-francózſkej wójnje je hafle nětko dokonjana. Wopomnječza hódný wunoschki wójny rěka tam taſle: 11,860 francózſkich wychkow a 371,981 muži ſmy jatých do Němskeje wotwiedli; 7456 wychkow a 241,686 muži zloži w Parizu ſwoju bróni; 2192 wychkowje z 88,381 mužimi buchu pſchez schwajcarſke mjezy zahnačji. Dobyli ſmy 107 khorhojow a standartow, 1915 pólnych a 5526 twierdžiznowych kanonow. Najwjetſchi dobytſki je założenjo nowoho němſkoho fejzorſtwa.

— Zo so pruske kniežerſtwo k zjednanju z cyrkvi bliži, je tež z toho widzecž, zo ſu khostanja za tych duchownych, kiz po ſwětnych meiſtich zakonjach prawo nimaja w cyrkvi ſtukowacę, ale jenož po cyrkwiſtich, nětko wjèle ſnadniſche. Młody duchowny, kiz bě w Póznańſkej dwaj króz wěſtej wosyroczej wosadže předowala, w Leschnje jenož k 6 markam wotſudzenj. Druhi duchowny, kotrejž bě taſkich duchowniſkich ſtukow dla hižo wjaczykróz ſchtraſowaný, bu wot krajnoho ſuda w Póznanju dla wotſpěwanja Božeje mſče, pſci kotrejž bě wjèle ludzi pſchitomnych, jenož k 50 markam ſchtraſy pſchisudzenyl.

Austria. Z cyłoko fejzorſtwa a z cuzych krajow wozjewieja so hłownomu městę Winej dželbracža pſci žałoſnym njezbožu pſci ſpalenju theatra a tež pſchihadzeja wulke ſummy k podpjeranju zaſtajenych po tam ſpalenych ludžoch.

— Z Čech. We Philippſdorfje bu lětſa nowa cyrkę zaujebowana, pſchichodne lěto budže z nutſka wobmjetowana a 1884 dokonjana. Tež tórmaj budžetaj 1882 hotowaj. Lětſa je so za twářbu pſchez 12,000 ſchěnakow na hromadžku. Hdyž budže cyrkę dokonjana, budže drje pſchez pol milijona markow wudathych. To je wjèle a tež zaſy nic, hdyž je so na pſchiklad na cyrkę (dom) w Kölnej něhdže 40 milijonow markow wudalo.

Italska. Z Roma. Ceremonija svjatoprjenja bě jara svjatočná a trajesche 5 hodžinow. Vamž Leo džeržesche ťačanšku rěz w pschitomnoſezi 350 kardinalow, patriarchow a biskopow a wjele druhich woſobnych doſtojnifow. W Romje je mér a bamž tam woſtanje; wſchitke powjescze wo joho pſche-čeňenjenju běchu njeverne. Italscy býchu njemudri býli, hdý býchu bamža t woſpučowanju nužovali!

Wſchelcžinu.

* **Zelhaná Rebeka.** Zo by ſo tak khětſje njezabýlo, ſhtož ſpróčniw muž wóny do Poſola wo wočehnjenju džecži k wérnoſciwoſci piſaſche, podawam tu podawk ze wſchědnoho živjenja. — Pschinidzech njeſadno, moje- dla k Holanecom a hōspoza mějſche runje woſoko małho Pětrka nuzne: ſlě, lac, rubiſhko, jene po druhim, ſydomiětny hólcze do ſchule hicž. Węzera bě Pětrk za ſchulu býł, dokelž bě ſo vola Holanec z maſchinu mló- ežiſto; macz bě joho doma zdžeržala, zo mož ſebi raz tón ſpektakel pſchi mló- eženju wobhladacž. „Pětrko“, džesche nětko macz k ſwojmu džecžu, „hdý ſo eže kniez wucžer praſcha, hdž ſy wcžera býł, praj: „Anjez wucžer, mje je tak w brjusche boſalo. Šy to rozemil?“ Pětrk pohlada ſo ſpodživajo na ſwoju macz a dokelž ſo joho mała duſhka pſche-čiwi zelhanofezi ſpječeſche, padny maczeri, halo chył něſhko jědoſte wubluwacž, do rěczow, prajo: „„Ale macži, to tola wérno njeje, mje brjuch njeje boſal, ſym džé chył džení woſoko ma- ſchinu jězdží.““ Ma to macz: „Ty ſpječiwy hólcze, th maſch mje poſtluhacž, twojedla ſo dolho z wucžerjom wurečowacž njebudžemy, čzohodla ſy wcžera ſchulu zakomžíſt. Wěſch, kaſ masch prajicž?“ Pětrk hańbowaſche ſo hacž do ſchije a rěčesche pſchistorkujo: „„Anjez wucžer — — mje je wcžera — — w brjusche tak ſhezípalо.““ Šu to prawje woſhidne wěch, kotrež ſo we wſchědnym živjenju ſtaſaja a je woſtudie, wo nich piſacž, kaž mazanu wodu ze ſchpatnym paſencem naměſhanu pičž. Wſchém paſ, kotrež je Bóh džecži k wočehnjenju dowěrít, praju k rozwučženju z krótki: 1. Měl-li cžert džecži wočahňteč, by runječ ežiniš, kaž Holanec macz, kotrež ſwoje džecžo k hanju nałožuje. 2. Hacž je ſo Holanec macz taſkoho njechmanſtwa, kotrež je na ſwojim ſamſnym džecžu woſeſhla, wuſpowjedała, njewěm, měnu paſ, zo — nič. 3. Hdýž Holanec pozdžiſho małomu Pětrkej ſto króč ſraji: „Ty njedyrbich ſhacž, Pětrko“, nječzini z taſkim napominanjom dobre, ſhtož je we woſoku ſu zlóſtnoho njerozoma ſkazyła. 4. Pětrk je ſebi za wuſhi napiſał: Směm-li wucžer je ſhacž, čzohodla nic macžeri? 5. Ma to pſchinidze duchowny do ſchule a praji na wucžovje: „Lube džecži, ſhacž njejměcze! Zelha- noſc je cžert do ſweta pſchinjeſt, hdýž je ſevu naręczal“, — njeje-li tak, Pětrko Holanec? — a naſ wſtěch z tym do zahubjenja ſtorčiſt. Tohodla rěla cžert tež wótc zelhanofeze a ſchtóž iſe, je zmýſleny, kaž cžert, a je pomocniſ cžerta.“ Wboga Holanec, wěſch nětko? Ty a cžert jene paſmo pſched twojim małym Pětrkom, njeje eže hańba?! — ſ.

* **Wuſprawnoſezenjo.** Wy burjo ſcže tola hļupu lud“, džesche rěčnik k někomu, kij ſtóržby dla k njomu pſchinidze. „„Ma, na, njeſwarčeze, wot čzoho dha ſcže žiwy, kaž wot naſcheje hļupoſeze, a hdý býchmy tak hļupi njebýli, was rěčníkow njebychny trjebali.““

* **Njeponpſchaty hacž do rowa.** Wóny ťhvaloſche ſo třſcher z dželom, zo býchu ludžo vola njoho dželacž dali. „Woſeſje“, praji, „dželam tunje kaſhce, a potom ſu moje kaſhce wjele ſtrowſche, halo wot druhoho třſheria.“

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1881: kk. 319. Michał Kral ze Sernjan; 320. Marija Domašcyna ze Smjerdzaceje; 321. Michał Manjok z Pěskc; 322—326. z Pazlic: Jakub Glawš, Jakub Krawc, Mikławš Bělk, Jurij Šimank, Khata Šwejdžina; 327. Pětr Šolta z Pěskc.
Sobustawy na lěto 1880: kk. 541. Marija Domašcyna ze Smjerdzaceje; 542. 543. z Pazlic: Jakub Glawš, Mikławš Bělk.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtaj 48,664 m. 95 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale dali: M. K. z Jawory 50 p., žona z Kanec 3 m., M. J. z Wotrowa 3 m., H. J. z Wotrowa 50 p., M. C. z Wotrowa 1 m., H. R. z Wotrowa 3 m., H. C. z Kašec 1 m., M. P. z Wotrowa 2 m., M. R. z Wotrowa 2 m., Jakub R. z Hořy 5 m., B. z Różanta 4 m., S. z Różanta 2 m., Jurij Šimank z Pazlic 1 m. 50 p., hospodař z Njebjelčic druhim k příkladu 90 m., wudowa z Njebjelčic 3 m., J. B. (abo C) ze S. Pazlic 3 m., wotročk z Khróscic 2 m., prez k. Benedikta wot N. 50 p., jena žona z Baćonja 3 m., jena tohorunja 3 m., jena žona z Kukowa 1 m., N. N. jub. dar k česći Wutr. Jěz. 60 m., wot třoch jub. dar. 4 m., N. N. jub. dar 1 m., z pokladnički jub. darow w tachantskej cyrkwi w Budyšinje 62 m., S. z B.: „Exsurge Christe, adjuva nos! Sancta Maria, sancte Josephe, orate pro nobis“ 100 m., ze Smjerdzaceje 1 m., tohorunja za khude duše 1 m., z Różanta 1 m., z Ralbic 1 m., z Jitka 1 m., služowna dówkwa z Ralbic 1 m., N. z Hrubjelčic 5 m., z Konjec 3 m., J. Žur z Ralbic 1 m., dwaj daraj z Nowoslic 1 m. 50 p., z Łazka jub. dar 3 m., tohorunja 2 m., tohorunja 1 m., 4 jub. dary z Ralbic 1 m. 50 p., z Ralbic 1 m. 50 p., M. L. z Wotrowa 1 m., H. R. z Wotr. 2 m., M. W. z Wotr. 1 m., M. B. z Wotr. 50 p., J. C. z Kašec 1 m., M. B. z Wotr. 1 m., P. C. z Kašec 3 m., M. Sch. z Nowodwora 1 m., M. B. z Wotr. 50 p., M. a M. K. z Nowoměsta 1 m. 70 p., M. J. z Wotr. 50 p., J. H. z Wotr. 3 m., H. C. z Kašec 1 m., H. C. z Kašec 1 m.

Hromadže: 49,069 m. 65 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 5985 m. 63 p. — Dale su woprowali: J. P. z Khr. jub. dar 5 m., Jakub Ženich na Židowje 2 m., z pokladnički jub. darow w tachantskej cyrkwi w Budyšinje 13 m. — Hromadže: 6005 m. 63 p.

Druhe dary.

Za swj. wóteca: štvorta zbrěka jub. darow w Njebjelčicach na wołtar položenych 60 m. 70 p., H. B. z Wotrowa 50 p., M. R. z Wotrowa 3 m., Br. 50 p., J. Žur z Ralbic 1 m., Marija Jurjencowa 2 m., služowna z Wotr. 50 p., J. H. z W. 3 m., M. Sch. z Hory 1 m.

Za džěćatstwo Jézusowe: jub. d. z Njebjelčic 3 m., wot n. 60 p., žona z Bud. 2 m.

Za lyonske towaŕstwo: S. z R. (z Różanta) 1 m., N. N. z Pěskc 2 m., J. Žur z Ralbic 1 m., ze Šunowa 50 p., z Ralbic 1 m.

Za orientalske šule: wot N. 50 p., 13 jub. darow z klóstra 10 m. 30 p.

NB. Dopokaz wotedaća hladaj při titlu.

Bola wucžerja Braunera w Schunowje (pošt-Rakach) je za 25 p. k dóstacžu:

Skwodlībet, abo wſchelake serbske spěwy do jehož zefajene, za mužski khór wobdželane wot H. Braunera.

We wſchěch expedicijsach „R. P.“ je za 25 p. na wſchedań:

K r a j a n.

Katholicka protvka za Hornju Lužicu na lěto 1882.

Wułosowane lisy towarzſhuje rjemjeſtſkich: 31. 166. 101. 111. 127. 158. 134. 121. 113. 187. 38. 96. 188. 14. 191.

Dienſt.